

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ

เครือข่ายพุทธศาสนาข้ามพรมแดนรัฐชาติของชาวกะเหรี่ยง

บริเวณพรมแดนไทย-พม่า

โดย

ขวัญชีวัน บัวแดง

กุมภาพันธ์ 2559

สัญญาเลขที่ RDG5710042

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ

เครือข่ายพุทธศาสนาข้ามพรมแดนรัฐชาติของชาวกะเหรี่ยง

บริเวณพรมแดนไทย-พม่า

โดย

ขวัญชีวัน บัวแดง

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ชุดโครงการ “สายธารความรู้ชายแดนไทย-พม่า หลากชีวิตผู้คน
หลากหลายถิ่น-วัฒนธรรม”

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

บทสรุปผู้บริหาร

โครงการวิจัยนี้เน้นทำความเข้าใจเครือข่ายพุทธศาสนาของชาวกะเหรี่ยงที่นำโดยหลวงพ่อบุญชนะ ในการเคลื่อนไหวสร้างเจดีย์ วัดและทำกิจกรรมทางศาสนาข้ามเขตแดนรัฐชาติไทย-เมียนมาร์ตั้งแต่ปี 2553 เป็นต้นมา การเดินทางทำกิจกรรมข้ามแดน ไม่จำกัดแค่บริเวณแนวชายแดน แต่ขยายตัวมายังหลายจังหวัด ทางภาคกลางและภาคเหนือของประเทศไทยและมีการเดินทางและทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง นำมาซึ่งคำถามที่สำคัญว่าเครือข่ายแบบใดที่ทำให้การเคลื่อนไหวที่ใช้ทุนและพลังงานจำนวนมากเป็นไปได้ มีการซ้อนทับระหว่างเครือข่ายศาสนา การเมือง และเศรษฐกิจอย่างไร และเครือข่ายศาสนานี้มีปฏิสัมพันธ์กับรัฐไทยและรัฐเมียนมาร์อย่างไร การศึกษาดำเนินการในช่วงเดือนพฤษภาคม 2557-พฤษภาคม 2558 โดยเก็บข้อมูลจากหนังสือและเอกสาร ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเรื่องประวัติและกิจกรรมของหลวงพ่อบุญชนะ ติดตามจากเว็บไซต์ของหลวงพ่อบุญชนะที่เผยแพร่การเคลื่อนไหวไปตามพื้นที่ต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง สำหรับการเก็บข้อมูลภาคสนามเป็นการสัมภาษณ์หรือสอบถามบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการเคลื่อนไหวและผู้เข้าร่วม สัมภาษณ์และสังเกตการณ์พื้นที่และกิจกรรมทางศาสนาในวัดและชุมชนที่อยู่บริเวณพรมแดนไทย-เมียนมาร์ ประกอบไปด้วยพื้นที่อำเภอท่าสองยาง แม่ระมาด แม่สอดและพบพระ ของจังหวัดตาก อำเภอคอกะเหรี่ยง และอำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ และพื้นที่ รัฐกะเหรี่ยง บริเวณติดกับชายแดนและตัวเมือง ได้แก่กะเหรี่ยง สะโงะ จาย จงโด และกะเหรี่ยง สรุปลงของการวิจัยได้ดังนี้

ประวัติชีวิตของหลวงพ่อบุญชนะ หลวงพ่อบุญชนะ เกิดเมื่อปีพ.ศ. 2491 ที่บ้านโนะท่า ซึ่งอยู่ฝั่งตรงกันข้ามกับเมืองมโหฬารซึ่งเป็นศูนย์กลางในการเคลื่อนไหวในปัจจุบัน บวชเป็นเณรตั้งแต่อายุ 8 ปีและไปเรียนทางพุทธศาสนาที่วัดใหญ่ เมืองกะเหรี่ยง เมาละแหม่งและสะโงะ แต่ต้องลาสิกขาเพื่อมาช่วยงานบ้านและถูกเกณฑ์ไปเป็นทหารของสหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยง (Karen National Union หรือเคเอ็นยู) ช่วงเวลาที่ต้องเดินทางลาดตระเวนนี้เองที่หม่องตานแสง(ชื่อก่อนบวช) ได้เห็นซากสัตว์ปีกของเจดีย์และวัดที่ไม่มีผู้ดูแลเกิดความสลดใจและแรงบันดาลใจที่จะฟื้นฟูบูรณะวัดวาอารามให้พุทธศาสนามีความรุ่งเรือง จนเมื่ออายุได้ 20 ปีจึงไปบวชเป็นพระที่วัดเมืองมอดอน ได้ฉายาว่า อุทฺธนะ เมื่ออายุได้ 24 ปี ตัดสินใจปลีกตัวเพื่อไปทำสมาธิบริเวณที่เรียกเป็นภาษาพม่าว่ามโหฬารหรือภาษากะเหรี่ยงเรียกว่าค่อตอ ซึ่งในขณะนั้นเป็นป่าทึบ การนั่งสมาธิ ฉันทะเพียงหนึ่งมือต่อวัน และเริ่มสร้างเจดีย์และวัดในปี 2519 และเป็นเจ้าอาวาส วัดมโหฬารในปี 2520 เป็นจุดเริ่มต้นสร้างบารมีและชื่อเสียงให้แก่หลวงพ่อบุญชนะ พร้อมกับสานต่อการสู้รบระหว่างกองกำลังเคเอ็นยูและกองทัพพม่าที่รุนแรงมากขึ้น การที่ผู้นำเคเอ็นยูสั่งห้ามหลวงพ่อบุญชนะสร้างเจดีย์ที่บริเวณสบเมย

ซึ่งใกล้ศูนย์กลางของเคเอ็นยู ก่อให้เกิดความไม่พอใจให้แก่ทหารเคเอ็นยูที่นับถือศรัทธาหลวงพ่อก และเกิดการรวมตัวกันเป็นกบฏนำไปสู่การก่อตั้งกลุ่มกองทัพอหะเหิงพุทธประชาธิปไตย (Democratic Karen Buddhist Army หรือดีเคบีเอ) เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2537 ร่วมมือกับกองทัพบม่า ไจเมติและยี่ดฐานที่มั่นและค่ายทหารสำคัญของเคเอ็นยู ผู้คนที่เลือกอยู่กับดีเคบีเอและผู้อพยพหนีภัยการสู้รบมารวมกันอยู่ที่ มัไฮจิง ที่เริ่มพัฒนาเป็นเมืองใหญ่หลังจากนั้น หลังจากนั้น การเคลื่อนไหวสร้างเจดีย์และวัดของหลวงพ่อกขยายออกไปจากมัไฮจิงมาก จนกระทั่งปี 2553 หลวงพ่อกเริ่มไปรักษาตัวที่โรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ที่กรุงเทพฯ ทำกิจกรรมทางประเพณีและศาสนาที่บ้านสุขาวดี ที่ชลบุรี เริ่มสร้างเจดีย์ที่คอยตะเมาะเมื่อต้นปี 2555 ที่อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดอื่น ๆ พร้อมกับการรับเงินบริจาคจากกลุ่มเจ้าของโรงงานและแรงงานกะเหิงในกรุงเทพฯ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม และอีกหลายจังหวัดในภาคกลาง

ลักษณะของการเคลื่อนไหวทางศาสนา การเคลื่อนไหวทางศาสนาที่นำโดยหลวงพ่อกอุทฺตนะมีลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ ประการแรกคือ การเน้นสร้างเจดีย์และวัดทั้งที่เป็นการสร้างใหม่ และบูรณปฏิสังขรณ์เจดีย์และวัดเก่า วัดและชุมชน ที่หลวงพ่อกสร้างจะต้องปฏิบัติตามแนวทางที่หลวงพ่อกวางไว้ ได้แก่ การไม่เลี้ยงหมูเลี้ยงไก่ กินมังสะวิรัติ ดเว้นจากเครื่องคัมแอลกอฮอล์และยาเสพติดทุกชนิด ดังตัวอย่างของเมืองมัไฮจิง ลักษณะที่สอง คือการสร้างความทันสมัยให้เกิดขึ้นในพื้นที่ที่สร้างเจดีย์ วัดและชุมชนในพื้นที่นั้น ในด้านโครงสร้างพื้นฐาน และสาธารณูปโภค ลักษณะที่สามคือ การส่งเสริมภาษาและวัฒนธรรมกะเหิง เน้นการสร้างบทเรียนภาษาที่ใช้อักษรลิกว่อแก่ สอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงระดับมัธยม โครงการจารึกพระไตรปิฎกเป็นภาษากะเหิงลงบนแผ่นหินอ่อน และ การจัดงานประเพณีของกะเหิง

ลักษณะของเครือข่ายและสมัชชา (assemblage) เครือข่ายที่เข้าร่วมในการเคลื่อนไหวมีความหลากหลายในประเด็นความคิดความเชื่อ ภูมิหลัง วัตถุประสงค์การเคลื่อนไหวที่ไม่ ได้เป็นหนึ่งเดียว แต่เป็นเสมือนสมัชชาที่มีกลุ่มย่อยอย่างน้อยสามกลุ่มที่มีอิสระต่อกันแต่มาเชื่อมต่อกัน กลุ่มแรกได้แก่กลุ่มกะเหิงที่มีแนวคิดความเชื่อในเรื่องพระศรีอารีย์ ที่เชื่อว่าสังคมมีความเสื่อมในทางศีลธรรม ผู้มีบุญที่ได้สะสมบุญมาในอดีตชาติ จะเกิดมาเพื่อโปรดมนุษย์ให้พ้นจากกิเลสและพบกับโลกพระศรีอารีย์ที่มีความอุดมสมบูรณ์และความมีศีลธรรม การที่หลวงพ่อกอุทฺตนะได้รับการสนับสนุนอย่างมาจากรุ่นกะเหิงกลุ่มนี้ที่เข้าร่วมกับสร้างเจดีย์และวัดที่คอยตะเมาะ และอำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ก็เนื่องจากเขาเชื่อว่าหลวงพ่อกเป็นผู้มีบุญที่มาสืบสานงานต่อจากครูบาที่มรณภาพไปแล้ว กลุ่มที่สอง ได้แก่ กลุ่มแรงงาน ข้ามชาติกะเหิงที่ทำงานในโรงงานและบริษัทจำนวนมากในภาคกลางของประเทศไทย การเข้าร่วมในกิจกรรมทางศาสนา

และตามประเพณี เริ่มต้นจากแรงงานกะเหรี่ยงที่มาจากเขต ม.ไผ่เจียง แต่ต่อมาก็มีการชักชวนบอกต่อ ๆ กัน ทำให้เครือข่ายแรงงานกะเหรี่ยงที่รู้จักหลวงพ่อกีมีมากขึ้น เข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น และ กลุ่มที่สามคือ กลุ่มนักธุรกิจที่สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเดินทางมารักษาพยาบาลในโรงพยาบาลชั้นนำในกรุงเทพ และการเดินทางไปตามสถานที่ก่อสร้างและที่จัดกิจกรรมทางศาสนา นอกจากนี้ นักธุรกิจบางคน มีเครือข่ายกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่ช่วยแก้ไขปัญหอุปสรรคของการเคลื่อนไหว

ทั้งสามกลุ่มเชื่อมต่อกันและเชื่อมต่อกับหลวงพ่อกีได้ก็เพราะมีผู้ ปฏิบัติการที่ทำหน้าที่เชื่อมต่อที่สำคัญ ซึ่งพบว่าเป็นคนกะเหรี่ยงทั้งที่เป็นพระและฆราวาสที่อยู่บริเวณชายแดน ไทย-เมียนมาร์ มีสัญชาติไทย เข้าใจลักษณะสังคมและวัฒนธรรมไทย ในขณะเดียวกันก็มีความผูกพันและความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับคนกะเหรี่ยงฝั่งเมียนมาร์ พูดภาษากะเหรี่ยงและพม่าได้ คนกลุ่มหนึ่งอยู่ในทีมงานที่ทำหน้าที่จัดการและอำนวยความสะดวกให้แก่การเดินทางของหลวงพ่อกีและของพระเถระในประเทศไทย ประสานโครงการก่อสร้างและการจัดกิจกรรมทางศาสนาและทางประเพณีต่าง ๆ โดยการทำหน้าที่เป็นคนขับรถ เป็นล่าม เป็นคนจัดการผลิตและขายหนังสือและวัตถุมงคล จัดการสถานที่และกิจกรรมต่าง ๆ ในงาน เช่น เตรียมวัตถุมงคล การดูแลเรื่องอาหาร เชิญผู้ที่เกี่ยวข้องมาร่วมงานและการประชาสัมพันธ์

เครือข่ายพุทธศาสนากับการช้อนทับกับเครือข่ายทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม

พื้นที่ การเคลื่อนไหวทางศาสนาของหลวงพ่อกีพุทธนะ มีความซ้อนทับกับพื้นที่ทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม อย่างชัดเจน การสร้างเจดีย์และวัดของหลวงพ่อกีในเขตประเทศเมียนมาร์ ส่วนใหญ่อยู่ในเขตพื้นที่ที่กลุ่มดีเคบีเอียครองอยู่ ผู้นำอาวุโสของดีเคบีเอและ กองกำลังตระเวนชายแดน (Border Guard Force หรือ บีจีเอฟ) บางคน ยังคงถวายเงินทำบุญสมทบการสร้างเจดีย์และวัดและให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง การเข้ามารักษาโรคและเคลื่อนไหวทางศาสนาของหลวงพ่อกีในประเทศไทย ทำให้เห็นการ ทับซ้อนกับเครือข่ายทางเศรษฐกิจ นั่นคือการได้รับการสนับสนุนจากนายทุนทั้งระดับเครือข่ายขนาดใหญ่ และขนาดเล็ก ในด้านเงินทุน การอำนวยความสะดวกในด้านที่พัก การสร้างเจดีย์และวัดในที่ดินขนาดใหญ่ของนายทุนเอง และเข้าร่วมหรือสนับสนุนให้แรงงานกะเหรี่ยงที่ทำงานในบริษัทหรือโรงงานของตน จัดกิจกรรมทางศาสนาและทางประเพณี เปิดโอกาสให้แก่การระดมทุนที่ใช้สร้างเจดีย์ วัด และโครงการอื่น ๆ ทั้งในประเทศไทยและประเทศพม่า

ปฏิสัมพันธ์กับรัฐไทยและรัฐเมียนมาร์ การข้ามแดนของพระสงฆ์มีมานานแล้วตั้งแต่ก่อนการแบ่งเส้นแดนรัฐชาติโดยไม่ได้มีข้อจำกัดในทางกฎหมาย ในยุค ปัจจุบัน การเดินทางของผู้ปฏิบัติงานทางศาสนาและกิจกรรมที่ต้องทำตามขั้นตอนของกฎหมาย การข้ามแดนมา ในเขตประเทศไทยโดยไม่มีเอกสารที่

ถูกต้องตามกฎหมาย และการสร้างวัดในพื้นที่ป่าของหลวงพ่อบุญชนะ ทำให้เกิดปัญหาการตรวจสอบ จับกุม และห้ามโดยเจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงและป่าไม้ แม้จะได้รับความเห็นใจจากคณะสงฆ์ไทย ในส่วนของรัฐ พม่า การเคลื่อนไหวของหลวงพ่อบุญชนะ ได้รับการสนับสนุนทั้งในเรื่องนโยบายและการเงิน แม้จะมี ระดับที่แตกต่างกันไปตามการเปลี่ยนแปลงผู้มีอำนาจในรัฐ ส่วนคณะสงฆ์ของพม่าในระดับรัฐกะเหรี่ยงซึ่ง แยกออกเป็นหลายนิกายนั้น ไม่ได้เข้าไปควบคุมดูแลการเคลื่อนไหวของหลวงพ่อถึงแม้โดย ส่วนบุคคล พระสงฆ์ชั้นผู้ใหญ่จะมีความเห็นว่าการสร้างเจดีย์และการฉันทน์นั้นไม่ใช่คำสอนของพระพุทธเจ้า

กล่าวโดยสรุปแล้ว การเคลื่อนไหวข้ามแดนรัฐชาติเพื่อทำกิจกรรมทางศาสนาในประเทศไทยของ หลวงพ่อบุญชนะขยายตัวได้ เนื่องจาก เป็นการดำเนินการแบบเครือข่ายที่เมืองค์ประกอบที่หลากหลาย ใน แนวคิดแบบสมัชชาของลาทัวร์ (Latour 1999) และเดอลันดา (DeLanda 2006) ที่แต่ละภาคส่วนในเครือข่าย นั้นมีคุณูปการที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการเพิ่มศักยภาพของกันและกัน มีพันธะร่วมกันแต่ก็มีอิสระที่จะ เชื่อมต่อกับคนและสถานที่ใหม่ โดยผู้ที่มิบทบาทในการเชื่อมต่อที่สำคัญระหว่างหลวงพ่อกับกลุ่มอื่นใน ประเทศไทย คือพระและฆราวาสชาวกะเหรี่ยงที่อยู่บริเวณชายแดนที่มีความผูกพันกับทั้งคนในเขต ประเทศไทยและเมียนมาร์ อีกทั้งมีสถานภาพ และศักยภาพที่จะทำให้เครือข่ายขยายออกไป

ข้อเสนอแนะ จากการศึกษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนให้มีการศึกษา เรื่องการเคลื่อนไหวทางศาสนาบริเวณชายแดนอย่างต่อเนื่อง โดยควรศึกษาเปรียบเทียบกับกลุ่มศาสนาและ นิกายหลายกลุ่ม ที่มีความเคลื่อนไหวในบริเวณชายแดนอย่างเข้มข้น เพื่อ ทำให้เกิดความเข้าใจพลวัตรการ เคลื่อนไหวที่เชื่อมโยงกับการเคลื่อนไหวทางการเมือง เศรษฐกิจและการทหารโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความสัมพันธ์กับกองกำลังอาวุธของกะเหรี่ยงกลุ่มต่าง ๆ ในบริบทที่มีการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ทั้งของรัฐไทยและเมียนมาร์ นอกจากนี้ยังควรจัดให้มีการสัมมนาแลกเปลี่ยนระหว่างหน่วยงานของรัฐที่ เกี่ยวข้อง และนักวิจัยที่เชี่ยวชาญในแต่ละกลุ่มศาสนาและในประเด็นที่แตกต่างกัน เพื่อพัฒนานโยบายและ แนวทางการปฏิบัติทางด้านการเคลื่อนไหวเผยแพร่และจัดกิจกรรมทางศาสนาของกลุ่มศาสนาหลายกลุ่ม อันจะนำไปสู่การพัฒนาสังคมที่อยู่ร่วมกันอย่างเข้าใจกันในแบบพหุวัฒนธรรม และทำให้ศาสนาเป็นพลัง หนุนเสริมในการพัฒนาสังคมในทุกด้าน

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญที่จะทำความเข้าใจลักษณะของเครือข่ายการเคลื่อนไหวทางศาสนาของพระอุทฺตนะ พระกะเหรี่ยงจากเมืองมโหฬาร รัฐกะเหรี่ยง ของประเทศเมียนมาร์ ที่ข้ามแดนมาทำกิจกรรมการสร้างเจดีย์และกิจกรรมทางศาสนาอื่น ๆ ในเขตประเทศไทยตั้งแต่ปี 2553 โครงการวิจัยนี้ดำเนินการในช่วงเดือนพฤษภาคม 2557 ถึงเดือนพฤษภาคม 2558 โดยการเก็บข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารและเว็บไซต์เรื่องประวัติและกิจกรรมของพระอุทฺตนะ และเก็บข้อมูลปฐมภูมิ จากการสำรวจ สัมภาษณ์ และสังเกตการณ์ในพื้นที่บริเวณพรมแดนไทย-เมียนมาร์ที่ครอบคลุม อำเภอชายแดนของจังหวัดตาก อำเภอดอยเต่าและแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ และรัฐกะเหรี่ยงของประเทศเมียนมาร์ จากการศึกษาประวัติชีวิตและกิจกรรมของพระอุทฺตนะ พบว่า พระอุทฺตนะหรือหลวงพอมโหฬารหรือพ่อค่อต่อในภาษากะเหรี่ยง มีวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สำคัญสามประการ ได้แก่ การมุ่งเน้นฟื้นฟูและสร้างพุทธศาสนาในลักษณะของผู้นำทางศาสนาในอุดมคติแบบพุทธ การมุ่งเน้นการพัฒนาพื้นที่และชุมชนให้มีความทันสมัย และการมุ่งเน้นส่งเสริมเอกลักษณ์ของความเป็นกะเหรี่ยง ด้วยเหตุนี้ เครือข่ายของพระอุทฺตนะจึงมีความหลากหลายที่เชื่อมกันเป็นสมัชชา (assemblage) ตามแนวคิดของลาตัวร์ (Latour 1999) and เดอลันดา (DeLanda 2006) เครือข่ายนี้ประกอบไปด้วยสามกลุ่มใหญ่ได้แก่ คนกะเหรี่ยงที่ศรัทธาและเคยติดตามครูบาซึ่งเป็นพระผู้มีบารมีทางภาคเหนือของประเทศไทยที่มีวัตรปฏิบัติคล้ายกับพระอุทฺตนะ คนกลุ่มนี้ให้การต้อนรับพระอุทฺตนะและเข้าร่วมในการสร้างเจดีย์ ที่อำเภอดอยเต่าและแม่วางอย่างเอาการเอางาน กลุ่มที่สองคือ กลุ่มแรงงานกะเหรี่ยงข้ามชาติที่ต้อนรับการเปิดพื้นที่และโอกาสในการทำบุญและเข้าร่วมงานทางวัฒนธรรม และกลุ่มที่สาม กลุ่มนักธุรกิจ ผู้ให้การสนับสนุนด้านวัตถุดิบจัญและเปิดโอกาสสำหรับการระดมทุนเพื่อทำการก่อสร้างศาสนสถาน โดย แต่ละกลุ่มไม่ได้มีเป้าหมายร่วม หรือมีความคิดและความชอบในกิจกรรมที่เข้ามาทำร่วมกัน กลุ่มที่หลากหลายนี้มีพันธะร่วมกันบางอย่าง แต่ก็มีอิสระที่จะดำเนินการของตน ความหลากหลายนี้ทำให้คุณูปการต่อการเคลื่อนไหวมีหลากหลายและช่วยเพิ่มศักยภาพของกันและกัน อย่างไรก็ตามกลางการเคลื่อนไหว มีความตึงเครียด ความขัดแย้งและอุปสรรค ที่ทำให้การเคลื่อนไหวมีพลวัตรทั้งในด้านขนาดและทิศทางการขยายตัว ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะ ให้มีการศึกษาเรื่องการเคลื่อนไหวทางศาสนาของกลุ่มศาสนาและนิกายต่าง ๆ ใน บริเวณชายแดนอย่างต่อเนื่องเพื่อกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม ในบริบทที่ รัฐไทยและรัฐเมียนมาร์มุ่งเน้นการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานและสิ่งของและปัญหาทางสังคมที่เพิ่มมากขึ้น

Abstract

This research aims to understand U Thuzana's network and his cross-border movement to conduct religious activities in Thailand since 2010. The research has been conducted during May 2014-May 2015 by collecting both secondary and primary data. Secondary data includes Burmese and Karen texts on U Thuzana's life history and activities. Primary data is gathered from Thai-Myanmar borderland, in the area of Mae Sod, Tha Song Yang, Mae Ramad and Phobphra District of Tak Province and Doi Tao and Mae Wang District of Chiang Mai Province in Thai side and in the area of Karen State of Myanmar. The research found that U Thuzana is a charismatic Karen monk from Myaing Gyi Ngu, who combined three visions and missions: meritorious king-like leader in Buddhist cosmology, modernized development leader and Karen nationalistic leader. His movement attracts diverse groups of people who are connected in an assemblage-like network, a concept proposed by Latour (1999) and DeLanda (2006). The three main groups observed in this assemblage are first, the Karen former followers of Khuba charismatic monks in Northern Thailand. They mostly welcome the coming of U Thuzana and actively participate in the construction of the stupas in Doi Tao and Mae Wang District. The second group is Karen migrant workers, most of who concentrate in central Thailand and the last group is wealthy business people who supports resources or provide opportunities for the movement's activities. Each group contributes in their own way to the movement which increases other groups' capacities and helps expanding the network. Tensions and conflict have also arisen contributing to the movement dynamic. This research also recommends that the support from agencies concerned should be given for further study of movement of many religious groups and sects which actively operate in the borderland. The study should be used as a basis for the development of sound policy and implementation for the peaceful coexistence and better living of people, in the context of special economic zone development launched by both Thai and Myanmar government.

คำนำ

โครงการวิจัยเรื่อง “เครือข่ายพุทธศาสนาข้ามพรมแดนรัฐชาติของชาวกะเหรี่ยงบริเวณพรมแดนไทย-พม่า” (พฤษภาคม 2557-พฤษภาคม 2558) เน้นทำความเข้าใจ ลักษณะของเครือข่ายทางศาสนาที่นำโดยพระอุทฺตนะจากเมือง มโหัยจี รัฐกะเหรี่ยง ของประเทศเมียนมาร์ ที่ข้าม เขตแดนเข้ามาทำกิจกรรมการก่อสร้างเจดีย์และวัดในเขตประเทศไทย ไม่เพียงแต่บริเวณชายแดนเขตอำเภอท่าสองยาง แต่ตั้งแต่ปี 2554 ยังได้สร้างเจดีย์และวัดที่อำเภอคอยเต่า และอำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่และพื้นที่อื่น ๆ ในภาคกลาง และจัดกิจกรรมทางศาสนาและประเพณีกะเหรี่ยงกับแรงงานกะเหรี่ยงข้ามชาติอย่างต่อเนื่อง การดำเนินโครงการวิจัยภาคสนามที่ต้องใช้ล่ามแปลเอกสารจำนวนมากที่เป็นภาษาพม่า และการเดินทางไปหลายพื้นที่รวมทั้งในรัฐกะเหรี่ยง ของประเทศเมียนมาร์ จะเป็นไปไม่ได้ ถ้าปราศจากการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.) ผู้วิจัยจึงขอขอบคุณทางกองทุนสนับสนุนการวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งฝ่ายนโยบายชาติและความสัมพันธ์ข้ามชาติ ที่ให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวกเป็นอย่างดี

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ช่วยวิจัย คุณพนาศักดิ์ ทวีอักษรวิรุฬห ผู้มีความสามารถในการใช้ภาษาทั้งภาษาไทย กะเหรี่ยง พม่า และอังกฤษ และมีเครือข่ายเพื่อนมิตรที่ ช่วยให้เข้าถึงข้อมูลได้จำนวนมาก คุณทวีพร ดอกไม้ ผู้ช่วยวิจัยที่ปักหลักในพื้นที่อำเภอแม่สอด และตระเวนเก็บข้อมูลในพื้นที่ข้างเคียงอย่างจริงจัง ขอขอบคุณคุณจอห์นสันที่ช่วยงานแปลเอกสารจากภาษาพม่าเป็นภาษาอังกฤษ สุดท้าย ผู้ที่มีความสำคัญที่สุดคือผู้ให้ข้อมูลที่มีคุณค่า ที่ทำให้ผู้วิจัยเข้าใจความซับซ้อนของเครือข่ายได้มากขึ้น ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณ ครูบาดำริ พระสงกรานต์ พระอุกอ คุณอ่อง คุณคริตอย คุณเสื่อ คุณสำเชอ ลุงตี่นิ ลุงชะบือ ลุงสะบือ ลุงกิลา และผู้ที่ไม่ได้เอ่ยนามในที่นี้อีกหลายคน ขอส่งกุศลจิตระลึกถึงและขอบคุณในความมีเมตตา เอื้อเฟื้อข้อมูลความเป็นมิตรและน้ำใจที่ให้แก่นักวิจัยและผู้ช่วยวิจัย

ผู้วิจัยหวังว่า รายงานการวิจัยฉบับนี้จะสร้างความ รู้ความเข้าใจ ทั้งในทางวิชาการ และความเป็นมนุษย์ในมิติทางศาสนาที่เป็นแรงบันดาลใจและความใฝ่ฝันถึงการเปลี่ยนแปลงไปสู่ชีวิตและสังคมที่ดีกว่า

ผู้วิจัย

สารบัญ

บทสรุปผู้บริหาร ก	
บทคัดย่อ	จ
Abstract ฅ	
คำนำ	ช
สารบัญ	ฅ
สารบัญตาราง ญ	
สารบัญรูปภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
1.4 แนวคิดเรื่องเครือข่าย	12
1.5 ระเบียบวิธีวิจัย	14
1.6 เนื้อหาในรายงาน	19
บทที่ 2 พระอุทฺตนะ: ประวัติชีวิตและการเคลื่อนไหวทางศาสนา	22
2.1 ประวัติชีวิตและการสะสมบุญบารมีของพระอุทฺตนะ	23
2.2 อัตลักษณ์กะเหรี่ยง: ภาษาและวัฒนธรรม	32
2.3 การเคลื่อนไหวก่อสร้างศาสนสถานในเขตประเทศพม่าและประเทศไทย	39
2.4 สรุปท้ายบท	48
บทที่ 3 มหายิง: พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์และชุมชนศีลธรรมในความทันสมัย	50
3.1 พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์	51
3.2 การพัฒนามหายิงสู่ความทันสมัย	53
3.3 ลักษณะของชุมชนศีลธรรม	63
3.4 สรุปท้ายบท	64

บทที่ 4 ชาวกะเหรี่ยงพรมแดน: ผู้ปฏิบัติการเชื่อมต่อเครือข่ายศาสนา	66
4.1 ชาวกะเหรี่ยงผู้เชื่อถือศรัทธาในครุบา	66
4.2 กะเหรี่ยงชายแดน ผู้เชื่อมต่อและขยายเครือข่าย	72
4.2 กะเหรี่ยงชายแดน ผู้เชื่อมต่อและขยายเครือข่าย	57
4.3 กรณีพระสงฆ์กะเหรี่ยงข้ามแดน	77
4.4 สรุปท้ายบท	81
บทที่ 5 กลุ่มผู้สนับสนุนการเคลื่อนไหวทางศาสนาข้ามแดน	83
5.1 กลุ่มปัญญาชนและผู้เชี่ยวชาญ	83
5.2 ความสัมพันธ์กับกลุ่มดีเคบีเอ	86
5.3 กลุ่มนักธุรกิจไทยและพม่า	88
5.4 สรุปท้ายบท	92
บทที่ 6 ความตึงเครียด ความขัดแย้งและการเชื่อมต่อใหม่	94
6.1 ความตึงเครียดของการเข้ามาเชื่อมต่อชุมชนครุบา	94
6.2 การควบคุมของรัฐในกิจกรรมทางศาสนาข้ามแดน	98
6.3 ความเห็นต่างและความขัดแย้งในการเคลื่อนไหวในเขตประเทศเมียนมาร์	101
6.4 สรุปท้ายบท	104
บทที่ 7 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	106
บรรณานุกรม	115

ภาคผนวก:

1. บทความเผยแพร่: ขวัญจิวัน บัวแดง, 2558. “การสร้างพุทธเทศาข้ามแดนของพระผู้มีบารมีในโลกสมัยใหม่” ใน สุริชัย หวันแก้ว บก. *รหัสวัฒนธรรม: บทบทวนความเข้าใจว่าด้วย “คนไทย” และสังคมไทย*. ศูนย์ศึกษาชาติพันธุ์และการพัฒนา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
2. ตารางเปรียบเทียบกิจกรรมที่วางแผนไว้และกิจกรรมที่ดำเนินการมาและผลที่ได้รับตลอดโครงการ

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1.1: สรุปกิจกรรมของพระอุทฺตนะจากเว็บไซต์ในเดือนธันวาคม 2557-15 มกราคม 2558	45
ตารางที่ 3.1 รายชื่อโรงเรียนประถมศึกษาในมไหยจิ	56

สารบัญรูป

รูปที่ 1: แผนที่แสดงพื้นที่ศึกษาบริเวณพรมแดนไทย-เมียนมาร์	21
รูปที่ 2: ภาพพระอุทฺตนะกับงานแปลพระไตรปิฎก ณ สำนักสงฆ์แห่งหนึ่งในรัฐกะเหรี่ยง	29
รูปที่ 3: ภาพพระอุทฺตนะปรนนิบัติหลวงพ่อัมมมณเฑาะฐนาคูณราชครูที่รัฐกะเหรี่ยง	30
รูปที่ 4: พระเจดีย์อินทร์เขวนจำลองที่อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่	30
รูปที่ 5: พระอุทฺตนะที่กุฏิบริเวณวัดใหม่ อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่	35
รูปที่ 6: โต๊ะขายวัตถุมงคลและของที่ระลึกในงานประเพณีมัดมือ อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่	36
รูปที่ 7: เสื้อผ้ากะเหรี่ยงขายในงานมัดมือที่ อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่	37
รูปที่ 8: ขบวนแห่เริ่มต้นพิธีมัดมือ อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่	38
รูปที่ 9: เจดีย์ใจใส เมืองจาย	41
รูปที่ 10: กุฏิในวัดพืดตาไม้ เมืองจาย	42
รูปที่ 11: เจดีย์ Atula Thammandha Pathadhika ที่จิงโค	43
รูปที่ 12: แผนที่แสดงถนนจากมไหยจิไปบ้านแม่ต๋าว	49
รูปที่ 13: แผ่นหินอ่อนสำหรับจารึกพระไตรปิฎกเป็นภาษากะเหรี่ยง	59
รูปที่ 14: การแกะสลักพระไตรปิฎกตัวอักษรกะเหรี่ยงพุทธตะวันตกออกลงบนหินอ่อน	59
รูปที่ 15: การเขียนพระไตรปิฎกอักษรกะเหรี่ยงลิกวอแก่ลงบนแผ่นหินอ่อนเพื่อเตรียมการแกะสลัก	60
รูปที่ 16: การตั้งแผ่นหินอ่อนที่แกะสลักพระไตรปิฎกแล้วในพื้นที่ที่จัดไว้	60
รูปที่ 17: แรงงานในการก่อสร้างแท่นวางแผ่นหินอ่อนแกะสลักพระไตรปิฎก	61
รูปที่ 18: อิฐที่ผลิตสำหรับการก่อสร้างของวัดมไหยจิ	64
รูปที่ 19: เจดีย์และสิ่งก่อสร้างที่คดงตะเภา อำเภอคดงเต่า จังหวัดเชียงใหม่	71
รูปที่ 20: น้ำเต้าที่ปลูกเพื่อส่งไปสนับสนุนโครงการของพระอุทฺตนะที่มไหยจิ	85
รูปที่ 21: บ้านสุขาวดี จังหวัดชลบุรี	89

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมา

การเปิดประเทศพม่าหลังการเลือกตั้งในปีพ.ศ. 2553 และการเตรียมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 ส่งผลให้ธุรกิจการลงทุนและการค้าชายแดนบริเวณอำเภอแม่สอดและอำเภอช้างเผือกมีความคึกคักมากขึ้น พร้อมไปกับการเปิดพรมแดนด้านเศรษฐกิจ การเชื่อมโยงในเรื่องศาสนาข้ามแดนก็มีมากขึ้น เห็นได้จากการเดินทางข้ามแดนของผู้ปฏิบัติงานทางศาสนาที่มีมากขึ้นพร้อมกับกิจกรรมทางศาสนาที่ร่วมกันทำจากศาสนิกชนทั้งสองประเทศ ความจริงแล้วการเดินทางข้ามเขตแดนรัฐชาติไทยและพม่าของทั้งพระสงฆ์และฆราวาสมีอยู่อย่างต่อเนื่องยาวนาน การแบ่งเขตแดนไทย -พม่าในยุคอาณานิคมที่เริ่มตั้งแต่ช่วงคริสต์ศักราชที่ 19 ไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการข้ามไปอยู่อาศัยอีกฝั่งหนึ่งอย่างถาวรและชั่วคราวของคนกะเหรี่ยงซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์หลักบริเวณรัฐกะเหรี่ยงของประเทศพม่าที่ติดต่อกับอำเภอชายแดนจังหวัดตากของประเทศไทย ในลักษณะของการแต่งงานข้ามแดน การทำไร่ทำนาหรือหาของป่าในเขตแดนของอีกประเทศ กสนทำธุรกิจการค้า และการไปร่วมงานทางประเพณีวัฒนธรรมและศาสนา เณรหรือพระสงฆ์ที่มีเชื้อสายกะเหรี่ยงที่อยู่ในบริเวณชายแดนไทย จะบวชจากวัดในเขตพม่ามากกว่า เนื่องจากอยู่ใกล้ศูนย์กลางทางศาสนาพุทธหรือวัดในเขตรัฐกะเหรี่ยงซึ่งเป็นพื้นที่ราบฝั่งพม่ามากกว่า ในขณะที่ทางเขตแดนไทยจะอยู่ไกลจากศูนย์กลางศาสนาพุทธ เช่น การเดินทางจากบริเวณชายแดนไปยังตัวเมืองจังหวัดตาก ลำพูน ลำปาง หรือเชียงใหม่ต้องข้ามภูเขาไปไกล ด้วยเหตุนี้ ในอำเภอแม่สอดและอำเภอช้างเผือก วัดเก่าแก่จะเป็นวัดในจารีตแบบ “พม่า” ที่กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ รวมทั้งกะเหรี่ยง ที่ย้ายมาตั้งถิ่นฐานนานแล้วตั้งขึ้น เช่น วัดแม่ชื่อนาदानที่สร้างโดยกลุ่มไทใหญ่ วัดไทยพัฒนารามของกลุ่มปะโอ วัดป่าเก่าของกลุ่มกะเหรี่ยงเป็นต้น วัดเหล่านี้มีเจ้าอาวาสจากหลายกลุ่มชาติพันธุ์ข้ามมาจากเขตแดนพม่าอย่างต่อเนื่อง วัดที่ผู้คนทั่วไปในอำเภอแม่สอดเรียกรวมว่าวัด “พม่า” เหล่านี้จะมีพระสงฆ์ที่บวชเรียนมาจากพม่า เทศน์เป็นภาษาพม่า หรือการสวดเป็นภาษาบาลี ก็จะมีสำเนียงและท่วงทำนองที่ต่างจากพระไทย การแต่งกายที่แตกต่างจากพระไทย เช่น ครองผ้าสีคล้ำ ไม่นิยมโกนหัว เป็นต้น หรือการที่ศรัทธาที่มาจากประเทศพม่านิยมนิมนต์พระสงฆ์ให้ไปฉันอาหารที่บ้านในโอกาสต่าง ๆ หรือการนิมนต์พระมาทำบุญจะไม่มีกำหนดว่าต้องมีพระกี่รูป แต่มีพระกี่องค์ในวัดก็นิมนต์ทุกรูป เป็นต้น

การเดินทางข้ามเส้นแบ่งเขตแดนที่สะดวก ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้คนและพระสงฆ์ที่แม้จะ
อยู่กันคนละประเทศ ก็เหมือนอยู่ในพื้นที่เดียวกัน ถือเป็นเครือข่ายเดียวกัน เวลามีกิจกรรมทางศาสนาของ
พระสงฆ์ฝั่งหนึ่ง จะมีการนิมนต์ให้พระสงฆ์อีกฝั่งหนึ่งมาร่วมงาน ในช่วงเข้าพรรษาพระก็จะนิยมนิคมไป
จำวัดในที่ที่ไม่ใช่วัดที่ตนสังกัด และจำนวนไม่น้อยเข้ามาจำวัดในฝั่งไทยซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นวัดในเครือข่ายที่
มีเจ้าอาวาสหรือพระผู้ใหญ่ที่บวชเรียนมาจากฝั่งพม่าและมาอยู่ในวัดฝั่งไทย นอกจากนี้ ในวัดเขตแดนไทย
หลายวัดอาจารย์วัดหรือภิกษุก็เคยเป็นพระในเขตแดนพม่าและสึกออกมาอยู่เขตแดนไทย และมีหน้าที่
ดูแลวัดทำให้มีการสืบทอดจารีตพิธีกรรมแบบพม่าอย่างต่อเนื่อง

เครือข่ายความสัมพันธ์ข้ามแดนที่เห็นได้ชัดอีกเครือข่ายคือเครือข่ายครูบาวงศ์ (1913-2000)¹ ที่มี
ศูนย์กลางอยู่ที่วัดพระบาทห้วยต้ม อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน โดยผู้นำทางศาสนา(จอตะกำ)และศรัทธาส่วนใหญ่
จากจำนวนหลายหมื่นคนที่อยู่บริเวณวัดพระบาทห้วยต้มนั้น เป็นผู้ที่ย้ายไปจากหมู่บ้านกะเหรี่ยงบริเวณ
ชายแดนทั้งเขตพม่าและเขตไทยหลายหมู่บ้าน ทั้งนี้เนื่องจากครูบาวงศ์เคยเดินทางมาอยู่บริเวณชายแดนทั้ง
เขตไทยและเขตพม่า และมีวัดปฏิบัติหลายอย่างที่เป็นธรรมเนียมพม่า เช่น ประเพณีการสร้างเจดีย์ตาม
สถานที่ต่าง ๆ โดยไม่จำเป็นต้องเป็นส่วนหนึ่งของวัดแบบธรรมเนียมไทยทั่วไป แม้ว่าตัวครูบาวงศ์เองจะ
ไม่ได้มีเชื้อสายกะเหรี่ยงก็ตาม

อย่างไรก็ดี เครือข่ายความสัมพันธ์ข้ามแดนทั้งในทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรมและศาสนาเริ่มขาดหาย
และไม่ต่อเนื่อง เมื่อพื้นที่บริเวณชายแดนเขตพม่า กลายเป็นพื้นที่สู้รบระหว่างกองกำลังกะเหรี่ยงกับรัฐบาล
พม่า นับตั้งแต่ช่วงทศวรรษ 2510 ที่สหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยงนำกองกำลังปลดปล่อยแห่งชาติกะเหรี่ยง ตั้ง
ฐานที่มั่นและค่ายทหารบริเวณพื้นที่ชายแดนตะวันออกของพม่าโดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริเวณรัฐกะเหรี่ยง
และรัฐมอญ จนถึงช่วงทศวรรษ 2530 เป็นต้นมาที่สหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยงเริ่มเพลี่ยงพล้ำ และสูญเสีย
ฐานที่มั่นและพื้นที่ยึดครอง ผู้คนจำนวนมากต้องหนีภัยการสู้รบย้ายเข้ามาอยู่ในพื้นที่พักพิงที่ตั้งอยู่บริเวณ
ชายแดนเขตประเทศไทย และอีกจำนวนหลายแสนคนทั้งกะเหรี่ยงและชาติพันธุ์อื่นที่ข้ามเข้ามาทำงานใน
โรงงาน ร้านค้า ไร่นา อุตสาหกรรมภาคบริการทั้งในบริเวณเมืองชายแดน และเข้าไปในเมืองชั้นใน (ขวัญ
ชีวัน บัวแดง 2552)

ในช่วงทศวรรษ 2540 เป็นต้นมา สถานการณ์ชายแดนบริเวณอำเภอแม่สอดและอำเภอข้างเคียง
เปลี่ยนแปลงไปทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และศาสนา งานศึกษาของผู้วิจัย (ขวัญชีวัน บัวแดง 2556)

พบว่าพร้อมไปกับความตึงเครียดทางด้านเศรษฐกิจและการย้ายถิ่นอย่างมหาศาลของแรงงานจากฝั่งพม่า ความต้องการพื้นที่ทางศาสนามีเพิ่มมากขึ้น ผู้ย้ายถิ่นเผชิญปัญหาทั้งด้านคุณภาพชีวิต ความมั่นคงในชีวิต การลดศักดิ์ศรีคุณค่าความเป็นมนุษย์ ทำให้การสร้างพื้นที่ทางศาสนาเป็นหนทางที่สำคัญสำหรับการฟื้นฟูจิตใจและเปิดทางเลือกต่อการพัฒนาชีวิตและตำแหน่งแห่งที่ทางสังคมให้ดีขึ้น การสร้างศาสนสถานของชุมชนผู้ย้ายถิ่นเองหรือไปร่วมใช้พื้นที่ศาสนสถานของชุมชนไทยและจัดกิจกรรมทางศาสนาและทางสังคมอย่างจริงจัง แม้ว่าจะถูกเฝ้ามองและตรวจสอบโดยเจ้าหน้าที่รัฐ เนื่องจากเป็นปฏิบัติการที่ไม่อยู่ในกรอบของกฎหมาย แต่การสร้างและขยายพื้นที่ทางศาสนาของผู้ย้ายถิ่นนั้นเกิดขึ้นได้เนื่องจากการสนับสนุนจากเครือข่ายศาสนาที่พัฒนาในบริเวณชายแดนมาเป็นเวลานาน

แม้งานวิจัยเรื่องพื้นที่ทางศาสนาฯ จะพบว่าเครือข่ายศาสนาข้ามแดนที่เอื้อต่อการสร้างพื้นที่ทางศาสนาของผู้ย้ายถิ่น แต่งานวิจัยที่ผ่านมายังไม่ได้ทำความเข้าใจลักษณะของเครือข่ายดังกล่าว รวมถึงลักษณะของความสัมพันธ์และการทับซ้อนกับเครือข่ายทางเศรษฐกิจและการเมืองในพื้นที่ ที่ทำให้เกิดความเข้าใจพลวัตทางเศรษฐกิจและการเมืองในพื้นที่ชายแดน ในบริบทของการเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน ในปี 2558 การผนวกรวมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ย่อมทำให้เกิดการย้ายถิ่น การเดินทางข้ามชาติ รวมทั้งการแลกเปลี่ยนสินค้าและข้อมูลข่าวสารในขอบเขตที่กว้างมากขึ้น การขยายเครือข่ายทางศาสนาและการสร้างชุมชนทางศาสนาใหม่ ๆ ย่อมเกิดขึ้นตามมา คำถามที่สำคัญอีกคำถามคือ คณะสงฆ์ไทยและหน่วยงานของรัฐที่กำกับดูแลเรื่องศาสนาที่เน้นความมั่นคงของชาติ จะมีแนวการปฏิบัติที่เอื้อต่อการขยายเครือข่ายและพื้นที่ทางศาสนาที่ข้ามชาติอย่างไร

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยและลักษณะการเชื่อมโยงข้ามชาติทั้งแนวตั้งและแนวนอนของเครือข่ายศาสนาพุทธของชาวกะเหรี่ยงในบริเวณชายแดนไทย-พม่า
2. เพื่อศึกษาพื้นที่ปฏิบัติการของเครือข่ายพุทธศาสนากับการซ้อนทับกับพื้นที่ทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม
3. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างเครือข่ายพุทธศาสนาข้ามชาติกับรัฐไทยและรัฐพม่า

---

¹ ลูกศิษย์ครูบาศรีวิชัย(2421-2482) และร่วมสมัยครูบาขาวปี (2432-2520) ซึ่งเป็นพระที่ถือว่าเป็น “นักบุญ” ที่มีบุญบารมี (ดูงานของ Kwanchewan (2002))

1.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวรรณกรรมทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาที่เกี่ยวข้องกับโครงการวิจัยนี้ แบ่งเป็น 3 กลุ่มตามหัวข้อที่สำคัญ หัวข้อแรกได้แก่ เรื่องเครือข่ายทางสังคม หัวข้อที่สอง เรื่องการข้ามชาติกับศาสนา และหัวข้อที่สาม เรื่อง ศาสนากับการเคลื่อนไหวทางการเมือง ในหัวข้อแรกเรื่องเครือข่ายทางสังคมนั้น พบว่ามีงานศึกษาที่เกี่ยวข้องมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเครือข่ายทางการค้า ที่เป็นเหมือนทุนทางสังคมที่ส่งผลให้การค้ามีการขยายตัวและได้รับผลสำเร็จ งานศึกษาเรื่องเครือข่ายที่เกี่ยวกับตลาดที่สำคัญเช่น งานศึกษาเรื่องตลาดในเวียดนามของหมัสนา มุกดาวิจิตร (2549: 203) ช่วยทำความเข้าใจถึงการสร้างเครือข่ายทางสังคมผ่านความสัมพันธ์แบบไม่เป็นทางการของกลุ่มแม่ค้า และความหลากหลายรูปแบบที่ซ้อนทับกัน เช่น การมีอาชีพเดียวกัน ความเป็นเครือญาติ และการอยู่ในชุมชนเดียวกัน ความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็น “ต้นทุนทางสังคมและวัฒนธรรม” โดยเฉพาะอำนาจการต่อรองทางเศรษฐกิจ และงานศึกษาของสมักร์ กอเซ็ม (2554) ในประเด็นเครือข่ายตลาดชายแดน กรณีศึกษาความสัมพันธ์ทางการค้าของมุสลิม โดยอธิบายเครือข่ายตลาดในพื้นที่ชายแดนแม่สอดที่แสดงถึงความสัมพันธ์ที่อาศัยเงื่อนไขหลายประการ ทั้งความเป็นชาติพันธุ์เดียวกันและสถานะพลเมือง รวมถึงการจัดลำดับชั้นซึ่งเกี่ยวข้องกับข้อผูกพัน (obligation) ทางความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมและเศรษฐกิจ เช่น เครือข่ายของกลุ่มพ่อค้ามุสลิม ความสัมพันธ์ของเครือข่ายการค้าของมุสลิมในพื้นที่ชายแดนแม่สอดดำเนินผ่านลักษณะร่วมทางวัฒนธรรมและความเชื่อ จึงทำให้มีเครือข่ายความสัมพันธ์ภายในกลุ่มที่มีความเหนียวแน่น ในกรณีของการค้าชายแดน คนมุสลิมช่วยเหลือเกื้อกูลกันทางด้านการค้าผ่านความไว้นับถือเชื่อใจ เพราะมุสลิมต่างนิยามความหมายของอุดมการณ์ “ความเป็นพี่น้องมุสลิม” (Muslim brotherhood) ที่มีร่วมกัน ซึ่งอุดมการณ์ทางศาสนาเหล่านี้กลับเข้ามามีส่วนเอื้อหนุนต่อระบบตลาดชายแดนแม่สอด โดยสรุปแล้ว “ความสัมพันธ์” ระหว่างพ่อค้ามุสลิมพม่าในศูนย์ฯ กับพ่อค้ามุสลิมไทยในเมืองแม่สอดเป็นความสัมพันธ์ทั้งในทางเศรษฐกิจและศาสนา พ่อค้ามุสลิมหลายคนทำงานเผยแผ่ศาสนา พวกเขามีพิธีกรรมปฏิบัติพร้อมๆ กับธุรกิจทางการค้าร่วมกัน จึงทำให้สินค้าในตลาดแม่สอดสามารถเข้ามาถึงตลาดชุมชนชายแดนในหลากหลายรูปแบบ และพ่อค้ามุสลิมถือเป็นกลุ่มที่มีอำนาจสำคัญทางด้านเศรษฐกิจชายแดนเกือบทุกด้าน

ในงานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับตลาดเช่นกันของ อภิญญา เฟื่องฟูสกุล (Apinya 2008) นั้นได้เผยให้เห็นถึงพื้นที่การค้าในตลาดไนท์บาร์ซาร์ ที่มีการช่วงชิงพื้นที่ในการค้าขายซึ่งเป็นผลพวงจากบริบทของการส่งเสริมการท่องเที่ยวในปัจจุบันและกระบวนการทำให้เชียงใหม่กลายเป็นสินค้า ซึ่งทำให้ตลาดไนท์บาร์ซาร์เปรียบเสมือนตลาดของการขายความเป็นเชียงใหม่ เป็นพื้นที่พิเศษซึ่งมีอำนาจทางเศรษฐกิจและตลาด

แต่ในขณะเดียวกันก็มีการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคมไปในตัวผ่านปฏิบัติการต่างๆ โดยในเรื่องตลาดไนท์บาร์ชานั้น ได้ใช้มันโนทัศน์เรื่องยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่ที่จะเป็นตัวเชื่อมระหว่างผู้ค้าขายที่เป็นปัจเจก และโครงสร้างตลาดระบบทุนนิยม ซึ่งเราจะพบว่าในตลาดนั้นมีความขัดแย้งเกิดขึ้นจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันซึ่งพวกเขาไม่ได้แสดงออกอย่างตรงไปตรงมา แต่แสดงผ่านวิธีการกลยุทธ์ต่างๆ ในการกีดกันคู่แข่งจากตลาดหรือพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมของตนเองให้สูงขึ้นเพื่อให้คู่แข่งตามไม่ทัน

จากงานเรื่องตลาดไนท์บาร์ชานั้น เราจะเห็นถึงความสัมพันธ์ทางสังคมในรูปแบบที่หลากหลายในตัวตลาด ซึ่งพื้นที่ในตลาดนั้นมัน ไม่ได้เป็นเพียงพื้นที่ว่างเปล่า แต่มันเป็นพื้นที่ของความหมายที่หลากหลาย และเป็นพื้นที่ของการต่อสู้ของความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์และกลุ่มคนไทยและรัฐ นอกจากนี้กลยุทธ์ต่างๆ ที่เราจะเห็นได้จากงานนี้มีความน่าสนใจหลายอย่างเช่น การใช้เครือข่ายในการต่อรองหรือสร้างความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น ความสัมพันธ์ที่ต้องมีทั้งพึ่งพิงอาศัยกันและแข่งขันกันอย่างเข้มข้นนั้นเป็นเหมือนสิ่งที่ขัดแย้งกันแต่ก็เกิดขึ้นแล้วในบริบทของตลาดไนท์บาร์ชาร์ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ไม่จำเป็นที่จะต้องพึ่งพิงกับระบบสถาบันหรือรัฐแม้แต่น้อย หากแต่เป็นความสัมพันธ์ที่พวกเขาได้สถาปนาขึ้นมาเอง และงานนี้ยังชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์และการนิยามของสินค้าที่หลากหลายตามบริบทของสังคมที่สินค้าเดินทางผ่านที่แตกต่างกัน ซึ่งมันช่วยสะท้อนถึงคุณค่าในเชิงวัฒนธรรมในแต่ละพื้นที่ และนอกจากนั้นสินค้าเองยังเป็นเครื่องมือที่ใช้ตอบโต้กับการเอารัดเอาเปรียบของวัฒนธรรมตะวันตกที่ต้องการจะครอบครองและผูกขาดอาณาบริเวณของเศรษฐกิจของตนเอง

ผู้ค้าในตลาดไนท์บาร์ชาร์ต้องการจะมาขายของได้นั้น จำเป็นที่จะต้องมีความเสี่ยงก่อนเพื่อที่จะสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลในตลาด โดยตัวอย่างของชาวเขาและคนในเมืองนั้นจะมีเครือข่ายของเครือญาติและเพื่อนเป็นผู้ที่มีความสำคัญในการชักชวนมาร่วมกิจการ และนอกจากนั้นยังพบว่าชาวเขามีความสัมพันธ์กับเครือข่ายของเครือญาติอย่างแน่นแฟ้นเนื่องจากการที่พวกเขาต้องพึ่งพาอาศัยกันได้เฉพาะกลุ่มตัวเอง เนื่องจากไม่สามารถที่จะปรึกษาใครได้มาก และความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นดังกล่าวนี้ก็จะเห็นได้จาก การเกิดเหตุการณ์ที่มีปัญหาต่างๆ เรื่องดังกล่าวก็จะถูกส่งต่ออย่างรวดเร็วและถ้าคนใดคนหนึ่งประสบความสำเร็จในการค้าขายก็จะถูกชักชวนมาร่วมทำการด้วยกัน ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าเครือข่ายของเครือญาติมีความสำคัญอย่างยิ่ง

นอกจากนี้ ความสัมพันธ์แบบเครือข่ายอีกแบบต้องมีความไว้วางใจกันในระดับที่สูงมากคือ การค้าสินค้าผิดกฎหมาย เนื่องจากมีความเสี่ยงสูง โดยต้องมีเอเยนต์คนหนึ่งทำหน้าที่เป็นคนกลางในการต่อรองกับตำรวจและผู้ค้า และในบางครั้งต้องอาศัยเพื่อนแฉลงลอยข้างๆ ในการชุกซ่อนสินค้าและนำสินค้าของจริงวาง

ไว้ที่แผงลอยเพื่อตบตาตำรวจที่อาจจะมาตรวจแบบไม่ทันตั้งตัวมาก่อน ซึ่งธุรกิจแบบนี้มีความตึงเครียดสูง และผู้ขายยังต้องมีความว่องไวและมีการพึ่งพิงกันสูง ซึ่งหากตำรวจเริ่มตรวจจับสินค้าดังกล่าวก็จะเห็นได้ว่าจะมีการกระจายข่าวให้ทราบอย่างว่องไวภายใน 15-20 นาที ดังนั้นเราจึงอาจจะมองเห็นว่าตลาดในทาบาร์ซาร์มันไม่ได้เป็นเพียงตลาดที่เป็นสถานที่จับจ่ายซื้อสินค้าเพียงอย่างเดียว แต่มันยังมีความสัมพันธ์ที่แฝงด้วยความรู้สึกผูกพันเนื่องจากการที่ต้องพึ่งพาอาศัยกันนั่นเอง

งานศึกษาเครือข่ายการค้าที่น่าสนใจ อีกงานหนึ่งได้แก่งานของ Fujii (2010) ที่แสดงให้เห็นว่า แม่ค้าลาหู่ในภาคเหนือของประเทศไทยมีการเคลื่อนย้ายไปมาระหว่างหมู่บ้านของเขากับตัวเมืองเชียงใหม่ อันเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจเงินตรา ที่ส่งเสริมโดยโครงการพัฒนาในพื้นที่สูงทั้งที่เป็นของรัฐและนานาชาติ จึงส่งผลต่อการพึ่งพาเศรษฐกิจแบบเงินตรามากขึ้น “กลยุทธ์” ในการสร้างพื้นที่ของแม่ค้าเหล่านี้ ในกลุ่มของพวกเขาเอง การเคลื่อนไหวในฐานะเป็นปฏิบัติการทางสังคม (Mobility as Social Practice) จึงชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจในหลายระดับ และเครือข่ายทางสังคมถูกทำมาใช้อย่างเต็มที่ เพื่อความสำเร็จในการค้าขาย กำไรสูงสุดและโอกาสในการสร้างพื้นที่ และเลือกใช้ความเชื่อมโยงและเครือข่ายที่หลากหลายกับผู้คนที่เกี่ยวข้อง ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์เชิงอำนาจในหลายระดับ เช่น ความคิดเกี่ยวกับ “อ อ ฝ อ น ญ” หมายถึงญาติผู้พี่ ญาติผู้น้อง ซึ่งแสดงถึงการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ที่อยู่บนฐานของการสร้างเครือข่ายทางสังคม และเส้นแบ่งของ อ อ ฝ อ น ญ ก็ไม่ชัดเจนและไม่ตายตัว ซึ่งยังเป็นกลยุทธ์ของแม่ค้าลาหู่ในการขยายพื้นที่ในการต่อรองทางการค้าของตนเอง ทั้งนี้พวกเขาเคลื่อนที่อย่างอิสระในกิจกรรมทางการค้า มีการสร้างเครือข่ายทางสังคมที่ไม่หยุดนิ่งโดยเป็นเครือข่ายทางชาติพันธุ์ เครือญาติและความเป็นเพื่อน ที่อาจตัดผ่านการแบ่งแยกตามสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ

งานศึกษาเรื่องเครือข่ายอีกกลุ่มหนึ่งเป็นเรื่องของเครือข่ายทางการเมืองที่มีทั้งแนวนอนและแนวตั้ง เช่นงานของ Pakakrong Makpun (2008) ที่ เน้นการศึกษาเพื่อความเข้าใจในวิถีชีวิตท้องถิ่นที่ซับซ้อนของชุมชนชายแดนที่อยู่ริมน้ำโขงในช่วงเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลง โดยจำนวนปลาที่มีน้อยลงอันเนื่องจากการระเบิดเกาะแก่งและการสร้างเขื่อนทางตอนบนของแม่น้ำโขง การศึกษานี้เน้นดูที่การสร้างเครือข่ายทั้งแบบแนวนอนกับชาวบ้านด้วยกันและแบบแนวตั้งกับองค์กรพัฒนาเอกชนท้องถิ่นในอำเภอเชียงของ เครือข่ายแบบแนวนอนระหว่างชาวบ้านสองฝั่งโขงซึ่งมีมานานก่อนเกิดรัฐชาติสมัยใหม่ แต่ภายหลังได้มีการรื้อฟื้นสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ขึ้นมาใหม่เพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับชาวบ้านบ้านปากอิงและชาวบ้านจากฝั่งลาว แม้จะมีความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันอยู่ระหว่างนายจ้างคนไทยเชื้อสายลาวที่บ้านปากอิงและลูกจ้างที่เป็น“พี่น้องลาว” สำหรับการสร้างเครือข่ายในแนวตั้งแบบใหม่กับองค์กรพัฒนาเอกชนท้องถิ่น

ได้ทำให้ชาวบ้านมีพื้นที่ในการต่อรองกับอำนาจจากจีนและจากประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงในกรณีนี้ ชาวบ้านเลือกที่จะนำเสนอตัวเองเป็น “ลูกน้ำโขง” ไม่ว่าพวกเขาจะเป็น “คนไทย” หรือ “คนลาว” ในการทำเช่นนั้นพวกเขาได้สร้างอัตลักษณ์เชิงยุทธศาสตร์เพื่อบอกว่าพวกเขาคือ “คนหาปลา” ซึ่งควรที่จะได้รับสิทธิในการปกป้องทรัพยากรในแม่น้ำโขงที่วิถีชีวิตพวกเขาได้ผูกเชื่อมไว้ จะเห็นได้ว่าการสร้างเครือข่ายของคนแต่ละกลุ่มแสดงให้เห็นว่าพวกเขาไม่ได้เป็นผู้ถูกระงับแต่เพียงฝ่ายเดียว

เครือข่ายในทางการเมืองบางครั้งดูเหมือนจะเป็นเอกภาพโดยมีอัตลักษณ์ที่เด่นชัด อย่างไรก็ตาม เมื่อศึกษาถึงลงจะพบว่ามีการทับซ้อนกับเครือข่ายอื่น ๆ เช่น งานศึกษาเครือข่ายการเคลื่อนไหวข้ามชาติของผู้หญิงไทใหญ่ที่ซ้อนทับกับเครือข่ายและขบวนการกู่ชาติของไทใหญ่ของปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี (2549) ได้สำรวจความสัมพันธ์ระหว่างรัฐชาติกับปฏิบัติการเครือข่ายข้ามชาติของผู้หญิงในขบวนการเคลื่อนไหวขององค์กรผู้หญิงไทใหญ่ (SWAN-Shan Women Action Network) ในประเทศไทย ซึ่งเป็นเงื่อนไขหนึ่งที่ช่วยเปิดพื้นที่ให้กับการต่อรองระหว่างชาติ ท้องถิ่น และผู้หญิง แม้ผู้หญิงไทใหญ่จะอยู่บนตำแหน่งแห่งที่ของความเปราะบาง แต่ก็มีตัวตนในฐานะผู้กระทำการทางประวัติศาสตร์ และตอบโต้ศูนย์กลางอำนาจด้วยคำถามของผู้หญิงที่รื้อสร้างแนวคิด/ปฏิบัติการเกี่ยวกับความเป็นชาติ การดำเนินงานของผู้หญิงและองค์กรผู้หญิงไทใหญ่ ประสบความสำเร็จในการเชื่อมเข้ากับขบวนการเคลื่อนไหวของสตรีระดับสากล และเป็นขบวนการที่ระดมเครือข่ายอันหลากหลายขององค์กรพลัดถิ่น เพื่อสร้างแรงกดดันนานาชาติต่อรัฐบาลทหารพม่าได้

สำหรับงานศึกษาด้านเครือข่ายทางศาสนาที่เกี่ยวข้องกับผู้ย้ายถิ่นมีไม่มากนัก มีงานศึกษาที่ใกล้เคียงเช่นงานของอมสิน บุญเลิศ (2551) ที่ศึกษาการปรับตัวของผู้ย้ายถิ่นชาวไทใหญ่ในเมืองเชียงใหม่ โดยการใช้พื้นที่ทางศาสนา ซึ่งเป็นวัดดั้งเดิมของชาวไทใหญ่ ทำให้เราได้เห็นมิติต่างๆ ของชาวไทใหญ่ ตั้งแต่การโดนครอบงำโดยวาทกรรมของรัฐในการมองว่าพวกเขาคือ แรงงานต่างด้าว ที่หมายถึงแรงงานจากประเทศพม่า ลาว และกัมพูชา ที่ส่วนใหญ่เป็นแรงงานที่เข้าเมืองผิดกฎหมายที่“เป็นภัย”ต่อความมั่นคงของชาติ โดยเป็นวาทกรรมที่มีปฏิบัติการผ่านสื่อ อย่างไรก็ตาม คนไทใหญ่เหล่านี้ก็เชื่อว่าจะถูกครอบงำแต่เพียงอย่างเดียว โดยพวกเขาพยายามต่อรองกับสิ่งที่กดทับเขาไว้อยู่ อย่างเช่นการที่ชาวไทใหญ่มีบัตรสีนั้นก็ทำให้เขาสามารถแสดงตนว่าเป็นแรงงานข้ามชาติที่ถูกกฎหมาย และนอกจากการนิยามดังกล่าวแล้วพวกเขายังสามารถนิยามตนเองผ่านพื้นที่ทางศาสนา วัฒนธรรม และชุมชนพลัดถิ่นได้ ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวทำให้พวกเขานิยามตัวตนในฐานะที่เป็นคนไทใหญ่ที่มีตัวตนและมีอำนาจในการกำหนดชีวิตของตัวเอง และวัดก็เป็นพื้นที่ในการแสดงตัวตนของชาวไทใหญ่อีกเช่นกัน โดยผ่านการปฏิสัมพันธ์กับคนกลุ่มเดียวกัน ซึ่งทำให้ตนรู้สึกปลอดภัยจาก

สายตาของคนเชียงใหม่ที่จับจ้องเขาอยู่ ดังนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างชาวไทยใหญ่นั้นจะเป็นลักษณะ ความสัมพันธ์แบบเครือญาติซึ่งจะมีการพึ่งพากันด้านการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาและพื้นที่ทางสังคม แต่ในขณะเดียวกันก็มีการแสวงหาประโยชน์จากความสัมพันธ์แบบนี้ในการทำงานด้วย

การศึกษาเครือข่ายทางศาสนาในกลุ่มผู้ย้ายถิ่นกะเหรี่ยง ที่ดำเนินการโดย Horstmann (2011) เน้น ศึกษาศาสนาคริสต์แบ็บติสต์ ที่มีศูนย์กลางอยู่ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวในพื้นที่ชายแดนไทย ที่นี้มีการตั้ง โรงเรียนพระคริสตธรรม (Bible School) เพื่อทำหน้าที่ผลิตผู้ปฏิบัติงานไปทำหน้าที่เผยแพรศาสนา โดย Horstmann (2011: 91) มองว่าเครือข่ายศาสนาคริสต์นี้มีความเกี่ยวพันอย่างใกล้ชิดกับสภาพแห่งชาติ กะเหรี่ยง (Karen National Union ต่อไปนี้เรียก เคเอ็นยู) ที่อยู่ในพื้นที่พักพิงฯ เห็นได้จากการที่ผู้นำเคเอ็นยู ส่วนใหญ่เป็นแบ็บติสต์และศาสนาจารย์หลายคนเป็นผู้ทำหน้าที่ทางศาสนาให้กับเคเอ็นยูโดยตรง ทำให้เกิด การรณรงค์ให้คนเปลี่ยนรับเอาศาสนาคริสต์ โดยมีปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือทางมนุษยธรรมแก่ผู้หนีภัย ควบคู่กันไป ส่งผลให้ผู้หนีภัยตัดสินใจเปลี่ยนศาสนา โดยเหตุผลหนึ่งคือการที่ผู้หนีภัยต้องการเป็นส่วนหนึ่งของ ขบวนการต่อสู้ของคนกะเหรี่ยง ซึ่งมีลักษณะผสมผสานระหว่างความศรัทธาทางศาสนาและชาตินิยม เป็นการรับเอาความทันสมัย และเพื่อเข้าถึงการสงเคราะห์ การช่วยเหลือทางมนุษยธรรมและการเดินทาง ออกนอกเขตพื้นที่ที่ถูกจำกัดเช่นพื้นที่พักพิงฯ ได้สะดวกขึ้น Horstmann (2011: 92) เน้นว่าในพื้นที่ชายแดน ไทยพม่า คริสตจักรกะเหรี่ยงแบ็บติสต์เป็นเครือข่ายที่จัดตั้งขึ้นในลักษณะที่เป็น โครงการทางการเมืองเพื่อ เผยแพร่ชาตินิยมกะเหรี่ยงและเผยแพรศาสนาคริสต์โปรเตสแตนท์ โดยอยู่บนพื้นฐานทรัพยากรทางศาสนา ทั้งที่เป็นวัตถุและไม่เป็นวัตถุ และ เครือข่ายเชื่อมโยงกันโดยการสื่อสารแบบสมัยใหม่ทั้งในระดับโลกและ ท้องถิ่น

เป็นที่น่าสังเกตว่างานของ Horstmann มองเครือข่ายทางศาสนาคริสต์โดยเฉพาะอย่างยิ่งคริสตจักร แบ็บติสต์ในลักษณะที่ซ้อนทับหรือเกือบเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับเครือข่ายของเคเอ็นยู ผลของการศึกษามีนัย ว่าคริสตจักรและเคเอ็นยูใช้กันและกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการเปลี่ยนศาสนาและเพื่อให้ผู้ที่เปลี่ยน ศาสนาเป็นกำลังในการต่อสู้เพื่อออกหูเหล่าหรือชาติกะเหรี่ยง อย่างไรก็ดี งานนี้วิเคราะห์จากการจัดตั้งองค์กร ผู้นำ กลไกการทำงาน อัตลักษณ์ร่วม ภาพตัวแทน ความเป็นเอกภาพ โดยไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการศึกษา บุคคลที่หลากหลายที่มีส่วนร่วมในเครือข่ายอย่างเพียงพอ ทำให้ผลการศึกษาให้ภาพที่หยุดนิ่ง ทั้ง ๆ ที่ใน ปัจจุบันมีสถานการณ์หลายอย่างที่ทำให้คริสตจักรแบ็บติสต์หรือเคเอ็นยูมีการปรับตัว เช่น การที่เคเอ็นยู แยกตัวเป็นองค์กรที่หลากหลาย ทำให้จินตนาการของความเป็นชาติกะเหรี่ยงมีหลายแบบ คริสตจักรแบ็บ ติสต์เองก็ไม่ได้มีหนึ่งเดียวแต่เชื่อมโยงกับคริสตจักรแบ็บติสต์อีกหลายกลุ่ม อีกทั้งมีความหลากหลายของ

คริสตจักรทั้งภายใต้ศาสนาออร์ทอดอกซ์และนิกายโปรเตสแตนต์ การมองว่ามีการซ้อนทับที่เหมือนเป็นหนึ่งเดียวของอุดมการณ์และตัวบุคคลในคริสตจักรแบปติสต์และเคอเรียนเป็นการทำให้ผู้ที่อยู่ในเครือข่ายเป็นเหมือนผู้ถูกกระทำที่สยบยอมกับอุดมการณ์และสัญลักษณ์ที่ผู้นำของเครือข่ายสร้างขึ้น ผู้วิจัยเชื่อว่า ถ้าเปลี่ยนแนวทางการศึกษาที่เน้นผู้คนที่อยู่ในเครือข่ายในลักษณะของผู้กระทำการที่มีประสบการณ์หลากหลายและมีมิติของความเชื่อ จิตวิญญาณและอารมณ์ความรู้สึกเข้ามาเกี่ยวข้อง ย่อมทำให้ความเข้าใจในเรื่องเครือข่ายทางศาสนามีความแตกต่างกับเครือข่ายทางสังคมอื่น ๆ นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่าผู้กระทำการนั้นมีการตัดสินใจในการเชื่อมต่อกับเครือข่ายที่ต่างกันไป และอาจเป็นสมาชิกของหลายเครือข่ายในเวลาเดียวกัน ทำให้เข้าใจลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างเครือข่ายทางศาสนาและเครือข่ายทางการเมืองได้ดียิ่งขึ้นและสามารถชี้ให้เห็นถึงความซับซ้อนและพลวัตของการเชื่อมเครือข่ายมากยิ่งขึ้น

งานวิจัยในกลุ่มที่สอง เกี่ยวข้องกับการข้ามข้ามชาติที่มีผลต่อความเชื่อและการปฏิบัติทางศาสนา โรเบิร์ตสัน (Robertson 1992 อ้างในอภิญา เฟื่องฟูสกุล 2551: 108) เน้นความสัมพันธ์ของโลกาภิวัตน์กับขบวนการเคลื่อนไหวทางศาสนา ว่าโลกาภิวัตน์ได้สร้างจิตสำนึกชนิดที่พ้นไปจากจิตจำกัดเฉพาะเรื่องของตนหรือเรื่องของสังคมของตนหรือเรื่องของชาติตน โลกาภิวัตน์สร้างความกังวลสนใจที่ไปไกลกว่าขอบเขตของสังคมแวดล้อมที่ใกล้ชิดตัวปัจเจกเป็นความใส่ใจที่ข้ามเขตพรมแดนรัฐชาติ (supra-territorial concern) แต่ในขณะเดียวกัน โลกาภิวัตน์ก็ได้สร้าง จิตสำนึกปัจเจกที่หมกมุ่นอยู่แต่กับตนเอง (culture of narcissism) ความขัดแย้งของจิตสำนึกทั้งสองแบบนี้ เป็นผลมาจากกระบวนการที่โรเบิร์ตสันเรียกว่ากระบวนการทำให้เป็นเรื่องสัมพัทธ์ (process of relativization) ซึ่งหมายถึงกระบวนการทางสังคมวัฒนธรรมที่กำหนดตำแหน่งแห่งที่ให้ปัจเจกและรัฐชาติอยู่ในบริบทที่ใหญ่ขึ้นหรือในบริบทโลก เกิดความตระหนักว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของระบบโลกและได้รับผลกระทบจากระบบนั้น ด้วยเหตุนี้ การศึกษาเครือข่ายทางศาสนาในกลุ่มผู้ย้ายถิ่นชาวกะเหรี่ยงที่ปัจจุบันย้ายไปอยู่ในหลายประเทศทั่วโลก จึงต้องทำความเข้าใจเชื่อมโยงกับเครือข่ายทางศาสนาทั้งในระดับปัจเจก ระดับท้องถิ่น ระดับชาติและระดับโลก เนื่องจากทุกระดับมีความเกี่ยวเนื่องและส่งผลต่อกันและกัน

ในกระบวนการโลกาภิวัตน์ ที่ผู้คนเคลื่อนย้ายข้ามชาติมากขึ้น โดยเข้าไปอยู่รวมกันในเมืองใหญ่ ทำให้ภูมิทัศน์ด้านศาสนาเปลี่ยนแปลงไป แม้แต่กลุ่มจะนำวิถีปฏิบัติทางศาสนาของตนมาด้วย แต่การมาอยู่รวมกันกับอีกหลายกลุ่มทำให้มีการผสมผสานกัน และเชื่อมกับขบวนการทางการเมืองที่ต่อต้านประเทศตะวันตก ดังเช่นงานของ Wuthnow and Offutt (2008) ที่ศึกษาการย้ายถิ่นของคนหลายกลุ่มเช่นชาวแอฟริกันละตินอเมริกัน ที่ย้ายไปอยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกา ผู้ย้ายถิ่นซึ่งเดินทางมาในลักษณะผู้ลี้ภัยและผู้พลัดถิ่น

เข้าสู่กระบวนการขายแรงงานและตั้งชุมชนอยู่ในย่านเดียวกัน ทำให้เกิดเป็นชุมชนที่มีความหลากหลาย มิได้ยึดถืออัตลักษณ์รูปแบบเดียว ศาสนาเดียว แต่มีความถักถักและผสมผสานสูงมากซึ่งอาจเกิดขึ้นอย่างข้ามเชื้อชาติแต่พูดภาษาแม่เดียวกัน คือ ภาษาสเปน กลุ่มชาวแอฟริกันมีอัตลักษณ์หลากหลายตลอดจนวัฒนธรรมรองแยกย่อยแม้แต่ในชาติเดียวกันเอง ดังนั้น ชุมชนของผู้ข้ามชาติ/ผู้พลัดถิ่นจึงเกิดลักษณะผสมผสานทั้งในมิติของวัฒนธรรม ศาสนา อัตลักษณ์ที่ปรากฏในพื้นที่ใหม่ และภาพของ “บ้าน” ที่ย้ายมา การเชื่อมโยงกับถิ่นที่อยู่เดิมที่เห็นได้ทั่วไปคือ การส่งเงินกลับบ้าน แต่ทั้งนี้ นักวิจัยถกเถียงว่า ก่อนเกิดกระบวนการโลกาภิวัตน์ ศาสนาก็มีการข้ามถิ่นตั้งแต่ต้น เช่น การข้ามถิ่นของพระในประเทศจีนและญี่ปุ่น การข้ามถิ่นเพื่อสอนศาสนาของมิชชันนารีชาวโปตุเกส สเปน ลูทิวโปรอเมริกาใต้ และการเข้ามาของศาสนาคริสต์ในประเทศสหรัฐอเมริกาจากทวีปยุโรป เพราะทุกศาสนามุ่งสอนให้เผยแพร่คำสอนศาสนาของตนสู่ดินแดนอื่น แต่ในปัจจุบันการข้ามชาติของศาสนานำพาความคิดทางการเมืองเข้าสู่กลุ่มที่ถูกเผยแพร่ด้วย เช่น อิสลามก็พยายามทำให้ชาวมุสลิมที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับการต่อต้านตะวันตก เข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเคลื่อนไหวทางศาสนา เช่น กลุ่มอัลเคดะห์ ซึ่งการเข้ามาของกลุ่มศาสนาจากประเทศต้นทางจะมาพบกับสมาชิกที่นับถือศาสนาเดียวกันในสถานที่ประกอบศาสนาในชุมชนข้ามชาติ

ศาสนาอาจจะมีบทบาทในการสร้างความเป็นชาติในกลุ่มคนข้ามชาติได้ จากงานวิจัยของ Mahler and Hansing (2005) ที่กล่าวถึงการเชื่อมโยงข้ามชาติของผู้ย้ายถิ่นชาวคิวบาสู่ประเทศสหรัฐอเมริกาโดยเชื่อมโยงกันผ่านการทำงานของโบสถ์คาทอลิก แต่ไม่ได้มีศูนย์กลางการเชื่อมต่อที่กรุงวอชิงตัน แต่เป็นการเชื่อมต่อกันเองระหว่างโบสถ์ท้องถิ่นข้ามพรมแดน มีการจัดพิธีกรรมข้ามพรมแดนก็ทำให้เกิดนักท่องเที่ยวทางศาสนาข้ามแดน แต่แรงงานไม่สามารถข้ามพรมแดนได้อย่างอิสระเนื่องจากข้อห้ามทางกฎหมาย แต่ก็ยังจัดพิธีเฉลิมฉลองในช่วงโมฆะเดียวกันกับที่คิวบา เพื่อเชื่อมโยงทางประสบการณ์ทางศาสนาข้ามรัฐ การเชื่อมต่อดังกล่าวทำให้เกิดการย้ายถิ่นของนักบวชเพื่อประกอบพิธีกรรมทางศาสนา การนำข่าวสารมาถ่ายทอด การเทศน์เชิงการเมืองเพื่อรณรงค์ต่อต้านการเมืองของคิวบา และการบริจาคเงินผ่านเครือข่ายทางศาสนา การช่วยเหลือข้ามแดนเกิดบนพื้นฐานที่ว่า ศาสนาต้นทางในคิวบามีความบริสุทธิ์กว่าศาสนาในอเมริกา ฉะนั้น การทำบุญในคิวบาจึงบริสุทธิ์กว่า (ศรัทธาบริสุทธิ์)

ในทำนองเดียวกันกับงานของ Haynes (2009) ที่ศึกษาการข้ามชาติของกลุ่มโปรเตสแตนต์ กับกลุ่มอิสลามอัลเคดะห์ ที่ทำการเผยแพร่ศาสนาข้ามชาติโดยเจาะจงศึกษาการเผยแพร่ศาสนาที่ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของระบบโลก เพราะการเผยแพร่ดังกล่าวไม่ได้นำไปแค่คำสอน แต่แฝงฝังประเด็นการเมือง และนัยยะการพัฒนาอื่น ๆ ในระบบโลกอีกด้วย นิยามของระบบโลก คือ ระบบการให้คุณค่า

ธรรมเนียมปฏิบัติ การปฏิบัติ โดยเกี่ยวข้องกับผู้แสดง กฎ โครงสร้างระบบต่าง ๆ และความเข้าใจที่ผู้แสดงมีต่อโลก ทั้งนี้ บทความศึกษาผู้นำทางศาสนาว่า มีบทบาทเป็นผู้แสดงที่สำคัญต่อการนำความเชื่อ และคำสอนทางศาสนาจากประเทศต้นทางไปสู่ประเทศปลายทาง โดยใช้การตีความสารของผู้นำศาสนาเอง แต่สภาพการณ์ทางการเมืองและผู้นำทางการเมืองก็เป็นผู้กระทำการที่มีอิทธิพลและเอื้อให้เกิดการข้ามรัฐขึ้น จึงกล่าวได้ว่าการเมืองระหว่างชาติและการเผยแพร่ศาสนามีความสัมพันธ์กัน เช่น การเผยแพร่ศาสนาคริสต์ช่วงรัฐบาลประธานาธิบดีคลินตันที่ส่งเสริมกระบวนการดังกล่าว แต่แฝงฝังการรณรงค์เกี่ยวกับการเมืองด้านการพิทักษ์สิทธิมนุษยชนเข้าไปด้วย

นอกจากนี้ ยังมีงานเขียนที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของพื้นที่พิธีกรรมที่มีต่อกลุ่มชายขอบและชาติพันธุ์ในบริบทของการข้ามชาติ งานของ Bradley (2009) แสดงให้เห็นว่าพิธีกรรมมีบทบาทในฐานะพื้นที่ของการบ่มเพาะอัตลักษณ์/การกำหนดอัตลักษณ์ของคนกลุ่มหนึ่ง ๆ ข้ามเส้นแบ่งรัฐชาติ ทั้งนี้ กลไกของการเคลื่อนไหวทางศาสนาถูกแบ่งเป็นสองประการ ได้แก่ การประกอบสร้างอัตลักษณ์ทางศาสนาอันสะท้อนและตอบย้ำประสบการณ์ของศาสนิกชน (ที่ไม่จำกัดเฉพาะประสบการณ์ทางศาสนา) และพื้นที่ทางศาสนาเปรียบเสมือนหนทางในการสื่อสารกับพระเจ้า หรือ ตัวแทนของพระเจ้า ซึ่งไม่สามารถเกิดขึ้นได้ในพื้นที่ปกติของชีวิต

Haynes (1993,1998,1999,2006) เชื่อว่า กระบวนการโลกาภิวัตน์เอื้อต่อการข้ามชาติของศาสนาจากการพัฒนาเครือข่ายทางการสื่อสาร โดยมีลักษณะแบบลัทธิพื้นฐานนิยมทางศาสนา (religious fundamentalism) คือ ไม่เหมือนกับประเทศต้นทางทั้งหมดเพราะมีความตายตัว ดั้งเดิม และถูกประกอบสร้างขึ้นมา ซึ่งผลกระทบการข้ามแดนดังกล่าวเป็นผลดี เช่น การใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างสันติภาพ เพราะนักวิจัยเชื่อว่า ศาสนาเป็นพลังที่ขับเคลื่อนการกระทำของคนและการดำรงชีวิต สอดคล้องกับงานของ Paffenholz (2000) กล่าวว่า ศาสนามีลักษณะเป็นอำนาจละมุน (Soft Power) เป็นสิ่งที่สร้างวาทกรรมว่าโลกควรเป็นไปอย่างไร และสาวกของศาสนานั้น ๆ ก็ผลักดันปรัชญาดังกล่าวให้เกิดขึ้นจริงผ่านกระบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม

สำหรับงานวิจัยในกลุ่มที่สาม เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างศาสนาและการเคลื่อนไหวทางการเมือง Pratt (2003) อธิบายว่า ศาสนากับการเมืองมีความเชื่อมโยงกันเพราะการเข้าร่วมเคลื่อนไหวทางการเมืองมีพื้นฐานมาจากอารมณ์ (emotional) ซึ่งศาสนามีกลไกในการสร้างอารมณ์นั้นผ่านพื้นที่ต่าง ๆ ของสาวก ฉะนั้น จึงเห็นการเคลื่อนไหวทางการเมืองอันเกี่ยวข้องกับศาสนาอยู่บ่อยครั้ง โดยผู้วิจัยกล่าวถึงข้อจำกัดการศึกษาการเคลื่อนไหวทางสังคมบนพื้นฐานศาสนาว่า การศึกษาการเคลื่อนไหวทางสังคมเพียงมุ่งเข้าใจ

มิติด้านประสบการณ์ เช่น ประสบการณ์ของผู้หญิงยากจนในกระบวนการเคลื่อนไหวฯ เพียงอย่างเดียว แล้วละทิ้งเรื่องตัวแปรทางศาสนาอยู่นั้นก็เป็นความน่าเสียดาย เพราะการเข้าร่วมในกระบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมหนึ่ง ๆ มีเหตุจากหลายปัจจัยชักนำ

นอกจากนี้ในกลุ่มชายขอบและชาติพันธุ์ยังเห็นการเคลื่อนไหวทางศาสนาอยู่เนื่อง ๆ เนื่องจากกระบวนการดังกล่าวเป็นการเปิดพื้นที่ให้คนกลุ่มดังกล่าวได้ทำทายกับอำนาจชุดอื่นในระบบโลก ซึ่งหลายกรณีเชื่อมโยงกับการก่อรูปของอัตลักษณ์ที่มีพื้นฐานเกี่ยวข้องกับความเชื่อทางศาสนา เช่น ในทฤษฎีการเคลื่อนไหวที่ใช้พื้นฐานจากทฤษฎี Liberation Theology ซึ่งมีปรัชญาหลักในการความยุติธรรมในสังคมระหว่างชนชั้นทางสังคม และเศรษฐกิจ ทั้งนี้ Haynes เสนอไว้อย่างน่าสนใจว่า ศาสนามีอิทธิพลกับทั้งระดับการขับเคลื่อนปัจเจกและระดับกลุ่มบุคคลเพื่อพิทักษ์พื้นที่ส่วนตัวและจิตวิญญาณในพื้นที่สาธารณะในสังคมให้เป็นดังปรัชญาของศาสนาที่ตนนับถือ/ถือครอง และกล่าวได้ว่า การเคลื่อนไหวทางสังคมที่มีศาสนาเป็นฐานนั้นจะเกิดขึ้นเมื่อศาสนิกชนรู้สึกว่โลกทางศาสนาของตน/กลุ่มของตนถูกทำทาย หรือ เกิดการเปลี่ยนแปลงอันไม่สมควร แต่การเปลี่ยนแปลงนั้นได้ถูกรวมเข้าสู่พื้นที่พิธีกรรมแล้ว การยอมรับในหมู่สาวกจะเกิดขึ้น

1.4 แนวคิดเรื่องเครือข่าย

เครือข่ายทางสังคมในความหมายที่ใช้กันทั่วไปคือการสร้างความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันจากคนหนึ่งไปหาอีกคนหนึ่ง โดยใช้ลักษณะที่ร่วมกันของผู้คนเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการเชื่อมโยงเช่น การเป็นเครือญาติ เป็นคนอาชีพเดียวกัน ชุมชนเดียวกัน ศาสนาหรือชาติพันธุ์เดียวกัน รวมถึงเรื่องของแนวคิดอุดมการณ์ และจินตนาการร่วม

ความสำเร็จทางเศรษฐกิจและการเมืองที่เป็นผลมาจากการดำเนินงานของเครือข่าย ทำให้มีการอธิบายเครือข่ายทางสังคมโดยโยงเข้ากับแนวคิดทุนทางสังคม ซึ่งถือว่าการดำเนินการอะไรก็ตามถ้าปราศจากองค์กรและเครือข่ายแล้วก็จะไม่ได้รับผลสำเร็จ เพราะขาดทุนทางสังคมดังกล่าว ดังที่ Geran (2001: 61) □ ระบุว่าทุนทางสังคมซึ่งหมายถึงเครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคมซึ่งแต่ละครัวเรือนจะสามารถใช้เพื่อใหสามารถเข้าถึงทรัพยากรการผลิตและกลยุทธการดำรงชีพด้านการทำมาหากิน² งานของ Geran จึง

---

² ...social capital is defined here as the aggregate social resources available to individual households in the form of networks of social relations that may be used to access other productive resources and livelihood strategies

เน้นศึกษาเรื่องเครือข่ายของคนในหมู่บ้านคนเมือง และหมู่บ้านกะเหรี่ยง ในอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ เปรียบเทียบกัน และดูว่าเครือข่ายเหล่านี้เพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจและการปรับปรุงวิถีชีวิตอย่างไร

แนวคิดเรื่องเครือข่ายทางสังคมในฐานะที่เป็นทุนทางสังคมที่ใช้เพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ยังถูกใช้โดยนักวิชาการอีกหลายคนเช่น Ostrom (2000) ซึ่งศึกษากระบวนการจัดการน้ำแบบเหมืองฝายที่เห็นว่ามีประสิทธิภาพในทางเศรษฐกิจมากกว่าระบบชลประทานแบบใหม่ ซึ่งทำให้เห็นว่าจะต้องมีการพิจารณาในเรื่องเครือข่ายและองค์กรแบบดั้งเดิมนี้อย่างจริงจัง หรือ Putnam (1995) ซึ่งเขียนหนังสือเกี่ยวกับทุนทางสังคมหลายเล่ม ให้คำนิยามทุนทางสังคมว่าหมายถึงลักษณะขององค์กรทางสังคมเช่น เครือข่าย ค่านิยม และความเชื่อมั่นทางสังคมที่ทำให้เกิดการประสานงานและความร่วมมือเพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน (Putnam 1995)

การมองเครือข่ายทางสังคมในฐานะที่เป็นทุนทางสังคม จะเป็นการมองเครือข่ายที่มีลักษณะเป็นระบบระเบียบ มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เชื่อมโยงกันได้เพราะมีสิ่งร่วมกันระหว่างบุคคลที่อยู่ในเครือข่าย เช่น จิตสำนึกร่วม ประสบการณ์ร่วม อัตลักษณ์ร่วม แต่ในยุคของการเคลื่อนย้ายที่ทำให้ผู้คนจากหลากหลายภาษา วัฒนธรรมและความเชื่อมาอยู่ด้วยกัน เครือข่ายที่เกิดขึ้นไม่ได้มีลักษณะที่ถาวรและเป็นระบบระเบียบ มีอัตลักษณ์ร่วมเหมือนเมื่อก่อน กลับมีลักษณะที่เคลื่อนไหว ปรับเปลี่ยนลักษณะและสมาชิกอยู่ตลอด ทฤษฎีและแนวคิดใหม่ ๆ เริ่มเกิดขึ้นเมื่อใช้อธิบายปรากฏการณ์ใหม่ ๆ เช่น Hughes (2004) ที่พยายามอธิบายการเชื่อมต่อโยงใยของจุดต่างๆ อย่างซับซ้อนในแนวระนาบ การไหลเวียนในเครือข่ายเป็นไปอย่างหลากหลายทิศทาง (multi-directional) ไม่ใช่ความสัมพันธ์ทางเดียว และเชื่อมโยงความรู้ในจุดต่างๆ หรือทฤษฎีของ Castells (1996) เรื่อง “สังคมเครือข่าย” ที่เน้นพื้นที่ของการไหลผ่าน โดยมองว่าอำนาจอยู่ที่การไหลผ่านและจุดเชื่อมต่อทางยุทธศาสตร์ มากกว่าอยู่กับผู้คนหรือสถานที่ มองว่าเครือข่ายประกอบไปด้วยจุดเชื่อมต่อจำนวนมากที่ขยายออกไปอย่างไม่จำกัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคสมัยที่มีประดิษฐกรรมใหม่ ยุคโลกาภิวัตน์และการกระจายอำนาจ ทฤษฎีเครือข่ายผู้ปฏิบัติการ (Actor-Network Theories)(Latour 1999) ไม่ได้เน้นเพียงแค่เครือข่ายของสังคมและสถาบันเท่านั้น แต่เน้นการเชื่อมโยงถึงธรรมชาติ สิ่งของ เครื่องใช้ เทคโนโลยี ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ หนังสือ ฯลฯ ที่มีความหลากหลายที่ทำให้เกิดเครือข่าย

ทฤษฎีเรื่องเครือข่ายยังมีความเชื่อมโยงกับทฤษฎีการรวมภาคส่วน (Assemblage) ซึ่งในที่นี้ใช้คำว่าสมัชชา คือเป็นการรวมกันของหลายส่วนที่ไม่ได้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน แต่ละส่วนจะอยู่ได้ด้วยตัวเอง แต่ก็อาจจะแยกตัวและกลายเป็นส่วนหนึ่งของการรวมตัวอีกหน่วยหนึ่ง ทำให้มองเห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่าง

แต่ละส่วนที่รวมกันขึ้นมานั้นเป็นพันธะที่เกิดขึ้นชั่วคราว โดยมีกระบวนการที่ขัดแย้งกัน บางทีก็ทำให้ขัด
ลักษณะของการประกอบส่วนนั้น ๆ มั่นคง บางครั้งก็ทำให้ไม่มั่นคง ทำให้เกิดเส้นแบ่งพรมแดน (เกิดการ
กักขัง) และสลายเส้นแบ่งพรมแดน(หนีออกจากกรงขัง) เป็นต้น (DeLanda 2006) ยกตัวอย่างขบวนการชา
ปาติस्ताในลาตินอเมริกา ซึ่งถือเป็นการรวมตัวที่มีเครือข่ายซ้อนกันอยู่หลายชั้น ได้แก่ เครือข่ายของการ
เรียกร้องของชาวนา เครือข่ายพลเมือง เครือข่ายการเรียกร้องสิทธิการปกครองตนเองของชนพื้นเมือง
เครือข่ายสิทธิสตรี เครือข่ายการปฏิวัติทางเลือก และเครือข่ายสมานฉันท์นานาชาติ เป็นต้น เครือข่ายและ
การรวมส่วนเป็นแหล่งสำคัญของการผลิตวัฒนธรรม อำนาจ และข้อมูลข่าวสาร (Escobar and Osterweil
2010: 212 note 7)

สำหรับแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เน้นการมองเครือข่ายในลักษณะของการเชื่อมต่อตามที่
Castells อธิบายไว้ นั่นคือการเชื่อมต่อที่ขยายออกไปอย่างไม่จำกัดในแนวระนาบ มีความหลากหลาย ของ
ผู้คนและสิ่งของที่มาเชื่อมต่อ และให้ความสำคัญกับอำนาจที่เกิดจากการไหลเวียนในเครือข่าย และ
ความสัมพันธ์และความผูกพันส่วนบุคคลที่ทำให้เกิดการเชื่อมต่อ นอกจากนี้เนื่องจากการศึกษาเป็นเรื่อง
เครือข่ายทางศาสนา การเชื่อมต่อที่สำคัญเป็นการเชื่อมต่อระหว่างคนกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ผ่านพิธีกรรม และการ
ปฏิบัติทางศาสนาและการปฏิบัติทางสังคมที่แยกไม่ออกจากมิติทางศาสนา การเชื่อมต่อทางศาสนาจึงมีการ
ขยายตัวไปได้อย่างมากเนื่องจากปัจเจกสามารถเชื่อมโยงตัวเองเข้ากับพระเจ้าหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์มีอยู่ทุกหน
แห่ง โดยมีการเชื่อมโยงผ่านคำสอน ผู้ปฏิบัติงานทางศาสนาและศาสนสถาน อย่างไรก็ตาม เครือข่ายทาง
ศาสนาไม่ได้แยกออกจากเครือข่ายทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม แต่กลับซ้อนทับกัน และเป็นปัจจัยต่อ
การขยายหรือหดตัวของกันและกัน งานศึกษานี้จึงให้ความสนใจในการทับซ้อนกันของพื้นที่ทางศาสนา
เศรษฐกิจ การเมือง ที่ทำให้เกิดพลวัตการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงลักษณะและองค์ประกอบของเครือข่าย

1.5 ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ที่เน้นการทำความเข้าใจกระบวนการสร้างและขยายตัวของ
เครือข่ายการเคลื่อนไหวของพระอุทฺตสนะที่มีลักษณะของการข้ามแดนไปมาระหว่างประเทศไทยกับประเทศ
เมียนมาร์ รวมทั้งปัจจัยที่ทำให้การเชื่อมต่อเครือข่ายข้ามแดนเป็นไปได้อย่างกว้างขวาง การศึกษา
ดำเนินการในช่วงเดือนพฤษภาคม 2557-พฤษภาคม 2558 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งข้อมูลทุติยภูมิ และปฐม
ภูมิ ข้อมูลทุติยภูมิคือข้อมูลจากเอกสารในรูปแบบของเอกสารสิ่งตีพิมพ์ ภาพเคลื่อนไหว ภาพนิ่ง ส่วนหนึ่ง
ได้จากการติดตามบันทึกข้อมูลการเคลื่อนไหวของพระอุทฺตสนะจากเว็บไซต์ที่เปิดเมื่อเดือนพฤษภาคม 2557
เว็บไซต์ดังกล่าวรายงานพร้อมรูปภาพการเคลื่อนไหวของพระอุทฺตสนะที่เดินทางไปทำกิจกรรมตามพื้นที่ต่าง

ๆ อย่างต่อเนื่อง กิจกรรมส่วนใหญ่เป็นการไปสำรวจพื้นที่สร้างเจดีย์ การติดตามการสร้างเจดีย์และการทำพิธียกยอดฉัตรเจดีย์ และการจัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญทางพุทธศาสนาทั้งที่เมืองมโหฬารและในบริเวณโรงงานหรือบริษัทหลายแห่งในเขตประเทศไทยร่วมกับแรงงานชาวกะเหรี่ยงจำนวนมาก ข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับประวัติและกิจกรรมของพระอุทิสนะได้จากหนังสือประวัติและหนังสือแนะนำเมืองมโหฬาร ข้อมูลจากเว็บไซต์และเอกสารส่วนใหญ่เป็นภาษาพม่า บางส่วนเป็นภาษากะเหรี่ยง โดยมีผู้ช่วยวิจัยที่อยู่ในบริเวณชายแดนที่รู้ทั้งภาษาไทย อังกฤษ พม่าและกะเหรี่ยงช่วยแปล บางเรื่องแปลเป็นภาษาไทยและบางเรื่องแปลเป็นภาษาอังกฤษ

สำหรับการเก็บข้อมูลปฐมภูมิ เป็นการเก็บข้อมูลจากพื้นที่สนาม โดยวิธีการออกไปสำรวจพื้นที่และสังเกตการณ์กิจกรรมการเคลื่อนไหว ซึ่งเป็นกิจกรรมการก่อสร้างศาสนสถานทั้งที่เป็นพื้นที่ใหม่ และวัดเดิมที่พระอุทิสนะไปสร้างสิ่งก่อสร้างบางอย่างเพิ่มเติมหรือทำการบูรณะปฏิสังขรณ์ และกิจกรรมที่เป็นพิธีกรรมและประเพณีต่าง ๆ นอกจากนี้ยังใช้วิธีการสัมภาษณ์พระสงฆ์และฆราวาสที่เป็นผู้นำในการเคลื่อนไหว รวมทั้งการสอบถามพูดคุยทั้งบริเวณวัดและชุมชนใกล้เคียง พื้นที่สนามครอบคลุมทั้งบริเวณชายแดนในเขตประเทศเมียนมาร์ ชายแดนในเขตประเทศไทย และพื้นที่ชั้นในที่มียุทธการเคลื่อนไหว (ดูรูปที่ 1: แผนที่แสดงพื้นที่ศึกษาบริเวณพรมแดนไทย-เมียนมาร์) สำหรับในบริเวณเขตแดนไทย พื้นที่สนามโดยหลักแล้วอยู่ในเขตอำเภอท่าสองยาง ซึ่งเป็นอำเภอชายแดนของจังหวัดตาก โดยสถานที่สำคัญในเขตอำเภอท่าสองยางได้แก่บ้านแม่ตำวอ ซึ่งอยู่ติดแม่น้ำเมยตรงกันข้ามกับบ้านแม่ปอทะที่อยู่อีกฝั่งแม่น้ำเมยในเขตเมียนมาร์ อันเป็นจุดที่พระอุทิสนะเดินทางข้ามไปมาอยู่เสมอเนื่องจากท่านได้สร้างถนนลาดยางเชื่อมระหว่างบ้านแม่ปอทะกับเมืองมโหฬาร และจากบ้านแม่ตำวอจะไปต่อทางเชิงใหม่ ผ่านอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน หรือไปทางอำเภอแม่สอด เพื่อเดินทางไปกรุงเทพก็สะดวก ความจริงแล้วพื้นที่บริเวณบ้านแม่ตำวอเป็นพื้นที่ที่มีการเดินทางข้ามไปมาระหว่างคนในเขตเมียนมาร์กับคนในเขตไทยมานานแล้ว เพื่อค้าขายวัวและสินค้าอื่น ๆ นอกเหนือจากการเดินทางเพื่อภารกิจอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะสามารถที่จะข้ามภูเขาไปถึงที่ราบในอำเภอแลงบวยและล่องแม่น้ำสาละวินลงไปในเมืองใหญ่เช่นเมืองพะอาน สะโงและเมะละหม่างได้ง่ายกว่าการข้ามจากเขตอำเภอแม่ระมาดหรือแม่สอด และเมื่อมีถนนที่พระอุทิสนะสร้างเสร็จสมบูรณ์ในปี 2557 การเดินทางก็ยิ่งสะดวกขึ้น พื้นที่นี้จึงถือว่าเป็นจุดสำคัญของการเชื่อมต่อด้วยมีคนกะเหรี่ยงที่มีความรู้ประสบการณ์ทั้งในสังคมเมียนมาร์และสังคมไทย อีกทั้งมีเครือข่ายอยู่ทั้งสองเขตแดน นอกจากนี้พื้นที่หมู่บ้านแม่ตำวอแล้ว นักวิจัยยังเก็บข้อมูลในวัดและชุมชนข้างเคียงที่มีความสัมพันธ์กับการเคลื่อนไหว ได้แก่วัดครูบาสร้อย เจริญสุปิน โนในบริเวณเขตบ้านแม่ระเมิง สำนักสงฆ์แม่สลิหลวง สำหรับพื้นที่ชั้นใน ผู้วิจัยเก็บ

ข้อมูลในพื้นที่ดอยตะเภา อำเภอดอยเต่า และอำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีกิจกรรมการก่อสร้างเจดีย์และวัด

สำหรับในเขตประเทศเมียนมาร์ พื้นที่สนามมีทั้งพื้นที่บริเวณชายแดนติดกับเขตจังหวัดตากของไทย และพื้นที่ชั้นในบริเวณรัฐกะเหรี่ยงของเมียนมาร์ สำหรับพื้นที่บริเวณชายแดนส่วนใหญ่จะอยู่ตรงกันข้ามตัวอำเภอของไทยซึ่งถือเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีการค้าข้ามแดน แม้ว่าจะไม่ได้เป็นด่านการค้าที่เป็นทางการ ได้แก่พื้นที่จอเก๋าทืออยู่ตรงกันข้ามกับตัวอำเภอท่าสองยาง โดยมีแม่น้ำเมยกั้นอยู่ที่นี่มีวัดใหญ่ของดีเคปือ ที่ลูกศิษย์ของพระอุทิสนะเป็นเจ้าอาวาสอยู่ ลูกศิษย์คนนี้เคยบวชเณรในวัดเขตประเทศไทย ทำให้พูดภาษาไทยได้ดี และเป็นผู้ช่วยคนสำคัญในการไปสร้างวัดที่ดอยตะเภา เขตอำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ สำหรับพื้นที่ตรงกันข้ามกับอำเภอแม่สอดในเขตเมืองเมียวดีมีวัดสำคัญที่ลูกศิษย์พระอุทิสนะปกครองอยู่หลายวัด นอกจากนี้ยังมีวัดใหญ่ของเมืองโกโกร์ที่พัฒนาขึ้นมาโดยอดีตนายทหารของดีเคปือ และวัดช่องไสวี่ที่มีพระที่เคยเป็นลูกศิษย์ของพระอุทิสนะเป็นเจ้าอาวาสอยู่ ส่วนพื้นที่ตรงกันข้ามกับอำเภอพบพระ ก็มีวัดที่สำคัญหลายวัดทั้งที่เป็นวัดสร้างใหม่โดยพระอุทิสนะและวัดเก่าที่พระอุทิสนะไปช่วยสร้างสิ่งก่อสร้างเพิ่มเติม

สำหรับพื้นที่ชั้นในในเขตรัฐกะเหรี่ยง ของเมียนมาร์ ทางผู้วิจัยและผู้ช่วยได้เดินทางไปเก็บข้อมูลในช่วงวันที่ 24 ธันวาคม 2557-3 มกราคม 2558 โดยการทำวีซ่าขอเข้าประเทศ และใช้วิธีเดินทางโดยรถยนต์ผ่านด่านแม่สอดคอยำถูกต้องตามกฎหมาย โชเฟอร์ซึ่งเป็นเจ้าของรถตู้ที่เช่า เป็นชายชาวกะเหรี่ยงที่มีบ้านเกิดอยู่ในเขตรัฐกะเหรี่ยงของเมียนมาร์ แต่มีประสบการณ์มาทำงานใช้แรงงานรับจ้างในเมืองไทยเป็นเวลาหลายปี แต่งานกับคนอีสาน มีลูกชายหนึ่งคนซึ่งโตเป็นหนุ่มแล้ว ภายหลังเลิกработกับภรรยาและกลับไปยังเมียนมาร์ ปัจจุบันทำงานขับรถตู้ รับจ้างนำผู้โดยสารเดินทางไปได้ทั่วประเทศ การที่เคยมาทำงานในประเทศไทยนาน ทำให้พูดภาษาไทยได้ชัดเจน ทำให้สามารถพูดได้สามภาษารวมภาษากะเหรี่ยงและภาษาพม่า นอกจากขับรถแล้วโชเฟอร์บางครั้งก็ช่วยแปล และอธิบายป้ายหรือข้อความภาษาพม่าที่พบเห็นระหว่างทาง การเดินทางไปรัฐกะเหรี่ยงมุ่งเน้นเก็บข้อมูลในพื้นที่เมืองมโหยจิงและพื้นที่โดยรอบ โดยอาศัยที่คุ้นเคยกันดี ผู้ช่วยวิจัย รู้จักครูในโรงเรียนมัธยมมโหยจิง จึงได้ประสานให้คณะวิจัยของเราพักค้างคืนที่โรงเรียนตลอดระยะเวลา 4 วันที่เดินทางสัมภาษณ์และดูสถานที่ในบริเวณมโหยจิง นอกจากนั้นยังข้ามแม่น้ำสาละวินจากมโหยจิงไปยังฝั่งตรงกันข้ามที่เป็นเมืองกามาเมา และบ้านโนะท่าซึ่งเป็นบ้านเกิดของพระอุทิสนะ นอกจากนี้ยังเดินทางจากเมืองมโหยจิงโดยใช้ถนนที่พระอุทิสนะสร้างขึ้นใหม่ไปถึงชายแดนตรงกันข้ามกับบ้านแม่คำวอ การที่คณะผู้วิจัยมีผู้ใหญ่บ้านมโหยจิงเป็นผู้ช่วยนำทางไปดูสถานที่และพบปะผู้คนในเมืองมโหยจิงทุก

วัน ทำให้ได้ข้อมูลเป็นจำนวนมากและเข้าใจสภาพการณ์โดยรวมอย่างรวดเร็ว นอกเหนือจากพื้นที่มหายัง
ทางผู้วิจัยยังได้เดินทางไปสำรวจวัดต่าง ๆ ที่พระอุทิสนะเข้าไปช่วยสร้างหรือบริจาควัสดุก่อสร้าง เช่น วัดอะ
ลังสะยา ที่เมืองสะโง วัดใหญ่กลางเมืองพะอัน วัดบริเวณเจดีย์ไข้ไข้ วัดพ็อดาไม้ที่เมืองจาย และอีกหลาย
วัดในเขตเมืองจงโค

ผู้ที่ให้สัมภาษณ์ประกอบด้วย ทั้งพระและฆราวาสที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวของพระอุทิสนะทั้ง
ในเขตเมียนมาร์ และเขตประเทศไทย บางส่วนอาจจะไม่ได้เกี่ยวข้องโดยตรง แต่มีหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในฐานะ
ประธานคณะสงฆ์ และเป็นพระอาวุโสที่มีความรู้ในเรื่องโครงสร้างของคณะสงฆ์ และหลักการทางพุทธ
ศาสนา เช่น ประธานคณะสงฆ์ภิกษุเขวิน วัดป่าจงโคในรัฐกะเหรี่ยง ประธานคณะสงฆ์เมืองเมียวดี พระวัด
ตองกาเล ที่เมืองพะอันเป็นต้น ส่วนใหญ่ของผู้ให้สัมภาษณ์เป็นผู้ที่เชื่อถือศรัทธาและให้การสนับสนุนการ
เคลื่อนไหวของพระอุทิสนะในบทบาทต่าง ๆ เช่น ผู้เขียนประวัติพระอุทิสนะ พระญาติที่ถือว่าเป็นครูของ
พระอุทิสนะ พระที่เป็นเพื่อนและลูกศิษย์จำนวนมาก มัคทายกและผู้นำชุมชนในเขตที่มีการก่อสร้างวัด
บางส่วนเป็นผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับการเคลื่อนไหวของพระอุทิสนะ สำหรับการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วมใน
กิจกรรมของการเคลื่อนไหวที่สำคัญ เช่น การสังเกตการณ์การสร้างเจดีย์ในสถานที่ต่าง ๆ การจัดประเพณี
มัดมือที่อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2557 เป็นต้น

ในการเก็บข้อมูลในเขตประเทศไทย การสัมภาษณ์ไม่มีปัญหามาก เนื่องจากผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยพูด
ได้ทั้งภาษาไทยและคำเมือง และผู้วิจัยมีสถานภาพอาจารย์ในมหาวิทยาลัยและมีวัชวุฒิ พระและฆราวาสที่
เชื่อถือศรัทธาพระอุทิสนะส่วนใหญ่ยินดีให้สัมภาษณ์หรือพูดคุยด้วย มีบางครั้งที่เกิดสถานการณ์ที่ไม่ค่อยดี
ก่อนหน้าที่ผู้วิจัยจะเข้าไปในหมู่บ้าน เช่น การที่เจ้าหน้าที่รัฐไทยเข้าไปดำเนินคดีและห้ามไม่ให้พระอุ
ทิสนะสร้างเจดีย์ในบริเวณริมแม่น้ำเมยตรงกันข้ามกับบ้านแม่ต้าว โดยอ้างถึงกฎหมายระหว่างประเทศที่
ห้ามทั้งสองประเทศสร้างสิ่งก่อสร้างติดแม่น้ำ เพราะอาจทำให้แม่น้ำเปลี่ยนทิศทางการไหล อันจะกระทบถึง
ร่องน้ำลึกที่เป็นเส้นแบ่งพรมแดน ทำให้บรรยากาศในหมู่บ้านแม่ต้าวในขณะที่ผู้วิจัยเข้าไปนั้นมีความตึง
เครียด และลูกศิษย์ของพระอุทิสนะจะไม่อยากจะพูดคุยกับคนที่มาจากที่อื่น ต้องใช้เวลาสร้างบรรยากาศให้ดี
ขึ้นเพื่อให้เกิดความไว้วางใจ สำหรับการสัมภาษณ์พระและฆราวาสคนกะเหรี่ยงหรือพม่าในเขตประเทศ
เมียนมาร์ การแปลอย่างถูกต้องและครอบคลุมเป็นสิ่งสำคัญมาก ความรู้ในเนื้อหาของ การสัมภาษณ์และ
ประสบการณ์ผู้ที่ทำหน้าที่ช่วยแปลเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การแปลได้รับความสำเร็จ สำหรับโครงการนี้
คุณพณศักดิ์ ผู้ช่วยวิจัยเป็นผู้ที่พูดและเขียนได้หลายภาษา มีประสบการณ์ในการแปล นับถือศาสนาพุทธ
และเคยบวชเรียน ทำให้ได้ข้อมูลอย่างครบถ้วนถูกต้องจากการใช้เวลาเพียงไม่นานในรัฐกะเหรี่ยงของ

ประเทศเมียนมาร์ และที่สำคัญนอกเหนือจากความสามารถในการแปลแล้ว คุณพณศักร์ยังรู้จักพระและ
ฆราวาสจำนวนมากในรัฐกะเหรี่ยง ทำให้สามารถประสานงานและติดต่อสัมภาษณ์ได้สะดวก

สำหรับข้อจำกัดของการศึกษาเรื่องเครือข่ายพุทธศาสนาข้ามแดน เป็นข้อจำกัดของการเก็บข้อมูลที่
ข้อมูลบางส่วนไม่ได้จากบุคคลที่เชื่อมต่อกับเครือข่ายโดยตรง แต่เป็นการติดตามจากเอกสารที่บันทึก
สอบถามหรือสัมภาษณ์จากผู้ใกล้ชิดหรือได้จากการรายงานข่าวหรือเรื่องเล่า สาเหตุที่ไม่สามารถเก็บข้อมูล
จากบุคคลที่อยู่ในเครือข่ายได้ทั้งหมด เนื่องจากผู้ที่เชื่อมต่อเป็นเครือข่ายมีหลายกลุ่ม และอยู่ห่างไกลกัน
ครอบคลุมพื้นที่เป็นบริเวณกว้าง ทั้งทางภาคเหนือและภาคกลางของประเทศไทยและในหลายอำเภอในรัฐ
กะเหรี่ยงของประเทศเมียนมาร์ นอกจากนี้ ในส่วนของการสังเกตการณ์ในกิจกรรมที่พระอุทฺตนะจัดขึ้น
ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยไม่สามารถที่จะเข้าไปร่วมได้หลายแห่งมากนักด้วยข้อจำกัดของเวลาและงบประมาณ
ส่วนใหญ่ติดตามกิจกรรมผ่านเว็บไซต์ ซึ่งมีข้อจำกัดเนื่องจากลงรูปภาพกิจกรรมเป็นหลัก และไม่มี
รายละเอียดของกิจกรรม นอกจากนี้ ทำให้ผู้วิจัยไม่สามารถสัมภาษณ์ผู้ให้การสนับสนุนด้านการเงินและผู้
อำนวยความสะดวกให้แก่พระอุทฺตนะในด้านต่าง ๆ ได้ทุกคน ทั้งนี้ในรายงานการวิจัยจะกล่าวถึงนักธุรกิจที่
สำคัญสองราย รายหนึ่งคือประธานบริหารสหฟาร์มซึ่งอยู่ที่จังหวัดชลบุรี ซึ่งผู้วิจัยไม่ได้ไปสัมภาษณ์
โดยตรง แต่อาศัยเรื่องราวลงในเฟสบุ๊กของบริษัทเองและที่คนงานกะเหรี่ยงเล่าให้ฟัง สำหรับคุณอุดรพันธ์
ผู้วิจัยได้สอบถามในงานพิธีมัดมือที่จัดขึ้นที่อำเภอแม่วาง และได้สัมภาษณ์เพิ่มเติมอีกภายหลัง นอกจากนี้
ผู้วิจัยไม่ได้สัมภาษณ์พระอุทฺตนะโดยตรง เนื่องจากท่านจะเดินทางอยู่ตลอดเวลา และไปพักตามสถานที่ต่าง
ๆ เพียงระยะเวลาสั้น ๆ โอกาสที่จะพบท่านมีน้อย ผู้วิจัยเคยบังเอิญพบท่านครั้งแรกเมื่อเข้าไปในพื้นที่
หมู่บ้านแม่ตำวอ ประจวบเหมาะกับการที่ท่านเดินทางโดยเรือข้ามแม่น้ำเมยมาที่บ้านลูกศิษย์ และขณะที่ท่าน
นั่งในรถตู้เพื่อจะเดินทางต่อ นั้น ชาวบ้านก็ทยอยเข้าไปไหว้และให้ท่านตะหั่ววยพรให้ ซึ่งผู้วิจัยก็เข้าไป
แนะนำตัวเองสั้น ๆ ผู้วิจัยพบท่านอีกครั้งในงานพิธีมัดมือที่จัดขึ้นที่บริเวณเจดีย์ที่สร้างขึ้นในเขตอำเภอแม่
วาง จังหวัดเชียงใหม่ ที่นี่ชาวบ้านจะทยอยเอาของมาถวายและให้ท่านอวยพรให้อยู่ตลอดเวลา เมื่อผู้วิจัยเข้า
ไปขออนุญาตสัมภาษณ์ ท่านบอกว่าเหนื่อยและไม่สะดวก อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเองก็ไม่ได้พยายามที่จะหา
โอกาสเข้าไปสัมภาษณ์ในภายหลัง เพราะคิดว่าข้อมูลเรื่องประวัติและกิจกรรมของท่าน สามารถที่จะเก็บ
รวบรวมได้จากเอกสารที่มีอยู่แล้ว และจากการติดตามกิจกรรมผ่านเว็บไซต์ นอกจากนี้ ผู้วิจัยไม่ได้สัมภาษณ์
เจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่ายความมั่นคงทั้งไทยและเมียนมาร์ เนื่องจากมีข้อจำกัดในการเข้าถึงผู้ที่ดูแลเรื่องกิจกรรม
การเคลื่อนไหวข้ามแดนของพระอุทฺตนะโดยตรง อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยได้ทราบถึงทัศนคติและท่าทีของ

เจ้าหน้าที่รัฐโดยผ่านการปฏิบัติต่อการเคลื่อนไหวของพระอุทฺตสนะในเหตุการณ์ต่าง ๆ เช่น การจับกุมและให้
สึกพระจากเมียนมาร์ที่เข้ามาสร้างวัดที่คอยตะเมาะ เป็นต้น

1.6 เนื้อหาในรายงาน

เนื้อหาในรายงานวิจัยฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 7 บท บทแรกคือบทที่ที่แนะนำความเป็นมาของ
โครงการ คำถามการวิจัย แนวคิดที่ใช้และวิธีวิจัย บทที่ 2 แนะนำประวัติของพระอุทฺตสนะ ซึ่งเน้นการทำ
ความเข้าใจลักษณะที่สำคัญสามประการจากเรื่องเล่าและกิจกรรมที่ทำ ได้แก่ การเป็นผู้นำในแนวคิดแบบ “ผู้
มีบุญ” ที่เน้นการสร้างพุทธศาสนาที่มีความเจริญรุ่งเรืองทางศาสนวัตถุและทางด้านศีลธรรมเชื่อมโยงกับ
แนวคิดการสะสมบุญ และการมาเกิดของพระพุทธเจ้าองค์ต่อไป ลักษณะที่สอง การเป็นผู้ฟื้นฟูภาษาและ
วัฒนธรรมของชาดิกะเหรี่ยง และลักษณะที่สาม การเป็นผู้นำในการสร้างความทันสมัย บทที่ 3 แนะนำ
เมืองมโหัยจีง ที่ถือเป็นแบบฉบับของการสร้างพุทธศาสนา และเป็นศูนย์กลางสำคัญของการเคลื่อนไหว บทที่
4 และบทที่ 5 บรรยายเรื่องคนกลุ่มต่าง ๆ ที่เข้ามาเชื่อมต่อในเครือข่ายของหลวงพ่อบทที่ 4 เป็นกลุ่ม
กะเหรี่ยงหลากหลายกลุ่มที่มีบทบาทในการทำให้การเคลื่อนไหวของหลวงพ่อย้ายตัว ส่วนบทที่ 5 อธิบาย
กลุ่มต่าง ๆ ที่มีบทบาทในการทำให้การเคลื่อนไหวของพระอุทฺตสนะขยายตัว ได้แก่ กลุ่มปัญญาชนที่เผยแพร่
ชื่อเสียงหลวงพ่อบทที่ 5 กลุ่มดีเคบีเอและกลุ่มนักธุรกิจ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการทับซ้อนของเครือข่ายศาสนากับ
เครือข่ายทางการเมืองและเศรษฐกิจ บทที่ 6 แสดงให้เห็นถึงปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นท่ามกลางการ
เคลื่อนไหว และบทสุดท้ายเป็นบทสรุปที่วิเคราะห์ลักษณะของการเคลื่อนไหวและปัจจัยที่ทำให้เกิดการ
เคลื่อนไหวของเครือข่ายพุทธศาสนาข้ามแดน และข้อเสนอแนะทั้งทางวิชาการและในเชิงนโยบาย

อนึ่ง ในการเรียกชื่อพระอุทฺตสนะที่เป็นกรณีศึกษานั้น ในรายงานนี้เรียกหลายแบบตามการเรียก
ของผู้ที่ให้ข้อมูลและให้สอดคล้องกับบริบทที่บรรยาย ส่วนใหญ่เรียกพระอุทฺตสนะตามฉายาที่ได้หลังจากการ
บวช บางแห่งเรียกหลวงพ่อบุทฺตสนะ หรือเรียกโดยย่อว่าหลวงพ่อบทที่ 1 ตามการเรียกของผู้ที่เชื่อถือศรัทธาบาง
กลุ่ม ที่เรียกพระผู้มีพรรษาสูงหรือพระที่บวชมาเป็นเวลานาน โดยในปี 2558 หลวงพ่อบุทฺตสนะได้ 67 ปี และ
บวชได้ 47 พรรษา อย่างไรก็ดี หลวงพ่อบุทฺตสนะมีชื่อเรียกหลายอย่างตามความเชื่อความศรัทธาของคนในแต่ละชาติ
พันธุ์และท้องถิ่น คนกะเหรี่ยงที่ให้ความเคารพนับถือในประเทศไทยจะเรียกเป็นภาษากะเหรี่ยงว่าพื่อค่อต้อ
โดยคำว่าพื่อ เป็นคำเรียกผู้อาวุโส หรือผู้ที่เคารพนับถือ บางทีเรียก พื่อไจ้ ซึ่งเป็นคำเรียกที่หมายถึงพระเจ้า
หรือพระพุทธเจ้า ส่วนคำว่า ค่อต้อหมายถึงชื่อสถานที่ตั้งของวัดที่มีชื่อในภาษาพม่าว่ามโหัยจีง ดังนั้นคน
พม่าจะรู้จักท่านในนาม มโหัยจีงสยาคอ ซึ่งเป็นภาษาพม่าแปลว่าพระผู้ใหญ่มโหัยจีง หรือคนกะเหรี่ยง
บริเวณชายแดนอาจจะเรียก พื่อชอคา หรือพื่อชาคาพะโด่ หมายถึงพระผู้ใหญ่นับถือ โดยคำว่า ชอคา

แปลว่าพระ พะโต แปลว่าใหญ่โต หรือถ้าเป็นภาษาไทยจะเรียกหลวงพ่หรือหลวงปู่ ในขณะที่คนทางภาคเหนือของประเทศไทยหรือคนเมืองจะเรียกพระอาสุโต หรือพระผู้มีบุญว่าครูบา นอกจากนั้น ในรายงานนี้ ผู้วิจัยใช้คำว่า เจ และมังสะวิรัต โดยทั้งสองคำผู้วิจัยให้ความหมายเหมือนกันคืออาหารที่ไม่มีเนื้อสัตว์ หรือส่วนประกอบของเนื้อสัตว์ การใช้ทั้งสองคำเนื่องจากบางบริบทของการบรรยาย คำหนึ่งอาจจะสอดคล้องกับวลีหรือประโยคมากกว่า เช่น ใช้คำว่า ถือศีลกินเจ แทนที่จะใช้คำว่า ถือศีลกินมังสะวิรัต สุดท้าย เรื่องการเปลี่ยนชื่อผู้คนและสถานที่จากภาษาพม่าให้เป็นภาษาไทย ผู้วิจัยพยายามสะกดคำให้ใกล้เคียงการออกเสียงภาษาพม่า ซึ่งอาจจะไม่ตรงกับการออกเสียงภาษาพม่าอย่างสมบูรณ์ เนื่องจากข้อจำกัดของอักษรและวรรณยุกต์ที่มีอยู่ในภาษาไทย

รูปที่ 1: แผนที่แสดงพื้นที่ศึกษาบริเวณพรมแดนไทย-เมียนมาร์

บทที่ 2

พระอุทฺตนะ: ประวัติชีวิตและการเคลื่อนไหวทางศาสนา

การที่พระอุทฺตนะเป็นที่นับถือศรัทธาของคนกะเหรี่ยงจำนวนมากทั้งในเขตประเทศพม่าและเขตประเทศไทย รวมทั้งคนสัญชาติอื่น ๆ ซึ่งมาจากหลากหลายอาชีพและสถานภาพ เป็นผลที่สำคัญจากการปฏิบัติตนและการสร้างและเผยแพร่ภาพลักษณ์ของท่านในสามแนวทางที่สำคัญ แนวทางแรกเป็นการปฏิบัติที่สอดคล้องกับความเชื่อทางพุทธศาสนาเรื่องการสะสมบุญบารมีของปัจเจกที่ผ่านมาหลายภพหลายชาติ สอดคล้องกับความเชื่อเรื่องการมาโปรดสัตว์ของพระโพธิสัตว์ การมุ่งทำบุญทำทานและบำรุงพระศาสนา ด้วยความมีเมตตาต่อทั้งมนุษย์และสัตว์ การปฏิบัติตนของพระอุทฺตนะในแนวทางนี้จะทราบได้จากประวัติและคำบอกเล่า และความมุ่งมั่นในเรื่องของการเดินทางไปฟื้นฟูสิ่งก่อสร้างทางศาสนา ได้แก่ วัดวาอาราม เจดีย์ และศาสนวัตถุทั้งหลาย ในแนวทางที่สอง เป็นการปฏิบัติที่แสดงให้เห็นถึงการฟื้นฟูและส่งเสริมความเป็นชาติพันธุ์กะเหรี่ยง และแนวทางที่สาม เป็นการพัฒนาความทันสมัย ซึ่งสอดคล้องกับที่ Gravers (2010) ได้กล่าวเอาไว้ว่า ‘...อุทฺตนะคือคำตอบต่อความใฝ่ฝันของกะเหรี่ยงในเรื่องของผู้นำที่มีศีลธรรม ผู้ที่เอาเรื่องของสันติภาพ ความอยู่ดีกินดีและความมั่งคั่งในอนาคตอยู่เหนือการเมือง การสนับสนุนเขาอยู่บนพื้นฐานของการเป็นผู้นำดั้งเดิมของคนกะเหรี่ยง ชาตินิยมและการพัฒนาสู่ความทันสมัย เช่นเดียวกับการเป็นผู้นำทางศีลธรรมพุทธศาสนาแบบดั้งเดิม..’³

บทนี้บรรยายรายละเอียดของแนวทางสำคัญทั้งสามแนวทาง ซึ่งเห็นได้จากประวัติชีวิต แนวทางและการปฏิบัติของพระอุทฺตนะ ความพยายามสร้างอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยงผ่านการส่งเสริมตัวอักษรกะเหรี่ยง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ทางศาสนา รวมทั้งการเคลื่อนไหวเพื่อดำเนินกิจกรรมการก่อสร้างศาสนวัตถุและสาธารณูปโภคอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโดยการข้ามชายแดนมาสร้างและประกอบพิธีทางศาสนาทั้งในเขตป่าเขา และในเขตเมืองใหญ่ของประเทศไทยตั้งแต่ปี 2550 เป็นต้นมา

³ Gravers(1993) เขียนถึงผู้นำที่มีบารมีของกะเหรี่ยงที่ถือศีลกินเจหรือที่เรียกภาษาพม่าว่ามินลอง ที่สู้กับกองทัพรัฐบาลอังกฤษตั้งแต่ยุคอาณานิคม ผู้นำเหล่านี้มีปรากฏอยู่มากในพื้นที่แม่น้ำชุนชาลินต่อกับแม่น้ำสาละวิน และมีลักษณะคล้ายกับพระอุทฺตนะที่นำในการสร้างเจดีย์

2.1 ประวัติชีวิตและการสะสมบุญบารมีของพระอุทฺตนะ

ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติชีวิตและกิจกรรมของพระอุทฺตนะส่วนใหญ่ ผู้วิจัยได้ประมวลจากหนังสือที่เขียนเป็นภาษาพม่าโดยมไหย่นันส่วย (Myaing Nan Swe 1999) และแปลเป็นภาษาอังกฤษโดย Shin Khay Meinda⁴ หนังสือเล่มนี้มีผู้อ้างอิงหลายคนรวมทั้ง Rozenberg (2010) ซึ่งศึกษาพระที่มีชื่อเสียงในประเทศพม่าจำนวน 8 องค์ หนึ่งในนั้นคือพระอุทฺตนะ ต่อมามไหย่นันส่วยยังได้เขียนอีกเล่ม (Myaing Nan Swe n.d.) เป็นภาษาพม่าที่เน้นอธิบายความรักความเมตตาของพระอุทฺตนะ การเดินทางและเรื่องความศักดิ์สิทธิ์และเล่มสุดท้ายที่มไหย่นันส่วย (Myaing Nan Swe 2004) เขียนแนะนำเรื่องการพัฒนาเขตมไหยจิงและมีประวัติของพระอุทฺตนะเพิ่มเติม นอกจากหนังสือแล้ว ยังมีคำบอกเล่าของผู้ที่ศรัทธาที่กล่าวถึงปาฏิหาริย์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอันเกี่ยวเนื่องกับความศักดิ์สิทธิ์ของท่าน

พระอุทฺตนะมีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักกันดีในระดับนานาชาติ ในกลุ่มนักวิชาการและผู้ที่สนใจความเคลื่อนไหวทางการเมืองและศาสนาในประเทศเมียนมาร์ เนื่องจากการเป็นผู้นำในการแยกตัวของทหารกะเหรี่ยงที่เคยอยู่ภายใต้เคเอ็นยู มาตั้งเป็นกองทัพกะเหรี่ยงพุทธประชาธิปไตย (Democratic Karen Buddhist Army ต่อนี้ไปใช้คำว่า ดีเคบีเอ)⁵ ในปี 2537 การที่ ดีเคบีเอ ร่วมกับกองทัพพม่าสามารถยึดฐานที่มั่นและค่ายที่สำคัญของเคเอ็นยูได้ ทำให้พระอุทฺตนะถูกจับตามอง และเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์อันเนื่องจากการมีสถานภาพเป็นพระสงฆ์แต่เข้าไปเกี่ยวข้องกับทางการเมืองการทหาร ซึ่งเป็นบทบาทหน้าที่ที่มีความขัดแย้งกัน ในขณะเดียวกัน การที่ ดีเคบีเอ สามารถยึดครองพื้นที่ได้มากขึ้นและถาวรขึ้น ทำให้กิจกรรมการฟื้นฟูบูรณะและสร้างวัดและศาสนวัตถุในพื้นที่ของ ดีเคบีเอ เป็นไปได้อย่างรวดเร็ว มีการขยายตัวอย่างรวดเร็วและการก่อสร้างมีขนาดใหญ่โต

ในปี 2542 ห้าปีหลังจากการก่อตั้ง ดีเคบีเอ มีการพิมพ์หนังสือประวัติของพระอุทฺตนะที่เขียนโดยมไหย่นันส่วย และแปลเป็นภาษาอังกฤษ ซึ่งทำให้สามารถใช้อ้างอิงได้อย่างแพร่หลายโดยนักวิชาการต่างประเทศ เช่น Rozenburg (2010) และ Gravers (2010) หนังสือประวัติเล่มนี้มีจุดมุ่งหมายที่เขียนไว้ชัดเจนว่า จัดทำขึ้นเพื่อแสดงให้เห็นว่าสิ่งที่พระอุทฺตนะ ไม่ได้มีจุดมุ่งหมายที่เกี่ยวกับอำนาจทางการเมืองแต่อย่างใด แต่ทำไปทั้งหมดเพื่อเป็นการสร้างพุทธเทศา คือการสร้างดินแดนที่ศักดิ์สิทธิ์ของพระพุทธเจ้าซึ่งเป็นผลประโยชน์แก่นุชนชาติทั้งหมด ดังคำแถลงของคณะกรรมการกลางของ ดีเคบีเอ ที่เขียนไว้ในหน้า คำนิยาม ดังข้อความที่คัดเอามา

⁴ เป็นนามปากกาของนักหนังสือพิมพ์ที่เป็นคล้ายกับสมณานามของพระ แต่ความจริงเป็นฆราวาสและได้เสียชีวิตแล้ว

⁵ ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น กองทัพกะเหรี่ยงประชาธิปไตยบำเพ็ญประโยชน์ (Democratic Karen Benevolent Army)

ศาสนกิจของพระมโหยจึงไม่เพียงแต่เพื่อชีวิตที่ดีกว่าของคนกะเหรี่ยงเท่านั้น แต่เพื่อยกระดับชีวิตของทุกคน เมื่อท่านถูกห้ามไม่ให้ทำศาสนกิจ ชาวพุทธที่อยู่ในองค์กรของเคเอ็นยูก็ทนความอยุติธรรมที่ท่านถูกกระทำไม่ได้ ผลก็คือเขาก็พากันแยกตัวออกจากเคเอ็นยู และก่อตั้งองค์กรดีเคบีเอเพื่อเป็นการปกป้องชาวพุทธ วัด เจดีย์ และศาสนสถานอื่น (Myaing Nan Swe 1999: 225) (แปลโดยผู้วิจัย)

จากหนังสือประวัติชีวิต และการสังเกตจากกิจกรรมของพระอุทฺตนะพบว่าการแสดงออกซึ่งบุญบารมีของท่านมีอยู่ 4 ด้าน ด้านแรกคือเรื่องราวในประวัติชีวิตคล้ายผู้มีบุญบารมีหลายคน นั่นคือ การมีจิตใจที่เมตตา กรุณา มีความกตัญญูตบะทิศาต่อบิดามารดา บวชตั้งแต่เล็ก และมีความมุ่งมั่นที่จะอุทิศตนเพื่อพุทธศาสนา ด้านที่สอง คือการกล่าวถึงความสามารถในด้านการศึกษาระยะ ด้านที่สาม คือการมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้มีบุญบารมีคนอื่น ๆ และด้านที่สี่คือ การมีความศรัทธา ทำให้มีความวิเศษและเกิดปาฏิหาริย์ต่าง ๆ

ในด้านที่หนึ่งซึ่งเป็นเรื่องประวัติชีวิตนั้น หนังสือบรรยายว่าพระอุทฺตนะ มีชื่อที่ตั้งโดยบิดามารดาว่า หม่องตานแสง เกิดเมื่อปี 2491 (ปีพม่า 1310) ที่บ้านโนะท่า ซึ่งอยู่ทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำสาละวิน ระยะทาง 45 ไมล์จากเมืองพะอัน ซึ่งเป็นเมืองหลวงของรัฐกะเหรี่ยง ท่านเป็นคนที่ไม่แปด ในบรรดาพี่น้องทั้งหมด 12 คน ซึ่งทั้งหมดยกเว้น เฉพาะพี่สาวชื่อ คออายุ่น ยังมีชีวิตอยู่จนถึงปี 2547 ที่หนังสือได้จัดพิมพ์ขึ้น⁶ หม่องตานแสงบวชเป็นเณรเมื่ออายุได้แปดปี อยู่ที่วัดก่อกะริค จนกระทั่งจบชั้นประถมปีที่ 4 จึงย้ายไปอยู่ที่วัดเมดาวิ-ชาชินติเก ที่เมืองเมะสะแหม่ง รัฐมอญ อยู่ได้สามปี จึงย้ายไปอยู่ที่วัดกาคาโยน -ชาชินติเก ที่เมืองสะโทง แต่บวชเรียนได้ไม่นานก็ต้องลี้ภัยกลับมาช่วยการทำไร่ทำนาของที่บ้านเนื่องจากสมาชิกในครอบครัวป่วย ในช่วงนี้เองที่ได้ถูกเกณฑ์ให้ไปเป็นทหารของกองทัพปลดปล่อยแห่งชาติกะเหรี่ยงของเคเอ็นยู ซึ่งเป็นช่วงที่เขาได้ค้นพบเป้าหมายใหม่แห่งชีวิต ผู้เขียนเล่าว่า ในขณะที่เป็นทหารและเดินทางในป่าเขานั้น หม่องตานแสงได้พบกับชาวกะเหรี่ยง สกูปสาลา และศาสนวัตถุจำนวนมากที่ทรุดโทรมตามกาลเวลา เมื่อเห็นชาวกะเหรี่ยงหักพังเหล่านี้ เขาก็รู้สึกเศร้าเสียใจและเกิดความมุ่งมั่นว่าจะบูรณะปฏิสังขรณ์วัดและเจดีย์เหล่านี้เมื่อมีโอกาส (Myaing Nan Swe 1999: 14-15)

หนังสือได้บรรยายต่อไปว่าเมื่อระยะเวลาของการเป็นทหารเกณฑ์สิ้นสุดลง และหม่องตานแสงอายุครบ 20 ปี ก็ได้บวชเป็นพระ ได้รับฉายาว่าอุทฺตนะ ศึกษาที่วัดจงจงจา(Gyon Gyon Kyah) ในเมืองมูโดง (Mu Don)

⁶ ในช่วงที่เคเอ็นยูยังควบคุมหมู่บ้านโนะท่า มีการสู้รบและการเผาบ้าน แม่ขอให้พระอุทฺตนะ ไปรื้อบ้านและเอาเฟอร์นิเจอร์จากบ้านเก่ามาไว้ที่มโหยจึงในปี 1348 (ปีเมียนมาร์)

หนังสือของมโหฬาร(2004) บรรยายว่า เมื่อพระอุทฺตนะอายุ 24 ปี บวชได้ 4 พรรษา รู้สึกป่วยหนักและ “ต้องการจะตายไปพร้อมกับความเจ็บป่วยในป่า” จึงได้เดินทางข้ามแม่น้ำสาละวินมาที่มโหฬาร ซึ่งอยู่ ฝั่ง ตะวันออก⁷ ในเดือนกุมภาพันธ์ ได้พบกับฤๅษีชื่อ อุอังกะลี ซึ่งเดินทางมาก่อนหน้านั้น 4 เดือน โดยมาจาก ภูเขามิเชียงทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำสาละวิน พร้อมกับผู้ติดตามอีกประมาณ 10 คน มาสร้างวัดเล็ก ๆ ริมฝั่ง แม่น้ำและนั่งสมาธิที่นั่น โดยฤๅษีแยกไปอยู่บนภูเขาใกล้เจดีย์เก่า ฤๅษีเป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านวิปัสสนา กรรมฐานเนื่องจากเคยเป็นพระกรรมฐาน พระอุทฺตนะพยายามเรียนทางด้านวิปัสสนากรรมฐานจากฤๅษีและทำ ให้อาการเจ็บป่วยหายไป

เรื่องการฉันทะวิริตินั้น มโหฬาร(30 ธ.ค. 57) อธิบายว่าพระอุทฺตนะเริ่มฉันทะเมื่อเข้าไปอยู่ในป่า เนื่องจากในป่ามีญาติพี่น้องมาก การฉันทะวิริติเป็นการทำให้ญาติพี่น้องไม่มากล้ากราย

ในระยะต่อมาเมื่อความเจ็บป่วยของร่างกายหายไป พระอุทฺตนะก็ตัดสินใจอยู่ที่มโหฬาร โดยมีแม่ (Daw Meh Thin) และภรรยาของอุอังกะลี ชื่อคองจิน ช่วยกันบริจาคและจัดการในเรื่องการสร้างวัดขนาดเล็ก ขึ้น ภายหลังจึงมีพระและเณรเข้ามาจำพรรษาอีกหลายรูป จากคำปวารณาที่จะฟื้นฟูศาสนาในช่วงที่เป็นทหาร ของเคเอ็นยู ท่านก็จัดให้มีการสวดมหากรรมปาทาน และเริ่มสร้างเจดีย์หลายองค์ รวมถึงเจดีย์นาถูที่เกี่ยวข้อง กับกษัตริย์ในตำนานแล้ว เจดีย์โกดองเปย์ (ความสูง 9 เมตร) เจดีย์นองคอง และพยายามบูรณะโบสถ์เก่า ซึ่งทำ ใ้คนเข้ามาร่วมทำบุญจำนวนมาก มีพระในตำแหน่งภิกษุ มหาราชาครูและพระผู้ใหญ่อื่น ๆ เข้ามาร่วม ทั้งนี้ พระอุทฺตนะได้ประสานทั้งฝ่ายกองกำลังกะเหรี่ยงและกองกำลังทหารพม่า ใ้หยุดยิงและมาร่วมกันทำบุญ อีกทั้งยังพยายามเปลี่ยนให้คนกะเหรี่ยงที่นับถือแบบดั้งเดิมให้เป็นพุทธ

ในหนังสือยังได้เล่าเรื่องความขัดแย้งบริเวณสบเมยอีกครั้ง จากที่เขียนไว้ในเล่มแรก ว่าเมื่อมีการสร้าง วัดและเจดีย์มากขึ้น ทำให้มีคนกะเหรี่ยงเข้าร่วมมากขึ้น ทางเคเอ็นยูเริ่มรู้สึกว่าทางพระอุทฺตนะจะทำให้เกิดการ แยกแยะในองค์กร ระหว่างกลุ่มที่ทำหน้าที่ด้านการสู้รบ กับกลุ่มที่แยกไปสร้างวัด จึงได้จัดประชุมร่วมกับพระอุ ทฺตนะ ห้ามการสร้างวัดและเจดีย์บนภูเขาบริเวณสบเมย เมื่อมีข่าวออกไปว่ามีคำสั่งห้ามพระสร้างวัด และมีการ ยิงถล่มวัดและเจดีย์ขนาดใหญ่ที่สร้างไว้ ทำให้ทหารที่นับถือศรัทธาในตัวพระอุทฺตนะโกรธและเริ่มแยกตัวออก

⁷ แปลตรงตัวคือ ฝั่งน้ำป่าใหญ่

⁸ หนึ่งในนั้น คือพระอุณาภิชาซึ่งปัจจุบันเป็นรองเจ้าอาวาสวัดมโหฬารที่ทำงานใกล้ชิดกับหลวงพ่อบุญทนายซึ่งเป็นเจ้าอาวาส แต่ เนื่องจากเจ้าอาวาสไม่ค่อยอยู่ที่วัด พระอุณาภิชาจึงเป็นผู้บริหารงานวัดและเมืองที่แท้จริง

จากองค์กรเคเอ็นยู ไปอยู่กับพระอุทฺตนะที่มไหยิง ซึ่งต่อมาได้ก่อตั้งกองทัพ ดีเคบีเอ ในวันที่ 21 ธันวาคม 2537 ย้อนกลับไปในปี 2519 พระอุทฺตนะเริ่มการสร้างเจดีย์และวัดวาอารามในบริเวณภูเขาหลายแห่งในพื้นที่พรมแดนไทย-พม่า จนในปี 2520 จึงได้เป็นเจ้าอาวาสวัดมไหยิง ทำให้ต่อมาจะถูกเรียกอีกชื่อว่า พระหรือหลวงพ่อมไหยิงตามชื่อของสถานที่ หรืออาจจะเรียกว่าพื่อค่อตอในภาษากะเหรี่ยง ตามชื่อสถานที่ภาษากะเหรี่ยง⁹ ในปี 2527 ได้ไปนั่งวิปัสสนาบนภูเขาสูงที่หนาวเย็นเป็นเวลา 49 วัน ช่วงนี้มีบันทึกเรื่องราวการต่อสู้กับความเจ็บปวดจากโรคปอดและทางเดินหายใจ ต่อสู้กับความกำหนดทางเพศเมื่อมีผู้หญิงเข้ามาหา รวมทั้งต่อสู้กับความกลัวเมื่อเผชิญกับเสือ การนั่งวิปัสสนา การถือศีลกินเจอย่างเข้มงวด ทำให้พระอุทฺตนะมีชื่อเสียงเพิ่มมากขึ้นในด้านของการได้มาซึ่งอำนาจศักดิ์สิทธิ์ และได้ทำตามความปรารถนาที่ได้ปรารถนาไว้นั่นคือการสร้างพุทธเทศา เพื่อให้เกิดความสันติสุขและความเจริญรุ่งเรือง ถึงปี 2541 จำนวนเจดีย์ที่สร้างหรือบูรณะเจดีย์ไปมีทั้งหมด 73 องค์ และโบสถ์ 41 แห่ง (Rozenberg 2010: 135)

ในหนังสืออีกเล่ม มไหยัณนส่วย (Myaing Nan Swe n.d.) กล่าวถึงประวัติของพระอุทฺตนะเพิ่มเติม โดยเล่มนี้เน้นถึงคุณลักษณะของท่านที่ตั้งใจทำงานและมีความเมตตากรุณาแม้กับผู้ป่วยเป็นโรคเรื้อน หนังสือบรรยายว่าเมื่อต้นปี 2541 ท่านได้เดินทางไปสักการะพุทธคยา ที่ประเทศอินเดีย และได้มีโอกาสพักอาศัยอยู่กับพระอาจารย์โสภณะ เจ้าอาวาสวัดมินจา เมืองตะนุผิว ที่มีความรู้ในทางธรรมอย่างมาก ท่านอาจารย์บอกให้พระอุทฺตนะมุ่งมั่นในการทำงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อผู้คนและเพื่อตนเอง บอกว่า อย่าหยุด ให้อยู่บนสัจจะและทำอย่างต่อเนื่องอย่าท้อถอย คำกล่าวนี้ มีผลทำให้พระอุทฺตนะซึ่งทำอย่างไม่หยุดอยู่แล้ว คิดอยู่ในใจเสมอว่า งานทุกอย่างที่ทำยังไม่สิ้นสุด ต้องทำต่อ หลังจากกลับจากพุทธคยา เมื่อวันที่ 31 มกราคม 2541 จึงรีบไปที่ เมืองพะอัน บูรณะเจดีย์เจ้าหมอ เจดีย์ใจตะลิน จัดการสร้างถนน และสร้างสิ่งอื่นที่โยมขอมา

เช่นเดียวกับงานเขียนเล่มแรก มไหยัณนส่วย พยายามอธิบายเหตุผลว่าทำไมพระอุทฺตนะจึงต้องอยู่กับฝ่ายดีเคบีเอ มไหยัณนส่วยอธิบายว่า การสร้างและบูรณะเจดีย์และ อุโบสถจำนวนมาก ในสถานที่ที่ใกล้กับบ้านเกิดของท่านนั้น พบอุปสรรคและอันตรายมากมาย เพราะว่าพื้นที่เหล่านั้นเป็นพื้นที่ควบคุมของทหารเคเอ็นยู เพราะฉะนั้น ท่านจึงต้องอยู่ในความดูแลของทหารดีเคบีเอ เสมอมา โดยยกเหตุการณ์วันจันทร์ ที่ 17 เดือนกุมภาพันธ์ 2539 ที่รถบรรทุกทรายสำหรับสร้างเจดีย์หนึ่งคันถูกเผา และคนขับรถและคนงานถูกทำร้ายโดย

⁹ พระที่มีบุญบารมีในเขตประเทศพม่ามักจะถูกเรียกขานชื่อตามชื่อสถานที่ที่ตั้งวัด เช่น พระธัมมมังยะ ซึ่งสร้างวัดที่คยธัมมังยะ พระตองกาเลสร้างวัดที่หมู่บ้านตองกาเล

ทหารเกเ็นยู จนบาดเจ็บสี่คนและเสียชีวิตสี่คน นอกจากนั้นถูกทำร้ายไม่น้อยกว่า 4-5 ครั้ง ทำให้ทหารดีเคบีเอ 20 คน และประชาชน 12 คน ต้องเสียชีวิตในการสร้างเจดีย์ อย่างไรก็ตาม พระอุทูนะก็ทำทนายกับสิ่งเหล่านั้น เพื่อความเจริญรุ่งเรืองของพระพุทธศาสนา เพื่อให้ประชาชนหมดซึ่ง โลกะ โทษะ โมหะ ให้บ้านเมือง มีความสงบเรียบร้อย

มไหย่นันส่วย บรรยายถึงความตั้งใจในการนั่งวิปัสสนากรรมฐานเป็นเวลาต่อเนื่องหลายวันเช่น เมื่อวันศุกร์ที่ 12 มีนาคม 2542 นั้น นั่งสมาธิต่อเนื่องเป็นเวลา 166 วันในพระอุโบสถ ของวัดธรรมะปิยะ เมืองพะอัน โดยแบ่งเป็นช่วงครั้งแรกต่อเนื่องกัน 51 วันแล้ว พัก 6 วันเพื่อทำงานกิจการข้างนอก ครั้งที่ 2 นั่งสมาธิ 55 วันแล้ว พัก 6 วัน แล้วทำให้งานที่เหลือเสร็จสิ้น ครั้งที่ 3 นั่งสมาธิ 60 วัน นอกจากนี้ยังบรรยายถึงกิจกรรมทางศาสนาของพระอุทูนะซึ่งจัดขึ้นอย่างยิ่งใหญ่ เช่น วันเสาร์ที่ 10 เดือนกรกฎาคม 2542 ท่านจัดงานสันติมงคล เป็นครั้งแรกในเขตมไหยจิง จลองครบรอบ 4 ปีกับ 1 เดือนของการตั้งเมืองมไหยจิง มีการถวายอาหารพระ ตักบาตรพระสงฆ์ 1,000 รูป และมีทหารชั้นผู้ใหญ่และบุคคลระดับสูงเข้าร่วมมาก เช่น เลขาคคนที่ 1 ของคณะกรรมการความสงบเรียบร้อยและการพัฒนาแห่งชาติ ประธานคณะกรรมการความสงบเรียบร้อยและการพัฒนาแห่งรัฐมอญ ประธานคณะกรรมการความสงบเรียบร้อยและการพัฒนาแห่งรัฐกะเหรี่ยง คณะรัฐบาล และนักธุรกิจ เป็นต้น หรือตัวอย่างงานยกฉัตรของเจดีย์ชวชานด่าเจดีย์ในเมืองตองจี ที่จัดขึ้น เมื่อวันจันทร์ที่ 8 พฤศจิกายน 2542 มีพระสงฆ์และประชาชนไปเข้าร่วมจำนวนมาก ในพิธีมีการกล่าวถึงงานของพระอุทูนะว่า ท่านเริ่มเผยแพร่พระพุทธศาสนา ในปี 2532 โดยการสร้างและบูรณะเจดีย์ร้างในรัฐกะเหรี่ยง ทั้งนี้ตั้งแต่ปี 2529 ถึงปี 2542 (13 ปี) นั้น สร้างเจดีย์ 85 เจดีย์ โดยชวชานด่าเจดีย์ ในเมืองตองจี นั้น เป็นเจดีย์ที่ 85 ที่ท่านสร้าง พระอุโบสถ 53 แห่ง วัด 51 วัด นอกจากนั้นยังได้สร้างสาธารณูปโภคจำนวนมาก ที่สำคัญได้แก่ สะพาน บ่อน้ำ และถนนหลายสาย ถนนที่สำคัญได้แก่ ถนนทิศจากเมืองพะอันไปยัง มไหยจิงระยะทาง 34 ไมล์ และจากมไหยจิงไปบ้านแม่ปะทะที่อยู่ติดกับชายแดนอีก 34 ไมล์ ทั้งนี้ในการสร้างถนนจะต้องสร้างสะพานด้วย จากบันทึกของมไหย่นันส่วย(Myaing Nan Swe 2004) จำนวนสะพานที่สร้างเฉพาะบนเส้นทางถนนทิศา นั้นมีทั้งหมด 99 แห่ง เป็นสะพานขนาดยาว 200 เมตร 4 แห่ง ขนาดประมาณ 100 เมตร 64 แห่ง และที่เป็นสะพานที่ใช้ท่อน้ำวางอีก 31 แห่ง

การแสดงออกซึ่งความรักและความเมตตาของพระอุทูนะ ได้ถูกนำเสนอในหนังสือที่มีการบรรยายในลักษณะที่คล้ายกับงานของมิชชันนารีในคริสต์ศาสนา คือหนังสือที่ชื่อว่า *เดินทางไปหมู่บ้านเขากับความรัก*

ความเมตตา^๑ ซึ่งเป็นเรื่องการเดินทางไป เยี่ยมหมู่บ้านของผู้ป่วยโรคเรื้อนที่ชื่อหมู่บ้านมะย่นเกล้า หนังสือบรรยายว่า หลังจากประเทศพม่าได้รับเอกราชแล้วทางรัฐบาลมีโครงการกวาดล้างโรคเรื้อนในปี 2503 ผู้สูงวัยในหมู่บ้านนี้ยังไม่กล้ามีความสัมพันธ์กับผู้คนภายนอก ที่นี้พระไม่อยากจะมาเผยแพร่ศาสนา ทำให้ชาวบ้านนับถือศาสนาอื่นกัน จนกระทั่งเมื่อวันที่ 10 เดือนกันยายน ปี 2543 เวลาประมาณห้า นาฬิกาก็มีชาวบ้าน มานิมนต์พระอุทฺตนะ โดยเขียนเป็นจดหมาย ความว่า “นมัสการหลวงพ่ ขอให้หลวงพ่เทศนาเรื่องพระพุทธศาสนาเพื่อพวกเราในหมู่บ้าน ให้มีความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา” จดหมายยังระบุแผนที่และข้อมูลของหมู่บ้านว่าเป็นหมู่บ้าน ห่างจากภูเขาพะโค ประมาณ 18 ไมล์ และ มีหอย่อมบ้านอยู่ 8 หอย่อม 539 ครัวเรือน ผู้ชาย 989 คน ผู้หญิง 953 คน ผู้ที่อยู่ในบ้านพักที่ต้องดูแลเป็นพิเศษ ได้แก่ คนชราคนพิการและคนที่มีโรคเรื้อน จำนวน 532 คน พระอุทฺตนะก็ตอบกลับว่าจะไปเทศนาที่หมู่บ้าน “มะย่นเกล้า” ในวันแรม 2 ค่ำ เดือน 12 ของปี 2543 โดยอธิบายว่าเคยรู้จักผูกพันกับผู้ที่เป็โรคเรื้อนมานาน เมื่อปี 2518 ขณะที่ท่านนั่งทำสมาธิอยู่ในบริเวณของเจดีย์แห่งหนึ่งนั้น มีผู้ที่เป็โรคเรื้อนคนหนึ่งเห็นท่านก็หาคะลามะพร้าวไปตัดน้ำ ใส่ น้ำตาลก้อนแล้วบีบให้ละเอียดด้วยมือที่ไม่มีนิ้วของตน จากนั้นใส่มะขามเปียกลงไปกั้น พอได้น้ำมะขามก็มาถวาย ท่านก็จิ้มน้ำมะขามนี้โดยไม่รังเกียจ คนนั้นก็ดีใจและพูดออกมาว่าที่ผ่านมาไม่มีคนหรือพระภิกษุจะรับการถวาย แต่พระรูปนี้รับการถวาย ทำให้ดีใจและตายก็นอนตาหลับแล้ว

หนังสือประวัติพระอุทฺตนะมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนที่ต้องการเผยแพร่เรื่องราวที่เกี่ยวกับบุญบารมีของท่าน ผ่านบุคลิกลักษณะของผู้มีบุญ ได้แก่ เรื่องของความเมตตา และการปฏิบัติส่วนตัวที่เคร่งครัดโดยการนั่งสมาธิ การฉันอาหารมังสะวิรัติ การมุ่งสร้างศาสนวัตถุ โดยการเดินทางตระเวนไปตามสถานที่ต่าง ๆ และเป็นผู้นำในการบูรณะสิ่งก่อสร้างทางศาสนาที่ผุพังหรือปล่อยร้าง หรือสร้างขึ้นมาใหม่ เมื่อมีผู้นับถือศรัทธามากขึ้นก็จัดการบวชให้เด็กชายและชายหนุ่มมากขึ้น บางครั้งการบวชก็เป็นการหนีจากการเกณฑ์ทหาร^{๑๐}

ในด้านที่สองของการแสดงถึงความมีบุญบารมี คือความเชี่ยวชาญและความสนใจในการศึกษาพระไตรปิฎกและหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า โดยได้แปลคัมภีร์พุทธศาสนา รวมทั้งธรรมจักร พระปริต และปิฎก เป็นภาษาพม่าและกะเหรี่ยง ภาพของพระอุทฺตนะที่ทำงานเขียนและแปลอยู่ตลอดเวลา แม้ในช่วงที่เข้ารับการรักษาพยาบาลในโรงพยาบาลที่กรุงเทพฯ และขณะพักอยู่ในสถานที่ก่อสร้าง จะถูกเผยแพร่ออกไปอย่างกว้างขวาง (ดูรายละเอียดผลงานการแปลหลักธรรมจากภาษาพม่าเป็นภาษากะเหรี่ยงในข้อ 2.2)

¹⁰ จากการให้สัมภาษณ์ของครูบาจารย์

รูปที่ 2 ภาพพระอุทฺสนะกับงานแปลพระไตรปิฎก ณ สำนักสงฆ์แห่งหนึ่งในรัฐกะเหรี่ยง

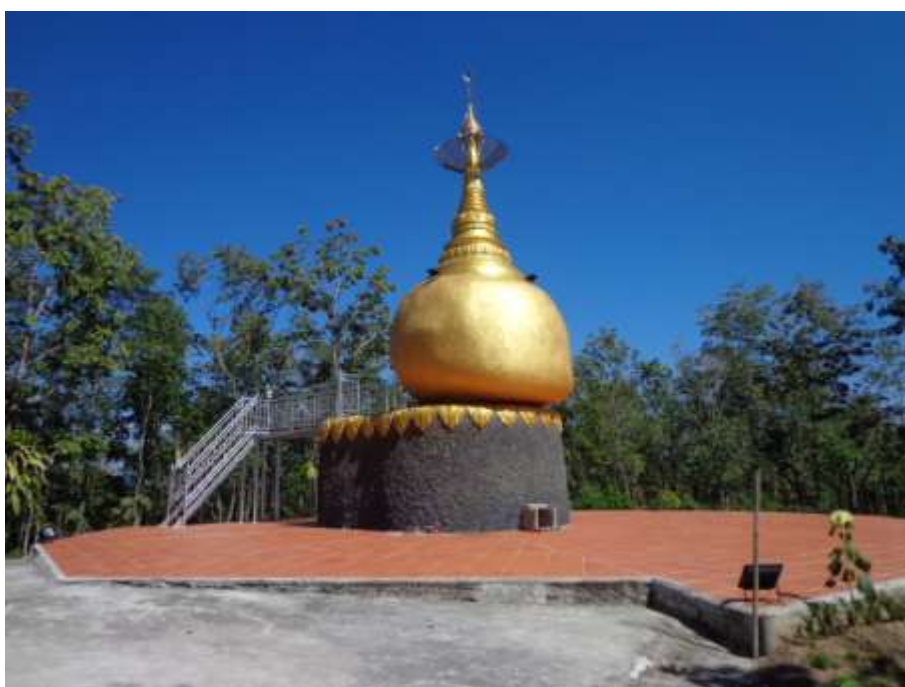
ในด้านที่สาม แหล่งที่มาของการสะสมบุญบารมีที่สำคัญอีกประการคือการเชื่อมโยงตัวเองเข้ากับคนที่มีบุญบารมี และสถานที่หรือวัตถุที่มีความศักดิ์สิทธิ์ ภาพโปสเตอร์ขนาดใหญ่ที่มีรูปพระอุทฺสนะคู่กับพระธัมมชโยผู้ล่วงลับไปแล้วถูกคิดในสถานที่หลายแห่งในรัฐกะเหรี่ยง แสดงออกถึงการเป็นลูกศิษย์ที่ใกล้ชิด ก่อนหน้าที่พระมโหยจิจะมีชื่อเสียงโด่งดังขึ้นมา พระธัมมชโยมีชื่อเสียงมากในระดับประเทศ ในเรื่องการปฏิบัติที่เคร่งครัด ถือศีลกินเจและการสร้างชุมชนศีลธรรมขนาดใหญ่ขึ้นมา ทั้งนี้พระธัมมชโย ได้รับการสถาปนาจากรัฐบาลพม่าให้เป็นตำแหน่ง อภิธำมา อัคร มหา สัตถรรพ โขติกะ ในปี 2534¹¹ พระธัมมชโยมรณภาพเมื่อปี 2546 อย่างไรก็ดี ในประวัติพระมโหยจิ ไม่ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ใด ๆ กับพระธัมมชโย ภาพถ่ายนั้น อาจจะเป็นช่วงที่พระมโหยจิไปเยี่ยมสักการะ ในช่วงท้ายของชีวิตพระธัมมชโย

นอกจากนี้ พระอุทฺสนะยังได้ไปถวายม้องขนาดใหญ่ให้กับวัดอะลังสะยา ที่เมืองสะโทงเมื่อปี 2556 และการไปไหว้พระเจดีย์ชะเวดากอง และพระเจดีย์อินทร์แขวนมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปี 2557-2558 ที่มี การสร้างพระเจดีย์จำลองในสถานที่อื่น เช่น ที่วัดในเขตป่าเขาของอำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

¹¹ เมื่ออองซานซูจีไปเยี่ยมคารวะ และเขียนหนังสือยกย่อง ทำให้หลวงพ่อดังดังมากขึ้น

รูปที่ 3: ภาพพระอุทิสนะปรนนิบัติหลวงพ่อัมมมณเฑาะหน้าศูนย์ระดมเงินทำบุญที่รัฐกะเหรี่ยง

รูปที่ 4 พระเจดีย์อินทร์แขวนจำลองที่อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ด้านสุดท้ายของการแสดงออกซึ่งการมีบุญบารมี คือการเล่าถึงการมีอำนาจศักดิ์สิทธิ์ของพระอุทิสนะ โดยปกติแล้ว การปฏิบัติทางศาสนาที่เคร่งครัดและการสะสมบุญบารมี ทำให้เกิดอำนาจศักดิ์สิทธิ์ และการได้รับการสนับสนุนจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ที่แสดงออกมาในเรื่องเล่าปรัมปราต่าง ๆ ดังเช่นเรื่องเล่าในหนังสือประวัติที่ว่า ครั้งหนึ่ง พระอุทิสนะปรารถนาจะสร้างเจดีย์ แต่มีทุนทรัพย์ไม่เพียงพอ วันหนึ่งมีผู้มาถวายผงชურสจำนวนหลายปี๊บ แต่เมื่อเปิดออกมาปรากฏว่ากลายเป็นธนบัตรเป็นปี๊บบรรจุเต็มปี๊บ ยังมีคำเล่าลือว่าเมื่อพระอุทิสนะเดินเท้าเปล่าในป่าลึก ปรากฏว่าไม่เคยมีหนามทิ่มตำ เมื่อเผชิญกับเสือในป่า เสือกยังไม่ทำอันตราย และว่ากันว่าพระอุทิสนะสามารถให้คาถาป้องกันทำให้แคล้วคลาดจากการยิงปะทะกับกองทหารของกะเหรี่ยงแห่งชาติ (Myaing Nan Swe 1999: 77, 80, 192).

เรื่องการให้ตัวเลขลือตเตอรืนั้น เป็นรูปธรรมอีกอย่างที่บ่งบอกถึงความศักดิ์สิทธิ์ เจ้าอาวาสวัดพืดตาไม้ ที่อยู่เมืองจาย(สมัยพหุณ 3 มกราคม 2558) เล่าเรื่องพระอุทิสนะว่าเมื่อประมาณปี 2548 พระอุทิสนะได้มาช่วยสร้างกุฏิที่วัดพืดตาไม้ โดยบริจาคเงินให้จำนวนหนึ่งแสนจ๊าด มีญาติโยมบอกว่าอยากจะช่วยสร้างกุฏิด้วยของท่านช่วยบอกเลข ซึ่งปรากฏว่าญาติโยมหลายคนที่ไม่ไปซื้อก็เลยถูก (พระยังจำได้ว่าเลข 802664) ได้เงินมา 5 ล้านจ๊าด จึงนำมาช่วยบริจาค พระบอกว่าปกติพระอุทิสนะไม่บอกเลขห่วย แต่เมื่อญาติโยมบอกว่าอยากเอาเงินมาทำบุญสร้างด้วยก็เลยให้เลขมา

พอวา หญิงสาวชาวกะเหรี่ยงบ้านแม่ต้าวอ ที่อยู่ใกล้ชิดและรับใช้พืดค่อตบอกว่า ผู้ที่ศรัทธาพระอุทิสนะ นอกจากเป็นเพราะเลื่อมใสในวัตรปฏิบัติที่เคร่งครัดเรื่องการนั่งสมาธิและการนุ่งมังสะวิริตแล้ว ยังเป็นเรื่องความศักดิ์สิทธิ์ของท่าน ดาว่าว่า “หลวงพ่อดินทางไปทุกที่ ไม่มีใครกล้าห้าม เพราะ หลวงพ่อดินมา 56 ชาติ กินเจทุกชาติ” “...เราพูดกับหลวงพ่อดอนนี้ หลวงพ่อก็รู้” และอ้างคำพูดของพระอุทิสนะในเรื่องของการเดินทางสร้างเจดีย์ไปหลายแห่งว่า “มีหน้าที่ต้องสร้าง สร้างเสร็จแล้ว จะทำอะไรก็แล้วแต่เขา” และว่า ถ้าไม่สร้างเจดีย์ กรุงเทพฯ จะจมใต้น้ำ ถึงเวลาแล้วที่จะต้องสร้าง

ตัวอย่างที่แสดงความศักดิ์สิทธิ์ของพระอุทิสนะอีกเรื่อง ที่เผยแพร่ในรายการ Spirit of Asia ของสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส ออกอากาศวันที่ 9 มีนาคม 2557¹² ทำเรื่องประวัติการสร้างวัดที่มไหยจิง บอกว่าพระอุทิสนะฝันว่าต้องเอาเศียรพระพุทธรูปขึ้นมาจากน้ำ และต้องเป็นคนกะเหรี่ยงจึงจะเอาขึ้นมาได้ เมื่อท่านพาชาวบ้านไปก็พบและเอาเศียรพระพุทธรูปออกมาจากน้ำได้จริง ทำให้ชาวบ้านเกิดความศรัทธาและเข้ามาอยู่ที่วัด

¹² www.youtube.com/watch?v=iPYXWipzCGO&app=desktop

พร้อมทั้งเปลี่ยนการปฏิบัติเป็นการกินเจ พอวาก็บอกว่าหลวงพ่อบอกเลขลือต เตอร์ให้ผู้ติดตามที่สนิทอีกคน ทำให้ถูกลือตเตอร์บ่อย

2.2 อัตลักษณ์กะเหรี่ยง: ภาษาและวัฒนธรรม

เรื่องราวของพระอุทฺตนะในหนังสือประวัติและจากการบอกเล่าของศรัทธาผู้ติดตาม เน้นการเป็นผู้มุ่งมั่นในการสร้างความเจริญรุ่งเรืองให้แก่ศาสนา มากกว่าความคิดชาตินิยมกะเหรี่ยง ที่โดยทั่วไปจะสังเกตเห็นจากวาทกรรมของการยกย่องชาติกะเหรี่ยงว่าสูงและดีกว่าชาติพม่า และการตอกย้ำความใฝ่ฝันที่จะได้มาซึ่งประเทศของตน งานเขียนประวัติไม่เอ่ยถึงบทบาทเรื่องการเมืองการทหารของพระอุทฺตนะ การที่เคยถูกเกณฑ์ให้ไปเป็นทหารของเคเอ็นยูในระยะหนึ่ง ไม่ได้เน้นว่าเป็นเรื่องความมุ่งมั่นในการต่อสู้ชาติ แต่การไปเป็นทหารและได้เดินทางไปหลายแห่งกลับกลายเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดแรงบันดาลใจที่จะฟื้นฟูศาสนา

อย่างไรก็ดี ในกิจกรรมการเคลื่อนไหวของพระอุทฺตนะ มีอย่างน้อยสองเรื่องที่เน้นการสร้างอัตลักษณ์ของกะเหรี่ยงที่แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างและความโดดเด่นของกลุ่มที่ต่างจากกลุ่มอื่น เรื่องแรกได้แก่การส่งเสริมตัวอักษรกะเหรี่ยงระบบหนึ่งที่เรียกว่า ลิกวอแก่ ที่แตกต่างจากระบบอื่น ๆ ของกะเหรี่ยงที่มีอยู่แล้ว โดยหนึ่งในนั้นคือ หลัว ที่ประดิษฐ์จากอักษรพม่าโดยมิชชันนารีในปี 2369 และใช้กันแพร่หลายในกลุ่มกะเหรี่ยงคริสเตียนนิกายโปรเตสแตนต์ และในเอกสารและตำราเรียนที่ผลิตโดยเคเอ็นยู ประวัติตัวอักษรลิกวอแก่ ตามที่มไหย่นันช่วยเล่าให้ฟังในการสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2557 บอกว่าหลังจากก่อตั้งดีเคบีเอในปี 2537 ได้ 5-6 ปี มีคนที่สอนภาษานี้มอบภาษานี้ให้แก่พระอุทฺตนะ

พระอุทฺตนะพยายามส่งเสริมตัวอักษรชุดนี้ โดยให้มีการจัดทำหนังสือแบบเรียนภาษาที่ใช้สอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงระดับมัธยมปลาย และส่งเสริมให้มีการสอนในชั้นเรียน โดยมีความต้องการให้อักษรนี้เป็นอักษรกลางที่ใช้กันทุกกลุ่ม (สัมภาษณ์เชอร์รี 11 กรกฎาคม 2557) อีกโครงการที่เกี่ยวกับภาษานี้ที่พระอุทฺตนะกำลังทำคือโครงการพิมพ์หนังสือพระไตรปิฎก และการจารึกพระไตรปิฎกลงบนแผ่นหินเป็นภาษากะเหรี่ยงอักษรลิกวอแก่ พระอุทฺตนะจะแปลพระไตรปิฎกจากภาษาพม่าให้เป็นภาษากะเหรี่ยงอักษรลิกวอแก่ ซึ่งจนถึงปี 2547 มี หนังสือเกี่ยวกับธรรมะที่พิมพ์เป็นภาษากะเหรี่ยงไปแล้วหลายเล่ม¹³ เช่น เรื่อง คำสอนของพระพุทธเจ้า, ธรรมจักร, อนัตตลักขณสูตร, มหาชาติปฐมสูตร, ฌามตบมังคละสูตร , บทรวบรวมการเรียนรู้อภิธรรม, สุทธิมรรคของมไหยจิง ฯลฯ

¹³ ในหนังสือระบุชื่ออีกหลายเล่ม รวมทั้งหนังสือที่ไม่ใช่หนังสือธรรมะที่แปลจากภาษาพม่าเป็นภาษากะเหรี่ยง

กิจกรรมทางวัฒนธรรม เป็นกิจกรรมอีกรูปแบบหนึ่งที่สะท้อนความพยายามของพระอุทฺตุนะและคณะทำงานที่จะส่งเสริมอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของคนกะเหรี่ยง หรือใช้กิจกรรมทางวัฒนธรรมเหล่านี้เพื่อรวบรวมตัวกัน กิจกรรมทางประเพณีวัฒนธรรมที่จัดเป็นประจำสองกิจกรรมใหญ่ได้แก่ การจัดงานปีใหม่กะเหรี่ยง ทั้งนี้นงานปีใหม่เป็นสัญลักษณ์ของความเป็นกะเหรี่ยงที่จัดขึ้นมาตั้งแต่สมัยอาณาจักรมอญ โดยทางรัฐบาลอังกฤษให้ความสำคัญมากจนประกาศให้ถือว่าเป็นวันหยุดแห่งชาติ แม้เมื่อมีการประกาศเอกราชและรัฐบาลพม่าที่ขึ้นมาปกครองจะไม่เห็นความสำคัญและยกเลิกไม่ได้เป็นวันหยุดของชาติอีกต่อไป แต่กลุ่มกะเหรี่ยงทุกกลุ่มก็ยังจัดอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ เกเอนยู ดีเคบีเอ รัฐกะเหรี่ยง ฯลฯ โดยทั่วไปรูปแบบก็จะมีการตั้งเวทีขนาดใหญ่ที่ประดับประดาด้วยสัญลักษณ์และธงชาติกะเหรี่ยง การกล่าวปราศรัยของผู้นำ การแสดงนิทรรศการประวัติและวัฒนธรรมกะเหรี่ยง และที่ขาดไม่ได้คือส่วนของพิธีกรรมข้าวใหม่ โดยทำลานขนาดเล็กล้อมรั้วตกแต่งด้วยรวงข้าว ให้ผู้อาวุโสชายหญิงมาทำพิธีกรรมถวายข้าวใหม่ให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ บูชาผีปอบโซ หรือแม่โพสพที่นำความอุดมสมบูรณ์มาให้ และการทำพิธีมัดมือเรียกขวัญ สิ่งที่ขาดเสียไม่ได้ในงานคือการออกร้านเล่นเกม และขายของทั้งอาหารและเครื่องใช้ต่าง ๆ ในวันพิธี ปกติจะมีการกล่าวปราศรัยถึงประวัติศาสตร์ความเป็นมาของกลุ่มกะเหรี่ยงที่ระบุปีกะเหรี่ยงที่เก่าแก่กว่าปีของพม่า เป็นหลักฐานหรือเครื่องชี้วัดว่ากะเหรี่ยงเข้ามาอยู่ในพื้นที่ที่เป็นดินแดนประเทศพม่านี้นมาก่อน มีการสวนสนามสำหรับกลุ่มที่มีกองกำลังอาวุธ และมีการแสดงบนเวทีได้แก่ การรำวงและเล่นดนตรี ที่ใช้เครื่องดนตรีดั้งเดิม เช่น เตหน้า และอาจจะจัดให้มีจัด หรือลิเกกะเหรี่ยงมาเล่น ในกรณีที่ผู้จัดมีงบประมาณหรือมีกำลังคนมาก ก็อาจจะจัดใหญ่โต และหลายวัน

ปัจจุบันหลายแห่งนิยมทำเวทีจัดงานปีใหม่อย่างถาวร¹⁴ โดยที่มโหยังจู บริเวณที่เรียกว่า พื้นที่จัดงานปีใหม่อายลินธา ได้ทำเวทีที่ก่อด้วยอิฐอย่างถาวร เพื่อจัดงานปีใหม่ ฉากบนเวทีจะเป็นรูปธงชาติกะเหรี่ยงและตัวอักษรเขียนว่า “เมืองอุทฺตุนา โชนนาธามไหย เขตพิเศษไหยจิง”

นอกจากพิธีปีใหม่นี้แล้ว ยังมีพิธีมัดมือเรียกขวัญหรือกัจโจลาคุที่ทางพระอุทฺตุนะส่งเสริม โดยมีการจัดเป็นประจำทุกปีที่มโหยังจู และจัดทุกปีตั้งแต่ปี 2554 ที่บ้านสุขาวดี จังหวัดชลบุรี และตามวัดหรือพื้นที่เจดีย์ที่

¹⁴ ท่ามกลางบรรยากาศของการร่วมมือกันเพื่อเจรจาหยุดยิงกับรัฐบาล กะเหรี่ยงสามฝ่ายได้แก่ เกเอนยู บีจีเอฟ และดีเคบีเอแถลงข่าวร่วมกัน โดยเป็นข่าวเผยแพร่ในอินเทอร์เน็ตเมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2558 ว่าจะช่วยกันปรับพื้นที่และสร้างเวทีถาวรเพื่อใช้จัดงานปีใหม่ในพื้นที่ 20 เอเคอร์ ที่เมืองเมียวดี คาดว่าจะใช้งบประมาณทั้งหมด 300,000,000 จ๊าด ตามความปรารถนาของชาติกะเหรี่ยงทั้งหมด และเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับคนกะเหรี่ยงรุ่นหลัง

สร้างในประเทศไทย เพื่อเปิดโอกาสให้แรงงานข้ามชาติกะเหรี่ยงเข้าร่วมทั้งในการบูชาเจดีย์ ร่วมทำพิธีมัดมือ และร่วมทำบุญในการก่อสร้าง พิธีมัดมือถือเป็นวัฒนธรรมดั้งเดิมที่คนกะเหรี่ยงจัดเป็นประจำในเดือนสิงหาคม เรียกว่า กี้จ้อลา¹⁵ โดยทุกบ้านที่นับถือศาสนาตั้งเดิมและพุทธจะจัดให้มีการทำพิธีมัดมือในครอบครัวและแต่ละครอบครัวก็จะไปร่วมพิธีมัดมือ ในบ้านของเครือญาติ เพื่อสุขภาพทั้งกายและใจและการอวยพรซึ่งกันและกัน ในขณะที่การจัดงานของพระอุทิสนะในเขตประเทศไทย ไม่ได้ทำแบบดั้งเดิมที่เป็นการจัดขึ้นโดยครอบครัวและชุมชน แต่จัดโดยลูกศิษย์ในลักษณะของเทศกาลที่เปิดโอกาสให้แรงงานที่ไม่สามารถกลับไปทำพิธีกับครอบครัวได้ มีโอกาสทำพิธี ทั้งนี้ นอกจากพิธีมัดมือแล้ว การจัดงานยังเปิดโอกาสให้มีการแสดงดนตรีที่มีนักดนตรีกะเหรี่ยงจากเมืองเมียวดีและเมืองใกล้เคียงในบริเวณชายแดนรัฐกะเหรี่ยงของพม่ามาร่วมแสดงให้ความบันเทิงในรูปแบบวัฒนธรรมกะเหรี่ยงที่คุ้นเคย ดังรายละเอียดที่ผู้วิจัยได้ไปสังเกตการณ์การจัดงานมัดมือที่บริเวณวัดและเจดีย์ที่สร้างใหม่โดยพระอุทิสนะที่อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นที่ป่าเขาที่เป็นกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคลของนักธุรกิจจังหวัดเชียงใหม่ ที่พระอุทิสนะไปสร้างเจดีย์และวัดตั้งแต่ปี 2555 เป็นต้นมา โดยงานพิธีในปี 2557 ตรงกับวันที่ 24 สิงหาคม

ตอนบ่ายวันที่ 23 สิงหาคมซึ่งเป็นวันเตรียมงาน ผู้วิจัยไปถึงตอนเย็น พบว่ามีแรงงานคนกะเหรี่ยงเข้ามาร่วมบ้างแล้ว ในโรงครัวมีวัสดุสำหรับทำอาหารจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัสดุที่ทำได้ในท้องถิ่นเช่น หน่อไม้ ฯลฯ ที่จะต้องใช้ทำอาหารจำนวนมากสำหรับเลี้ยงผู้ที่จะมาร่วมพิธีจำนวนมากในวันที่ 24 สิงหาคม เมื่อพระอุทิสนะมาถึง ท่านได้นั่งอยู่ที่ชานหน้ากุฏิที่เป็นกระท่อมที่สร้างไว้ใกล้เจดีย์ รับการมาถวายของที่เป็นจิวเงิน และของอื่น ๆ โดยมีการเป่าคาถาที่ขวน้ำดื่ม ผูกข้อมือให้ผู้ที่มาถวายพร้อมทั้งเอามือแตะหัวเบา ๆ เป็นการให้พร เมื่อไม่มีใครมา ท่านก็จะทำงานแปลเอกสารจากภาษาพม่าเป็นภาษากะเหรี่ยง โดยการเขียนบนโต๊ะเตี้ยที่ตั้งบนชานหน้ากุฏิ

¹⁵ ในกรณีของคนกะเหรี่ยงในประเทศไทยบางหมู่บ้านจะจัดสองครั้งต่อปี ประมาณเดือนกุมภาพันธ์และเดือนสิงหาคม

รูปที่ 5: พระอุทฺตนะที่กุฏิบริเวณวัดใหม่ อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

การจัดงานพิธีมัดมือ เปิดโอกาสให้เกิดการต่อยอดความเป็นกะเหรี่ยง โดยการเปิดพื้นที่ให้มีการปฏิบัติทางวัฒนธรรมที่เคยทำเมื่ออยู่ในหมู่บ้านต้นทาง แม้ในพื้นที่ใหม่ รูปแบบจะมีการปรับเปลี่ยนตามสภาพ ดังจะเห็นว่า ในงาน จะมีการตั้งโต๊ะขายของโดยทีมลูกศิษย์ของพระอุทฺตนะ ทั้งที่เป็นเครื่องรางของขลังที่เกี่ยวข้องกับบุญบารมีและความศักดิ์สิทธิ์ของพระอุทฺตนะ เช่น สร้อยคอที่มีล้อยกเกิดรูปพระอุทฺตนะ ภาพถ่ายของพระอุทฺตนะในกิจกรรมสร้างเจดีย์และศาสนสถานในที่ต่าง ๆ ที่ขยายใหญ่และเคลือบพลาสติก อีกส่วนหนึ่งเป็นของที่ระลึกที่เกี่ยวข้องกับสัญลักษณ์ความเป็นกะเหรี่ยง เช่น ขาหม่องที่มีรูปภูเขาช่วยกะบิन्दาคอย มีหนังสือไตรปิฎก และหนังสืออื่น ๆ ที่พิมพ์เป็นภาษาพม่าและอักษรกะเหรี่ยงในระบบลิกว่อแก่ อีกจำนวนมาก พร้อมทั้งแผ่นซีดีที่บันทึกงานพิธีมัดมือที่จัดขึ้นที่บ้านสุขาวดีทุกปี และแผ่นซีดีบันทึกงานระดับใหญ่เนื่องในวันเกิดของพระอุทฺตนะที่จัดขึ้นทุกปีที่เมือง มัไฮจีงู

รูปที่ 6: โตะขายวัดอุดมคงค และของที่ระลึกในงานประเพณีมัดมือ อำเภอมะนัง เชียงใหม่

นอกจากโตะขายของดังกล่าวแล้ว ยังมีร้านค้าอีกจำนวนหนึ่งที่ขายเสื้อผ้ากะเหรี่ยง ทั้งในรูปแบบดั้งเดิมกับการใช้ผ้าทอกะเหรี่ยงมาตัดแบบประยุกต์ แขนและวางขายจำนวนมาก ปรากฏว่าในวันที่ 24 สิงหาคมที่เป็นวันทำพิธีนั้น แรงงานที่เข้าร่วมหลายร้อยคนมาซื้อกันมากเพื่อสวมใส่ในขณะนั้นเลย การที่มาซื้อเอางานเนื่องจากหลายคนไม่มีเสื้อผ้ากะเหรี่ยง เนื่องจากปกติในการทำงานจะไม่สวมเสื้อผ้ากะเหรี่ยง และจำนวนไม่น้อยที่ไม่ได้นำเสื้อผ้ากะเหรี่ยงมาจากบ้านต้นทาง หรือผู้ที่มาทำงานในประเทศไทยนานแล้ว เสื้อผ้ากะเหรี่ยงเก่าไปแล้ว เวลาทีมงานแบบนี้จึงไม่ได้สวมใส่มา เสื้อผ้าชุดกะเหรี่ยงที่วางขายบางทีก็มีภาพของวีรชนของคนกะเหรี่ยงที่นำการต่อสู้ตั้งแต่ช่วงประกาศเอกราชไม่นานที่เป็นที่รู้จักกันดีคือ ซอบาอูยี มีภาพธงชาติกะเหรี่ยงและคำขวัญที่แพร่หลายคือ No Surrender หรือ “ไม่ยอมวางอาวุธ”

รูปที่ 7: เสื้อผ้ากะเหรี่ยงขายในงานมัตมือที่อำเภอแม่วาง เชียงใหม่

ในคำคืนของวันที่ 23 สิงหาคม ยังมีรายการบันเทิง โดยมีการตั้งเวทีอยู่ใกล้เจดีย์และใกล้กุฏิพระอุทิสงานเริ่มประมาณ 20.00 น. มีกลุ่มนักดนตรีและนักร้องจากรัฐกะเหรี่ยงมาร้องเพลงและเต้นรำ โดยทั้งหมดเป็นเพลงภาษากะเหรี่ยง ทั้งท่วงทำนองที่เป็นแบบดั้งเดิม และแบบสากล มีแรงงานราว 150 คนนั่งเก้าอี้ที่จัดเตรียมไว้ฟังอย่างตั้งใจ พร้อมทั้งส่งเสียงโห่ร้อง เป่าปาก ประบมือ แสดงความพอใจและความสนุกสนาน ลักษณะการให้รางวัลที่ทำกันมากในเขตประเทศพม่า คือการให้เป็นชนบัตร โดยผู้ชมแต่ละคนทยอยกันเอาไปยื่นให้ โดยนักร้องจะรับเอาด้วยมือ ถ้านักร้องคนไหนร้องถูกใจ คนจะทยอยเดินไปที่เวทีไม่ขาดสายโดยนักร้องจะได้ชนบัตรหลายใบ ในรายการมีการเปิดโอกาสให้ศิลปินคนกะเหรี่ยงไทย และชาวบ้านกะเหรี่ยงที่อยู่หมู่บ้านข้างเคียงเข้าร่วมแสดงบนเวที แต่ท่วงทำนองที่เป็นแบบเพลงไทยใส่เนื้อกะเหรี่ยงดูไม่ค่อยถึงใจแรงงานกะเหรี่ยงจากประเทศพม่ามากนัก เมื่อเปรียบเทียบกับปฏิกิริยาที่แสดงออกเมื่อนักร้องกะเหรี่ยงจากรัฐกะเหรี่ยงขึ้นร้องบนเวที จะมีการแสดงออกในลักษณะของอารมณ์ร่วม โห่ร้อง และให้เงินมากกว่านักร้องจากหมู่บ้านกะเหรี่ยงไทย

ตอนเช้ามีดประมาณสี่นาฬิกาของวันที่ 24 สิงหาคม 2557 พิธีแรกได้แก่ การบูชาเจดีย์ด้วยข้าว และดอกไม้ รูปเทียน หลังจากนั้น ผู้คนที่มาใหม่และยังไม่ได้ถวายของให้พระอุทิสงาน ก็เริ่มทยอยเอาของไปถวายให้พระอุทิสงานซึ่งนั่งอยู่ที่หน้ากุฏิ รับพรและน้อมน้ด เสร็จแล้วพากันไปหาซื้อเสื้อผ้ากะเหรี่ยง เครื่องราง

ของขลัง หรือของชำร่วยอื่น ๆ ผู้คนมักันประมาณสามร้อยคน มีทุกเพศ ทุกวัย ถ้าหากวัยกลางคนขึ้นไป จะเป็นแรงงานที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยหลายสิบปี มีเยาวชนที่ทำงานโรงงานเชียงใหม่มักันเป็นกลุ่ม มีทั้งกะเหรี่ยงและไทใหญ่¹⁶ ที่มักันได้มากเนื่องจากเป็นวันอาทิตย์ ซึ่งเป็นวันหยุดทำงาน สักครู่ ก็พากันไปรับประทานอาหารเช้าในโรงครัวที่ตั้งโต๊ะ และมีอาหาร และขนมจำนวนมาก

พิธีมัดมือเริ่มประมาณเก้านาฬิกา ทีมงานอุ้มพระอุทฺสนะขึ้นไปนั่งเก้าอี้บนเวที¹⁷ พร้อมกับพระที่มาจากรัฐกะเหรี่ยงองค์อื่น ๆ ที่อยู่ประจำที่วัด จากนั้น เยาวชนหนุ่มสาวชาวกะเหรี่ยงก็เริ่มขบวนแห่ เดินเป็นแถวอย่างช้า ๆ ตามทางเดินมายังเวทีที่ตั้งอยู่บริเวณหน้าเจดีย์ แต่ละคนแบกถาดที่ใส่เครื่องประกอบพิธีกรรม จากนั้นก็วางถาดบนโต๊ะซึ่งจัดวางอยู่หน้าเวที เมื่อขบวนแห่มาถึงพร้อมเพรียงแล้ว พระอุทฺสนะเริ่มสวดมนต์ในท่วงทำนองแบบพม่า เมื่อเสร็จสิ้นการสวดมนต์ก็เริ่มพิธีมัดมือ โดยที่โต๊ะวางถาดนั้น ด้านหนึ่งเป็นผู้สูงอายุที่นั่งเรียงกันอยู่ ผู้ที่เข้าร่วมงานจะทยอยมานั่งอีกด้านหนึ่งของโต๊ะ เพื่อรับการมัดมือด้วยด้ายสีขาว และรับพรจากผู้สูงอายุ เมื่อทุกคนได้รับการมัดมือแล้วก็ถือเป็นอันสิ้นสุดพิธีกรรม

รูปที่ 8: ขบวนแห่เริ่มต้นพิธีมัดมือ อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

¹⁶ ในเชียงใหม่ แรงงานที่ย้ายมาจากประเทศพม่าส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่ มีจำนวนประมาณ 300,000 คน

¹⁷ ปกติหลวงพ่อก็จะเดินได้บ้าง ถ้าพื้นที่เดินเรียบ ไม่ต้องเดินขึ้นหรือลงมาก แต่ถ้าต้องเดินไถลหรือเดินขึ้นเขา ต้องมีคนอุ้มหรือหามขึ้นไป เนื่องจากปัญหาปอดและทางเดินหายใจ จะทำให้เหนื่อยและหอบมาก อาจจะเป็นอันตรายได้

2.3 การเคลื่อนไหวก่อสร้างศาสนสถานในเขตประเทศพม่าและประเทศไทย

พระอุทูนะได้เริ่มการก่อสร้างศาสนสถานประเภท เจดีย์ วิหาร โบสถ์ กุฏิ และโครงสร้างพื้นฐานประเภทถนน สะพาน มาตั้งแต่ปี 2519 โดยเริ่มต้นสร้างในบริเวณมไหยั้ง และต่อมาขยายทั้งจำนวนและกระจายในหลายพื้นที่มากขึ้นตามชื่อเสียงที่มีมากขึ้น ทำให้สามารถระดมเงินและวัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างได้มากขึ้น การสร้างโครงสร้างพื้นฐานบางส่วนได้รับการสนับสนุนจากรัฐ แต่ส่วนใหญ่มีผู้บริจาคทั้งที่เป็นนักธุรกิจ รายใหญ่และคนธรรมดาทั่วไป ในการก่อสร้างผู้วิจัยได้รับการบอกเล่าว่า พระอุทูนะจะเป็นผู้ออกแบบเอง ว่าเจดีย์ควรจะมีคามสูงมากน้อยเพียงใด รูปแบบของเจดีย์ควรเป็นเช่นไร บางเจดีย์เป็นการจำลองเจดีย์ที่ศักดิ์สิทธิ์ในพม่าเช่น ชะเวดากอง เจดีย์อินทร์แขวน แต่ส่วนใหญ่จะออกแบบเอง ว่ากันว่าส่วนใหญ่จะสร้างเจดีย์ในบริเวณที่อดีตเคยมีเจดีย์ตั้งอยู่ โดยบางครั้งเป็นสีขาว บางเจดีย์เป็นสีทอง ขึ้นอยู่กับนิมิตของพระอุทูนะว่าในอดีตเจดีย์ตรงบริเวณนั้นมีสีอะไร

ในการสร้างเจดีย์และสิ่งก่อสร้างแต่ละแห่ง พระอุทูนะจะไปเริ่มต้นวางรากฐาน ไปติดตามดูความคืบหน้า และให้ทุนทรัพย์ซึ่งได้จากการบริจาคและร่วมทำบุญของญาติโยมจากสถานที่ต่าง ๆ และเมื่อเสร็จสิ้นแล้วจะไปยกยอดฉัตรบนเจดีย์หรือวิหารและทำพิธีบูชา ซึ่งเป็นอันเสร็จสิ้น สำหรับโครงการใหญ่เช่นเจดีย์ วิหาร หรือศาลาขนาดใหญ่ จะมีผู้ร่วมงานอยู่ประจำ ซึ่งอาจจะเป็นพระ หรือเป็นฆราวาสที่เชี่ยวชาญเรื่องการก่อสร้างอันเกิดจากการลงมือปฏิบัติ ช่วงบางคนเริ่มจากเป็นแรงงานไร้ฝีมือ จนพัฒนากลายเป็นช่าง ใหญ่ ช่างหลายคนมีประสบการณ์การไปก่อสร้างหลายแห่งทั้งในเขตประเทศไทยและในเขตประเทศพม่า ตัวอย่างประวัติด้านที่น่าสนใจของช่างใหญ่ที่เป็นผู้คุมการก่อสร้างเจดีย์นานอู ได้แก่ อูตางมะนิแมนดิง ที่เคยไปสร้างเจดีย์ที่วัดกู่เต้า อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ที่ห้วยมะโอ จังหวัดลำปาง ขณะที่เดินทางไปสร้างตามที่ต่าง ๆ ภรรยาอยู่ประจำที่อำเภอแม่สวด โดยลูกทั้งแปดคนคลอที่โรงพยาบาลอำเภอแม่สวด อีกตัวอย่างคือ ช่างชานคอ (สัมภาษณ์ 26 ธ.ค. 57) เคยบวชกับพระอุทูนะ เป็นพระ 10 ปี สึกตั้งแต่เมื่อมีการตั้งเคบีเอในปี 2537 ปัจจุบันอายุ 51 ปี เดินทางสร้างวัดวาอารามในเขตฝั่งไทยถึง 10 เดือน โดยไปสร้างเจดีย์ที่วัดครูบาสร้อย บ้านแม่ตะวอ ในฝั่งประเทศพม่า ไปสร้างที่เมืองตองอู จอมือ ส่วยจิน และเจ้าจี

งานก่อสร้างในเขตพม่า

การก่อสร้างเจดีย์ตามสถานที่ต่าง ๆ เป็นการบูรณปฏิสังขรณ์เจดีย์เก่า และสร้างเจดีย์ใหม่ โดยเจดีย์มีทั้งที่อยู่ในบริเวณวัดที่สร้างขึ้นมานานแล้ว หรือสร้างเจดีย์นอกบริเวณวัด ซึ่งส่วนใหญ่เป็นบริเวณภูเขาที่ห่างไกล

จากชุมชน นอกจากเจดีย์แล้วยังบูรณะและสร้างศาสนสถานประเภทอื่น ๆ ได้แก่ โบสถ์ วิหาร และกุฏิ โดยไปช่วยสร้างในวัดเก่าที่มีอยู่แล้ว หรือในวัดที่สร้างขึ้นใหม่ ในกรณีที่เป็นวัดเก่าที่ลูกศิษย์ของพระอุทิสนะเป็นเจ้าอาวาส วัดนั้นจะเป็นวัดที่มีการกินเจ ส่วนวัดใหม่ที่ตั้งโดยพระอุทิสนะทุกวัดจะเป็นวัดที่กินเจ ทั้งนี้ การเคลื่อนไหวก่อนสร้างส่วนใหญ่อยู่ในเขตรัฐกะเหรี่ยงของประเทศพม่า โดยรวมศูนย์อยู่ในอำเภอพะอัน และอำเภอคูเปลา ซึ่งเป็นอำเภอที่มีเขตติดต่อกับชายแดนไทย และเป็นเขตพื้นที่ที่ตีเคบีเอ มีอิทธิพลอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บริเวณรอบเขต ม.ใหญ่จิง เมียวดี และวะเหล่ ซึ่งอยู่ตรงกันข้ามกับอำเภอท่าสองยาง อำเภอแม่สอด และอำเภอพบพระของไทย แต่ก็มีงานสร้างอยู่ในเขตชายแดนในอำเภอผาปูนและอำเภอสะโทงบ้างในบริเวณที่ใกล้เคียงกับอำเภอพะอัน

ผู้วิจัยได้สำรวจการสร้างเจดีย์และศาสนสถานเฉพาะในพื้นที่ที่เข้าถึงง่าย ที่อยู่ติดชายแดนไทย อยู่ใกล้เมืองและใกล้ถนนในบริเวณอำเภอพะอันนั้น พบว่าพระอุทิสนะได้ไปปฏิสังขรณ์และสร้างเจดีย์และโบสถ์ในพื้นที่ที่มีลักษณะสำคัญสองลักษณะ ลักษณะแรกคือพื้นที่ในตำนานหรือเรื่องเล่าที่เกี่ยวข้องกับกษัตริย์ การมาเยือนของพระพุทธเจ้าหรือที่อยู่ของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ จะเป็นพื้นที่ที่มีเจดีย์หรือซากปรักหักพังอยู่ก่อนแล้ว และมีตำนานที่เกี่ยวกับความสำคัญทางประวัติศาสตร์ อันเนื่องมาจากการสร้างโดยกษัตริย์สมัยโบราณ เกี่ยวพันกับการมาเยือนของพระพุทธเจ้าและการปรากฏขึ้นของพระธาตุ บางวัดที่เข้าไปสร้างเป็นวัดที่เกี่ยวพันกับบุคคลในประวัติศาสตร์เช่น พื่อคำไม้ ซึ่งตามตำนานเป็นกะเหรี่ยงที่บวชเป็นพระในศาสนาพุทธองค์แรกและเป็นผู้ที่มีความรู้ในระดับสูง บางพื้นที่สร้างเจดีย์อาจไม่ทราบตำนานชัดเจน แต่เป็นที่กล่าวขวัญของชาวบ้านในแง่ที่เป็นพื้นที่ที่มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์อาศัยอยู่ และอีกจำนวนไม่น้อยเป็นพื้นที่ยอดเขาที่มีความศักดิ์สิทธิ์ โดยเป็นบริเวณเมืองจโดและลุ่มน้ำจายที่เกี่ยวพันกับตำนานความเคลื่อนไหวทางศาสนาของคนกะเหรี่ยง ดังตัวอย่างของเจดีย์และวัดต่อไปนี้

เจดีย์ไจยไ้ อยู่บริเวณที่เรียกว่าจาย อยู่บริเวณลุ่มน้ำจาย ในเขตเมืองก่อกะริค เป็นที่ทราบกันว่าเป็นเมืองโบราณเนื่องจากมีเจดีย์เก่า และซากปรักหักพังจำนวนมากในบริเวณนั้น พระอุทิสนะได้ไปปฏิสังขรณ์เจดีย์ขนาดใหญ่เจดีย์หนึ่งที่เรียกว่า ไจยไ้ ซึ่งหมายถึง เจดีย์ของสยาม เมื่อประมาณปี 2001 และได้ตั้งชื่อใหม่ว่า เจดีย์จุฬามณี

รูปที่ 9: เจดีย์ไชโยไช้ เมืองจาย

กฎในวัดพ้อตาไม้ วัดนี้ถือเป็นวัดเก่าแก่อายุราวปี 1749¹⁸ ซึ่งก็มีอายุกว่า 260 ปีมาแล้ว (ปีเมียนมาร์ 1111) อยู่ติดแม่น้ำจาย และไม่ไกลจากที่ตั้งของเจดีย์ไชโยไช้ โดยวัดนี้มีพ้อตาไม้เป็นผู้ก่อตั้งและเป็นเจ้าอาวาสคนแรก เจ้าอาวาสองค์ปัจจุบันเป็นกะเหรี่ยงโปที่สืบทอดตำแหน่งรุ่นที่ 17 ที่นี่มีรูปปั้นพ้อตาไม้ตั้งอยู่ด้วย เมื่อพระอุทฺตนะมาบูรณะเจดีย์ไชโยไช้ก็ได้มาแวะที่วัด และมาช่วยสร้างกฎที่นี่ โดยบริจาคเงิน 100,000 จ๊าด และมีชาวบ้านมาร่วมทำบุญเพิ่มเติม¹⁹

¹⁸ วัดตั้งปีศักราชพม่าที่ 1111 (สัมภาษณ์เจ้าอาวาสวันที่ 3 มกราคม 2558)

¹⁹ เรื่องเล่าจากเจ้าอาวาสที่น่าสนใจเรื่องหนึ่งคือ เรื่องที่มีคนจากดงยิ่น ซึ่งเป็นบริเวณที่อยู่ใกล้ภูเขาส่วยกะบิน อพยพไปอยู่บริเวณเชียงใหม่ และจะนิมนต์พ้อตาไม้ไปด้วย แต่ชุมชนใจเองไม่ยอมให้พ้อตาไม้ไป ต่อมาเจ้าเมืองดงยิ่นเสียชีวิตลง มีคนเอางาช้างแกะสลักของเจ้าเมืองมาถวายที่วัด แต่วัดไม่กล้ารับเอาไว้ ลูกสาวเจ้าเมืองจึงนำไปบริจาคที่ทิมอ (ปัจจุบันคือบ้านเลตองคุ ซึ่งเป็นกลุ่มศาสนาตะละกู) ภายหลังคนที่ทิมอ ได้มอบงาช้างนี้ให้พระอุทฺตนะ แต่หลังจากเอาให้ไม่นาน ก็มาเอากลับคืนไป เพราะมีอีกกลุ่มในหมู่บ้านทิมอที่ไม่เห็นด้วย (สัมภาษณ์ 3 มกราคม 2558)

รูปที่ 10: กุฏิในวัดพืธตาไม้ เมืองจาย

เจดีย์ที่วัดในตำบลจายโค ชื่อ Atula Thammandha Pathadhika ซึ่งมีจารึกว่าเป็นองค์ที่ 56 ที่พระอุทฺตสนะ เป็นผู้สร้าง ผู้ดูแลชื่ออุพิวโณ เคยเป็นศิเษย์โดยมีประวัติว่าในปี 1995-1996 อุพิวโณ กลับมาที่บ้านที่จายโค และได้เห็นซากเจดีย์ที่โผล่ขึ้นมาโดยข้างบนเป็นต้นโพธิ์ที่แยกออกเป็นสามต้น และไปปรึกษาพระอุทฺตสนะว่า อยากจะบูรณะ จะต้องทำอะไร พระอุทฺตสนะ มอบเทียนไขให้ 9 เล่มให้จุดวันละ 1 เล่มและให้เขากินเจ 9 วัน พระอุทฺตสนะไปคูสถานทีและบอกว่า ไม่ต้องกังวล ความปรารถนาของอุพิวโณจะต้องเป็นจริงในเร็วนี้ ตอนนี้ ท่านเห็นเทวดาสีบครอบครวอยู่ที่ต้นโพธิ์ อาจจะยากที่จะขอให้เขาย้ายไป ขอให้รอสักพัก หลังจากนั้นอีกสอง เดือน กิ่งของต้นโพธิ์หัก อีก 12 วัน เห็นตัวเจดีย์ชัดพร้อมทั้งพระพุทธรูปข้างใน พระอุทฺตสนะนำผู้นำดีเคบีเอ ช่วยกันสร้างเจดีย์ โดยพระอุทฺตสนะบริจาคอิฐ 15,000 ก้อน ที่เหลืออุพิวโณ บริจาคเงินจากมรดกของพ่อแม่ สร้างปี 2539 เสร็จปี 2542-2543 นอกจากนี้ยังมีพระผู้ใหญ่จากวัดอื่นอีกสามวัดในตำบลจายโคมาช่วยกันสร้าง อาคารเล็ก ๆ ทำด้วยไม้ โดยการสนับสนุนของอุพิวโณ

รูปที่ 11: เจดีย์ Atula Thammandha Pathadhika ที่จ่งโค

ปูพื้นกระเบื้องให้วัดใหญ่กลางเมืองพะอัน ที่วัดนี้มีสิ่งก่อสร้างที่มีพระจากวัดอื่น ๆ มาช่วยกันสร้าง ดังที่เห็นในภาพประวัติการบูรณะวัดที่ติดอยู่รอบวิหารใหญ่ พระอุทิสนะ ได้เข้าไปช่วยสร้างปูพื้นกระเบื้องจากเดิมที่เป็นดิน และเป็นซีเมนต์ที่ไม่เรียบ โดยเป็นการถวายเป็นกุศลถึงโยมแม่ นอกจากนี้ยังถวายเทียนบูชาขนาดใหญ่ ที่จะจุดเทียนตลอดเวลาไม่ให้เทียนดับ เทียนเล่มใหญ่หนึ่งเล่มสามารถจุดไฟส่องสว่างได้เวลาเก้าเดือนสองวันจึงจะดับ ที่ผ่านมามีเปลี่ยนเทียนแล้วเจ็ดครั้ง รวมเป็นเวลาพระอุทิสนะถวายเทียนประมาณห้าปี มีชายวัย 40 ต้น ๆ คนหนึ่งคอยดูแล เชื้อน้ำตาเทียนที่ไหลออกมาเกาะกระโถนที่เชิงเทียนและที่พื้น ชายคนนี้มีภรรยาและลูกอยู่ที่เมืองสะโง แต่ตนเองอุทิศตนเฝ้าเทียนทุกวัน โดยอาศัยอยู่กับวัด ไม่กลับบ้าน ถือตัวเองเป็นลูกศิษย์พระอุทิสนะ ถือศีลกินเจ เมื่อเทียนใกล้จะดับลง จะโทรศัพท์หาผู้ที่รับผิดชอบ ซึ่งจะเป็นผู้ติดต่อพระอุทิสนะให้มาทำพิธีเปลี่ยนเทียนใหม่ด้วยตัวของท่านเอง²⁰

สถานที่ก่อสร้างในลักษณะที่สอง เป็นพื้นที่บริเวณชายแดนที่ดีเลิศบริวารอยู่ มักจะเป็นพื้นที่ที่สร้างเจดีย์หรือวัดใหม่ เพื่อทำให้เกิดความมั่นคงในพื้นที่ เป็นการผนึกกำลังกันทั้งทางศาสนาและกองกำลัง ทำให้ชุมชนรอบวัดมีความมั่นคงในการอยู่อาศัยและการทำมาหากิน ดังตัวอย่างของเจดีย์และวัดดังต่อไปนี้

²⁰ สัมภาษณ์ผู้เฝ้าเชิงเทียนที่วัดกลางเวียงวันที่ 29 ธันวาคม 2557

วัดเลียบ แปลตรงตัวว่าเป็นวัดผาแดง อยู่ในหมู่บ้านผาแดง ในเขตเมืองเมียวดี อยู่ห่างจากหมู่บ้านโซน ซิมใหญ่ประมาณห้าถึงหกกิโลเมตร วัดนี้ถือว่าเป็นวัดใหม่ที่สร้างโดยพระอุทิสนะ โดยมีทั้งเจดีย์และโบสถ์ที่ สร้างตั้งแต่ปี 2546 ปัจจุบันมีพระสิริรูป เณรสององค์ ซึ่งฉันเจ โดยทั่วไปเมื่อพระอุทิสนะสร้างวัดให้แล้ว จะไม่ได้ ให้เงินสนับสนุนอีก ทางวัดต้องหางบประมาณมาเพื่อการใช้จ่ายและการก่อสร้างเพิ่มเติมเอง (สัมภาษณ์ U Zatila รองเจ้าอาวาสวัดผาแดง 13 ก.ย .57)

วัดโชนนาทามใหญ่ จากการสัมภาษณ์พระอุเมดาวิ รองเจ้าอาวาส ของวัดโชนนาทามใหญ่ (สัมภาษณ์ 3 กันยายน 2557) วัดนี้อยู่ในหมู่บ้านชื่อเดียวกัน ในเขตเมืองเมียวดี มี พระหูก รูปและเนตรสี่องค์ เป็นวัดเจ พระอุทิสนะมาสร้างเฉพาะโบสถ์ เพราะเป็นวัดเก่าที่มีเจดีย์อยู่แล้ว หลังสร้างแล้วก็ไม่ได้สนับสนุนด้านการเงินต่อแต่ อย่างไม่

เจดีย์กะบาลินแอ เป็นวัดใหม่อยู่ในวัดในเขตทะเล ห่างจากชายแดนไทยประมาณสองกิโลเมตร ตรง ข้ามกับอำเภอบพพระของไทย ชื่อเจดีย์มีความหมายว่าสันติภาพและแสงสว่างแห่งโลก ออกเงินสมทบหลักโดย หน่อทู่เพื่อเป็นเกียรติแก่พระอุทิสนะ (สัมภาษณ์ 9 กันยายน 2557) หน่อทู่เป็นภรรยาเก่าของผู้นำดีเคบีเอ เป็นผู้ศรัทธาและสนับสนุนพระอุทิสนะ เมื่อก่อนที่ดีเคบีเอจะแยกตัว เธอเป็นคริสเตียนตามสามีซึ่งเป็นคริสเตียน แต่หลังจากดีเคบีเอแยกตัว เธอก็เปลี่ยนไปนับถือศาสนาพุทธ และเป็นผู้เอากองทุนในการช่วยระดมเงินทุน ให้พระอุทิสนะสร้างเจดีย์ในเขตทะเล เธอกินเจเป็นเวลา 5 ปี ปัจจุบันไม่กินแล้ว ปัจจุบันน้องชายบวชเป็นพระ แล้วสองปี อยู่ประจำในวัดนี้ วัดมี เณรทุกรูป พระสามรูป พระไม่ค่อยได้ไปบิณฑบาตเนื่องจากอยู่ไกลจาก ชุมชน และฉันเจ

วัดจอกเกา อยู่ในจุดยุทธศาสตร์ทางการทหารที่สำคัญได้แก่ บริเวณท่าเรือที่ตรงกันข้ามกับอำเภอสอง ขาง เขตนี้เป็นเขตที่เคเอ็นยูเคยยึดครอง แต่หลังจากนั้นก็ถูกยึดโดยกองทัพพม่า จนกระทั่งเมื่อดีเคบีเอก่อตั้งขึ้น ก็ ได้เข้ามาตั้งวัดอยู่ในบริเวณที่กองทหารพม่าและดีเคบีเอเคยตั้งค่ายอยู่ ทั้งนี้เจ้าอาวาสในปัจจุบันเป็นลูกศิษย์ที่ ไกลชิดกับพระอุทิสนะ ในระยะไม่กี่ปีที่ผ่านมา ก็สร้างวัดใหม่อีกแห่งไม่ไกลจากวัดเดิม โดยมีเจ้าอาวาสคน เดียวกัน มีการก่อสร้างเจดีย์ วิหาร กุฏิ และอาคารอื่น ๆ อีกหลายหลัง

งานก่อสร้างในเขตไทย

ในเขตประเทศไทย เจดีย์แรกที่พระอุทิสนะสร้าง อยู่ที่บ้านแม่สามแลบ ซึ่งอยู่ติดแม่น้ำสาละวินในเขต

อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในปี 2536 ซึ่งเป็นปีก่อนที่จะมีการก่อตั้งเคบีเอ พระอุทุสนะได้มาสร้างเจดีย์ที่บ้านแม่ระเมิงในเขตอำเภอท่าสองยาง อย่างไรก็ตาม การก่อสร้างที่เริ่มทำอย่างจริงจังในเขตเมืองชั้นในของประเทศไทยที่ไกลจากชายแดน เริ่มขึ้นเมื่อต้นปี 2555 โดยการสร้างพระธาตุที่ยอดดอยตะเมาะ อำเภอคอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ และสร้างวิหาร และ โบสถ์ที่เชิงคอย หลังจากนั้นก็ได้สร้างวัดที่มีเจดีย์ โบสถ์ วิหาร ที่อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ และที่บริษัทสหฟาร์มนิมนต์ไปสร้างในเขตจังหวัดอื่น ๆ แต่กิจกรรมในประเทศไทยส่วนใหญ่ในระยะปีที่ผ่านมานั้น ส่วนใหญ่เป็นการรับนิมนต์จากกลุ่มแรงงานกะเหรี่ยงที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย เพื่อไปปรับการทำนุบำรุงศาสนาและการเทศนาสวดมนต์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงวันหยุดและเทศกาลต่าง ๆ รวมทั้งการจัดกิจกรรมตามประเพณีของกะเหรี่ยง ได้แก่การมัดมือ ดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้น

ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2557²¹ ลูกศิษย์ ผู้ที่นับถือศรัทธาและผู้สนใจ สามารถติดตามความเคลื่อนไหวทำกิจกรรมของพระอุทุสนะได้โดยผ่านเว็บไซต์ของท่าน จากการติดตามความเคลื่อนไหวตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2557 ถึงเดือนพฤษภาคม 2558 พบว่าท่านเดินทางเกือบทุกวันโดยการข้ามเขตแดนไทย-เมียนมาร์เพื่อไปทำกิจกรรมในหลายพื้นที่ในประเทศไทยทั้งในเขตป่าเขาของจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน ทางภาคเหนือของประเทศไทย และในเขตเมืองใหญ่ในประเทศไทยที่มีแรงงานชาวกะเหรี่ยงทำงานอยู่จำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตกรุงเทพฯ สมุทรสาคร สมุทรปราการ ก่อนที่จะเดินทางกลับไปบริเวณรัฐกะเหรี่ยงของประเทศเมียนมาร์อยู่เป็นประจำ ดังตารางที่ 1 แสดงตัวอย่างของกิจกรรมในเดือนธันวาคม 2557 ถึงกลางเดือนมกราคม 2558 ที่สรุปมาจากเว็บไซต์ ทั้งนี้ในเว็บไซต์ของพระอุทุสนะจะลงรูปและมีคำบรรยายสั้น ๆ เป็นภาษาพม่า ว่าทำอะไรที่ไหนวันเวลาเท่าไร โดยไม่มีรายละเอียดที่จะทำให้ทราบความเป็นมาของกิจกรรม รวมทั้งไม่มีรายละเอียดผู้ที่นิมนต์ท่านไปทำพิธีและบริเวณที่แน่นอนของสถานที่ที่ไปสร้างหรือไปทำพิธี

ตารางที่ 1.1 สรุปกิจกรรมของพระอุทุสนะจากเว็บไซต์ในเดือนธันวาคม 2557- 15 มกราคม 2558

วันที่	กิจกรรม	สถานที่	ประเทศ
5 ธ.ค. 57	เป็นประธานการทำพิธีทางศาสนากับแรงงานกะเหรี่ยงข้ามชาติ	สมุทรสาครและกรุงเทพฯ	ไทย
7 ธ.ค. 57	ถวายอาหารพระพุทธเจ้าที่บ้านสุขาวดี เดินทางไปทำพิธีทางศาสนาให้แก่บริษัท และเดินทางไปเมียวดีเพื่อซื้อพระพุทธรูป	ชลบุรีและกรุงเทพฯ เมียวดี	ไทย พม่า
8 ธ.ค. 57	เป็นประธานในงานก่อสร้างเจดีย์	บริเวณชายแดน	พม่า

²¹ จำนวนที่มากดไลค์จนถึงวันที่ 27 มิถุนายน 2558 มี 21,090 คน

วันที่	กิจกรรม	สถานที่	ประเทศ
10 ธ.ค. 57	เป็นประธานในงานก่อสร้างเจดีย์	บริเวณชายแดน	พม่า
11 ธ.ค. 57	เข้ารับการรักษาที่รพ.บำรุงราษฎร์	กรุงเทพ	ไทย
12 ธ.ค. 57	ทำพิธีกรรมทางศาสนาที่บ้านสุขาวดี	ชลบุรี	ไทย
14 ธ.ค. 57	ทำพิธีกรรมทางศาสนาในกลุ่มแรงงานข้ามชาติ	สมุทรสาคร	ไทย
15 ธ.ค. 57	เป็นประธานในการเริ่มก่อสร้างเจดีย์ 2 แห่ง	บริเวณชายแดน	พม่า
16 ธ.ค. 57	เป็นประธานในงานก่อสร้างเจดีย์	บริเวณชายแดน	พม่า
20 ธ.ค. 57	ข้ามแม่น้ำสาละวินกลับไปมโหัยจี	มโหัยจี	พม่า
21 ธ.ค. 57	ธรรมเทศนาที่วัดมโหัยจี	มโหัยจี	พม่า
23 ธ.ค. 57	ธรรมเทศนาที่วัดอุปลาค	ถนนธิดา มโหัยจี	พม่า
24 ธ.ค. 57	เป็นประธานการก่อสร้างเจดีย์บนยอดเขาน้ำตก	บริเวณน้ำตก เขตเมืองม โหัยมโหัยจี	พม่า
26 ธ.ค. 57	เข้ารับการรักษาที่รพ. บำรุงราษฎร์	กรุงเทพ	ไทย
27 ธ.ค. 57	ถวายอาหารและเครื่องบูชาแก่พระพุทธรูป 1800 ชุด	บ้านสุขาวดี ชลบุรี	ไทย
28 ธ.ค. 57	ทำพิธีทางศาสนาให้แก่กลุ่มแรงงานข้ามชาติ 2 แห่ง	สมุทรสาคร	ไทย
30 ธ.ค. 57	รับการถวายทานและเทศนาแรงงานข้ามชาติ	อำเภอสามพราน สมุทรสาคร	ไทย
31 ธ.ค. 57	รับการถวายทานและเทศนากลุ่มแรงงานข้ามชาติหลายแห่ง	พระราม 2 กรุงเทพฯ และพระประแดง สมุทรปราการ	ไทย
1 ม.ค. 58	รับการถวายทานและเทศนากลุ่มแรงงานข้ามชาติ	สระบุรี	ไทย
2 ม.ค. 58	รับการถวายทานและเทศนากลุ่มแรงงานข้ามชาติโรงงานผลิต เสื้อผ้า 3 แห่ง	มหาชัย สมุทรสาคร อ้อมน้อย และอ้อมใหญ่ กรุงเทพฯ	ไทย
4 ม.ค. 58	รับการถวายพระพุทธรูป 600 องค์จากโรงงานน้ำแข็ง	กรุงเทพฯ	ไทย
6 ม.ค. 58	ถวายอาหารและเครื่องบูชา 1800 ชุดให้แก่พระธาตุ และทำพิธียก	บ้านปางขอน ภูเขาค้อ	พม่า

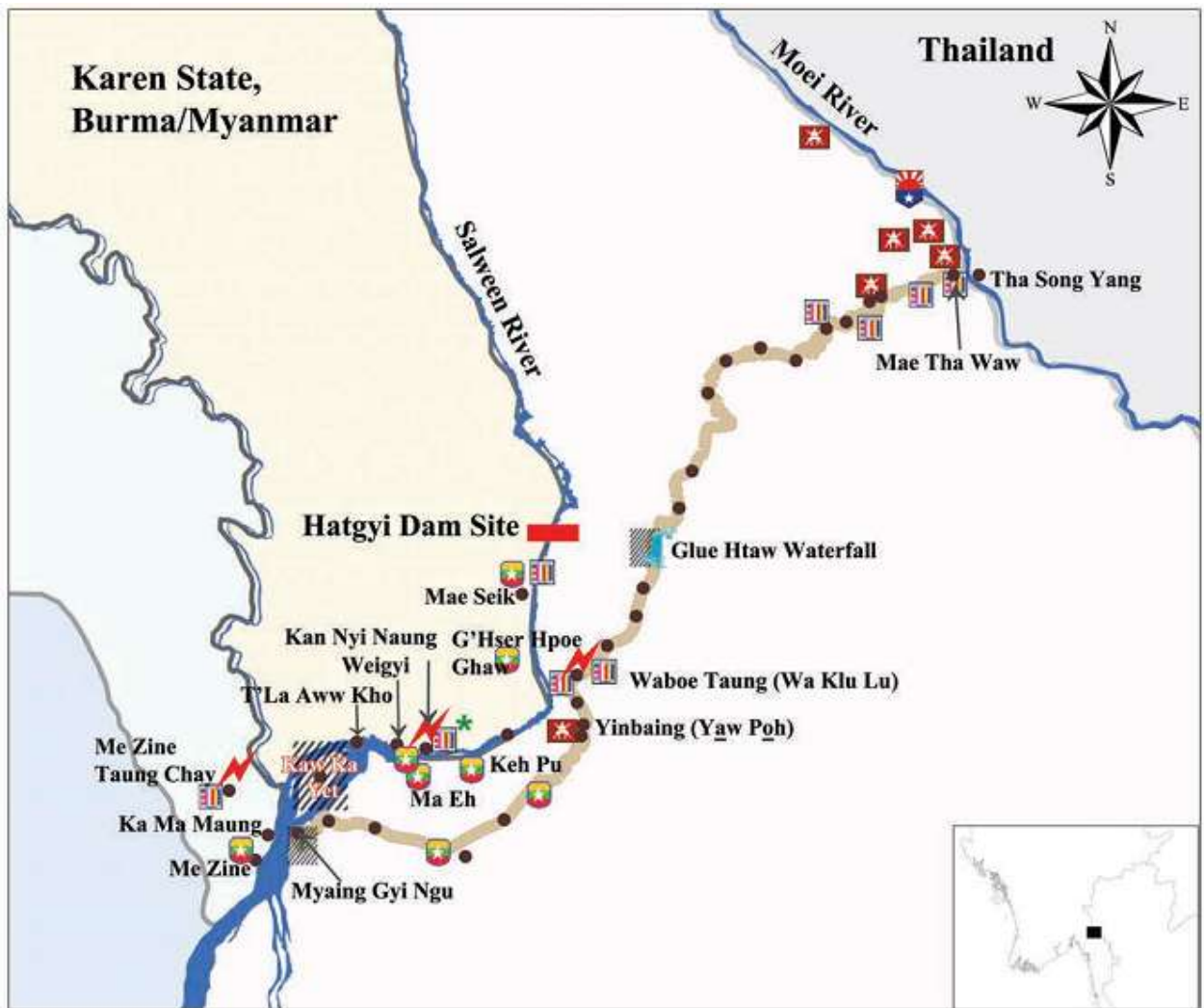
วันที่	กิจกรรม	สถานที่	ประเทศ
	ฉัตร	ดูเวย์	
8 ม.ค. 58	ถวายอาหารและเครื่องบูชาพระเจดีย์ชเวดากอง	ย่างกุ้ง	พม่า
12 ม.ค. 58	ไหว้เจดีย์ที่วัดพะเช่าเข้าเมืองเมียวดี ซื้อพระพุทธรูปขนาดใหญ่ และไปติดตามการสร้างเจดีย์ที่ภูเขาน้ำตก	เมียวดี และมโหยจิง	พม่า
13 ม.ค. 58	เดินทางไปตามติดตามการสร้างพระเจดีย์อินทร์แขวนจำลอง	แม่วาง	ไทย
14 ม.ค. 58	ทำพิธีขอยอดฉัตรเจดีย์อินทร์แขวนจำลอง และปรับปรุงถนน	แม่วาง	ไทย
15 ม.ค. 58	ถวายอาหารและเครื่องบูชา 3600 ชุดที่พระธาตุนิรขันธ์แขวน และไปบูชาเจดีย์ชเวดากอง	ไจยทีโยและย่างกุ้ง	พม่า

จากตารางที่ 1 สามารถประมวลลักษณะสำคัญของการเคลื่อนไหวทำกิจกรรมได้ดังนี้

1. เนื่องจากช่วงเดือนธันวาคม 57-มกราคม 58 มีวันหยุดราชการหลายวัน ได้แก่ วันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัววันที่ 5 ธันวาคม และวันสงกรานต์ปีเก่าต้อนรับปีใหม่ ซึ่งหยุดตั้งแต่วันที่ 31 ธันวาคม 2557 ถึงวันที่ 4 มกราคม 2558 รวมวันเสาร์และวันอาทิตย์ การเป็นวันหยุดทำให้แรงงานกะเหียงสะดวกในการนิมนต์พระอุทิสนะไปรับการถวายทานรวมแล้วเกือบสิบแห่ง ในเขตกรุงเทพฯ สมุทรสาคร สระบุรี สมุทรปราการ
2. พระอุทิสนะไม่เพียงแต่เดินทางเพื่อทำกิจกรรมทางศาสนาในเขตรัฐกะเหียงและเขตประเทศไทย แต่ยังไปสักการบูชา เจดีย์ชเวดากอง ที่เมืองย่างกุ้ง และพระธาตุนิรขันธ์แขวนที่เมืองไจยทีโย เป็นประจำมากขึ้นในระยะหลัง ซึ่งน่าจะเกี่ยวพันกับการสร้างเจดีย์ชเวดากอง และพระธาตุนิรขันธ์แขวนจำลองบริเวณอำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่
3. การดำเนินการสร้างเจดีย์ตามที่ต่าง ๆ บริเวณชายแดน มีอยู่หลายพื้นที่ ซึ่งพระอุทิสนะจะได้เดินทางไปตรวจสอบความก้าวหน้า และทุกแห่งเมื่อสร้างเสร็จจะเป็นผู้ที่ทำพิธีขอยอดฉัตรบนยอดเจดีย์ด้วยตนเอง
4. การเดินทางโดยมีพื้นที่สำคัญ 3 พื้นที่ที่เป็นเสมือนศูนย์กลางหรือที่พักที่ต้องไปพักอาศัยระยะสั้น ๆ ทุกเดือน ได้แก่ วัดมโหยจิง (ซึ่งจากตารางจะเห็นว่าพระอุทิสนะไปวัดมโหยจิงในวันที่ 21 ธันวาคม ซึ่งเป็นวันสถาปนาเคบีเอที่ต้องมีการเฉลิมฉลองทุกปี) โรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ กรุงเทพฯ และบ้านสุขาวดี ชลบุรี

2.4 สรุปท้ายบท

ประวัติของพระอุทฺตุนะที่มีการเขียนและเผยแพร่ มุ่งเน้นอธิบาย ลักษณะของผู้ที่มีบุญ ทั้งในเรื่อง บุคลิกลักษณะคุณธรรมส่วนตัวที่มีความกตัญญูต่อบิดามารดา มีความรักความเมตตาต่อผู้ยากไร้ ความฝักใฝ่ใน ศาสนาและความมุ่งมั่นในการบำเพ็ญภาวนาและศึกษาธรรมะ และที่สำคัญคือความพยายามในการทำนุบำรุง ศาสนาโดยการสร้างและบูรณะปฏิสังขรณ์ศาสนสถาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ความสำคัญกับการสร้างเจดีย์ และทำพิธียกยอดฉัตรเจดีย์ ซึ่งในอดีตถือเป็นบทบาทของกษัตริย์ที่เป็นธรรมราชา ลักษณะของผู้มีบุญ รวมกับ ลักษณะของการเป็นผู้นำการเมืองการทหารที่มีอิทธิพลในการก่อตั้งกองกำลังดีเคบีเอ ทำให้พระอุทฺตุนะมี ลักษณะทั้งที่เป็นผู้ปกครอง(conqueror) และผู้สละแล้วทางโลก(renouncer) ซึ่งเป็นสองหน้าในเหรียญเดียวกัน ดังที่ Tambiah (1976: 515) ได้อธิบายให้เห็นว่าเป็นลักษณะของจักรพรรดิและกษัตริย์ที่ยิ่งใหญ่ของอาณาจักรที่ รับเอาพุทธศาสนานิกายเถรวาทในพื้นที่เอเชีย เช่นพระเจ้าอโศกมหาราช ซึ่งเป็นกรณีตัวอย่างของธรรมราชาที่ เก่งกล้าสามารถในด้านการเมืองการทหาร ในขณะเดียวกันก็ทุ่มเทในด้านการบำรุงศาสนา ธรรมราชาจึงหมายถึง พระราชาที่ผสมผสานทั้งศาสนา การเมือง และหลักธรรมเข้าด้วยกัน แม้ว่าการรวมองค์ประกอบดังกล่าวจะ ก่อให้เกิดเป็นความตึงเครียดเชิงวิภาษวิธี (dialectical tensions) เป็นความขัดแย้ง และความคลุมเครือ ก่อให้เกิด ทั้งความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลง ในกรณีของพระอุทฺตุนะก็เช่นกัน การก่อตั้งกองกำลังดีเคบีเอที่ร่วมมือกับ กองกำลังทหารพม่าเพื่อสู้รบกับกองกำลังของเคเอ็นยูนั้น ถูกอธิบายด้วยเหตุผลของความมุ่งหมายที่จะปกป้อง พุทธศาสนาและการสร้างพุทธเทศาหรือแผ่นดินที่มีความเจริญรุ่งเรืองทางพุทธศาสนา นั่นคือ ด้านหนึ่งพระอุทฺตุนะแสดงตนเป็นผู้มีบุญบารมีที่เคร่งครัดและอุทิศตัวเองเพื่อศาสนา ในขณะที่อีกด้านเป็นผู้นำทางการเมือง การทหารที่มีอิทธิพลต่อกองกำลังดีเคบีเอที่ภายหลังแตกออกเป็นหลายกลุ่ม ในขณะเดียวกัน สิ่งที่แตกต่างกัน กษัตริย์ในอดีตคือท่านเป็นผู้ปกครองที่เน้นการพัฒนาความทันสมัยและความเจริญทางวัตถุ และการเป็นผู้นำ ที่ เชิดชูวัฒนธรรมของคนกะเหรี่ยง องค์ประกอบที่หลากหลายในตัวของพระอุทฺตุนะนี้ บางครั้งทำให้เกิดความ เคลือบแคลงสงสัย ในวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของท่านว่ามุ่งเน้นการทำนุบำรุงทางศาสนาหรือใช้กิจกรรมทาง ศาสนามาบังหน้าเพื่อภารกิจทางการเมืองการทหาร

Legend

	Burma army camp		Bilin Township		Car road
	BGF camp		Bu Tho Township		River
	DKBA camp		Lu Pleh Township		
	KNU camp		Dwe Lo Township		
	Artillery shelling area		IDP hiding place		
	Now this DKBA camp was taken over by BGF		Village		

รูปที่ 12: แผนที่แสดงถนนจากแม่ฮ่องสอนไปบ้านแม่ต๋าว

ที่มา: Karen River Watch(KRW) (2014: 6)

บทที่ 3

มไหยฺจิง: พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์และชุมชนศีลธรรมในความทันสมัย

มไหยฺจิง เป็นเขตพื้นที่ที่ถือว่าเป็นจุด ยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่พระอุทฺตนะสร้างขึ้นเป็นศูนย์กลางการ เคลื่อนไหว และจุดเชื่อมต่อกับเมืองอื่น ๆ ทั้งในเขตประเทศไทยและประเทศเมียนมาร์ มไหยฺจิง ตั้งอยู่บน ฝั่งแม่น้ำสาละวินทางตะวันออก และอยู่ห่างจากชายแดนไทย -พม่า 47 ไมล์วัดจากระยะทางบนถนนที่ เชื่อมต่อระหว่างมไหยฺจิงกับบ้านแม่ปอท่า ซึ่งอยู่ตรงกันข้ามกับบ้านแม่ต้าวที่อยู่ ติดแม่น้ำเมยในเขต ประเทศไทย และ 45 ไมล์จากเมืองพะอานเมืองหลวงของรัฐกะเหรี่ยง ก่อนปี 1994 หนังสือของมไหยฺจิงช่วย (2004) บรรยายว่า ชาวบ้านที่อยู่ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำสาละวินไม่กล้าข้าม ไปยังมไหยฺจิงซึ่งอยู่ทาง ตะวันออก เพราะ นอกจากเป็นป่าทึบที่ชาวบ้านเชื่อว่ามีสิ่งเหนือธรรมชาติที่ดุร้ายแล้วแล้วยังเป็นที่อาศัยของ กองกำลังของฝ่ายเคเอ็นยู ซึ่งอาจจะ ทำร้ายเขาได้²² ดังนั้นแม้พระอุทฺตนะจะเริ่มมีชื่อเสียงหลังปี 2529 และ เริ่มบูรณปฏิสังขรณ์วัดในบริเวณมไหยฺจิง แต่บริเวณนี้ยังไม่ได้เกิดชุมชนใหญ่เหมือนในปัจจุบันนี้

การก่อตั้งดีเคบีเอ ที่แยกตัวจากเคเอ็นยูในปี 2537 และการสู้รบอย่างรุนแรง ทำให้กองกำลังและ ชาวบ้านที่สนับสนุนดีเคบีเอ และชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบโยกย้ายเข้ามาอยู่รอบ ๆ บริเวณมไหยฺจิง ภายใต้ ความคุ้มครองของดีเคบีเอโดยในระยะ 4 ปีกับ 1 เดือนแรก ทางรัฐบาลพม่าให้การสนับสนุนค่ากินอยู่และ วัสดุในการสร้างบ้าน แต่ในช่วงแรกยังมีการสู้รบระหว่างดีเคบีเอและเคเอ็นยูในบริเวณมไหยฺจิงอยู่บ้าง จนกระทั่งในระยะหลังมีการประกาศให้มไหยฺจิงเป็นเขตปลอดทหาร²³ ไม่ให้ทหารของกองกำลังใดเข้ามาตั้ง ค่ายภายในเขตมไหยฺจิง และมุ่งเน้นภาพลักษณ์ของความเป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ โดยอ้างตำนาน ว่าเป็น เมืองที่ปกครองโดยกษัตริย์ผู้ทะนุบำรุงศาสนาพุทธ ก่อนที่จะร้างไป (Myaing Nan Shwe 2004) เห็นได้จาก เจดีย์และศาสนสถานที่ถูกทรุดโทรมเป็นจำนวนมาก แสดงให้เห็นถึงความรุ่งเรืองและความสำคัญของพื้นที่ใน

²² หนังสือของมไหยฺจิงช่วย ให้ภาพเคเอ็นยูในด้านลบ เพื่อสร้างความชอบธรรมให้แก่พระอุทฺตนะที่นำการแยกตัวของดีเค บีเออธิบายสถานการณ์ก่อนปี 1994 ที่เคเอ็นยูยึดครองพื้นที่บริเวณมไหยฺจิง ว่าเคเอ็นยูประกาศว่าเรือของใครก็ตามที่จะเข้า มาเขตพื้นที่ จะถูกทำลายและคนต้องตาย และเคเอ็นยูประกาศว่าถ้าเห็นเกวียนผ่านมา เกวียนจะต้องกลายเป็นหินและว่าจะ กลายเป็นแก่งน้ำ

²³ ผู้ใหญ่บ้าน บอกว่ามไหยฺจิงถือเป็นเขตพิเศษ เรียกว่า อะทุเดชา ทั่วประเทศมีพื้นที่เดียว โดยถือว่าหลวงพ่เป็นประธาน ปัจจุบันไม่ให้มีกองกำลังของฝ่ายใดอยู่ในเขต แต่ที่นั่นมี บีจีเอฟ เผาอยู่ และ ดีเคบีเอ ให้อยู่บนภูเขาห่างออกไป

อดีต²⁴ นอกจากนี้ยังมีการบูรณะก่อสร้างวัดขึ้นมาใหม่อีกจำนวนมาก เป็นการเพิ่มความศักดิ์สิทธิ์ให้กับพื้นที่ ขณะเดียวกัน พื้นที่ก็ได้รับการพัฒนาให้มีความทันสมัย สะดวกสบายในเรื่องปัจจัยพื้นฐาน การศึกษาและการแพทย์สมัยใหม่ ชาวบ้านที่อยู่ในชุมชนเองก็ถูกควบคุมให้มีการปฏิบัติตามกฎระเบียบเชิงศีลธรรมอย่างเข้มงวด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการถือศีลกินเจ เหมาะสำหรับการเป็นพื้นที่แห่งการแสวงบุญ ที่ดึงดูดผู้คนให้มาเยี่ยมชมจำนวนมาก

3.1 พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์

มไหย่นันส่วย (2004) เล่าตำนานที่เกี่ยวกับพื้นที่มไหย้งว่า หลายร้อยหลายพันปีก่อน มไหย้ง มีชื่อว่า กิมลา เป็นเมืองหลวงของประเทศกัณธาปะบาตา ปกครองโดยกษัตริย์พระนามว่าตัวดาบองและ ราชนี สองพระองค์ชื่อสาละเทวี และ มิงกาลาเทวี ราษฎรในเมืองนี้นับถือพุทธศาสนา โดยมีการสร้างเจดีย์ 99 องค์ บนยอดเขา 99 ยอด โดยที่เจดีย์น่านู ถือเป็นตัวแทนของพระราชา เจดีย์พะยิลอนจันทา เป็นตัวแทนของพระนางสาละเทวี และเจดีย์มิงกาลา เป็นตัวแทนของพระนางมิงกาลาเทวี ส่วนเจดีย์อีกจำนวนมาก สร้างขึ้นเพื่อพระสนมองค์อื่น ๆ รวมทั้งพระโอรสพระธิดาและข้าราชการบริพาร เมืองนี้เป็นเมืองที่กินเจ ต่อมาเมื่อพระราชาจากดินแดนทางเหนือที่ไกลโพ้น หนีสงครามมาพร้อมกับราชนีที่ทรงพระครรภ์ เข้ามายังนครกิมลา ต่อมาก็ออกผนวชเป็นพระอยู่ในป่า ทั้งราชนีและโอรสให้พระเจ้าตัวดาบองเลี้ยงเหมือนกับเป็นโอรสตนเอง ไม่นานนักพระอนุชาของพระราชาที่ออกผนวชทราบข่าวว่าพระเชษฐาอาศัยอยู่ที่เมืองนี้ซึ่งเป็นเมืองที่มั่งคั่ง จึงได้รวบรวมไพร่พลเข้ามาโจมตี ราชอาณาจักรกิมลาสู้ไม่ได้ ก่อนที่จะล่าถอย ได้ฝังทรัพย์สมบัติจำนวนถึง 25 เกวียนในหลุมใหญ่ และหนีไปทางทิศตะวันออก

ตำนานดังกล่าว ได้ถูกดัดแปลงและฝังในความทรงจำด้วยการสร้างรูปปั้นพระเจ้า ตัวดาบอง พระมเหสีและเจ้าชายทั้งสององค์ พระนางมิงกาลาเทวีและเจ้าฟ้าหญิง²⁵ และบูรณะสิ่งก่อสร้างที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจดีย์น่านูซึ่งถือว่าศักดิ์สิทธิ์มากเพราะเกี่ยวข้องกับกษัตริย์ในอดีตที่มีการบูรณปฏิสังขรณ์หลายครั้ง ครั้งแรกในปี 2519 ซึ่งเป็นช่วงที่มีการสู้รบ ทำให้สร้างขนาดเล็ก ต่อมาเมื่อเหตุการณ์สงบพระอุทูนะก็ได้สร้างขนาดใหญ่และมีการประดับประดาโดยศิลปินจำนวนมาก โดยการดูแลของศิลปินที่เป็นอดีตประธานด้านการศึกษาและวัฒนธรรมของเขตเมืองมไหย้ง ที่ชื่อ อุ ต่างมะนิแมนตัง การออกแบบมีลักษณะคล้ายเจดีย์โบตาดวงในเมืองย่างกุ้ง

²⁴ มีเจดีย์ที่ชาวบ้านหมู่บ้านตะค่อโพได้มาบูรณะและจัดตั้งเป็นวัด โดยที่ชาวบ้านอธิบายว่ามีความเก่าแก่พอ ๆ กับเจดีย์ชะเวดากอง

²⁵ หนังสือระบุว่าปั้นโดย U Thein Win และทีมงาน

นอกจากเจดีย์นันทู และเจดีย์อีกจำนวนมากที่เป็นสถานที่ สักการะบูชาในฐานะที่เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่เมืองแล้ว ยังมีพระพุทธรูปทองเหลืองเบรชาสะมุณี ซึ่งถือว่าเป็นสัญลักษณ์ของเมืองมโหัยจิง อยู่ในบริเวณของวัดกันระกุฎิสาร มโหัยนันส่วย(2004) อธิบายว่า รูปปั้นหันหน้าไปทางทิศเหนือตามที่พระอุทิสนะบอก ซึ่งหมายความว่าผู้คนที่อาศัยอยู่ทางเหนือจะต้องเป็นครอบครัวมั่งมีสวัสดิ พระพุทธรูปนี้พระอุทิสนะสร้างให้มีความสูงถึง 29 เมตร และน้ำหนักถึง 20443.2 กิโลกรัม เพื่อเป็นสัญลักษณ์ของสันติภาพ ทั้งนี้ที่ฐานของพระพุทธรูปจะมีพระพุทธรูปเล็ก 3 องค์ องค์แรกชื่อเบรชาสะมุณี (ชื่อเดียวกันกับพระพุทธรูปที่สร้างใหม่) ที่เคยเป็นที่สักการบูชาของกษัตริย์คัวดาบองในตำนาน พระพุทธรูปชินามอองที่เคยเป็นที่สักการบูชาของกษัตริย์มานูสา และองค์ที่สามชื่อมานิยาดานาร์ ที่สักการะบูชาโดยพระเจ้ามานิสิทธุ

ในวัดกันระกุฎิสาร ยังมีเพชรนิลจินดา ทรัพย์สมบัติ และพระพุทธรูปอีกจำนวนมากที่สร้างขึ้นตั้งแต่สมัยราชวงศ์พยู พุกาม อังวะ และคอนบอง วัตถุสำคัญเหล่านี้ได้มาจากผู้ที่ลักลอบนำไปขายยังประเทศเพื่อนบ้าน และนำมาถวายแก่พระอุทิสนะ วัตถุมีค่าที่สร้างขึ้นใหม่มีระฆังหนัก 1200 กก. มีชื่อธันธายาย สร้างปี 2541 ในงาน ขกยอฉัตรขึ้นบนหลังคาวิหาร และการสร้างพระพุทธรูปไม้แกะสลักชินามออง ซึ่ง อธิบายประวัติว่าเป็นการจำลองจากพระพุทธรูปขนาดเล็กที่อยู่ในฐานของพระพุทธรูปเบรชาสะมุณี ทั้งนี้เป็นการแกะสลักลงบนไม้สักขนาดยาว 13 เมตร ไม้สักที่นำมาแกะสลักมีอายุ 110 ปี ถือว่าเป็นไม้ที่ ศักดิ์สิทธิ์ ตามเรื่องเล่าที่ว่า ในอดีตบริษัทบอมเบย์เบอร์มาที่เข้ามาทำสัมปทานป่าไม้ และตัดไม้ให้ไหลลงในน้ำสาละวิน แต่ไม้สักท่อนนี้ กลับ ไม่ยอมไหลตามน้ำ แต่ทวนกระแสทำให้คนงานไม่สามารถเอามาขึ้นมาได้ จนกระทั่งไม้สักไปจมอยู่ที่บริเวณท่า จันทาเมียง พระมโหัยจิง ได้ให้ลูกศิษย์และผู้ติดตามไปงมเอาไม้จากกันแม่น้ำ ซึ่งกว่าจะได้ก็มีความยากลำบากมาก (Myaing Nan Shwe 2004: 64-66)

สำหรับประวัติของพระพุทธรูปชินามอองนั้น หนังสือบรรยายว่า เมื่อครั้งกษัตริย์อินธราเข้ามาตีเมืองสะโทงของพระเจ้ามานูสาในปี 1600 พระเจ้ามานูสาพาแม่และเอาพระพุทธรูปให้ภานีองค์หนึ่งรักษาไว้ ภานีหนีไปซ่อนตัวอยู่ในถ้ำ จนเมื่อกองทัพของพระเจ้าอินธราทราบสถานที่ ที่แน่นอน ก็พากันไปล้อมถ้ำ ภานีใช้เวทย์มนต์คาถาเหาะขึ้นมาจากถ้ำซึ่งอยู่ใกล้ถ้ำกอน เมืองพะอัน ถ้านี้ภายหลังมีชื่อเรียกว่า ถ้ำยาเรพัน กูซึ่งแปลว่าถ้ำเหาะ ภานี เหาะมาซ่อนตัวที่ถ้ำตองสุเน ซึ่งอยู่ใกล้หมู่บ้านกามอเล บริเวณ เมืองมโหัยจิงและอยู่ที่นี่จนเสียชีวิต ต่อมาพระตองสุเนได้พบพระพุทธรูปและนำมาสักการบูชา จนกระทั่งต่อมา เจ้าอาวาสของวัดตองสุเน ได้เรียน พระธรรมจากพระเลติ จึงได้ถวายพระพุทธรูปนั้นให้แก่พระเลติ ซึ่งพระเลติก็ได้นำไปเก็บรักษาเพื่อสักการบูชาที่วัดฉ่วยกู และอยู่ที่นั่นจนถึงสมัยลูกศิษย์ของพระเลติ กระทั่งปี 2539

ครอบครัวของพระมโหัยจึงไปบูชามาเป็นจำนวนเงินสองล้านจ๊าด และต่อมาให้สร้างพระพุทธรูปจำลอง โดยแกะสลักลงบนไม้สักและนำไปไว้บนภูเขาโชนวานาเมียงเมื่อวันที่ 9 กันยายน 2544

จากเรื่องเล่า จะเห็นได้ว่าพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองสะโทง ซึ่งเป็นเมืองหลวงเก่าของอาณาจักรมอญ มีประวัติการเดินทางหลบหนีการนำเอาไปบูชาของกองทัพของกษัตริย์พม่า จนกระทั่งสุดท้ายอยู่ในการครอบครองของพระมโหัย จึงการที่พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ถูกช่วงชิงโดยกองทัพของอาณาจักรที่ต่อสู้กัน เพื่อนำไปประดิษฐานคู่บ้านคู่มือนั้นเป็นเรื่องราวประวัติศาสตร์ที่คุ้นเคยกันในแถบลุ่มแม่น้ำโขง ดังกรณีของพระแก้วมรกต ที่มีการช่วงชิงกันระหว่างอาณาจักรล้านนา รัตนโกสินทร์ และหลวงพระบาง ทั้งนี้เชื่อกันว่าพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์สามารถสร้างความอุดมสมบูรณ์และความเจริญรุ่งเรืองให้แก่เมืองที่เป็นที่ประดิษฐาน สร้างความชอบธรรมให้กับการเมืองการปกครอง²⁶ เรื่องราวในตำนานที่เขียนโดยมโหัยนั้นช่วย ยังเชื่อมโยงสถานที่ต่าง ๆ ที่ถือว่าเกี่ยวข้องกับพระพุทธรูป และเกี่ยวข้องกับบุคคลมีชื่อเสียงเช่น พระเลติซึ่งเป็นพระสายวิปัสสนาที่มีชื่อเสียงมาก ซึ่งถือเป็นการสร้างบารมีและความชอบธรรมให้กับการดำเนินกิจกรรมทางศาสนาแก่พระมโหัย

3.2 การพัฒนาเมืองมโหัยสู่ความทันสมัย

เมืองมโหัยจึงนอกจากเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์แล้ว ยังถูกสร้างให้เป็นพื้นที่ที่ทันสมัย โดยเปลี่ยนจากการเป็นพื้นที่ป่าดิบ ที่ว่ากันว่าก่อนปี 2537 ต้นไม้ใหญ่ขึ้นคลุมพื้นที่ จนไม้ไฟไม่สามารถจะขึ้นต้นตรงได้ จนชาวบ้านทำทายกันว่า ถ้าใครหาไม้ไฟที่มีลำต้นตรงได้ จะ ให้รางวัลเป็นทองคำหนัก 1.6 กก. (Myaing Nan Shwe 2004) เมื่อคนล่องแพหรือพายเรือผ่านพื้นที่จะได้ยินเสียงของสัตว์ป่าทั้งลิงและช้าง ป่าแห่งหนึ่งที่อยู่เหนือพื้นที่เรียกว่า พวาทมตอ แปลว่า ป่าตบหน้า เนื่องจากเล่ากันว่าเมื่อคนเข้าไปหาของป่าแล้วไม่เข็มงวดเรื่องความสัมพันธ์ทางเพศ เช่นผู้ชาย และเมื่อต้องตัวผู้หญิง จะถูกตบหน้าโดยสิ่งที่มีมองไม่เห็น โดยทั่วไปคนจึงกลัวไม่ค่อยเข้าไปในป่า นอกจากมานั่งสมาธิเนื่องจากเป็นบริเวณที่เงียบสงบ ห่างไกลผู้คน

หลัง การก่อตั้งกองกำลังดีเคบีเอปี 2537 พระอุทิสนะพัฒนาให้เมืองมโหัยจึงเป็นเมืองที่ทันสมัย โดยการสร้างถนนที่เชื่อมต่อกับเมืองอื่น ๆ ที่สำคัญคือเมืองพะอันที่เป็นเมืองหลวงของรัฐกะเหรี่ยง และเชื่อมไปยังเมืองชายแดนบริเวณบ้านท่าสองยาง อำเภอท่าสองยาง ซึ่งเป็นเส้นทางค้าขายข้ามแดนมาเป็นเวลานาน

²⁶ ตัวอย่างประวัติศาสตร์การอัญเชิญพระแก้วมรกตจากกรุงเวียงจันทน์มายังกรุงธนบุรีและกรุงเทพฯ หลังจากที่ได้รับพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกสมมุติให้ดำรงพระยศเป็นเจ้าพระยามหาคษัตริย์ศรีบริษัณกรุงเวียงจันทน์ สามารถอ่านได้จากงานเขียนหลายเรื่อง และเขียนโดยย่อใน <http://www.dhammadownload.com/thailand/bi01.php>

ปกติในอดีต การเดินทางจากพะอานหรือเมืองอื่น ๆ มายังมไหยจิงจะใช้เรือ หรือ ต้องไปทางถนนเส้นทางพะอาน-กามาเมา ซึ่งสร้างมานานแล้ว และเมื่อมาถึงกามาเมาก็จะนั่งเรือยนต์ข้ามฝั่งมา แต่การเดินทางในฤดูฝน จะมีความลำบากและใช้เวลามาก ทางพระอุทฺตนะ จึงสร้างถนน จากพะอานตรงมไหยจิง โดยรัฐบาลให้งบประมาณมาเพิ่ม และผู้ที่ช่วยดูแลการก่อสร้างได้แก่ พระ อุณาภิภา และพระอุกฺตนะ ซึ่งเป็นรองเจ้าอาวาส วัดมไหยจิง มีการปรับระบบการสื่อสารโทรคมนาคม และทำให้เป็นศูนย์กลางของการศึกษา โดยการสร้าง โรงเรียนระดับมัธยมปลายและโรงเรียนระดับประถมอีกหลายโรงเรียน

หนังสือมไหยนันส่วย(2004) เขียนและตีพิมพ์หนังสือ บรรยายถึงการพัฒนาเมืองมไหยจิงหลังจาก 10 ปีของการก่อตั้ง โดยในบทนำกล่าวถึงความตั้งใจที่จะรายงานการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ แต่การเขียนแล้วมีลักษณะเป็นหนังสือแนะนำการท่องเที่ยว เพื่อประชาสัมพันธ์ให้คนในประเทศพม่าได้รู้จักเมืองมไหยจิง รายละเอียด เส้นทาง สถานที่ และศาสนวัตถุที่สำคัญโดยมีรูปภาพประกอบ เพื่อจูงใจให้มาสักการะบูชาและท่องเที่ยว อีกทั้งเป็นการสรรเสริญพระอุทฺตนะ โดยบางตอนเขียนในลักษณะบทกลอนหรือบทร้อยแก้ว

หนังสืออธิบายว่า เมืองมไหยจิง มีชื่อที่เป็นทางการว่า โซนนาทาเมียง(Sone Nathar Myaing) หรือ เมืองทอง หรือภาษากะเหรี่ยงเรียกว่า ค่อค่อปู/ โดยคำว่า ค่อ หมายถึงข้าม ค่อ หมายถึงทิ้งไว้ข้างหลังและปู หมายถึงสถานที่ โดยอธิบายว่าเนื่องจากสมัยก่อนพื้นที่นี้เป็นป่า เมื่อข้ามแม่น้ำสาละวินจากฝั่ง ตะวันตก มาแล้ว ก็เหมือนถูกทิ้งไว้ที่นั่น เนื่องจากไม่อาจกลับคืนได้โดยง่าย หนังสือ บรรยายรายละเอียดเส้นทางที่จะไปเมืองมไหยจิง ว่าถ้ามาจากย่างกุ้งต้องมาต่อรถที่เมืองพะอานซึ่งจะมีรถออกทุก 40 นาทีเพื่อไปยังเมืองมไหยจิงที่เป็นเมืองมหัศจรรย์ (Wonder land) โดยเมื่อออกจากเมืองพะอานไปประมาณ 10 ไมล์ก็จะถึงทางแยกเลี้ยวเข้าถนนธิดสา (Thit Sar) ที่หลวงพ่อสั่งสร้างเสร็จในปี 2541 เพื่อไปเมืองมไหยจิงได้โดยสะดวก การสร้างถนนนี้ ได้รับการสนับสนุนการสร้างจากรัฐบาลพม่าเป็นจำนวนเงิน 634,500,000 จ๊าด ใช้ยางมะตอยเชื้อเพลิง และน้ำมัน 200 ตัน ถนนธิดสายาว 34 ไมล์ จากจุดเริ่มต้นทางแยกที่หมู่บ้านทีโพโกล์ ไปถึงฉ่วยโกน ที่เป็นเมืองเก่าศูนย์กลางการค้าเป็นระยะทาง 17 ไมล์ และจากฉ่วยโกนไปมไหยจิงอีก 17 ไมล์ ในระหว่างทางนั้น จะต้องข้ามสะพานความยาว 200 เมตร 4 สะพาน ความยาว 100 เมตร 64 สะพาน และสะพานเล็กที่ใช้ท่อน้ำเป็นฐานอีก 31 แห่ง รวมสะพานทั้งหมด 99 แห่ง ใช้งบประมาณทั้งหมด 4,301,490,477 จ๊าด

หนังสือแนะนำชื่อและความหมายของสะพานที่สร้างบนถนนธิดสาทั้ง 99 แห่ง บางชื่อมีความหมายไปในทางพุทธศาสนาและศีลธรรม เป็นความหมายที่เกี่ยวกับความดี ความสุขสงบ ความศรัทธา

เช่น สะพานมินชิดสา ที่หนังสือให้ความหมายว่าการมีศรัทธาต่อกัน สะพาน กันทุชิน มีความหมายว่ามีโชค ดี หรือ สะพาน เนลอนายยี ที่อวยพรให้บริเวณนั้นมีแต่สันติภาพ สะพาน เนลอนยี หมายถึงความเป็นอันหนึ่งเดียวกันในพื้นที่ สะพาน จันเขมไทย ที่หมายถึงการอยู่ภายใต้ร่มเงาของพระพุทธเจ้าเพื่อไปสู่ความ สันติ สะพาน วายวอนกุ ซึ่งหมายถึงการที่ชาวบ้านช่วยเหลือและเข้าร่วมในการก่อสร้างด้วยกัน แต่ชื่อของ บางสะพานมีความหมายถึงลักษณะเฉพาะของพื้นที่นั้นเช่น สะพาน สนิมเวมไทย หมายถึงการที่สะพานปก คลุมด้วยหมอกในตอนเช้า บางสะพานเป็นชื่อหมู่บ้านที่อยู่ใกล้ ๆ เช่น สะพาน ที่เขกอาบ ใกล้หมู่บ้านที่โพ โกล่ สะพาน เกียวจวงลิน ที่อยู่ใกล้หมู่บ้าน เกียวจวง เป็นต้น

การผ่านสะพานจำนวนมากที่มีชื่อไปในทางที่ดีงามและใกล้ชิดกับพุทธศาสนา เป็นการปูทางเข้าสู่ เมืองมไหจิรัฐที่ถือว่าเป็นเมืองแห่งศาสนาที่มีความดีงาม ความสงบสุข และความมั่งคั่ง เช่น การอธิบาย ความหมายของสะพานพยิลิน-มไหย์ ว่าหมายถึงทั้งประเทศจะเกิดการรู้แจ้งและเกิดความมั่งคั่งอย่างรวดเร็ว สะพานอายอนอู ที่ให้ความหมายว่าเป็นการต้อนรับการเดินทางมาเพื่อความอัศจรรย์ และด้วยแสงอาทิตย์ที่ ส่องแสงในยามเช้า สะพาน พย-พย-ลิน ที่ให้ความหมายว่าทุกคนไม่ว่าจะอายุเท่าไรจะมีความเท่าเทียมกัน บางสะพานอธิบายเชื่อมโยงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในบริเวณนั้น เช่น สะพานอาลินเปีย ที่ระลึกถึงการเกิด อุบัติเหตุรถยนต์ในบริเวณนั้น และอวยพรให้ดีขึ้นในศาสนาพุทธ หรือสะพานอันเปวลิน ที่พบว่าชาวบ้านใน พื้นที่นั้นมีความเชื่อเป็นอย่างมาก เพราะเขาขอมให้ตัดต้น ผลไม้ เพื่อสร้างทาง เมื่อมาถึงเมืองฉวักนุซึ่งเป็น เมืองใหญ่ข้างแม่น้ำสาละวินและถือว่าเป็นครั้งทางก่อนจะถึงมไหจิรัฐ ที่มีสะพาน แควต่อธา ซึ่งหมายถึง หมู่บ้านที่มีความสุข

หนังสือแนะนำข้อมูลพื้นฐานของเมืองมไหจิรัฐว่า ตั้งอยู่ในเขตเมืองแลงบวย จากพะอันขึ้นไปทาง เหนือด้วยถนนระยะทาง 44 ไมล์ หรือจะไปด้วยเรือทวนแม่น้ำสาละวินขึ้นไปเป็นระยะทาง 40 ไมล์ ผัง ตรงกันข้ามคือเมืองกามาเมา ซึ่งเมื่อก่อนเป็นแค่ระดับหมู่บ้าน แต่ปัจจุบันเป็นเมืองใหญ่ ชาวบ้าน มไหจิรัฐ ได้รับการจัดสรรพื้นที่ที่ครอบคลุม 5 เอเคอร์²⁷ การตั้งหมู่บ้าน จำเป็นต้องมีระบบน้ำเพื่อใช้ในครัวเรือน และใช้ในการเกษตร ซึ่งทาง หลวงพ่ออุทฺตสนะก็ได้สร้างเขื่อนเก็บกักน้ำชื่อเซนพันเมียง โดยการสนับสนุน งบประมาณจำนวน 46,000,000 จ๊าด จากรัฐบาล การทำเขื่อนกั้นห้วยน้ำโย มีพื้นที่เก็บกักน้ำ 550 เอเคอร์ ความยาวของเขื่อน 1850 เมตร ความสูง 54 เมตร ที่จะกักน้ำได้ 272 ล้านแกลลอนในฤดูฝน และ 136 ล้าน แกลลอนในฤดูแล้ง และมีพิธีเปิดเขื่อนเมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2546

²⁷ 1 เอเคอร์เท่ากับ 2.5 ไร่

ในบริเวณที่ไม่ไกลจากเขื่อน ทำเป็นอุทยานเรียกว่า อุทยานศาสนาในเนื้อที่กว่า 300 เอเคอร์ สร้างในลักษณะเป็นสวนพฤกษศาสตร์ที่มีต้นไม้หลายประเภท พระอุยานิกา ซึ่งเป็นรองเจ้าอาวาส เป็นผู้ดูแลสวนนี้ และตั้งใจให้เป็นสวนสาธิตสำหรับการปลูกพืชอย่างถาวร

ในส่วนของโรงพยาบาล จะมีเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ชื่อ อุวินเนียง และพยาบาลที่เรียนมาจากเคเอ็นยู สำหรับคนป่วยหนักจะส่งไปยังโรงพยาบาลที่พะอาน

ในส่วนของโรงเรียนมัธยม มไผ่จิง มีรายละเอียดในปี 2547 ได้แก่ ครูชั้นประถมศึกษา สามคน ครูระดับประถมปลาย 20 คน และระดับมัธยมเก้าคน เจ้าหน้าที่สี่คน เมื่อรวมกับอาจารย์ใหญ่แล้ว มีบุคลากรในโรงเรียนทั้งหมด 37 คน สอนนักเรียนชั้นประถมต้น 1,710 คน ชั้นประถมปลาย 820 คน และระดับมัธยม 279 คน ในปีการศึกษา 2547-2548 นักเรียนจำนวน 32 คนสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้

สำหรับโรงเรียนระดับอนุบาลและประถมนั้น มีกระจายตามห้อมบ้านอีกหลายโรงเรียน ดังในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.1 รายชื่อโรงเรียนประถมศึกษาในมไผ่จิง

อันดับ	ชื่อโรงเรียน	จำนวนบุคลากร	จำนวนนักเรียน
1.	มัดเล-มไผ่	11	429
2.	มอซัม-มไผ่	9	89
3.	จันทา-มไผ่	4	101
4.	ลินตุน-มไผ่	11	419
5.	ยินเปียง (กุเสก)	3	70
6.	ยินเปียง (งาพยอ)	3	115
7.	จอนฮทอ	3	50
8.	เองยี-มไผ่	-	55

ผู้วิจัย   กับคณะเข้าไปในพื้นที่ม.ไผ่ใหญ่เพื่อเก็บข้อมูลในช่วงวันที่ 25-28 ธันวาคม 2557 พบว่ามีการผสมผสานระหว่างความเป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ ที่เคร่งครัดในเรื่องการถือศีลกินเจ และการเป็นเมืองที่ทันสมัยจากการมีโครงสร้างพื้นฐานที่ทันสมัยได้แก่ ถนนลาดยาง การติดตั้งระบบโทรคมนาคม ไฟฟ้าจากเครื่องปั่นไฟ เชื้อเพลิงแก๊ส และสถานบริการสมัยใหม่ได้แก่ โรงพยาบาล โรงเรียน ศูนย์ส่งเสริมหัตถกรรม ฯลฯ ทั้งนี้ผู้วิจัยกับคณะไปพักที่โรงเรียนมัธยมม.ไผ่ใหญ่ ซึ่งมีอาคารเรียนขนาดใหญ่หลายหลัง อาคารหลังหนึ่งซึ่งมีสองชั้น ชั้นละประมาณ 8 ห้อง ถูกดัดแปลงให้เป็นหอพักและบ้านพักครู รองรับนักเรียนที่มาจากหมู่บ้านห่างไกล ช่วงเวลาที่ผู้วิจัยไปเป็นช่วงที่ปิดเทอมระยะสั้น ๆ ผู้วิจัยและทีมงานจึงได้พักห้องนอนของนักเรียน ซึ่งหยุดพักกลับไปยังหมู่บ้าน ที่โรงเรียนมีคอมพิวเตอร์ใช้ มีการเปิดไฟ จากเครื่องปั่นไฟตั้งแต่ตอนเย็นจนถึงประมาณ 16.00 น. มีการสูบน้ำขึ้นมา ใช้สำหรับห้องน้ำรวม โรงเรียนอยู่ติดกับแม่น้ำสาละวิน ทำให้มีน้ำใช้สมบูรณ์ และการเดินทาง ด้วยเรือข้ามไปซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคในตลาดใหญ่ที่เมืองกามาเมา ซึ่งอยู่ฝั่งตรงกันข้ามกับโรงเรียนก็เป็นไปอย่างสะดวก

เนื่องจากเป็นช่วงปิดเทอม ครูซึ่งเป็นคนจาก   พื้นที่อื่นไม่อยู่ที่โรงเรียน แต่ พบกับครูใหญ่ในตอนใกล้จะกลับ และ โรงเรียนเตรียมเปิดเรียน ระบบของการโยกย้ายครูคล้ายกับของประเทศไทย คือมีการขอย้ายตลอดเวลาครูใหญ่เพิ่งมาอยู่ได้สองปี จะปลดเกษียณปี 2558 มาอยู่ที่โรงเรียนนี้ต้องกินเจ ครูใหญ่บอกว่าเรื่องกินเจไม่เป็นปัญหา เพราะมีบ้าน เดิมอยู่ที่กามาเมา ถ้าอยากกินเนื้อสัตว์ก็กลับไปได้สะดวก เพราะมีบ้านอยู่ที่นั่น

โรงเรียนอยู่ไม่ไกลจากท่าเรือซึ่งก็อยู่ไม่ไกลจากวัด   กันชะกุฎีสาร ที่ท่าเรือซึ่งเป็นสถานีรถโดยสารประจำทางด้วย จะคึกคักไปด้วยผู้คนข้ามไปมาระหว่างม.ไผ่ใหญ่ และอีกหลายหมู่บ้านที่อยู่อีกฝั่งของแม่น้ำสาละวิน ทั้งกามาเมา และโนะท่ ที่เป็นบ้านเกิดของหลวงพ่อบุญสุนะ บริเวณท่าเรือมีร้านน้ำชา กาแฟ และขายอาหารจำนวนมากเรียงรายอยู่ อาหารทั้งหมดเป็นอาหารเจที่ดัดแปลงรูปและกลิ่นให้เหมือนเนื้อสัตว์

การเก็บข้อมูลที่เมืองม.ไผ่ใหญ่   ในระยะเวลา 4 วันนั้น มีลุงทมิฬผู้ใหญ่นำเป็นผู้นำทางไปดูสถานที่ต่าง ๆ ทุกวัน และเป็นผู้นำข้อมูลและคำอธิบายในเรื่องต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยและคณะสงสัย ลุงทมิฬ อายุ 56 ปี เดิมอยู่บ้านนุเปล เมืองผาปูน มีประสบการณ์ข้ามแดนอยู่ตลอด โดยอยู่ที่หมู่บ้านจนอายุได้ 12 ปี ทำให้เขียนอ่านพม่าและกะเหรี่ยงได้ ต่อมาย้ายไปอยู่ที่บ้านแม่ตาวอ หมู่บ้านติด แม่น้ำเมยฝั่งไทยเป็นเวลา 20 ปี จึงไม่น่าแปลกใจที่ลุงทมิฬพูดภาษาคำเมืองได้เหมือนภาษาแม่   ลูก   ของลุงทมิฬทั้งสามคนมีบัตรประชาชนไทย²⁸

²⁸ ผู้ใหญ่บอกว่าค่าใช้จ่ายของการทำบัตรไทยของลูกคนละ 3 หมื่นบาท

เนื่องจากเกิดและอยู่บ้านแม่ตำวอ ซึ่งอยู่ฝั่งประเทศไทยเป็นเวลานาน ปัจจุบันลูกชาย 2 คน ไปทำงานบริษัท ก่อสร้างที่กรุงเทพฯ ลูกผู้หญิงมีครอบครัวอยู่บ้านแม่ตำวอ มีลูกสี่คน กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนของรัฐไทย ในพื้นที่ ในปี 2537 ตอนที่กลุ่มเคบีเอแยกตัวจากเคเอ็นยูและเกิดการสู้รบ ลุงทมิยังอยู่ที่บ้านแม่ตำวอ ต่อมา จึงย้ายเข้ามาอยู่ที่มหายิง พร้อมภรรยา เพราะสนิทสนมกับรองเจ้าอาวาสวัดมหายิงซึ่งเป็นผู้บริหารวัดเป็นหลัก

ลุงทมิพาไปดู วัดที่สำคัญ และเจดีย์ที่บางองค์อยู่ในระหว่างการก่อสร้าง เจดีย์ ขนาดใหญ่องค์หนึ่ง จะใช้เวลาสร้างหลายปี เนื่องจากต้องระดมทุนเป็นเวลานาน สิ่งที่น่าสนใจที่สุดคือการไปดูโครงการจารึก พระไตรปิฎกลงบนแผ่นหินอ่อนขนาดใหญ่ ซึ่งทำในอาคารขนาดใหญ่ มีคนทำงานทั้งพระและฆราวาส หลายคน บ้างทำหน้าที่ขับริดยขนาดเล็กที่ใช้เคลื่อนย้ายแผ่นหินอ่อนที่มีน้ำหนักมากและขนาดใหญ่ ความ กว้างและความยาวประมาณ 1*1.5 เมตร ความหนาประมาณ 10 ซม. เพื่อให้ผู้ที่ทำหน้าที่จารึกเป็นภาษา กะเหรี่ยงทั้งสองด้าน ด้านหนึ่งเป็นกะเหรี่ยงพุทธตะวันออก และอีกด้านเป็นแบบลิกวอแก่ โดยมีพระผู้รู้ซึ่ง เป็นพระที่สอนพระปริยัติธรรมเป็นผู้ใช้ปากกาเขียนตัวอักษรจากหนังสือที่มีอยู่ลงในแผ่นหิน และจะมี แผนกที่ใช้เครื่องมือแกะสลักตัวอักษรให้เป็นร่อง โครงการนี้เริ่มทำมาตั้งแต่ปี 2545 ขณะที่ผู้วิจัยไปเก็บ ข้อมูลจารึกไปได้ 200 กว่าแผ่นแล้ว จากแผนการที่จะต้องใช้หินอ่อน 2,700 แผ่น จึงจะจารึกตัวอักษรจาก หนังสือพระไตรปิฎก 33 เล่มได้หมด เฉพาะการเขียน ใช้เวลา เจ็ดวันต่อหินอ่อนสองหน้าจำนวนหนึ่งแผ่น ด้วยเหตุนี้จึงคาดว่าอีก 10 ปี พระผู้ทำหน้าที่เขียนบอกว่าถ้ามีเครื่องมือในการแกะสลักมากขึ้นก็อาจจะเร็วขึ้น หินอ่อนสั่งซื้อมาจากเมืองมณฑลเย่ย์ เมื่อจารึกเสร็จแล้ว ก็ทยอยเอาไปตั้งไว้ในสถานที่ที่จัดเตรียมไว้ เป็นที่ ราบกว้างใหญ่บางส่วนเคยเป็นที่นาที่อยู่ชายเขตของเมืองมหายิง ขณะที่ผู้วิจัยไปดู ชาวบ้านกำลังขุดดิน เพื่อตั้งแท่นปูนที่จะเอาแผ่นหินวาง บางส่วนตั้งแท่นและเอาแผ่นหินจารึกวางแล้ว บางส่วนยังขุดดิน และทำ ฐานเพื่อสร้างเจดีย์ขนาดเล็ก ๆ อยู่ข้างแผ่นหินด้วย

รูปที่ 13: แผ่นหินอ่อนสำหรับจารึกพระไตรปิฎกเป็นภาษากะเหรี่ยง

รูปที่ 14 การแกะสลักพระไตรปิฎกตัวอักษรกะเหรี่ยงพุทธตะวันตกลงบนหินอ่อน

รูปที่ 15 การเขียนพระไตรปิฎกอักษรกะเหรี่ยงลิกว่อแก่ลงบนแผ่นหินอ่อนเพื่อเตรียมการแกะสลัก

รูปที่ 16: การตั้งแผ่นหินอ่อนที่แกะสลักพระไตรปิฎกแล้วในพื้นที่ที่จัดไว้

ที่มา: เฟซบุ๊ก **ศูนย์บูรณะปฏิสังขรณ์วัดพระธาตุมุเตา** เปิดวันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2559

รูปที่ 17: แรงงานในการก่อสร้างแท่นวางแผ่นหินอ่อนแกะสลักพระไตรปิฎก

ภาพจากเฟซบุ๊ก **วัดพระธาตุดอยสุเทพราชวรวิหารเชียงใหม่** เปิดวันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2559

การพัฒนาที่บูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจแบบใหม่อีกโครงการหนึ่ง คือการพัฒนาพื้นที่การท่องเที่ยวในบริเวณที่ไม่ไกลจากศูนย์กลางของเมืองมโหฬารมากนัก (ดูรูปที่ 18) มีน้ำตกแห่งหนึ่งชื่อภูตอ มีการปรับปรุงพื้นที่ทำลานจอดรถ และให้ร้านค้ามาตั้งเพื่อขายอาหารมังสะวิรัติ น้ำชา กาแฟ น้ำอ้อย ร้านค้าร้านหนึ่งย้ายมาจากบ้านแม่สามแลบซึ่งอยู่ติดแม่น้ำสาละวินในเขตไทย พุด ภาษาไทยได้ดี และนอกจากจะขายอาหารแล้วยังขายกล้วยไม้ด้วย มีทหารดีเคบีเอร์รับผิดชอบการเก็บเงินค่าจอดรถ วันที่ไป เก็บข้อมูล ผู้วิจัยพบว่ามีคนมาเที่ยวกันไม่น้อย มีนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลจากเมืองพะอานมาเป็นกลุ่มใหญ่หลายสิบคน แม่ค้าบอกว่านักท่องเที่ยวมาจากหลายเมือง ทั้งเมืองที่อยู่ไม่ไกลนัก เช่น พะอาน และ ที่ไกลออกไปเช่นเมืองย่างกุ้ง และหลวงพ่อก็คะพาคนกรุงเทพฯมาเที่ยว เมื่อดูจากกิจกรรมของหลวงพ่อกุศลสะจากเว็บไซต์แล้ว จะเห็นว่าหลวงพ่อกำลังให้ความสนใจกับการพัฒนากิจกรรมน้ำตกนี้มาก ได้สร้างเจดีย์อยู่บนน้ำตก และจะมาติดตามดูอยู่เนื่อง ๆ

นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมในลักษณะของการสงเคราะห์ทหารผ่านศึก โดยได้ทุนสนับสนุนจากใจกล้า บนเส้นทางจากมไหจิลงไปหมู่บ้านแม่ตำวอที่ติดกับชายแดน มีการสร้างบ้านพักให้ทหารดีเคบีเอบริเวณข้างถนน แต่หลายหลังไม่มีคนอยู่อาศัย นอกจากนี้ ในระยะสองถึงสาม ปีที่ผ่านมา หลวงพ่อยังริเริ่มทำโครงการสร้างหมู่บ้านสำหรับครอบครัวทหารดีเคบีเอที่พิการจากการสู้รบและคนชรา โดยของงบประมาณสนับสนุนจากใจกล้า และรัฐบาลพม่า มีการสร้างบ้านให้ทั้งหมด 278 หลัง และติดตั้งไฟฟ้าพลังแสงอาทิตย์ (ซึ่งในขณะที่เราไปเยือนเครื่องเสียใช้ไม่ได้)

เส้นทางลาดยางจากมไหจิไปแม่ปอทะ ซึ่งอยู่ตรงกันข้ามกับบ้านแม่ตำวอ ระยะทาง 37 ไมล์นั้นเกือบเสร็จสมบูรณ์ ยกเว้นบางช่วงสั้น ๆ ที่เป็นพื้นที่ภูเขาสูง ก่อนที่พื้นที่จะลาดต่ำลงไปที่บ้านแม่ปอทะ ซึ่งอยู่พื้นที่ราบข้างแม่น้ำเมย มีคนงานเชื้อสายพม่าจากที่อื่นมาทำงานสร้างทางด้วย ผู้คอยดูแลการสร้างทางเป็นชายอาวุโสสูงวัยชาวขะเหรี่ยงซึ่งเป็นผู้ที่ศรัทธาและติดตามหลวงพ่ออุทฺตสมะมานาน ผู้เฒ่าเล่าให้ผู้วิจัยฟังว่า คนกะเหรี่ยงที่มาสร้างทางจะต้องเข้มงวดในการกินเจ คนพม่าที่มาสร้างทางไม่เชื่อ ไม่กินเจจึงมักจะเกิดเรื่องไม่ดี จนถึงปัจจุบัน ตายไปแล้ว 18 คน

เมื่อเส้นทางดีขึ้น การเดินทางโดยใช้รถยนต์หรือมอเตอร์ไซด์ก็มีมากขึ้น ผู้คนที่อยู่บริเวณมไหจิ กามาเมาและบริเวณข้างเคียงที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย สามารถใช้เส้นทางนี้เดินทางกลับไปเยี่ยมญาติได้โดยง่าย การซื้อขายสินค้าข้ามแดนก็ทำได้ง่ายขึ้น สังเกตเห็นร้านของชำและน้ำชา กาแฟ มาก ที่มาตั้งใหม่ข้างถนนมีมากขึ้น ร้านค้าเหล่านี้มักจะให้บริการสายฉีดน้ำ สำหรับรถจักรยานที่ร้อนจัด เมื่อลงมาจากเขาสูง ร้านหนึ่งที่ผู้วิจัยกับ คณะแคว้นคัมกาแฟ พบว่าพูดภาษาไทยได้ดี สามเฝ้าร้านเพราะภรรยาเดินทางไปตลาดที่ตำบลแม่สลิค อำเภอสองยาง ในเขตประเทศไทย เพื่อซื้อของมาขาย ลูกสองคนทำงานในประเทศไทย และมีบัตรประชาชนไทย คนหนึ่งทำงานที่ลำปาง อีกคนทำที่กรุงเทพ นอกจากชาวบ้านจะได้รายได้จากการค้าขายอาหาร เครื่องดื่มและของใช้ ข้างถนนที่รถผ่านแล้ว ทางดีเคบีเอก็ได้รายได้มากขึ้นจากการตั้งด่านเก็บค่าผ่านทาง ปกติถ้ามอเตอร์ไซด์ผ่านจะจ่ายคันละ 500 จ๊าด รถยนต์คันละ 1000 จ๊าด

3.3 ลักษณะของชุมชนศิลปกรรม

ลุงทม เป็นผู้ใหญ่บ้านตั้งแต่เริ่มต้นตั้งมโหัยจึง อธิบายว่ามโหัยจึงมีหอย่อมบ้านทั้งหมด 26 หอย่อม บ้านครัวเรือนกว่า 3,000 หลัง ในช่วงปี 2537 ครัวเรือนกว่า 6,000 ครัวเรือนย้ายเข้ามาอยู่ รัฐบาลพม่า สนับสนุนอาหารเฉพาะในช่วง 4 ปี 1 เดือนแรก หลังจากนั้น ชาวบ้านบางส่วนก็ย้ายออกไป ผู้ที่เหลือคือผู้ที่ สมัครใจจะอยู่ในชุมชนที่กินเจและช่วยงานก่อสร้างโดยที่ไม่ได้ค่าตอบแทนเป็นตัวเงิน ในแต่ละหอย่อมบ้าน จะมีผู้นำ 2-3 คน กรณีหมู่บ้านขนาดใหญ่มากกว่า 200 หลังจะมีผู้นำ 4 คน ผู้นำเหล่านี้ รวมทั้งตัวลุงทมเอง ไม่ได้ค่าตอบแทนเป็นตัวเงินแต่จะได้รับเป็นข้าวสาร มีหน้าที่คอยดูแลลูกบ้านให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ของมโหัยจึง หรือจัดประชุม แบ่งงาน เมื่อมีการจัดงานเทศกาลหรือพิธีต่าง ๆ ถือว่าเป็นการ “อยู่ช่วย งาน หลวงพ่อ” นอกจากนี้ยังมีการตั้งคณะทำงานฝ่ายต่างๆ ประธานฝ่ายวัฒนธรรมปัจจุบันคืออูตังวินัย ซึ่งเป็น หลานชาย(ลูกของพี่สาว)ของหลวงพ่อบุทธชนะ อูตังวินัยเคยบวช 10 ปี ต่อมาไปเรียนทางธรรมที่มณฑลเย่ สองปี สึกมาแล้ว 10 ปี เมื่อสึกออกมา ช่วงแรก ทำงานเป็นคนขับรถรับจ้างระหว่างเมียวดีกับมโหัยจึง ในช่วงนั้น หลวงพ่อทราบข่าวว่าชอบกินเหล้ากินเบียร์ ก็เลยชวนให้มาช่วยทำงาน โดยทำ หน้าที่ประธาน แทนอูตังมะนิแมนดิง ศิลปินผู้ดูแลการสร้างพระธาตุนานอู ซึ่งมีอายุมากแล้ว

วัดมโหัยจึงมีพระผู้ใหญ่มาก รูป หลวงพ่อบุทธชนะถือว่าเป็นเจ้าอาวาส แต่ผู้ที่บริหารงานประจำวัน และอยู่ประจำคือรองเจ้าอาวาสชื่อพระอนุายิกะ ซึ่งลุงทมจะทำงานด้วยอย่างใกล้ชิด ลุงทมไปหาพระอนุายิกะซึ่งกำลังขับรถไถขนาดใหญ่ขุดดินอยู่กลางทุ่งนา ที่เปลี่ยนสภาพเป็น โรงงานทำอิฐ พระบอกว่ามาขุดดิน ทำบ่อน้ำให้คนงานได้กินในช่วงที่มาทำอิฐ ที่ประเทศพมามีการใช้อิฐในการสร้างวัดจำนวนมาก เพื่อ ประหยัดและสะดวก วัดจะทำอิฐเอง ผู้ที่มาทำอิฐก็เป็นคนกะเหรี่ยงที่อยู่มโหัยจึง ลุงทมเรียกว่าผู้ที่มาทำงาน นี้เป็น”ลูกน้องหลวงพ่อ” สิ่งที่ได้ตอบแทนจากการทำงานก็จะได้ข้าวสาร 1 กระสอบต่อ 1 เดือน อย่างไรก็ตาม แรงงานจากหมู่บ้านยังไม่พอ ต้องจ้างคนพม่ามาเพิ่ม แต่ให้ค่าแรงครึ่งเดียว การสร้างถนนก็เช่นกัน พระ บอกว่าถ้าให้คนมารับเหมาก่อสร้างจะต้องจ่ายเงิน 50 ล้านจ๊าดต่อระยะทาง 1 ไมล์ แต่ถ้าทำเองจะเสีย ค่าใช้จ่ายถูกลงมากคือ 20 ล้านจ๊าด

รูปที่ 18: อิฐที่ผลิตสำหรับการก่อสร้างของวัดมโหยจิ๋ว

ผู้วิจัยถามลุ่มทว่า การละเมิดกฎระเบียบทางศีลธรรมมีมากน้อยแค่ไหน ลุ่มทบอกว่า ในบริเวณเขตเมืองมโหยจิ๋ว ถ้าพบว่ามีชาวบ้านเมาเหล้า และกินเนื้อสัตว์ จะถูกนำไปขังไว้อย่างน้อย 24 ชั่วโมง โดยมิถูกอยู่ใกล้ ๆ ด้านตรวจก่อนเข้าหมู่บ้าน ลุ่มทบอกว่าไม่เคยเกิดปัญหาอาชญากรรมรุนแรง เช่น การฆ่ากัน ถ้าเกิดก็จะส่งให้รัฐบาลพม่าเป็นผู้ดำเนินคดี ส่วนกรณีผู้สาวถ้าเกิดต้องไล่ออกนอกหมู่บ้าน เมื่อมาถึงทางเข้ามโหยจิ๋วจะมีด่านตรวจเหล้า ยาเสพติดและเนื้อสัตว์ ถ้าถูกจับได้ จะ ลงโทษให้คนขับรถและเจ้าของวัสดุเหล่านั้น ขึ้นตากแดด

3.4 สรุปท้ายบท

การสร้างเมืองมโหยจิ๋วในฐานะเมืองที่รุ่งเรืองทางพุทธศาสนา เป็นเมืองที่ศักดิ์สิทธิ์ ผู้คนอยู่ในศีลธรรมตามตำนาน ที่เป็นเมืองกิมลาที่มีกษัตริย์ที่มีคุณธรรมถือศีลกินเจปกครองมาตั้งแต่โบราณ ถือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสร้างพุทธศาสนาหรือแผ่นดินพุทธที่รุ่งเรืองของพระพุทธศาสนา ที่มีเมืองมโหยจิ๋วเป็นศูนย์กลางและขยายออกไปครอบคลุมพื้นที่รอบๆ ในลักษณะที่คล้ายกับเขตปกครองตามคติจักรวาล (galactic polity) ที่บรรยายไว้อย่างละเอียดในงานของ Tambiah (1976: 108) โดยเฉพาะเมื่อกล่าวถึงการสร้างเจดีย์ 99 องค์บนยอดเขา 99 ลูก เป็นไปตามคติจักรวาล ที่ประกอบไปด้วยสามพื้นที่ ในแต่ละพื้นที่จะมีเมือง 33 เมือง ได้แก่ เมืองหลวง 1 เมืองซึ่งเป็นประทับของพระอินทร์ เมืองขนาดรองอีก 4 เมืองที่ประทับของท้าว

จุลโลกบาล และเมืองเล็กอีก 28 เมืองของเทวดา 28 องค์ รวมเป็น 33 เมือง อาณาจักรก่อนสมัยใหม่ เช่น อาณาจักรหงสาวดี จะประกอบไปด้วย 3 แคว้น ได้แก่พะโคเมะตะมะ และพะสิม แคว้นละ 33 เมืองรวมทั้งหมด 99 เมือง

สำหรับเมืองมโหัยจึงก็เช่นเดียวกับเมืองในคคจักรวาลที่เป็นเมืองศูนย์กลางมีพระอุทฺตนะเป็นผู้ปกครองที่เป็นกษัตริย์หรือราชาที่เป็นทั้งนักรบและผู้ทรงศีลผู้อุปถัมภ์พระพุทธศาสนาไปพร้อมกัน การทำนุบำรุงศาสนาเห็นได้ชัดในเรื่องการก่อสร้างและบูรณะปฏิสังขรณ์ศาสนสถาน ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นศาสนวัตถุและสิ่งก่อสร้างที่คนทั่วไปนับถือว่าเป็นของศักดิ์สิทธิ์ที่มีมาแต่โบราณ และที่สำคัญที่คล้ายกับการบำรุงพระศาสนาของกษัตริย์ในสมัยก่อน โดยเฉพาะในกรณีของกษัตริย์มินดงที่ปกครองเมืองหลวงมณฑลพะเย่กว่าหนึ่งศตวรรษที่ผ่านมา ได้ทรงโปรดให้มีการจารึกพระไตรปิฎกเป็นภาษาพม่าลงบนแผ่นหินอ่อน 429 แผ่น²⁹ อย่างไรก็ดี โครงการของหลวงพ่อกำทำในระดับที่ใหญ่กว่ามากโดยวางแผนการจารึกไว้บนแผ่นหินอ่อนกว่าสองพันแผ่น

จากมโหัยจึงที่เป็นเสมือนศูนย์กลางของจักรวาล หลวงพ่อก็อขยายพื้นที่การสร้างวัดและเจดีย์ออกไปยังบริเวณเมืองและหมู่บ้านที่อยู่รอบมโหัยจึงทุกทิศ ทางทิศเหนือ มีการสร้างในเขตเมืองผาปูน ทาง ทิศตะวันตกออกครอบคลุมพื้นที่ที่ถนนตัดผ่านไปถึงบริเวณชายแดนและข้ามแดนไปในบริเวณอำเภอชายแดนและเมืองขึ้นในของประเทศไทย เลียบชายแดนในเขตแคว้นบวลงไปจนถึงเมืองเมียวดี ทางทิศใต้ ขยายการก่อสร้างบนเส้นทางจากเมืองเมียวดี ผ่านเกาะกะ ริก จงโด จาย ไป จนถึงเมืองพะอัน โดยมีศาสนสถานที่สำคัญเช่นวัดกบหกตัวที่เมียวดี เจดีย์ใจใช้ที่เขตพื้นที่จาย และการก่อสร้างที่วัดใหญ่ประจำเมืองพะอัน ทางทิศตะวันตกมีการสร้างที่เมืองสะโทง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การร่วมสร้างและถวายหม้องใบใหญ่ที่วัดอะลังสะยา อย่างไรก็ดี การสร้างพุทธเทศาของหลวงพ่อกำ แม้จะมีลักษณะการฟื้นฟูความรุ่งเรืองทางศาสนสถานและการสร้างชุมชนศีลธรรมที่เข้มงวดโดยการกินเจและห้ามเอาเนื้อสัตว์เข้ามาในพื้นที่ แต่ก็มีการพัฒนาพื้นที่ให้ทันสมัยไปพร้อมกัน ทั้งในด้านโครงสร้างพื้นฐาน สถานบริการสมัยใหม่ และการท่องเที่ยวที่จะเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชน ด้วยเหตุนี้ถ้าหากความตั้งใจเชิงวิภาษวิธีที่ Tambiah (1976) เขียนไว้จะเป็นเรื่องของคู่ตรงข้ามระหว่างศาสนาและการเมืองแล้ว การดำรงอยู่ของธรรมราชาในยุคใหม่ในกรณีหลวงพ่อกำอุทฺตนะ ยังเพิ่มเรื่องความทันสมัยและเศรษฐกิจเงินตราที่เพิ่มเข้ามาเป็นองค์ประกอบที่ 3 ของความขัดแย้ง

²⁹ จากการสังคายนาพระไตรปิฎกครั้งแรกในพม่า มีการจารึกพระไตรปิฎกลงในแผ่นหินอ่อน ด้วยการอุปถัมภ์ของพระเจ้ามินดง ใน พ.ศ. 2414 <http://www.larnbuddhism.com/tripitaka/abouttripitaka/country.html>

บทที่ 4

ชาวกะเหรี่ยงพรมแดน: ผู้ปฏิบัติการเชื่อมต่อเครือข่ายทางศาสนา

การที่พระอุทฺตนะสามารถเดินทางข้ามเขตแดนไปมาระหว่างประเทศไทยกับประเทศเมียนมาร์บ่อยครั้งเพื่อไปรักษาตัวที่โรงพยาบาลในกรุงเทพฯ และทำกิจกรรมทางศาสนาในหลายพื้นที่ทางภาคเหนือและภาคกลางของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งตั้งแต่ปี 2553 เป็นต้นมา ก็เนื่องด้วยมีคนกะเหรี่ยงจำนวนหนึ่งที่เป็นผู้เชื่อถือศรัทธาและเป็นผู้ทำหน้าที่เชื่อมต่อระหว่างพระอุทฺตนะกับคนหรือสถานที่ต่าง ๆ ทำให้เกิดการขยายตัวของเครือข่ายที่เข้าร่วมในการเคลื่อนไหว คนกะเหรี่ยงเหล่านี้เป็นผู้ที่อยู่บริเวณพรมแดน มีประสบการณ์การข้ามไปมาระหว่างประเทศไทยและประเทศเมียนมาร์ ทำให้สามารถใช้ภาษาได้หลายภาษา และคุ้นเคยกับวัฒนธรรมทั้งไทย พม่า และกะเหรี่ยง คนส่วนหนึ่งมีบัตรประชาชนของทั้งสองประเทศทำให้สามารถเดินทางได้ข้ามพรมแดนได้อย่างไม่มีปัญหาเรื่องการเข้าเมืองผิดกฎหมาย ด้วยคุณสมบัติเช่นนี้ ทำให้สามารถทำหน้าที่ประสานงานและนำพาพระอุทฺตนะไปเชื่อมกับบุคคลและพื้นที่ในประเทศไทยได้ กลุ่มกะเหรี่ยงที่มีบทบาทสำคัญในเรื่องการเชื่อมต่อนี้ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ กลุ่มแรกได้แก่คนกะเหรี่ยงที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ใกล้วัดพระพุทธบาทผาหนาม (ต่อไปเรียกวัดผาหนาม) และวัดพระพุทธบาทห้วยต้ม (ต่อไปเรียกวัดห้วยต้ม) ทั้งสองวัดอยู่ในอำเภอ ลี้ จังหวัดลำพูน เป็นกลุ่มที่เชื่อถือศรัทธาครูบาขาวปีและครูบาวงศ์ที่ล่วงลับไปแล้ว ที่ให้การต้อนรับการมาสร้างเจดีย์ที่ยอดดอยตะเภาของพระอุทฺตนะ กลุ่มที่สองได้แก่ กลุ่มคนกะเหรี่ยงที่อยู่หมู่บ้านแม่ตะวอและหมู่บ้านในบริเวณชายแดนไทยที่ช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่การเดินทางและการทำกิจกรรมทางศาสนาของพระอุทฺตนะในเขตประเทศไทย และกลุ่มสุดท้ายได้แก่ กลุ่มพระที่เป็นลูกศิษย์ที่มีประสบการณ์การข้ามแดน และช่วยในการขยายกิจกรรมทางศาสนา

4.1 ชาวกะเหรี่ยงผู้เชื่อถือศรัทธาในครูบา

ครูบาเป็นคำที่คนทางภาคเหนือของประเทศไทยหรือที่เรียกกันว่าคนเมือง ใช้เรียกพระอาวุโสที่เป็นที่เคารพสักการะ ครูบาที่มีชื่อเสียงและมีลักษณะของผู้มีบุญที่รู้จักกันแพร่หลาย ได้แก่ ครูบาศรีวิชัย (2421-2482) ครูบาขาวปี (2432-2520) และครูบาวงศ์ (2456-2543) ที่มีวัตรปฏิบัติคล้ายคลึงกับลักษณะของพระอุทฺตนะ ในด้านการเดินทางไปยังเขตป่าเขาและชนบทเพื่อก่อสร้างศาสนสถาน การนั่งสมาธิและการถือศีลกินเจ และที่สำคัญคือผู้ที่เชื่อถือศรัทธาอย่างสูงเป็นจำนวนมากมาจากกลุ่มกะเหรี่ยงที่มีถิ่นฐานอยู่บริเวณพรมแดนไทย-พม่า ได้แก่พื้นที่สูงของอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน อำเภอฮอดและอมก๋อยของ

จังหวัดเชียงใหม่ และอำเภอแม่ระมาด และอำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก การเชื่อถือศรัทธาเริ่มตั้งแต่รุ่นปู่ย่า ตายายที่ศรัทธาศรีวิชัย และพากันมาร่วมสร้างทางขึ้นดอยสุเทพตั้งแต่ปี 2478 เมื่อศรัทธาศรีวิชัย มรณภาพลง คนกะเหรี่ยงรุ่นลูกรุ่นหลานก็หันมาเคารพศรัทธาศรีวิชัย และศรัทธาวางศ์ ซึ่งเป็นลูกศิษย์ศรัทธาศรีวิชัยและมีวัตรปฏิบัติในแนวทางเดียวกัน การโยกย้ายที่อยู่อาศัยมาอยู่บริเวณใกล้วัดของครูบา เป็นการตัดความสัมพันธ์กับผีบรรพบุรุษและผีเจ้าที่ และอุทิศตัวเองให้กับพระเจ้าองค์ใหม่ที่เราเรียกเป็นภาษากะเหรี่ยง สะกอว่า กะจ๋า ดังจะเห็นได้จากคำเรียกศรัทธาศรีวิชัยว่า กะจ๋าบอ โดย บอแปลว่าสี่เหลี่ยงตามสี่ฝ่าจิ๋ว และเรียกศรัทธาวางศ์ว่า กะจ๋าวา โดยคำว่าวแปลว่าขาว ตามสีของผ้าถุงหม่มของศรัทธาวางศ์ และเรียกศรัทธาวางศ์ว่า กะจ๋าวะโค้ ซึ่งหมายถึงพระเจ้าตนใหญ่

การปฏิบัติของครูบามีความคล้ายคลึงกับการปฏิบัติของพระอุทฺตสนะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่อง การฉันมังสะวิรัติ ศรัทธาวางศ์อธิบายว่าการฉันมังสะวิรัติจะทำให้รอดพ้นจากการกระทำของผีร้าย เนื่องจากผีร้ายพวกนี้เคยถูกลี้นด้วยไก่อและหมู เมื่อคนไม่กินไก่อและหมู ผีร้ายก็จะไม่ทำอันตรายเราเพราะรู้ว่าไม่สามารถจะมาขอกินหมูกับไก่อจากคนได้ กลุ่มกะเหรี่ยงที่ย้ายมาอยู่ที่วัดผาหนามของศรัทธาวางศ์ และวัดห้วยตัมของศรัทธาวางศ์ต่างก็กินมังสะวิรัติ อย่างน้อยก็ในระยะสองสามปีแรก เมื่อศรัทธาวางศ์มรณภาพในปี 2520 และศรัทธาวางศ์มรณภาพในปี 2543 คนกะเหรี่ยงส่วนใหญ่เริ่มเปลี่ยนแปลงจากที่เคยกินอาหารมังสะวิรัติอย่างเคร่งครัด ก็เริ่มกินทุกอย่างตามสะดวก เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตจากเดิมเมื่อเกือบ 40 ปีที่ผ่านมา ที่ทำการเกษตรหรือทำงานอย่างอื่นภายในพื้นที่พอเลี้ยงชีพ เวลาส่วนใหญ่ทุ่มเทในการทำงานก่อสร้างของครูบาเพื่อให้ได้บุญ บ้างก็อยู่ได้ด้วยข้าวและอาหารที่มีคนเอามาถวายครูบา ในระยะหลังวิถีชีวิตเปลี่ยนเป็นการไปทำงานในเมืองใหญ่เพื่อหารายได้เงินสดมาใช้สำหรับการบริโภคสิ่งอำนวยความสะดวกใหม่ ๆ ชาวชนส่วนใหญ่ไปเรียนต่อการศึกษาในระดับสูงในตัวอำเภอหรือตัวจังหวัด และรับเอาวิถีการดำรงชีวิตและวัฒนธรรมแบบใหม่

อย่างไรก็ดี ยังมีคนกะเหรี่ยงที่อาวุโสในวัย 70-80 ปี และลูกหลานที่เป็นเยาวชนหรือวัยกลางคน บางคนที่ยังเชื่อมั่นต่อวิถีทางของครูบา ยังคงวิถีชีวิตที่ครูบาเคยสั่งสอนและกำชับให้ปฏิบัติ ได้แก่ การกินมังสะวิรัติ การตั้งใจทำบุญด้วยการช่วยสร้างศาสนสถาน และยังคงรอคอยการกลับมาของ กะจ๋าหรือพระเจ้าที่จะมาสืบทอดเจตนารมณ์ของครูบาที่จะนำพาไปสู่ยุคพระศรีอาริย์ที่ทุกคนมีความอยู่ดีมีสุข การเดินทางข้ามแดนไปมาและการย้ายถิ่นของระหว่างคนกะเหรี่ยงจากรัฐกะเหรี่ยงของพม่าและชายแดนไทย ทำให้ผู้อาวุโสเหล่านี้ทราบข่าวพระอุทฺตสนะที่มีวัตรปฏิบัติเหมือนครูบา และได้ชวนผู้อาวุโสทั้งหญิงและชายจากหมู่บ้านกะเหรี่ยงศรัทธาวัดผาหนาม และวัดห้วยตัม จำนวน 12 คนเดินทางไปรัฐกะเหรี่ยง ในลักษณะของ

การจาริกแสวงบุญไปยังวัดสำคัญ ได้แก่ วัดอะลังสะยา บริเวณเมืองสะโทง เขตพะโค วัดบนยอดเขาส่วยกะบิน เมืองพะอัน และวัดมโหยจิ เมืองแลงบวย

วัดอะลังสะยาและวัดมโหยจิ ในเขตรัฐกะเหรี่ยงของประเทศเมียนมาร์ และวัดห้วยดัม และวัดผาหนามในเขตอำเภอเถิง จังหวัดลำพูน มีลักษณะคล้ายกัน ในหลายด้าน ด้านแรก ผู้นำการสร้างวัดนี้ ถือเป็นพระผู้มีบุญบารมี เป็นพระเจ้าหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ หรือที่เรียกในภาษากะเหรี่ยงว่า กะจ่า ผู้มุ่งเน้นการก่อสร้างเจดีย์และศาสนสถาน เช่น วัดอะลังสะยา ซึ่งแปลว่า 100 วา ที่หมายถึงขนาดของเจดีย์ที่วัดได้ 100 วา ที่นี้มีการสร้างเจดีย์ และวัดซึ่งประกอบไปด้วย โบสถ์ วิหาร กุฏิจำนวนมาก นอกเหนือจากการเดินทางก่อสร้างเจดีย์และวัดแล้ว ผู้นำยังเป็นผู้นำทางด้านศีลธรรม ได้แก่ การถือศีล กินเจ และมุ่งเน้นการนั่งวิปัสสนา ด้านที่สองแม้ผู้นำจะไม่ใช้เชื้อสายกะเหรี่ยงทั้งหมด นั่นคือพระอะลังสะยาเป็นเชื้อสายปะโอ และกรณีครูบาขาวปีและครูบาวงศ์เป็นคนเมือง แต่ผู้ที่ติดตาม เข้าร่วมใช้แรงงานในโครงการก่อสร้าง และผู้ที่ปฏิบัติตามแนวทางการปฏิบัติของพระหรือครูบาอย่างจริงจัง ส่วนใหญ่เป็นคนกะเหรี่ยงทั้งกะเหรี่ยงสะกอและไปจากหมู่บ้านในเขตป่าเขา การย้ายเข้ามาอยู่ใกล้วัดทำให้เกิดชุมชนศีลธรรมในบริเวณรอบวัด

ในบรรดาวัดและชุมชนศีลธรรม วัดอะลังสะยาจะถูกตั้งขึ้นร่วมสมัยกับครูบาขาวปี (2432-2520) ซึ่งจากงานวิจัยปริญญาโทของคูว์จ๊วย (Kwancheuan 1988) คนกะเหรี่ยงจากอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ก่อนที่จะย้ายมาอยู่ที่วัดผาหนาม ในช่วงปี 2513 นั้น เคยมีประสบการณ์การเดินทางไปจาริกแสวงบุญที่วัดอะลังสะยามาก่อน ปัจจุบันพระอะลังสะยาที่สร้างวัดได้มรณภาพไปแล้ว ผู้ที่เป็นเจ้าอาวาสต่อมาเป็นผู้ของพระอะลังสะยาที่เกิดก่อนที่พระอะลังสะยาจะบวช

การเดินทางข้ามแดนของกลุ่มผู้นำกะเหรี่ยงจากอำเภอเถิง จังหวัดลำพูน เพื่อไปสักการะบูชาเจดีย์และทำบุญที่วัดอะลังสะยา ประกอบกับได้ข่าวว่าพระอะลังสะยาที่มรณภาพไปนั้น ได้กลับมาเกิดใหม่แล้ว³⁰ และไปที่วัดมโหยจิ เนื่องจากต้องการไปสักการะพระอุทูนะที่มีวัตรปฏิบัติเหมือนครูบา จึงคาดหวังว่าอาจจะเป็นผู้นำและผู้ดูแลคนกะเหรี่ยงต่อจากครูบา การเดินทางไปยังวัดดังกล่าวไป 3 ครั้งในปี 2548 ปี 2550 และปี 2552 การที่สามารถจัดการเรื่องการเดินทางไปได้ เนื่องจากการคมนาคมสะดวกมากขึ้น ผู้นำกะเหรี่ยง

³⁰ พระที่วัดอะลังสะยา(สัมภาษณ์วันที่ 30 ธันวาคม 2557) เล่าว่า ผู้ที่เชื่อว่าเป็นพระอะลังสะยามาเกิดใหม่ เป็นคนไทใหญ่ เกิดที่เมืองดองยี ทราบว่าเป็นพระอะลังสะยาเพราะมีเรื่องเล่าว่าก่อนที่พระจะมรณภาพ คู่สามีภรรยาชาวไทใหญ่มาไหว้พระพระบอกว่าจะขอไปอยู่ด้วย ตอนที่ทราบกันว่าเป็นพระอะลังสะยามาเกิดนั้น เป็นเณรอายุ 12-13 ปี และมาอยู่ที่อะลังสะยาได้ 5 ปี จึงสึก ปัจจุบันก็เดินทางไปกับเจ้าอาวาสเพื่อไปสร้างวัดตามที่ต่าง ๆ ที่วัดมีซีดีเผยแพร่เรื่องราวการเกิดมาใหม่ของพระอะลังสะยา

วัดผาหนามและวัดห้วยดัม มีลูกหลานที่ทำงานได้เงินเดือนประจำหรือเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจแบบเงินตรามากขึ้น จึงมีเงินพอสำหรับจ้างเหมารถโดยสาร และใช้จ่ายระหว่างทาง

ลุงนี้ กระเหรี่ยงไปจากอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ อายุ 60 กว่าปี³¹ เป็นผู้นำทางศาสนาหรืออาจารย์วัดหรือเรียกในภาษาพม่าว่าจอตะก่า ของวัดผาหนาม เป็นคนหนึ่งที่ริเริ่มชักชวนผู้ที่มีความคิดใกล้เคียงกันเดินทางไปพม่า ลุงนี้เล่าให้ผู้วิจัยทราบว่าการเดินทางไปครั้งแรก ขณะเดินทางได้พบกับพระอุทฺตนะซึ่งชาวบ้านเรียกว่า พื่อค่อตอเป็นช่วงเวลาสั้น ๆ แต่ดูเหมือนพื่อค่อตอจะเปรยออกมาว่าจะมาสร้างเจดีย์ในประเทศไทย เนื่องจากมีคนไทยบริจาคเงินเพื่อสร้างเจดีย์จำนวนมากในพม่า พื่อค่อตอจึงเห็นว่าควรเอาเงินเหล่านั้นมาสร้างในประเทศไทยด้วย การสร้างเจดีย์ทั้งฝั่งไทยและฝั่งพม่าจะทำให้เกิดความสามัคคีกัน พื่อค่อตอยังพูดถึงแผนการที่จะมายกยอฉัตรของเจดีย์ศรีเวียงชัยที่วัดห้วยดัม ซึ่งในขณะนั้นสร้างจนจะเสร็จแล้ว³² ก่อนจาก พื่อค่อตอได้มอบยาให้และกำชับให้เคร่งครัดกับการกินมังสะวิรัติ ในการไปที่วัดมใหญ่ จึงครั้งที่สองในปี 2550 ทางคณะไม่ได้พบกับพื่อค่อตอ เพราะไม่อยู่ ส่วนครั้งสุดท้ายที่ไปในปี 2552 ได้พบกับพื่อค่อตอ ซึ่งตอนนั้นดูเหมือนไม่ค่อยสบาย จำได้ว่าพื่อค่อตอถามว่ามาจากไหน มากันกี่คน ตอนหลังมาพบกับพื่อค่อตอ ช่วงที่มาสร้างพระธาตุที่ดอยตะเภา พื่อค่อตอบอกลุงนี้ว่าตอนที่พบบันที่พม่าไม่มีเวลาได้คุยกันมาก ต้องมาคุยกันที่นี่

ผู้วิจัยถามลุงนี้และผู้นำอาวุโสในหมู่บ้านว่าทำไมถึงเชื่อถือศรัทธาพื่อค่อตอ ลุงนี้เล่าให้ฟังว่าหลังจากที่ครูบาขาวปีมรณภาพไปได้เพียงวันเดียว เขาฝันเห็นครูบาขาวปีมาหาและบอกเขาว่า ครูบาจะไปแล้ว จะไปอยู่ที่อมก๋อย 7 วัน หลังจากนั้นจะลงไปที่พม่า ผู้วิจัยถามลุงนี้ว่า พื่อค่อตอเป็นครูบาขาวปีมาเกิดหรือ ลุงนี้บอกว่าไม่รู้ว่าเป็นครูบาขาวปีหรือเปล่า แต่ “พื่อค่อตอบอกว่าครูบาศรีวิชัย ครูบาขาวปี และครูบาวงศ์ ตอนนี้อยู่ที่เรานี้แหละ ชาติที่แล้วทำอะไรไม่เสร็จก็จะมาสร้างต่อ” ลุงนี้อธิบายต่อว่า “ไม่ใช่มาเกิด แต่มันจะเข้าร่าง เป็นสายเดียวกัน ครูบาเจ้าราช³³ ครูบาศรีวิชัย ครูบาวงศ์ ครูบาค่อตอ รู้อย่างเดียวกันเห็นอย่างเดียวกัน มันสายเดียวกัน” และว่า “ครูบาแต่ละคนไม่มีแล้ว อยู่ที่พื่อค่อตอคนเดียว”

³¹ สัมภาษณ์วันที่ 15 ตุลาคม 2556

³² เจดีย์ขนาดใหญ่ที่สร้างตามแบบของพระมหาเจดีย์ชเวดากองที่เมืองย่างกุ้งของพม่า เจดีย์นี้ใช้เวลาสร้างถึง 11 ปี ตั้งแต่ปี 2538 ถึง 2549

³³ พระกระเหรี่ยงไปจากเมืองพะอาน รัฐกะเหรี่ยงของพม่าที่เคยมาตั้งวัดในพื้นที่ป่าเขาของจังหวัดลำพูนในช่วงปี 2500-2510 ว่ากันว่าครูบาราชมีความใกล้ชิดกับครูบาขาวปี ครูบาขาวปีเคยเดินทางมาพบหลายครั้ง คณะกระเหรี่ยงในบริเวณอำเภोजอมทองที่มีเขตติดต่อกับลำพูนจำนวนมาก พวกเขามักเข้าไปอยู่รอบวัดของครูบาราช (ดูรายละเอียดใน Gravers 2012)

เพื่อติดต่อเดินทางมาเริ่มการก่อสร้างเจดีย์ที่ยอดคอยตะเมาะ ในอำเภอคอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อเดือนมกราคม 2555 คอยตะเมาะอยู่ไม่ไกลจากวัดพุทธบาทตะเมาะ ซึ่งเป็นวัดที่ครูบาขาวปีมาสร้างและจำพรรษาอยู่ถึง 33 ปี คนกะเหรี่ยงจากวัดผาหนาม วัดห้วยดัม และหมู่บ้านกะเหรี่ยงข้างเคียงมาร่วมสร้างเจดีย์กันอย่างคึกคัก บรรยาการของการร่วมกันสร้างเจดีย์โดยความสมัครใจของผู้คนจากหลายหมู่บ้านที่อยู่ห่างไกลแบบนี้หายไปหลายปีแล้วตั้งแต่การมรณภาพของครูบาขาวปี ชาวกะเหรี่ยงวัดผาหนามและวัดห้วยดัมยืนยันกับผู้วิจัยว่า การเดินทางมาของเพื่อติดต่อตรงกับคำทำนายที่ทั้งครูบาขาวปีและครูบาวงศ์เคยกล่าวไว้ที่ว่าสักวันหนึ่งเจ้าของคอยตะเมาะจะมา โดยขยายความว่า ครูบาขาวปีไม่ไปสร้างเจดีย์บนยอดคอยตะเมาะ เพราะจะมีเจ้าของคอยที่จะมาสร้างเอง เมื่อผู้วิจัยถามลุนีว่าใครที่เป็นคนนิมนต์ให้เพื่อติดต่อมาสร้างเจดีย์ที่คอยตะเมาะ ลุนีตอบว่า “ไม่มีใคร เขามาเอง ถึงเวลาที่เจ้าของคอยตะเมาะจะมา เพื่อติดต่อเห็นทุกอย่างด้วยตนเองไม่จำเป็นต้องถามใคร” ผู้นำจากพระพุทธรูปห้วยดัมเองก็พูดถึงคำทำนายของครูบาขาวปีที่ว่า เมื่อใดที่หน้าผาที่คอยตะเมาะตั้งตรง³⁴ เมื่อนั้นแหละเจ้าของจะมา ซึ่งก็ปรากฏว่าผาที่คอยตะเมาะปัจจุบันนี้มีการตั้งตรงต่างจากเดิมที่มีลักษณะโค้งงอ เช่นเดียวกับครูบาวงศ์ที่ทำนายว่า เจ้าของคอยตะเมาะจะมาจากทางทิศตะวันตก ครูบาวงศ์เคยอธิบายว่ามีพระสามรูปที่ถือว่าอยู่ในสายเดียวกัน ได้แก่ พระอลังสะยา ธรรมันยะ และเพื่อติดต่อ โดยถือว่าเป็นการสืบเชื้อสายฝ่ายแม่ ส่วนทางประเทศไทย จะมีเชื้อสายฝ่ายพ่อที่ประกอบไปด้วย ครูบาชัยลังกา ซึ่งเป็นครูของครูบาศรีวิชัย ครูบาศรีวิชัย ครูบาขาวปี และครูบาวงศ์

ในเรื่องการมาสร้างเจดีย์ที่คอยตะเมาะนี้ พระจากวัดมโหฬายิงที่มาช่วยสร้างเจดีย์ที่คอยตะเมาะอธิบายว่าเพื่อติดต่อตั้งใจที่จะมาสร้างเจดีย์นี้เมื่อ 20 ปีก่อนแล้ว แต่โอกาสไม่อำนวย ผู้วิจัยคาดว่าเพื่อติดต่อทราบเรื่องคอยตะเมาะจากคนที่อยู่บริเวณชายแดนที่มามีบวชเรียนอยู่ที่วัดห้วยดัม หรือจากลูกศิษย์และผู้ศรัทธาครูบาขาวปีที่เดินทางไปแสวงบุญและเข้าไปกราบไหว้เพื่อติดต่อครั้งแรกเมื่อปี 2548 พระอีกองค์ที่มาจากวัดมโหฬายิงบอกว่า เพื่อติดต่อมีตาทิพย์ อยู่ที่คอตอ พอมองเห็นว่าเมืองไทยน้ำจะท่วม³⁵ เพื่อจึงขอร้องเทพดาให้ลดปริมาณน้ำ โดยจะขอสร้างพระธาตุเป็นการแลกเปลี่ยน

ในระหว่างการก่อสร้างเจดีย์ที่บรรจุพระธาตุบนยอดคอยตะเมาะ ชาวกะเหรี่ยงหลายพันคนจากหลายหมู่บ้านได้มาช่วยกันสร้าง จำนวนไม่น้อยเป็นชาวกะเหรี่ยงจากวัดผาหนาม และวัดห้วยดัม แต่อีกจำนวนมากมาจากหลายหมู่บ้านในเขตอำเภอข้างเคียง ได้แก่ อำเภอคอยเต่า ฮอด และอมก๋อย ซึ่งส่วนใหญ่

³⁴ คนกะเหรี่ยงที่ให้ความศรัทธาหลวงพ่อบุทธนะจะยืนยันว่าคอยตะเมาะที่เคยโค้งงอ ปัจจุบันจะเหยียดตรง แต่เมื่อถามว่าเหยียดตรงตั้งแต่เมื่อไหร่ จะตอบต่างกัน บ้างว่าตรงมาแล้ว 3 ปี บ้างว่า 2 ปี แต่ตั้งตรงก่อนที่หลวงพ่อบุทธนะจะมาสร้างเจดีย์

³⁵ น้ำท่วมใหญ่เกิดขึ้นในประเทศไทยในปี 2554

เป็นผู้ที่ศรัทธาและติดตามครูบาขาวปี ครูบาวงศ์และครูบาศรีวิชัย ชาวบ้านเล่าว่าในแต่ละวันจะมีคนประมาณ 500 คนแบกก้อนหิน ทราบและซีเมนต์ปิ่นขึ้นไปบนเขาตามทางแคบ ๆ ที่ยังไม่ได้พัฒนาเป็นทางเดินหรือถนน และตามภูเขาคือเป็นโขดหินสูงชัน ผู้นำกะเหรี่ยงเล่าให้ผู้วิจัยฟังว่า บางคนที่มีมาร่วมทำบุญกับพ่อค้อต่อบอกว่าเคยเห็นพ่อค้อต่อในความฝันก่อนที่จะมาเจอตัวจริง การร่วมแรงร่วมใจกันของคนจำนวนมากทั้งในด้านการใช้แรงงานและการระดมการบริจาคเป็นวัสดุก่อสร้างและอาหารจากหลายแหล่งทำให้การสร้างพระธาตุเสร็จลงภายในเวลาเพียง 2 เดือน

รูปที่ 19 เจดีย์และสิ่งก่อสร้างที่ค้อยตะเมาะ อำเภอค้อยเต่า จังหวัดเชียงใหม่

แม้คนกะเหรี่ยงบางคนไม่เชื่อในเรื่องคำทำนายของครูบาวงศ์หรือครูบาขาวปีที่เกี่ยวกับการมาของเจ้าของค้อยตะเมาะ และไม่ไว้วางใจพ่อค้อต่อ แต่ก็มีจำนวนมากที่เชื่ออย่างสนิทใจว่าพ่อค้อต่อคือผู้ที่จะมีนำคนกะเหรี่ยงในการสร้างสังคมศีลธรรม โดยดูได้จากกรปฏิบัติของพ่อค้อต่อ ในเรื่องการกินมังสะวิรัติอย่าง

เข้มงวด ความมุ่งมั่นในการสร้างเจดีย์และสาธารณูปโภคอื่น ๆ ในลักษณะที่ครูบาวาปีและครูบาวงศ์เคยทำ
กะเหรี่ยงบางคนอาจจะตั้งข้อรังเกียจเสียคนจนท้าวพื่อค่อตอเป็นคนพม่า ซึ่งในประเทศไทยมีภาพลักษณ์ของ
ความไม่น่าไว้วางใจ เจ้าบือ ซึ่งอยู่ที่วัดห้วยต้มและช่วยงานพื่อค่อตออย่างเอาจริงเอาจัง บอกว่า แม้คนใน
บ้านจะพูดว่าพื่อค่อตอเป็นพม่าไม่ต้องไปช่วย จริง ๆ แล้วไม่ใช่ เป็นคนปกากะญอเหมือนกัน และว่า “ผม
ไม่สนใจ[ว่าจะ]เป็นพม่าหรือชาติอะไร] สนใจทำบุญอย่างเดียว ทำบุญก็เป็นของผม ผมเป็นเจ้าของบุญ ผม
ถูกใจ ผมไปช่วย เหมือนรุ่นพ่อแม่สร้างทางขึ้นคอยสุเทพ”

เจ้าบือเป็นผู้หนึ่งที่อุทิศตัวเองช่วยงานพื่อค่อตอโดยเฉพาะอย่างยิ่ง โครงการสร้างเจดีย์ โบสถ์
และอาคารอื่น ๆ ในบริเวณเชิงคอยตะเมาะ ตัวของเจ้าบือเองก็ยึดถือคำสอนของครูบาวงศ์ และปฏิบัติ
ตัวอย่างเข้มงวด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องของการกินเจ ก่อนหน้าที่จะพบกับพื่อค่อตอ ตามประวัติเจ้าบือซึ่ง
ปัจจุบัน(ปี 2558)อายุ 51 ปี บ้านเดิมอยู่ที่บริเวณชายแดน อำเภอท่าสองยาง ได้ย้ายเข้ามาอยู่ที่วัดห้วยต้มเมื่อ
ตอนเป็นเณรอายุได้ 18 ปีในปี 2525 มาอยู่ได้ 4-5 ปี พ่อกับแม่ถึงตามมาอยู่ที่วัดด้วย โดยแม่ช่วยทำงานล้าง
จานให้ครูบาวงศ์ ทั้งพ่อและแม่เคยเจอครูบาวงศ์ตอนที่ครูบาไปสร้างวัดที่อมก๋อย ครูบาบอกว่าถ้าจะมาอยู่ที่
วัดพระบาทห้วยต้มต้องกินเจ ถ้าไม่กินเจ ก็ไม่ต้องมา เจ้าบือยังจำคำของครูบาได้ว่า การนับถือผีนั้นหมด
เวลาแล้ว ต้องถือศีล 5 เจ้าบือบวชเป็นเณรได้ 4 พรรษา เป็นพระได้ 1 พรรษา ก็ลาสิกขาบท ไปช่วยขับรถส่ง
ศิลาแลงให้โครงการก่อสร้างของครูบาวงศ์หลายที่

เจ้าบือไม่พอใจที่เมื่อครูบาวงศ์มรณภาพแล้ว ชาวบ้านเริ่มเปลี่ยนแปลง การกินเจมีน้อยลง ซึ่ง
เจ้าบือคิดว่า ถ้าไม่กินเจ ผีอาจจะมากระทำอีก เจ้าบือเชื่อว่าพระอะลังสะยาในเขตรัฐกะเหรี่ยงของพม่า
เป็นพี่น้องครูบาศรีวิชัยตามที่ครูบาวงศ์บอกไว้

ดังนั้น สำหรับเจ้าบือ ลูกนิและผู้นำกะเหรี่ยงที่ยังเคร่งครัดในเรื่องศาสนา พื่อค่อตอคือผู้ที่สืบทอด
แนวทางปฏิบัติแบบครูบาที่ล่วงลับไปแล้ว นั่นคือการสร้างชุมชนศีลธรรมเพื่อเตรียมการมาถึงของพระศรีอา
ริย์ พระพุทธเจ้าองค์ที่ 5 และสังคมแบบยูโทเปีย

4.2 กะเหรี่ยงชายแดน ผู้เชื่อมต่อและขยายเครือข่าย

การเดินทางเกือบทุกวันของพระอุทฺตนะทั้งในเขตเมียนมาร์และข้ามแดนมาในเขตประเทศไทย
เพื่อติดตามการสร้างเจดีย์และสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ในวัด เป็นไปไม่ได้โดยถ้าปราศจากผู้ที่มาช่วยทำหน้าที่
ประสานงานและเชื่อมต่อระหว่างพระอุทฺตนะกับผู้เชื่อถือศรัทธาที่อยู่กระจ่ายในสถานที่ต่าง ๆ ทำให้เกิด
กิจกรรมทางศาสนาและเป็นการระดมทุนและขยายเครือข่าย ดังเช่น การเดินทางไปยังคอยตะเมาะ อำเภอ

คอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อสร้างพระธาตุ ทำให้เกิดการเชื่อมต่อกับคนกะเหรี่ยงที่เป็นลูกศิษย์ครูบาที่มีวัตรปฏิบัติคล้ายคลึงกัน การเดินทางไปยังโรงงานที่มีคนงานกะเหรี่ยงทำงานอยู่ในหลายจังหวัดภาคกลางของประเทศไทย เพื่อรับการถวายทานและเทศนาสั่งสอนให้ศิลาให้พร เป็นต้น

คนกะเหรี่ยงที่อยู่หลายหมู่บ้านติดชายแดนในเขตประเทศไทยจำนวนหนึ่งทำหน้าที่ช่วยงาน และสนับสนุนพระอุทฺตนะ การที่อยู่หมู่บ้านติดชายแดนทำให้คนกลุ่มนี้ มีประสบการณ์ทางสังคม สามารถใช้ภาษาทั้งไทย กะเหรี่ยงและพม่า และเข้าใจวัฒนธรรมที่หลากหลายบริเวณพรมแดน ส่วนใหญ่จะมีบัตรประชาชนไทย เนื่องจากอยู่ประเทศไทยเป็นเวลานาน ในที่นี้จะยกตัวอย่างคนกะเหรี่ยงบางคนเพื่อแสดงให้เห็นประวัติและประสบการณ์ และเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธาหรือสมัครใจที่จะเข้ามาช่วยงาน โดยจะได้กล่าวถึงคนกะเหรี่ยงที่อยู่หมู่บ้านแม่ต้าว ซึ่งเป็นจุดที่พระอุทฺตนะใช้ผ่านทางอยู่เป็นประจำ โดยใช้ถนนเส้นที่ท่านสร้างจากมไหยั้งมาแย่งแม่ป้อทะ ซึ่งอยู่ตรงกันข้ามกับบ้านแม่ต้าว อันมีแม่น้ำเมยเป็นเส้นกั้นเขตแดนระหว่างประเทศ และกลุ่มที่อยู่บ้านแม่ระเมิง ซึ่งเป็นบริเวณที่ไม่ไกลจากชายแดน และมีเจดีย์ที่พระอุทฺตนะไปสร้างไว้เมื่อปี 2536

อาดีและพอวา

อาดีและพอวา (สัมภาษณ์ 16 มิ.ย. 57) สองสามีภรรยาอายุสี่สิบกว่าปี มีสัญชาติไทยทั้งครอบครัว ลูกชายทั้ง 3 คน เรียนจบระดับอุดมศึกษาในสถาบันการศึกษาในไทย เป็นหนึ่งในหลายครอบครัวในหมู่บ้านแม่ต้าวที่ศรัทธาต่อ “หลวงพ่อ” ซึ่งเป็นคำที่ใช้เรียกพระอุทฺตนะ พอวาเล่าว่า อาดีเคยเป็นคนขับรถให้หลวงพ่อเป็นเวลา 4 ปี ทั้งดูแลหลวงพ่อ และดูแลรถ ขับรถไปส่งหลวงพ่อทุกแห่งรวมทั้งที่บ้านสุขาวดีชลบุรี ก่อนที่จะขอยุติเพื่อทำงานหาเงินมาจุนเจือครอบครัว หลังจากทำงานกับหลวงพ่อบแบบไม่มีรายได้ประจำ แต่ได้รับการสนับสนุนจากหลวงพ่อกับครั้งคราว งานปัจจุบันคือธุรกิจรับแลกเงินจำดกับเงินบาทจากพ่อค้าที่ข้ามไปมาตามจุดข้ามแดนที่เปิดอย่างไม่เป็นทางการ แต่ถึงไม่ได้เป็นคนขับรถแล้ว ที่บ้านยังเป็นที่ยอดรถทั้งหมดสี่คันของหลวงพ่อ เนื่องจากมีโรงรถและสถานที่ที่กว้างขวางที่ไม่ไกลจากท่าเรือที่ใช้ข้ามไปฝั่งเมียนมาร์ คนขับรถที่มาแทนเป็นเพื่อนบ้าน แต่เมื่ออาดีจะไม่ได้เป็นคนขับรถพาหลวงพ่อไปตามที่ต่าง ๆ แต่ก็ยังเป็นผู้ประสานงานที่สำคัญ คอยประสานการเดินทางของหลวงพ่อที่จะเดินทางจากบริเวณต่าง ๆ ในประเทศไทยมาที่บ้านแม่ต้าวและขึ้นเรือข้ามแม่น้ำเมยไปยังฝั่งเมียนมาร์เพื่อเดินทางต่อไปยังมไหยั้งหรือการเดินทางจากฝั่งเมียนมาร์ข้ามแม่น้ำเมยมาฝั่งไทย บางครั้งเมื่อหลวงพ่อมาถึงบ้านของอาดี ก็จะเดินทางต่อเลย แต่บางครั้งก็แวะพักสักครู่ นอกจากคอยประสานงานให้การเดินทางไปมาข้ามแดนเป็นไปอย่างสะดวกแล้ว ยังคอยประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ ในกรณีที่เกิดปัญหาขณะเดินทางหรือเมื่อไปทำกิจกรรม

ตามที่ต่าง ๆ ส่วนพอวา ภรรยาอาศัยนั้น เป็นคนทำอาหารเจถวายหลวงพ่อบริวารพ่อบริวารมาที่บ้าน และเป็นผู้ที่เอาการเอางานในการระดมทุนช่วยโครงการการก่อสร้างของหลวงพ่อบริวาร

พอวามีจิตใจฝักใฝ่ในพุทธศาสนาและอุทิศตนเพื่อกิจกรรมทางศาสนาตั้งแต่เล็ก โดยไปช่วยงานที่วัดคีรีวงกลเขต(รู้จักกันแพร่หลายในนามวัดครุฑราษฎร์)ที่อยู่ในบริเวณหมู่บ้านเป็นประจำ เมื่ออายุได้ 13 ปี เธอได้ยื่นชื่อเสียงของหลวงพ่อบริวารในเรื่องการก่อสร้างศาสนสถาน และเรื่องชุมชนศีลธรรมที่เคร่งครัดและกินเจ ประกอบกับมีหลายคนในหมู่บ้านที่พากันเดินทางไปวัดอะลังสะยา เธอก็ได้เดินทางไปด้วยโดยในขณะเดินทางมีแม่ชีที่อยู่อะลังสะยาที่กำลังจะเดินทางกลับ มีผู้ชายอีกคนที่ไปทำงานที่กรุงเทพฯ แล้วจะไปเยี่ยมลูกที่บวชอยู่ที่อะลังสะยา พระรูปหนึ่งซึ่งมีบ้านอยู่ในรัฐกะเหรี่ยง และพี่สาวของพอวา เมื่อไปถึงพอวาก็ได้บวชเป็นแม่ชี เธอเล่าให้ฟังถึงความหลังที่มีความสุขในช่วงที่อยู่วัดอะลังสะยาว่า ตอนเช้าเรียนหนังสือ ตอนบ่ายไปร่วมสร้างวัดและเจดีย์ อยู่ที่นี่กินเจตลอด เธอพูดคำกลอนที่ว่า “คนไม่กินเจ เห็นเจดีย์องค์ใหญ่ แต่ไปไม่ถึง” เธออยู่ที่นั่นสองปี ก็ได้กลับมาเยี่ยมพ่อแม่ที่บ้านแม่ตำว ตอนนั้นยังเป็นแม่ชี รู้สึกอายเพื่อนเพราะหัวล้านและกินเจไม่เหมือนคนอื่นในหมู่บ้าน กลับไปที่อะลังสะยาอีก 1 ปี จึงกลับมาบ้านและแต่งงาน³⁶

พอวาและอาดีพบกับพระอุทิสนะในปี 2534 ในช่วงที่ท่านนำเนรกว่าร้อยรูปมาเดินบิณฑบาตไปตามหมู่บ้านหลายหมู่บ้านในเขตไทยทั้งในเขตตำบลแม่สลิดและตำบลท่าสองยาง อำเภอแม่สอด รวมทั้งที่หมู่บ้านแม่ตำว ขณะนั้น พระอุทิสนะกำลังสร้างพระธาตุที่บริเวณที่แม่น้ำเมยกับแม่น้ำสาละวินมาบรรจบกันหรือเรียกว่าสบเมยในเขตประเทศพม่า ในปี 2536 พระอุทิสนะได้มาสร้างพระธาตุที่บ้านแม่ระเมิง ลึกเข้าไปในป่าเขาไม่ไกลจากชายแดนนัก เป็นเขตรอยต่ออำเภอมกนิจและดอยเต่าของจังหวัดเชียงใหม่ และอำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ที่เป็นเขตอิทธิพลความเชื่อครุฑา พอวาและอาดีก็ได้ร่วมระดมเงินเพื่อช่วยสร้างพระธาตุนี้

พอวาเป็นผู้เลื่อมใสในพุทธศาสนา อาดีเองก็เคยบวชมาก่อนและเริ่มรู้จักพระอุทิสนะที่ข้ามแดนมาสร้างเจดีย์ในเขตไทย ทำให้เริ่มเข้าไปใกล้ชิดกับพระอุทิสนะ เมื่อตีเคบีเอก่อตั้งขึ้นในปี 2537 พอวาเล่าว่า

³⁶ แต่ก็ยังติดตามข่าวคราวของวัดอะลังสะยาอยู่เสมอ เธอเล่าให้ผู้วิจัยฟังถึงเรื่องการมาเกิดใหม่ของพระอังสะยาว่าปัจจุบันอายุ 19 ปีเคยบวชเณรแต่สึกแล้ว เป็นคนปะโอ (ซึ่งต่างจากข้อมูลที่พระที่วัดอะลังสะยาบอกผู้วิจัยว่าเป็นไทใหญ่) ตั้งแต่อายุ 4 ปี คนก็ทราบแล้วว่าเป็นพระอะลังสะยากลับมาเกิดเพราะจำเลขทะเบียนรถได้ จำสถานที่ต่าง ๆ ที่พระอะลังสะยาเคยไปได้ เมื่อพระอะลังสะยามรณภาพลง ลูกชายจุดเทียนทุกวันภาวนาให้พระอะลังสะยากลับมาเกิด

อาศัยอยากไปเป็นทหารดีเคบีเอมาก (ชาวกะเหรี่ยงจะเรียกกลุ่มดีเคบีเอว่า โคโพบอ แปลว่าโพท้าวสี่เหลี่ยม) แต่พอวาไม่ให้ไปเพราะลูกยังเล็ก

เมื่อตอนต้นปี 2555 อาดีทำหน้าที่ขับรถให้พระอุทิสนะไปสร้างเจดีย์ที่คอยตะมะะ พอวา ลูกชาย และญาติพี่น้องก็ตามไปด้วย เธอเล่าให้ฟังถึงความเหน็ดเหนื่อยจากการปีนขึ้นไปยอดเขาเพื่อร่วมในการเริ่มต้นสร้างเจดีย์ เธออุทิศสร้อยคอและต่างหูทองคำน้ำหนักเกิน 1 บาท ใส่ลงไปตรงกลางเจดีย์ (เรียกว่าใจธาตุ) พร้อมทั้งของมีค่าที่บริจาคโดยผู้ที่เข้าร่วมคนอื่น ๆ และหลังจากนั้นก็ช่วยในการขนหินขนทรายปีนเขาขึ้นไปสร้างเจดีย์

ญาติและเพื่อนบ้านของพอวาอีกคนหนึ่งที่อยู่ในทีมงานของพระอุทิสนะชื่อแจ็ก เป็นคนหนุ่มวัย 26 ปีทำงานเป็นล่ามให้ท่านตั้งแต่ปี 2555 เป็นต้นมา แจ็กเรียนจบระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จากวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดลำปาง เมื่อพระอุทิสนะนั่งเรือข้ามแม่น้ำเมยมายังหมู่บ้านแม่คำวอเพื่อจะเดินทางต่อไปตามที่ต่าง ๆ ในประเทศไทย แจ็กจะต้องรออยู่ และติดตามไปกับรถตลอดเวลาเพื่อช่วยเป็นล่ามให้กับคนที่มาคุยกับหลวงพ่อก่อน นอกเหนือจากการช่วยทำงานอื่นอีกเล็กน้อย ตามแต่หลวงพ่อกับจะเรียกใช้ ในทีมงานของพระอุทิสนะที่เคลื่อนไหวและทำงานในเขตประเทศไทย นอกจากคนขับรถซึ่งต้องขับประจำในเส้นทางแม่ตะวอ-แม่สวด-ตาก-เชียงใหม่/กรุงเทพ-ชลบุรี และมีล่ามที่คอยติดตามไปแล้ว ยังมีผู้ติดตามที่คอยปรนนิบัติดูแลพระอุทิสนะ เนื่องจากท่านซึ่งเป็นโรคเกี่ยวกับปอดและทางเดินหายใจจะต้องมีถังออกซิเจนที่มีท่อต่อสายกับจมูกเกือบตลอดเวลา ดังนั้นจะมีผู้ที่ช่วยยกถัง และยกตัวท่านเองในพื้นที่ที่ลาดชันหรือไม่สะดวกเช่นการขึ้นลงท่าเรือข้ามฝั่งน้ำเมย มีผู้ที่ช่วยจัดเตรียมและประเคนอาหาร ในขณะที่ช่วยประสานการจัดกิจกรรมไปด้วย ยังมีผู้ที่คอยจัดสถานที่ที่พระอุทิสนะจะไปทำกิจกรรม จัดการเรื่องการขายเครื่องรางของขลัง ของชำร่วย หนังสือ ซีดี ที่นำมาวางขายในงาน คนกะเหรี่ยงเหล่านี้ส่วนใหญ่มิมีบ้านเดิมอยู่ที่แม่คำวอหรือไม่ก็อยู่ในบริเวณข้างเคียงทั้งเขตประเทศไทยและเมียนมาร์ แต่เป็นผู้ที่มีสัญชาติไทย พูดภาษาไทยได้ดี ทำให้การขับรถขนของที่จะเอามาวางขาย หรือการติดตามพระอุทิสนะทำได้โดยสะดวกไม่ถูกตรวจจับว่าเข้าเมืองผิดกฎหมาย(หลวงพ่อกับจะมีพาสปอร์ต) นอกจากนี้ยังมีผู้ที่ทำหน้าที่ถ่ายรูปกิจกรรมและเป็นผู้จัดการเว็บไซต์ของพระอุทิสนะ โดยการเอารูปกิจกรรมลงในเว็บทุกครั้งหลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมแล้ว

คริลอยและหน่อเมะ

คริลอย ชายหนุ่มวัย 42 ปี และหน่อเมะภรรยาในวัยใกล้เคียงกัน เป็นครอบครัวหนึ่งที่นับถือ ศรัทธาพระพุทธศาสนา เข้าร่วมการทำบุญอยู่เสมอและเข้มงวดกับการถือศีลกินเจ ในขณะที่คนส่วนใหญ่ใน หมู่บ้านไม่ได้ติดตามทำอย่างใกล้ชิดและไม่ได้ปฏิบัติกันอย่างเข้มงวดเช่นนั้น

ตอนคริลอยอายุได้ 12 ปี ถูกพ่อทอมเมซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในการรักษาคนและดูดวง³⁷ ซึ่งเป็นคนใน หมู่บ้านใกล้เคียง ขวนไปบวชที่วัดจิตภาวัน ที่ชลบุรี ในช่วงประมาณปี 2526-2527 พร้อมกับคนจำนวนหนึ่ง ที่อยู่ในศูนย์อพยพบอเหนาะ³⁸ คริลอยไปอยู่ได้ 1 ปี ก็กลับมาช่วยพ่อแม่ทำงาน เพราะเป็นพี่ชายคนโตสุด และมีน้องหลายคน ต่อมาในปี 2538 ก็แต่งงาน แต่งได้ปีเดียว ก็เดินทางไปทำงานที่กรุงเทพฯ 3-4 ปี ชอบฟัง วิทยุที่พระจากสำนักสันติอโศกจัดรายการ และเริ่มกินเจตามความศรัทธาที่มีต่อวิถีทางแบบสันติอโศกในปี 2540 ต่อมาในปี 2546 ก็กลับมาอยู่ที่หมู่บ้านอย่างถาวร

คริลอยรู้จักครูบาคำริ (ดูรายละเอียดต่อไป) ซึ่งเป็นพระเจ้าสำนักสงฆ์แม่สลิคหลวงที่อยู่ไม่ไกล จากบ้านแม่ระเมิง และได้ชวนให้ไปเป็นอบรมเพื่อเป็น จอตะก่าหรือมัคทายก เพราะใกล้ ๆ บ้านคริลอยมีการ ตั้งสำนักสงฆ์ของโครงการพระธรรมจาริก

ในปี 2536 พระพุทธสนะมาสร้างพระธาตุสุป็นโนบนยอดเขาสูง³⁹ ตามการนิมนต์ของพ่อทอมเม ทำให้คริลอยได้พบกับท่านเป็นครั้งแรก แต่ตอนนั้นยังเป็นหนุ่มน้อยและยังไม่ได้สนใจมากนัก แต่คริลอยบอก ว่าลุงป้าน้าอาส่วนใหญ่จะนับถือครูบาศรีวิชัย ครูบาขาวปี และครูบาวงศ์ และญาติพี่น้องที่อยู่บนดอยติดกับ เขตอำเภออมก๋อย ย้ายไปอยู่ที่วัดห้วยดัมกันเยอะ รวมทั้งเจ้าบือ(ที่เป็นคนหนึ่งที่มีความศรัทธาอย่างสูงต่อ หลวงพ่อที่กล่าวถึงข้างต้น) ทำให้คริลอยไปหมู่บ้านที่อยู่รอบวัดห้วยดัมหลายครั้งเพื่อไปร่วมงานสำคัญที่ ญาติจัดขึ้น เช่นงานแต่งงาน

³⁷ ชาวบ้านกะเหรี่ยงเรียกผู้เชี่ยวชาญนี้ว่า ตะลา ซึ่งก็คล้ายกับคนไทใหญ่และคนเมืองที่เรียกว่าสลา

³⁸ การอพยพหนีภัยการสู้รบระหว่างกองกำลังเคเอ็นอยู่กับกองทัพพม่าเข้ามาในเขตชายแดนของประเทศไทยมีมาตั้งแต่ช่วงนี้ แต่อพยพเข้ามามีลักษณะชั่วคราว เมื่อทหารพม่าถอนกำลัง ชาวบ้านก็อพยพกลับไป จนกระทั่งในปี 2537 ที่การสู้รบขยายตัว และมีความรุนแรง เนื่องจากทหารพม่าและเคเอ็นสามารถยึดฐานที่มั่นและค่ายที่สำคัญของเคเอ็นอยู่ได้ ทำให้ชาวบ้านหนี ข้ามมาจำนวนมาก และเกิดค่ายอพยพถาวรหลายค่ายที่มีผู้อพยพมากกว่าแสนคน จนถึงวันที่ทำวิจัย

³⁹ พระพุทธบาทดอยสุพินโน อยู่ห่างจากทางเข้าตรังถนนใหญ่ระหว่างอำเภอท่าสองยางกับอำเภอสบเมยเข้าไปอีก 23 กิโลเมตร จากจุดนั้น เดินขึ้นไปบนเขา 3-4 กิโลเมตร ดูกุหลาบเมจ ซึ่งขณะนั้นเป็นพระสงฆ์ได้นิมนต์หลวงพ่อบุญมาไป สร้างพระธาตุ

เมื่อพระอุทฺตนะไปสร้างพระธาตุที่คอยตะเมาะในปี 2555 จึงได้ไปร่วมสร้าง โดยขับรถนำเอาชาวบ้านไปช่วยด้วย 2-3 ครั้ง คริลอยจะสั่งเจ้าบือไว้ว่า ถ้าหลวงพ่อกำลังที่พระบาทตะเมาะให้โทรศัพท์มาหา เมื่อเจ้าบือโทรศัพท์มา ก็จะรีบไป บางครั้งคริลอยบอกว่า “โชคดียี่เจกกลางทาง”

หน่อเมะเองก็เป็นคนที่ฝึกฝนการปฏิบัติทางศาสนา และถือว่าเป็นคนที่สองในหมู่บ้านนี้ต่อจากพ่อทอแม ที่ไปพบกับพระอุทฺตนะที่มไหยิจู ท่านบอกหน่อเมะว่าไม่ต้องมาถึงที่มไหยิจู ให้ทำบุญและดูแลพระธาตุที่คอยสุปินโนก็พอ ทั้งคริลอย ภรรยา พ่อ และลุง พวกกันไปดูแลพระธาตุตามคำสั่งของพระอุทฺตนะว่าอย่าให้น้ำแห้ง บางครั้งพากันแบกน้ำขึ้นไป เพื่อเทลงตรงรอยพระบาท อธิษฐานให้มีคนเข้ามาช่วยสนับสนุน เมื่อปี 2546-47 พระอุทฺตนะมาทำพิธีขันธ์และบอกว่าคงจะมาอีกไม่ไหว เจ้าที่แรง ตอนที่พระธาตุมีฤกษ์ที่ดีเป็นทหารดีเคปีเอฝืออยู่ ปัจจุบันคริลอยและภรรยา ถือศีลเคร่งครัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งกินเจ และไม่ดื่มสุรายาเมา

แทน

ผู้วิจัยพบแทนในงานพิธีมัดมือเรียกขวัญที่พระอุทฺตนะจัดขึ้นที่วัดที่สร้างใหม่ที่อำเภอแม่วง จังหวัดเชียงใหม่ แทนชายหนุ่มอายุประมาณ 35 ปี บอกว่าบ้านเดิมอยู่ที่มก้อย แต่ไปทำงานอยู่ที่กรุงเทพ ตั้งแต่เล็ก ๆ จึงไม่น่าแปลกใจที่สำเนียงพูดเหมือนคนไทยภาคกลาง แทนบอกปกติทำงานค้าขายอยู่ไม่ไกลจากบ้านสุขาวดี แต่เมื่อหลวงพ่อกำลังงานที่ไหนก็จะตามไป โดยงานของแทนคือเอารถบรรทุกของมาขายในงาน ของที่นำมาขายเป็นประเภทเครื่องรางของขลัง ซึ่งประกอบด้วยสร้อยคอที่ทำจากด้ายเหลืองที่ปลุกเสกมาแล้ว มีลูกเก็ดรูปหลวงพ่อกุ ภาพของหลวงพ่อกุในอิริยาบถต่าง ๆ ในสถานที่ต่าง ๆ ทั้งในประเทศไทยและในประเทศพม่าเช่น ถ้ายกกับพระธาตุคอยตะเมาะ ฯลฯ ภาพจะเคลือบพลาสติกขนาด A4 มีเจาะรูสำหรับแขวนได้ นอกจากนี้มีของประเภทของชำร่วย เช่น ปากกาที่มีรูปหลวงพ่อกุ ยาน้ำมัน ที่มีรูปภูเขาสวยกะบินติดอยู่ กระดิ่งทองเหลือง ผลิตภัณฑ์ที่เผยแพร่กิจกรรมที่หลวงพ่อกุทำ ได้แก่ซีดีงานพิธีมัดมือเรียกขวัญที่จัดที่บ้านสุขาวดีทุกปีตั้งแต่ปี 2555 เทปเพลงสรรเสริญหลวงพ่อกุ หนังสือที่ใช้อักษรลิวอ่แก่ ภาษาพม่าและภาษาอังกฤษ มีจิ๋วราย เพื่อให้ชาวบ้านที่มาร่วมงานซื้อไปถวายให้หลวงพ่อกุ⁴⁰

4.3 กรณีพระสงฆ์กะเหรี่ยงข้ามแดน

⁴⁰ ซึ่งไม่ชัดเจนว่าเงินที่ได้จากการขายของทั้งหมดจัดการอย่างไร ถวายหลวงพ่อกุหมดหรือแล้วแต่กลุ่มคนที่นำไปผลิตและขาย ซึ่งน่าจะได้น่าจะได้มากพอสมควร เพราะจิ๋วรายราคาชุดละ 300 บาท ที่เอาไปถวายหลวงพ่อกุ ก็จะกลับวนเอามาขายอีก

พระสงฆ์ที่ถือว่ามียศบทบาทในการสนับสนุนหรือช่วยให้กิจกรรมของพระอุทฺตสนะในประเทศไทย ขยายออกไปได้ ส่วนใหญ่จะเป็นพระสงฆ์ที่เป็นชาวกะเหรี่ยงที่อยู่ในพื้นที่ชายแดน หลายองค์ที่มาช่วยงาน พระอุทฺตสนะ มีประสบการณ์ข้ามไปมาระหว่างเขตเมียนมาร์และเขตไทย เคยบวชเณรในวัดไทย ทำให้พูด ภาษาไทยได้ และอาจจะมีใบสุทธิประจำตัวของเณรหรือพระไทย ดังเช่น พระสามรูปที่พระอุทฺตสนะให้ทำ หน้าที่เป็นผู้ช่วยบริหารงานและดูแลบรรดาพระเณร 60-100 รูปที่ทำงานก่อสร้างที่คอยตะเมาะในช่วงปี 2555-2557 พระรูปแรกชื่อพระอุกที่เคยบวชเณรที่วัดในอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน รูปที่สอง บ้านอยู่ที่อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก บวชเณรที่วัดในอำเภอเมือง จังหวัดตาก รู้จักพระคำริซึ่งเป็นพระ กะเหรี่ยงที่บริหารงานโครงการธรรมจาริกที่อำเภอท่าสองยาง พระคำริฝากให้ไปอยู่ที่วัดที่กรุงเทพฯ และ นนทบุรี 2 ปี จากนั้นไปบวชพระที่วัดมโหยจึงู พระอีกรูปบวชและจำพรรษาอยู่ที่วัดพระบาทห้วยต้ม อำเภอ ถ้ำ จังหวัดลำพูน พระและเณรที่มาช่วยงานก่อสร้างในเขตประเทศไทย ส่วนหนึ่ง เป็นผู้ที่พระอุทฺตสนะบวชให้ ซึ่งถือว่าเป็นลูกศิษย์โดยตรง หรือบวชมาจากวัดอื่นแต่เลื่อมใสพระอุทฺตสนะและเข้ามาช่วยงานตามแต่ที่ท่าน จะจัดให้ไปช่วยงานสร้างเจดีย์หรือวัดตามที่ต่าง ๆ ดังกรณีของพระอุชอปะทะ อายุ 67 ปี เป็นกะเหรี่ยงจาก เมืองสะโงเคยช่วยพระอุทฺตสนะสร้างวัด 10 ปี แล้วจึงบวช แล้วข้ามมาอยู่ที่วัดคอกมาเนะ วัดใหม่ที่พระลูก ศิษย์จากวัดมโหยจึงูมาสร้างในเขตตำบลท่าสองยาง (สัมภาษณ์ที่วัดคอกมาเนะ วันที่ 14 มิ.ย. 57) โดยปกติ เมื่อลูกศิษย์มีพรรษาสูงขึ้นเป็นพระอาวุโสมากขึ้น พระอุทฺตสนะก็จะมอบหมายให้เป็นเจ้าอาวาสวัดแล้ววัดที่ สร้างใหม่ หรือให้เข้าไปแทนที่เจ้าอาวาสวัดเดิมที่มรณภาพหรือย้ายไปอยู่ที่อื่น

พระคำริ เป็นพระรูปหนึ่งที่เป็นผู้ที่เชื่อมต่อที่สำคัญ ช่วยขยายเครือข่ายการเคลื่อนไหวของพระอุทฺ ตสนะ เป็นผู้ส่งเสริมให้พระที่อยู่ในบริเวณชายแดนไม่ว่าจะมีสัญชาติไทยหรือไม่ ได้เข้ามาทำงานในโครงการ พระธรรมจาริกที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐและคณะสงฆ์ไทย พระคำริหรือชาวบ้านทั่วไปจะเรียกว่าครูบา คำริเนื่องจากบวชมาแล้วกว่า 30 พรรษา พื้นฐานเป็นคนกะเหรี่ยงอยู่ในพื้นที่พรมแดน บริเวณอำเภอท่าสอง ยาง จังหวัดตาก ปัจจุบันเป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดศรีโสดาซึ่งอยู่บริเวณเชิงคอยสุเทพ ในตัวเมือง จังหวัด เชียงใหม่ จำพรรษาอยู่ที่สำนักสงฆ์แม่สลิดหลวง อำเภอท่าสองยาง ซึ่งอยู่ติดชายแดน และติดกับบ้านแม่ ต้าวอ ตำบลท่าสองยาง ซึ่งถือเป็นจุดผ่านทางที่ใกล้ชิดมากที่ติดกับเมืองมโหยจึงู ในเรื่องความสัมพันธ์ที่มี ต่อพระอุทฺตสนะนั้น ครูบาคำริ เล่าให้ฟังว่า เมื่อหลวงพ่อบุทฺตสนะมีบารมีมากขึ้นในพื้นที่รัฐกะเหรี่ยง ครูบาก็ ขอให้หลวงพ่อบุทฺตสนะไปรับรองให้ เพื่อจัดให้พระจากจังหวัดเชียงใหม่ (วัดคารคำม้า วัดชัยพระเกียรติและวัด คอนจัน) และจากวัดห้วยต้ม อำเภอถ้ำ ไปทัศนศึกษาในเขตประเทศพม่า รวมทั้งไปเยี่ยมชมวัดมโหยจึงู

อย่างไรก็ดีครุฑคำริก็ไม่สามารถจะช่วยเหลือหลวงพ่อบุสนะได้ทุกเรื่อง เช่น กรณีที่หลวงพ่อบอกให้ครุฑคำริบวชพระจากแม่โขงจึงจำนวน 30 รูป เพื่อให้มีใบสุทธิประจำตัว สะดวกต่อการเดินทางไปช่วยสร้างวัดที่ตะเมาะ ซึ่งทางครุฑคำริบอกว่าทำไม่ได้ ไม่มีบารมีพอ ได้แต่ช่วยประสานงานไปยังพระวัดห้วยคัม และวัดตะเมาะ แต่ก็ไม่ได้ขอเรื่องอะไรเป็นพิเศษเพียงแต่บอกว่ามี “เจ้าแก้วบุญบริจาคนสร้างเจดีย์” พบว่าพระที่เป็นลูกศิษย์ครุฑคำริมีความคิดเห็นไม่ตรงกันในเรื่องนี้ ถือได้ว่าแตกเป็นสองฝ่าย พระส่วนหนึ่งไม่ยอมให้หลวงพ่อบุสนะไปสร้างเจดีย์ที่นั่นเพราะกลัวเจ้าหน้าที่ป่าไม้จะไม่อนุญาตและจับกุม อีกส่วนหนึ่งซึ่งเคยไปเที่ยววัดแม่โขงจึงกับครุฑคำริเห็นด้วย และไปอยู่ช่วยการสร้างวัดที่ตะเมาะ ครุฑคำริบอกว่าการจะดำเนินการต่อได้หรือไม่ได้อย่างไร “แล้วแต่บารมี”

ครุฑคำริอ้างถึงครุฑคำริว่า คนกะเหรี่ยงมีความเชื่อถือว่า กะเหรี่ยงฝั่งพม่าเป็นกะเหรี่ยงเชื้อสายฝ่ายแม่ ส่วนฝั่งไทยเป็นเชื้อสายฝ่ายพ่อ จึงเป็นเรื่องที่เข้าใจได้ว่าหลวงพ่อบุสนะซึ่งเป็นกะเหรี่ยงฝั่งพม่าจะข้ามไปสร้างในฝั่งไทย จากการมีสายสัมพันธ์กันมาแต่อดีต อีกทั้งเกี่ยวข้องพันกับการเกิดสัญญาณว่าได้เวลาของการสร้างพระธาตุที่ดอยตะเมาะแล้ว จากการที่ดอยตะเมาะที่ผาชันตรงยอดดอยมีรูปร่างโค้งกลับตั้งตรง

ครุฑคำริจะให้ความเคารพเชื่อถือพระพุทธรูปอยู่ไม่น้อย กล่าวถึงโครงการที่ท่านทำ ว่า “พระพุทธรูปสร้าง เหมือนครุฑคำริวิชัย สร้างสำเร็จ เพราะมีคนไปช่วย ไม่เหมือนเรา เราไม่มีบารมี ไม่มีใครศรัทธา” พูดแบบน้อยใจนิด ๆ เพราะเจดีย์ที่ครุฑคำริสร้างอยู่หลายปีแล้ว ไม่เสร็จสักที และกล่าวว่า โยมกลุ่มหนึ่งเชื่อว่า สายบุญอีกสายหนึ่งอยู่พม่า ก่อนหน้านั้นมีพระอะลังสะยา ซึ่งอยู่ที่เมืองสะโทงที่ชาวบ้านให้ความเชื่อถือศรัทธา

ครุฑคำริยังเปิดเผยว่า หลวงพ่อบุสนะข้ามแดนมาสร้างเจดีย์ที่ดอยสุปโนโนในเขตบ้านแม่ระเมิงในฝั่งไทยตั้งแต่ช่วงที่ยังไม่มีชื่อเสียง ในระยะ 4-5 ปีที่ผ่านมาหลวงพ่อบุสนะเข้ามาทำพิธียกยอดฉัตรเจดีย์ ครุฑคำริจึงติดต่อเจ้าคณะอำเภออุ้มผาง เพื่อให้ท่านช่วยประสานกับทหาร ขออนุญาตให้หลวงพ่อบุสนะข้ามมาเป็นประธานยกยอดฉัตร ซึ่งกิจกรรมก็เป็นไปได้ด้วยดี

พระอีกองค์ที่ใกล้ชิดกับพระพุทธรูปและช่วยขยายเครือข่ายในประเทศไทย ได้แก่พระบายัน ซึ่งเป็นคนกะเหรี่ยงสะกอที่เคยเป็นคริสตชนและร่วมสู้รบกับขบวนการของเคเอ็นยู ภายหลังบวชเป็นพระ ฉันทมือน้อยและฉันทเจ พูดภาษาคำเมืองได้ และภาษาไทยได้ดี เพราะเคยถูกส่งไปเป็นหลายภาคของประเทศไทย รวมทั้งเคยไปอยู่ที่วัดห้วยคัมสมัยที่ครุฑคำริยังมีชีวิตอยู่ เคยเดินทางไปจำพรรษาที่วัดทางภาคใต้ของประเทศไทย และที่จังหวัดนครราชสีมา พระบายันจำพรรษาอยู่ที่วัดในอำเภอแม่สอด ที่วิหารวัดมีรูปถ่ายภาพพระบายันร่วมกับหลวงพ่อบุสนะ และพระพุทธรูป ซึ่งพระบายันให้ความเคารพและไป

ร่วมงานทำบุญที่พระอุทสนะเป็นประธานในบริเวณชายแดนเมื่อมีโอกาส พระบอกว่าเป็นญาติกับหลวงพ่อบุ
อุทสนะ เพราะอยู่หมู่บ้านเดิมเดียวกัน แต่ย้ายมาอยู่ในเขตแดนไทยตั้งแต่เล็ก ๆ

การถือศีลกินเจและการชุกงักไปในเขตป่าเขาและชนบทหลายแห่ง ทำให้พระบายนมีชื่อเสียงใน
เรื่องของความศักดิ์สิทธิ์ พระเจ้าอาวาสวัดพุทธสุชะซึ่งเป็นลูกศิษย์ของพระอุทสนะอยู่ในบริเวณเมืองเมียวดี
เขตเมียนมาร์ เล่าว่า พระบายนบวชในค่ายอพยพ มีใบสุทธิทั้งพม่าและไทย ก่อนหน้านั้นเคยเป็นทหารของเค
เอ็นยู มีประวัติพิสดาร ว่าเคยตายไป 10 ปี มีญาติซัดศพขึ้นมารักษากันหาย พระเจ้าอาวาสบอกว่าในชาติที่
แล้วพระบายนอายุมากกว่าเจ้าอาวาสเจ็ดปี แต่ชาตินี้อายุน้อยกว่าห้าปี พระบายนจะเรียกพระเจ้าอาวาสว่า
หลาน ตามสถานภาพของภพที่แล้ว

เมื่อญาติโยมซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนไทยพลัดถิ่นในอำเภอแม่สอด ⁴¹ ได้นิมนต์พระบายนให้มาเป็นเจ้า
สำนักกุศลวัดที่พวกเขาช่วยกันสร้างขึ้นตั้งแต่ปี 2553 พระบายนก็สามารถระดมทุนได้จำนวนมากในการ
ปรับปรุงและสร้างเจดีย์ วิหาร ศาลา กุฏิ บ่อน้ำทิพย์ ศาลาครอบพระพุทธรูป ฯลฯ อย่างถาวรและใหญ่โต
มากขึ้น การที่ได้รับวัตถุปัจจัยจากพิธีทอดกฐินที่จัดทุกปี กับที่ผู้คนทยอยมาทำบุญ ทำให้พระบายนนำเครื่อง
ปัจจัยไทยทานเหล่านั้น ข้ามฝั่งแม่น้ำเมยไปถวายวัดต่าง ๆ ที่อยู่ในเครือข่ายของพระอุทสนะในฝั่งประเทศ
พม่า อยู่เป็นระยะ ๆ นอกจากนี้ พระและเณรชาวกะเหรี่ยงที่อยู่ฝั่งพม่าก็จะข้ามมาจำพรรษาที่วัดของพระบา
ยันหลายองค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเข้าพรรษา

พระอุกอ เป็นตัวอย่างหนึ่งของพระข้ามแดน ที่เป็นผู้ช่วยพระอุทสนะในการควบคุมดูแลการ
ก่อสร้างวัดที่คอยตะเมาะในปี 2555 มีบทบาทในการขยายเครือข่ายของพระอุทสนะ เนื่องจากพระอุกอพูด
ภาษาไทยได้ จึงสามารถอธิบายให้เจ้าหน้าที่และคนไทยจำนวนไม่น้อยที่แวะเวียนเข้ามาสอบถามถึงความ
เป็นมา และเหตุผลของการสร้างวัดได้ พระอุกอเคยบวชเณรที่วัดแห่งหนึ่งในจังหวัดแม่ฮ่องสอน จากนั้นก็
ย้ายไปอยู่ที่วัดในเมืองพะอัน บวชเป็นพระได้ 27 พรรษา ในระหว่างนั้น พระอุทสนะให้ไปช่วยงานสร้าง
เจดีย์ที่วัดใหม่ใกล้บ้านแม่สามแลบหกปี จากนั้นไปอยู่ที่มหายี่สิบสามปี ไปอยู่กับพระอุทสนะที่กรุงเทพ
สองปี ไปเข้าพรรษาที่พญาสามปี และที่วัดคอยตะเมาะหนึ่งปี ในปี 2556 เมื่อวัดคอยตะเมาะสร้างเกือบ
เสร็จแล้ว พระอุกอก็กลับมาอยู่ประจำเป็นเจ้าอาวาสวัดที่จอกเททำ ซึ่งอยู่ติดแม่น้ำเมยเขตประเทศเมียนมาร์
ตรงกันข้ามกับตัวอำเภอท่าสองยาง โดยสร้างวัดใหม่อีกวัดหนึ่งในที่ดินที่เคยเป็นค่ายทหารของดีเคบีเอ ที่นี้มี

---

⁴¹ คนไทยที่เคยข้ามไปอยู่ในเขตประเทศพม่า รวมทั้งในเขตประเทศพม่าที่เคยเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทย แต่ต้องการ
กลับมาอยู่ในประเทศไทย แต่ไม่มีบัตรประชาชนไทยและการได้มาซึ่งบัตรประชาชนก็มีขั้นตอนที่ยุ่งยาก จึงทำให้จำนวน
มากยังไม่ได้บัตร

พระ 18 รูป เณร 23 รูป ลูกศิษย์วัดอีก 7 คน ในปี 2557 วัดได้สร้างเจดีย์เสร็จแล้ว และกำลังก่อสร้างวิหารขนาดใหญ่ และกุฏิ ที่ต้องใช้ไม้ และปูนจำนวนมาก นอกจากนั้น ยังมีโครงการที่ทำคล้ายกับที่มไหยั้งคือ แกะสลักพระพุทธรูปลงบนต้นไม้สักขนาดใหญ่ พระอุกอดต้องหาทางระดมเงินสร้างวัดเองเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเงินจำนวนหนึ่งได้จากการข้ามฝั่งแม่น้ำเมยมาทำบุญของนักธุรกิจและชาวบ้านที่อยู่เขตประเทศไทย ในขณะเดียวกันก็ยังทำหน้าที่ประสานงาน แก้ปัญหาให้กับพระอุทิสนะกรณีที่เกิดกิจกรรมที่ทำมีปัญหาเกี่ยวกับการไทยหรือชุมชนไทย ดังกรณีการสร้างเจดีย์ที่คอยตะเมาะ ที่มีทหารเข้ามาตรวจค้นและจับตัวพระไปในช่วงเดือนตุลาคม 2557

4.4 สรุปท้ายบท

ชาวกะเหรี่ยงที่อยู่บริเวณพรมแดนไทย-เมียนมาร์ ในอาณาบริเวณระหว่างเมืองมไหยั้ง และบ้านแม่ตำวอ อำเภอท่าสองยางทั้งที่เป็นพระสงฆ์ เณร และฆราวาส ที่มีศรัทธาและเลื่อมใสพระอุทิสนะ มีบทบาทอย่างมากในการเข้าร่วมการเคลื่อนไหว และขยายการเคลื่อนไหวออกไป บทบาทแรกได้แก่ การทำหน้าที่เป็นผู้อธิบายคุณลักษณะของพระอุทิสนะในฐานะของผู้มีบุญบารมี ในลักษณะเดียวกับครูบาศรีวิชัย ครูบาขาวปี และครูบาวงศ์ ที่คนกะเหรี่ยงในบริเวณพรมแดนไทย เมียนมาร์รู้จักกันดี ทั้งในเรื่องวัตรปฏิบัติที่คล้ายคลึงกับการปฏิบัติของสายครูบา ได้แก่ การมุ่งสร้างพุทธเทศา การถือศีลกินเจที่เคร่งครัดรวมทั้งการนั่งสมาธิวิปัสสนาอย่างต่อเนื่อง การอธิบายเรื่องความสัมพันธ์กับครูบาที่มรณภาพไปแล้วตามคำทำนายของครูบาที่คนกลุ่มนี้อ้างอิงถึงเช่นในกรณีการสร้างพระธาตุที่คอยตะเมาะ ทำให้เมื่อมีกิจกรรมการก่อสร้างศาสนสถานใดในเขตภาคเหนือ ลูกศิษย์และผู้เชื่อถือศรัทธาครูบา และผู้คนที่เขามีความสัมพันธ์จะเข้าไปร่วมบทบาทที่สอง ได้แก่ การแปลภาษาจากกะเหรี่ยงเป็นภาษาไทยและกลับกัน เนื่องจากพระอุทิสนะพูดภาษาไทยไม่ได้ บทบาทนี้สำคัญมากในการอธิบายให้ผู้ติดตาม ผู้สนับสนุนและแม้แต่ผู้ต่อต้านที่เป็นคนไทย ทำให้สามารถดำเนินกิจกรรมได้ แม้จะไม่ได้ถูกขั้นตอนการขออนุญาตอย่างถูกกฎหมาย บทบาทที่สาม คือ การเป็นคณะทำงานสนับสนุนการเคลื่อนไหวของพระอุทิสนะให้สามารถเดินทางไปยังสถานที่ที่เป็นจุดหมายได้อย่างรวดเร็วและปลอดภัย รวมทั้งเป็นผู้จัดกิจกรรม ระดมทุนจากการผลิตสินค้าและวัตถุมงคลศักดิ์สิทธิ์ที่เกี่ยวพันกับพระอุทิสนะ และกระจายข่าวการดำเนินงานของท่านที่ทำให้เกิดความศรัทธามากขึ้น การที่พระและฆราวาสชาวกะเหรี่ยงบริเวณพรมแดน สามารถเป็นผู้ปฏิบัติการเชื่อมต่อในขบวนการเคลื่อนไหวนี้ได้ ก็เนื่องจากศักยภาพของบริเวณพรมแดน ที่ผู้คนในบริเวณนี้ข้ามไปมา มีความรู้ทักษะ และประสบการณ์การใช้ภาษาและวัฒนธรรมที่หลากหลาย รวมทั้งความสัมพันธ์ข้ามแดนที่กระจายหลายแห่ง นอกจากนี้ การมีสถานะบุคคลหลายแบบที่แสดงออกจากการมีบัตรประจำตัวหลายชนิดก็มีส่วน

ช่วยให้สามารถเคลื่อนไหวได้หลายช่องทาง อย่างไรก็ตามการศึกษากลุ่มต่าง ๆ ที่เข้ามาเป็นผู้ปฏิบัติการในการเคลื่อนไหวจะเห็นว่า ทุกกลุ่มไม่ได้มีความศรัทธาหรือความคาดหวังต่อพระอุทฺตนะในลักษณะเดียวกัน ดังจะเห็นได้จากคำที่ใช้เรียกพระอุทฺตนะและการอธิบายคุณลักษณะของท่านที่แตกต่างกัน ทั้งนี้กลุ่มลูกศิษย์ครูบาที่เรียกพระอุทฺตนะว่า พ่อค่อต๋อ จะเชื่อมั่นว่าท่านคือตนบุญหรือพระอริยมะตโดย ที่มาโปรดคนกะเหรี่ยงเช่นเดียวกับครูบาที่มรณภาพไปแล้ว ในขณะที่กลุ่มลูกศิษย์และผู้เชื่อถือศรัทธาบริเวณพรมแดนจะเรียกท่านว่าหลวงพ่หรือพระผู้ใหญ่หรือขอควในภาษากะเหรี่ยง ด้วยความศรัทธาในความศักดิ์สิทธิ์ของพระอุทฺตนะที่เกิดจากการอุทิศตนทำนุบำรุงศาสนาและการปฏิบัติที่เข้มงวดในลักษณะของอริยสงฆ์ที่จะคลบนันดาลให้ได้โชคลาภและบุญที่จะสะสมไปในชาติหน้า

บทที่ 5

กลุ่มผู้สนับสนุนการเคลื่อนไหวทางศาสนาข้ามแดน

การเคลื่อนไหวข้ามแดนเพื่อทำกิจกรรมทางศาสนาทั้งในประเทศไทยและประเทศเมียนมาร์ ที่มีการขยายตัวไปเรื่อย ๆ เป็นผลจากการเชื่อมต่อกับบุคคลต่าง ๆ ที่ให้การสนับสนุนในด้านที่สำคัญต่อการดำเนินกิจกรรม นอกเหนือจากกลุ่มชาวกะเหรี่ยงที่อยู่บริเวณชายแดนที่ช่วยทำให้กิจกรรมขยายตัวดังที่บรรยายไปแล้วในบทที่ 5 บทนี้จะกล่าวถึง บุคคลอีกสามกลุ่ม กลุ่มแรกคือกลุ่มที่ช่วยสร้างและเผยแพร่ชื่อเสียงของหลวงพ่อบุญมา ให้เป็นที่รู้จักและให้เกิดความศรัทธา กลุ่มนี้ประกอบไปด้วยปัญญาชนผู้ที่เขียนประวัติและผลงานของพระอุทิส พระและฤๅษีซึ่งสร้างภาพลักษณ์ที่ดีและความชอบธรรมให้กับการดำเนินงานของพระอุทิส กลุ่มที่สอง คือกลุ่มดีเคบีเอ ที่หนุนช่วยการดำเนินงาน ทั้งในแง่การสนับสนุนปัจจัยด้านการเงินและทรัพย์สิน และการประกันความมั่นคงทางการเมืองและการทหารให้กับการดำเนินงานก่อสร้างและกลุ่มสุดท้ายที่สำคัญคือกลุ่มนักธุรกิจทั้งในประเทศไทยและในประเทศเมียนมาร์ ที่สนับสนุนด้านทุนและโอกาสในการระดมทุน ทั้งนี้ในแต่ละกลุ่มจะยกตัวอย่างบุคคลสำคัญที่เข้ามาเชื่อมต่อกับพระอุทิส โดยทำความเข้าใจถึงประสบการณ์ แรงจูงใจ และการดำเนินการที่มีส่วนทำให้เครือข่ายขยายตัว

5.1 กลุ่มปัญญาชน พระและนักบวช

ผู้คนในกลุ่มนี้ประกอบไปด้วยนักเขียน ที่มีบทบาทในการเผยแพร่ภาพลักษณ์ของพระอุทิสในฐานะผู้มีบุญบารมี พระและนักบวชผู้เชี่ยวชาญด้านการรักษาพยาบาลและด้านคาถาอาคม ที่สร้างความชอบธรรมและช่วยขยายเครือข่ายของพระอุทิสให้กว้างขวางออกไป บุคคลแรกที่จะกล่าวถึงได้แก่ มโหชนันต์ ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญที่ทำให้ผู้คนทั้งในประเทศเมียนมาร์และชาติอื่นรู้จักประวัติและกิจกรรมทางด้านศาสนาของพระอุทิส โดยเขียนหนังสือหลายเล่มเป็นภาษาพม่า หนังสือสำคัญสองเล่มที่มีการแปลเป็นภาษาอังกฤษ ได้แก่ เรื่องประวัติพระอุทิสเสด็จพิภพในปี 2542 ซึ่งเป็นเวลาห้าปีหลังการก่อตั้งดีเคบีเอ มีจุดมุ่งหมายที่จะแก้ภาพลักษณ์ของท่านที่เป็นพระแต่เป็นผู้นำในการก่อตั้งดีเคบีเอซึ่งเป็นกองทัพ ที่ร่วมมือกับกองทัพพม่าบุกยึดฐานที่มั่นของเคเอ็นยู โดยอธิบายถึงสาเหตุของการที่ต้องก่อตั้งดีเคบีเอว่า เนื่องจากความปรารถนาจะปกป้องพุทธศาสนาที่ถูกย่ำยีโดยผู้นำเคเอ็นยู และการที่เคเอ็นยูกีดกันผู้ที่นับถือศาสนาพุทธมาโดยตลอด ส่วนหนังสือเล่มที่สองเรื่องมโหชนันต์ในวันครบรอบ 10 ปีของการก่อสร้าง ตีพิมพ์ในปี 2547 เน้นการอธิบายมโหชนันต์ในฐานะที่เป็นศูนย์กลางของพุทธศาสนาตามคติจักรวาล ที่มีพระอุทิสอยู่ใน

ฐานะธรรมราชาที่สืบทอดมาตั้งแต่ในอดีต ในขณะที่เวลานั้นหนังสือก็บรรยายรายละเอียดสถานที่สำคัญ รวมทั้งความทันสมัยของมไหยงูที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้ไปเยี่ยมชม

มไหยงูนั่นช่วยเป็นใคร และมีความสัมพันธ์กับพระอุทฺตสนะอย่างไร เป็นหัวข้อของการสัมภาษณ์ที่บ้านของมไหยงูนั่นช่วยเมื่อต้นเดือนมกราคม 2558 ที่หมู่บ้านติดแม่น้ำสาละวินในเขตเมืองพะอาน บ้านไม้สร้างแบบดั้งเดิมเต็มไปด้วยหนังสือทั้งที่อยู่ในตู้ ใต้ตู้และกองกับพื้น แสดงให้เห็นถึงความเป็นนักวิชาการที่ทำงานด้านการศึกษาค้นคว้า จากการสัมภาษณ์ พบว่ามไหยงูนั่นช่วยเป็นคนพม่า ที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดสนิทสนมและรักพระอุทฺตสนะเหมือนพี่น้อง เนื่องจากเคยบวชเป็นพระอยู่ด้วยกันที่วัดจางจา เมืองมูโดง มไหยงูนั่นช่วยเรียนจบชั้นมัธยม แล้วไปบวชเป็นพระภิกษุ จึงเรียนต่อทางปริยัติธรรมจนจบเทียบได้กับปริญญาตรี จึงเป็นผู้ที่มีความรู้ทางธรรมะขั้นสูง มีฐานะเป็นครูช่วยสอนธรรมะให้หลวงพ่อก่อน แม้ท่านจะมีอายุมากกว่าหลวงพ่อก่อนเพียง 1 ปี มาแยกจากกันเมื่อหลวงพ่อก่อนเดินทางออกจากวัดไปทำสมาธิที่มไหยงูตอนอายุได้ 24 พรรษา มไหยงูนั่นช่วยตอนนั้นอายุได้ 25 พรรษา ก็ลาสิกขาบวชและทำงานในแวดวงวิชาการและสื่อมาตลอด โดยมีงานเขียนหนังสือประวัติพระที่มีชื่อเสียงหลายเล่ม มาภายหลังหลวงพ่อก่อนให้ช่วยเขียนประวัติ จึงเขียนประวัติเป็นภาษาพม่า และแปลเป็นภาษาอังกฤษโดยนักเขียนและผู้สื่อข่าวที่มไหยงูนั่นช่วยรู้จัก ผู้แปลใช้นามปากกาคล้ายกับว่าเป็นพระ แต่จริงแล้วไม่ใช่ และเสียชีวิตไปหลังจากแปลงานเสร็จในปี 2552

มไหยงูนั่นช่วยติดต่อกับพระอุทฺตสนะอยู่ตลอด จนกระทั่งเมื่อเกิดเหตุการณ์การสู้รบและการก่อตั้งดีเคบีเอในปี 2537 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มไหยงูนั่นช่วยไปทำงานที่เมืองย่างกุ้ง พอทราบข่าวเขากับภรรยาพากันย้ายถิ่นฐานไปอยู่กับพระอุทฺตสนะที่มไหยงูถึง 10 ปี คือช่วง 2538-2548 ช่วงนั้นก็กินเจทุกวัน เนื่องจากพื้นที่เป็นป่า มีภูตผีปีศาจที่ชั่วร้ายอยู่มาก ถ้าคนเลี้ยงและกินเนื้อสัตว์ พวกภูตผีปีศาจเหล่านั้นจะมาทำร้ายเพื่อให้เราต้องฆ่าสัตว์สังเวก ภายหลังพระอุทฺตสนะบอกว่าสถานการณ์ไม่ดีอาจจะเป็นอันตรายกับคนพม่าเช่นมไหยงูนั่นช่วย ก็เลยให้กลับหมู่บ้านเดิม แต่พระอุทฺตสนะมาหาบ่อย เกือบทุกครั้งจะไปกรุงเทพกลับมา จะมาบอกข้อมูลเพื่อเก็บไว้สำหรับทำหนังสือเล่มต่อไป อีกทั้งท่านยังได้มาสร้างเจดีย์ที่หมู่บ้านของมไหยงูนั่นช่วย และเห็นว่าหมู่บ้านนี้ปลูกน้ำเต้ากันได้มากเนื่องจากพื้นที่มีความอุดมสมบูรณ์ จึงขอให้ภรรยาของมไหยงูนั่นช่วยช่วยจัดส่งน้ำเต้าไปห่มไหยงูเพื่อใช้บริโภคน้ำเต้าปีละ 3-400 ลูก

นอกเหนือจากการเขียนประวัติและหนังสือที่เกี่ยวข้องกับงานของพระอุทฺตสนะแล้ว มไหยงูนั่นช่วยยังช่วยทำงานแปลพระไตรปิฎกและหนังสือธรรมะอื่น ๆ จากภาษาบาลีเป็นภาษาพม่า เมื่อแปลเสร็จแล้วพระอุทฺตสนะจะแปลเป็นภาษากระเหรี่ยงอีกที เมื่อเสร็จแล้วก็จัดการในเรื่องการพิมพ์

รูปที่ 20: น้ำเต้าที่ปลูกเพื่อส่งไปสนับสนุนโครงการของพระอุทิสนะที่มไหยจิฐ

นอกจากมไหยนั้นช่วยแล้ว บุคคลที่สำคัญอีกคนหนึ่งที่ทำให้ชื่อเสียงของพระอุทิสนะเพิ่มขึ้น คือ หลวงปู่ฤาษี ซึ่งในหนังสือประวัติให้การยกย่องว่าเป็นผู้ที่เข้ามาอยู่ที่บริเวณมไหยจิฐมาก่อน ต่อมาได้สอนการวิปัสสนาให้พระอุทิสนะ ช่วยกันพัฒนาพื้นที่ และเมื่อพระท่านป่วย ฤาษีก็เป็นผู้ให้การรักษา

หลวงปู่ฤาษี บวชเป็นเณรตั้งแต่อายุได้ 5 ขวบอยู่ที่เมืองเมะละแหม่ง พ่อเป็นคนปะโอ แม่เป็นคนกะเหรี่ยง แต่ส่วนใหญ่จะพูดภาษาพม่า ครองผ้าแบบภิกษุ แต่ถือว่าตนไม่ได้เป็นภิกษุ เพราะไม่ได้ปฏิบัติศีลครบตามกำหนดที่ภิกษุต้องทำ มีสำนักฤาษีอยู่ในบริเวณวัดมไหยจิฐ ดังนั้นสำนักฤาษีจึงช่วยดึงดูดผู้คนให้เข้ามาที่มไหยจิฐจำนวนไม่น้อย เพื่อให้ดูดวง ปรึกษาอาการเจ็บป่วย ขอยาสมุนไพรรักษาโรค โดยที่หน้าฤาษีจะกำหนดเวลาพบกับผู้มาปรึกษาเฉพาะ 6.00-10.30, 11.00-12.00 และ 15.00-18.00 เท่านั้น ซึ่งบางวันฤาษีไม่อยู่ เพราะต้องไปที่สำนักที่อื่น และเข้าไปร่วมทำพิธีกับกลุ่มลัทธิพิธีมะโนชดูปะที่เน้นการสักยาเพื่อการรักษาโรค

ตัวอย่างบุคคลสำคัญอีกคนคือพระอาจารย์ของพระอุทิสนะ ในเฟซบุ๊กที่รายงานความเคลื่อนไหวทำกิจกรรมของพระอุทิสนะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตประเทศไทย จะเห็นพระองค์หนึ่งที่นั่งเป็นประธานคู่กับพระอุทิสนะอยู่เสมอ ผู้วิจัยพบท่านในงานพิธีมัดมือที่อำเภอแม่วางเมื่อเดือนสิงหาคม 2557 คณะผู้ติดตาม

พระอุทูนะบอกว่า ท่านเป็นรุ่นพี่ของพระอุทูนะ เป็นหมอยาสมุนไพร คาถาอาคมและไสย การที่ท่านเดินทางไปกับพระอุทูนะอยู่เป็นประจำก็เพื่อช่วยรักษาพระอุทูนะ รวมทั้งช่วยไสยเนื่องจากมีข่าวว่าพระอุทูนะเคยถูกคุณไสย

5.2 ความสัมพันธ์กับกลุ่มดีเคบีเอ

การขยายพื้นที่การเคลื่อนไหวของพระอุทูนะ ปฏิเสธไม่ได้ว่าสัมพันธ์กับการเกิดขึ้นและการขยายตัวของกองกำลังดีเคบีเอ หนังสือประวัติชีวิตของพระอุทูนะบรรยายให้เห็นอย่างชัดเจนถึงพัฒนาการก่อตั้งกลุ่มดีเคบีเอ ว่ามีผลจากความไม่พอใจที่งานบูรณะปฏิสังขรณ์และสร้างเจดีย์และวัดถูกห้ามโดยผู้นำเคเอ็นยู ด้วยเหตุผลที่ว่าเจดีย์ขาวที่สร้างตรงบริเวณสบเมย ใกล้ฐานที่มั่นที่สำคัญของรัฐบาลเคเอ็นยูนั้น จะกลายเป็นเป้าโจมตีจากกองทัพพม่าได้ง่าย ประกอบกับกิจกรรมที่มีผู้เข้าร่วมจำนวนมากนั้น ทำให้ควบคุมไม่ได้ว่าคนที่เข้ามาเป็นสายลับของรัฐบาลพม่าหรือไม่ การถูกห้ามและการสั่งให้พระอุทูนะ หลวงปู่ถ้าย และผู้ที่ใกล้ชิดออกนอกพื้นที่ ทำให้ทหารเคเอ็นยูที่นับถือศาสนาพุทธ และเชื่อถือศรัทธาพระอุทูนะ ไม่พอใจ พวกนี้รวมตัวตั้งกลุ่มดีเคบีเอและสู้รบกับกองทหารของเคเอ็นยู ด้วยการสนับสนุนของกองทัพพม่า ในปี 2537 เมืองมโหยจีง กลายเป็นพื้นที่ที่คนอพยพหนีภัยสงครามเข้ามาอยู่จำนวนหลายพันคน โดยรัฐบาลพม่า ให้การสนับสนุนอาหารและปัจจัยพื้นฐานการดำรงชีวิต ช่วยในการสร้างถนนและโครงสร้างพื้นฐานอื่น ๆ ตามบันทึกประวัติพระอุทูนะมีฐานะเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณของกลุ่มดีเคบีเอ การที่กิจกรรมการสร้างเจดีย์ของพระอุทูนะถูกขัดขวางโดยผู้นำเคเอ็นยู เป็นสาเหตุสำคัญของการแยกตัว รายละเอียดของก่อตั้งและพัฒนาการของดีเคบีเอเขียนขึ้นโดย Keenan (2013) ว่า ผู้ที่ก่อตั้งและเป็นประธานการบริหารดีเคบีเอที่แท้จริงคืออุซาสทูจ ซึ่งเป็นประธานเขตสะโงของเคเอ็นยู ตอนก่อตั้งมีคณะกรรมการกลาง 31 คน โดยนายพลจอรานซึ่งเป็นหนึ่งในคณะกรรมการรับผิดชอบนำกองทัพ ทั้งนี้ดีเคบีเอแบ่งออกเป็น 4 กองพลน้อย และคุมพื้นที่รัฐกะเหรี่ยงบริเวณชายแดนเป็นส่วนใหญ่ การคุมพื้นที่ที่เป็นด่านการค้าข้ามแดน พื้นที่ทำป่าไม้ และเหมืองแร่ ทำให้ดีเคบีเอมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีมาก

อย่างไรก็ดี การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการทหารของกลุ่มต่อสู้ด้วยอาวุธของชาวกะเหรี่ยงบริเวณชายแดนเป็นไปอย่างรวดเร็ว ในปี 2553 ทางรัฐบาลพม่า ได้เสนอให้กลุ่มที่หยุดยิง หรือมีความร่วมมือกับรัฐบาลพม่าเช่นกลุ่มดีเคบีเอ ให้เปลี่ยนสภาพเป็นกองทหารพม่าอย่างเต็มตัวในฐานะเป็นกองกำลังพิทักษ์ชายแดนหรือ Border Guard Force (บีจีเอฟ) ในที่ประชุมที่มโหยจีงในวันที่ 7 พฤษภาคม 2553 อุซาสทูจ บอกว่าจะยังคงกองทหารดีเคบีเอ และตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษา 7 คน ได้แก่ อุซาสทูจ จอตัน หม่องยี พยีนพยีน ปานูย หม่องจิตตู และตุนฮเลียง

ในการปรับเปลี่ยนให้เป็นบีจีเอฟนี้ ปรากฏว่ากลุ่มดีเคบีเอบางกลุ่ม เช่น กลุ่มที่อยู่ภายใต้การนำของ ซอลาปอยไม่ยอมเปลี่ยนสถานภาพเป็นบีจีเอฟ กลับตั้งกองพัน “โพกผ้าเหลือง” ขึ้น มีท่าทีที่แข็งกร้าวกับ ทหารพม่า และเกิดการปะทะกันกับกองทหารพม่าอยู่ตลอด แม้จะไม่ขยายเป็นขอบเขตที่กว้าง ในช่วงของ การเก็บข้อมูลโครงการวิจัยนี้ มีเหตุการณ์กระทบกระทั่งดังที่ Karen Rivers Watch (KRW)(2014) สรุปไว้ว่า เมื่อวันที่ 14 กันยายน 2557 มีประกาศจากกองทหารพม่าห้ามทหารกะเหรี่ยงแต่งแบบฟอร์มและพกพาอาวุธ เข้ามาในเมียวดี และมีกรณทหารกะเหรี่ยงถูกฆ่า 2 คน ต่อมาทางทหาร ดีเคบีเอ จับทหารพม่าขังไว้ ทหาร พม่าก็เลยพากันไปปิดล้อมตรวจค้นบ้านผู้นำดีเคบีเอ และเข้าไปในเขตของดีเคบีเอ โดยไม่ขออนุญาต วันที่ 26 กันยายนจึงเกิดการยิงกันระหว่างทหารดีเคบีเอกับทหารพม่าขึ้นที่เมืองไจ้มายอ รัฐมอญ ก่อให้เกิดการ อพยพของผู้คนเข้ามาในเขตแม่สอดเมื่อวันที่ 27 กันยายน

แม้ดีเคบีเอจะมีหลายกลุ่มทั้งที่เปลี่ยนเป็นบีจีเอฟหรือไม่เปลี่ยน พระอุทฺตุนะก็ไม่ได้แสดงตัว หรือให้ความเห็นในเรื่องที่เกี่ยวกับการเมืองการทหาร ในระยะหลัง ได้มีการจัดการให้กองกำลังดีเคบีเอถอน ออกจากบริเวณเมืองมโหัยจีง เพื่อให้เมืองมโหัยจีงเป็นเมืองศาสนาที่ไม่เกี่ยวกับการเมืองการทหาร และ ตั้งแต่ปี 2555 เป็นต้นมา ก็ใช้เวลาเดินทางตระเวนสร้างเจดีย์และวัด และทำกิจกรรมทางศาสนาในประเทศ ไทยมากขึ้น

อย่างไรก็ดี ความสัมพันธ์ที่พระอุทฺตุนะยังมีกับผู้นำดีเคบีเอ /บีจีเอฟยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่อง ที่ ชัดเจนคือการไปสร้างวัดและให้ลูกศิษย์ไปเป็นเจ้าอาวาสของวัดในเขตที่ดีเคบีเอ/บีจีเอฟยึดครอง กลุ่มดีเคบี เอ/บีจีเอฟจึงเป็นผู้สนับสนุนและผู้อุปถัมภ์หลักของวัด คูแลพระและเณรและสนับสนุนกิจกรรมการก่อสร้าง บางวัดในเขตเมืองเมียวดีจะมีอาคารที่ทำการของดีเคบีเออยู่ในบริเวณวัด หรือดีเคบีเออาจจะมาช่วยรักษา ความปลอดภัยในกิจกรรมหรือบริเวณที่พระอุทฺตุนะไปทำโครงการ เช่น การพัฒนาบริเวณน้ำตก ที่มีทหาร ดีเคบีเอมาคอยเฝ้าดูความเป็นระเบียบเรียบร้อยและเก็บค่าจ่อครถ

จากการติดตามการเคลื่อนไหวของพระอุทฺตุนะผ่านเฟสบุคของท่านเองในช่วงเดือนมีนาคม- เมษายน 2558 ยังมีการรายงานข่าวกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้นำดีเคบีเอเก่าและเป็นที่ปรึกษาบีจีเอฟในรายชื่อ เจ็ดคนที่กล่าวข้างต้น ได้แก่ การไปบ้านอุธาสทงจอ ประธานดีเคบีเอเก่า, ไปบ้านนายพลพานุช, ไปรับการร่วม ทำบุญเป็นเงิน 30 ล้านจากครอบครัวคุณสเลียง, ไปพบหม่องจิตตูและนายทหารบีจีเอฟที่ช่วยโกโกและที่ อื่น ๆ , พานายพลพานุชไปดูสะพานที่สร้างข้ามแม่น้ำยู่นชาลินที่โนทะ, พานายพลพานุชและหม่องจิตตูไปดู เจดีย์ที่สร้างเสร็จแล้วที่บ้านโอดนอ เป็นต้น

5.3 กลุ่มนักธุรกิจไทยและพม่า

กลุ่มบุคคลที่มีบทบาทในการให้การสนับสนุนการเคลื่อนไหวของพระอุทฺตนะ และทำให้การเคลื่อนไหวขยายตัวเชื่อมต่อกับคนและพื้นที่ใหม่ ๆ ที่สำคัญอีกกลุ่มหนึ่ง ได้แก่ กลุ่มนักธุรกิจทั้งไทยและพม่า

กิจกรรมการสร้างเจดีย์ วัด โครงสร้างพื้นฐานประเภทถนน สะพาน ฯลฯ หรือแม้แต่การเดินทางข้ามแดน และการเข้าไปรักษาพยาบาลในโรงพยาบาลที่กรุงเทพฯ ส่วนแต่มีค่าใช้จ่ายที่ค่อนข้างสูง กล่าวกันว่าค่ารักษาพยาบาลในแต่ละเดือนสูงถึงประมาณหนึ่งแสนบาท จ่ายโดยนักธุรกิจชาวพม่าที่เป็นเจ้าของเครือข่ายใหญ่ ที่ทำธุรกิจกับดีเคบีเอ การสร้างเจดีย์และสิ่งก่อสร้างทางศาสนา รวมถึงโครงการจาริกพระไตรปิฎกลงบนแผ่นหินอ่อนและการจัดวางนั้นต้องการเงินหลายพันล้านบาท ตัวอย่างเฉพาะการก่อสร้างเจดีย์ ศาลา โบสถ์ วิหารที่คอยตะเมาะ รวมทั้งการสร้างถนนทั้งจากถนนใหญ่เข้าไปยังเชิงเขาและจากเชิงเขาขึ้นไปบนยอดเขา มีผู้นำกะเหรี่ยงที่เข้ามาไปร่วมใช้แรงงานคาดคะเนว่าค่าใช้จ่ายไม่ต่ำกว่า 100 ล้านบาท ไม่นับค่าแรงงานที่มาจากโดยสมัครใจไม่ได้คิดค่าแรง แต่ค่าอาหารสำหรับแรงงานที่เป็นพระ เณร และชาวบ้านค่อนข้างสูง แม้จะเป็นอาหารเจก็ตาม ค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่คอยตะเมาะ พระอุทฺตนะนำมาให้พระที่รับผิดชอบโดยได้ปัจจัยบางส่วนจากการทำบุญของญาติโยมในพื้นที่ก่อสร้าง แต่ส่วนใหญ่พระอุทฺตนะได้มาจากที่อื่น รวมทั้งการบริจาคจากนักธุรกิจ

หนึ่งในผู้ให้การสนับสนุนในการเคลื่อนไหวของพระอุทฺตนะได้แก่ประธานบริษัทส่งออกไก่แช่แข็งและผลิตภัณฑ์การเกษตรอื่น ๆ ที่มีโรงงานและฟาร์มอยู่ในหลายแห่งทั่วประเทศไทย ข้อมูลจากเว็บไซต์ของบริษัท ระบุว่า บริษัทจ้างแรงงาน 20,000 คน ส่วนใหญ่เป็นคนกะเหรี่ยงจากพม่า แต่รวมเกษตรกรที่ผลิตพืชและเนื้อสัตว์ในโครงการทั้งหมดแล้วมีกว่า 100,000 คน ประธานบริษัทได้สร้างอุทยานขนาดใหญ่ที่ริมทะเลจังหวัดชลบุรี ให้ชื่อว่า บ้านสุขาวดี ที่จัดให้เป็นเหมือนศาสนสถาน สวนสาธารณะ ที่แสดงและขายผลิตภัณฑ์ของบริษัท และสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามและมีขนาดกว้างขวาง ประธานได้นิมนต์พระอุทฺตนะให้มาอยู่ ซึ่งในแต่ละเดือนเมื่อท่านไปเข้ารับการรักษาพยาบาล 1-2 วันแล้ว ก็จะเดินทางมาที่บ้านสุขาวดีก่อนที่จะเดินทางต่อไป โดยกิจกรรมที่บ้านสุขาวดี จากที่ติดตามทางเว็บไซต์ ได้แก่การทำบุญปล่อยปลา ให้อาหารพระ คูแถมการก่อสร้างเพิ่มเติม จัดพิธีทางศาสนา ทั้งที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญทางศาสนาทั่วไป และเกี่ยวพันกับงานประเพณีของคนกะเหรี่ยง เช่น พิธีปีใหม่ พิธีมัดมือ เป็นต้น

ประธานบริษัทเป็นใคร ข้อมูลที่เผยแพร่ในเว็บไซต์ของบริษัท (www.sahafarms.com/main.php) บรรยายถึงเรื่องบริษัทว่าก่อตั้งขึ้นในปี 2512 ในขณะที่ประธานบริษัทไม่ได้มีฐานะที่ร่ำรวยแต่อย่างไร

เงินทุนเริ่มต้นในขณะนั้นมีเพียง 5000 บาท แต่ด้วยการทำงานหนักและความคิดที่สร้างสรรค์ เขาจึงสามารถพัฒนาบริษัทที่มีระบบครอบคลุมทุกขั้นตอนของการผลิตสัตว์ปีก ซึ่งรวมทั้งการเพาะพันธุ์ โรงงานอาหารสัตว์ วัสดุเคมีการเกษตร และโรงฆ่าแหละ เขาได้รับเกียรติบัตรและโล่รางวัลจำนวนมากอันเป็นผลจากความสำเร็จในด้านธุรกิจการค้าและการให้บริการสาธารณะ ประธานบริษัทยังได้รับการแต่งตั้งให้เป็นที่ปรึกษาและกรรมการในคณะกรรมการระดับชาติหลายชุด รวมทั้งการเป็นที่ปรึกษาของรัฐมนตรีสาธารณสุข ในช่วงปี 2544-2548 เคยเป็นประธานสมาคมผู้ส่งออกเนื้อไก่ และประธานกองทุนเพื่อการส่งเสริมงานทางวัฒนธรรม)2546-2550)

ความคิด ความเชื่อทางศาสนาของประธานบริษัท แสดงให้เห็นเป็นรูปธรรมจากการก่อสร้าง บ้านสุขาวดี ในปี 2553 ในเนื้อที่ 80 ไร่ที่ติดชายหาดยาวประมาณ 400 เมตร มีตึกขนาดใหญ่ที่ตกแต่งสวยงามหลายหลัง มีหอประชุมขนาดใหญ่สำหรับการจัดพิธีกรรม จัดวางรูปปั้นเจ้าแม่กวนอิม พระพุทธรูปมีโชนหยินหยาง หอพระพุทธรูป ศาลหลักเมือง สถานที่สำหรับคนมุสลิมทำละหมาด หอสัจธรรม เป็นต้น ความเชื่อทางศาสนาและคุณธรรมประจำตัว ที่ทำให้เกิดเป็นบ้านสุขาวดี แสดงออกจากคำพูดของประธานบริษัทที่ให้สัมภาษณ์ในเว็บไซต์ของบริษัท

รูปที่ 21: บ้านสุขาวดี จังหวัดชลบุรี

ที่มา: www.sahafarms.com/main.php เปิด 8 พฤศจิกายน 2557

“บ้านสุขาวดีเปิดกว้างขึ้นด้วยเจตนารมณ์ที่ต้องการให้ผู้มีโอกาสดำเนินชีวิตเป็นเจ้าของร่วมกันและได้ค้นพบถึงสัจธรรมในการดำเนินชีวิต พร้อมทั้งสิ่งศักดิ์สิทธิ์มากมายที่ควรสักการะ อาทิเช่น พระพุทธเจ้าปางประสูติ , พระแม่กวนอิม, พระเจ้าตากสินมหาราช,

รัชกาลที่ ๕ , กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ หรือพระบิดาแห่งราชนาวีไทย เป็นต้น ทุก
สิ่งทุกอย่างในสถานที่แห่งนี้ถูกกำหนดขึ้นอย่างมีดีไซน์ ประกอบด้วยศาสตร์ และศิลป์
อย่างลงตัว สมดุล และมีเหตุผล ด้วยบรรยากาศเงียบสงบ แวดล้อมด้วยพันธุ์ไม้ และ
ภูมิทัศน์ที่งดงาม และยังมีอาคารโดดเด่นด้วยสถาปัตยกรรม ด้วยอำนาจของความรัก
ความเมตตา ของผู้สร้างซึ่งไม่เคยยอมแพ้และไม่ยอมให้ความจนเป็นข้อจำกัดในชีวิต
ขอให้สิ่งเหล่านี้เป็นกำลังใจ หรือเป็นเพียงจุดเริ่มต้นของแนวคิดที่จะนำพาท่านไปสู่
จุดหมาย”

(www.sahafarms.com/main.php)

ประธานบริษัทรู้จักพระอุทิสนะ ได้อย่างไร ผู้วิจัยได้รับการบอกเล่าจากแทน สัมภาษณ์) 23 สิงหาคม
2557) ซึ่งเป็นลูกศิษย์ที่ติดตามพระอุทิสนะมาช่วยจัดกิจกรรมและขายของในงานพิธีมัดมือที่จัดขึ้นที่
เชียงใหม่ แทนบอกว่ามีพี่ชายทำงานกับบริษัทและตนเองทำงานขายของอยู่ใกล้บ้านสุขาดี พี่ชายเล่าว่า
ประธานบริษัทรู้จักหลวงพ่อด่านลูกจ้างชาวกะเหรี่ยง เมื่อหลวงพ่อด่านรักษาตัวที่โรงพยาบาลบำรุงราษฎร์
กรุงเทพฯ ในปี 2554 นั้น แรงงานชาวกะเหรี่ยงพากันไปเยี่ยมที่โรงพยาบาลกันเป็นจำนวนมาก ทำให้
ประธานบริษัทให้ความสนใจที่จะทำความรู้จัก และนิมนต์ให้ไปจำพรรษาที่บ้านสุขาดีโดยยกบ้านหลังนี้
ให้เป็นคฤหาสน์ และส่งเสริมให้จัดกิจกรรมทางศาสนาและทางประเพณีของกะเหรี่ยง ในการบันทึกภาพ
วิถีโองานประเพณีมัดมือลงในแผ่นซีดีที่ทำทุกปีตั้งแต่ปี 2554 จะเห็นภาพการมาเป็นประธานในพิธีของ
ประธานบริษัทและสมาชิกในครอบครัว และการเข้าร่วมของแรงงานคนกะเหรี่ยงทั้งที่ทำงานให้กับบริษัท
กับที่ทำงานอยู่ในบริเวณข้างเคียงจำนวนหลายพันคน ในงานพิธีเทศนาธรรมครั้งหนึ่งในปี 2554 แสดงให้
เห็นว่าเมื่อประธานบริษัทเปิดงานแล้ว พระอุทิสนะสวดมนต์ และเทศนาสั่งสอนให้แรงงานทำงานหนักให้
เต็มที่และให้เป็นคนซื่อสัตย์ต่อนายจ้าง

เมื่อผู้วิจัยถามแทนถึงประเด็นที่ว่า ประธานบริษัทสนับสนุนการเงินให้พระอุทิสนะมากน้อยแค่ไหน
แทนบอกว่าสนับสนุนบางส่วน ในขณะที่เดียวกันเขาคิดว่าทางบ้านสุขาดีก็ได้ประโยชน์จากการเก็บค่า
ผ่านประตู เพราะในวันที่มีพิธีมัดมือกะเหรี่ยง แรงงานมาร่วมจำนวนมาก ทำให้เก็บเงินค่าผ่านประตูได้
มากกว่าปกติที่จะได้จากนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม ถือว่าบริษัทก็เปิดพื้นที่ให้
สามารถจัดงานระดมเงินบริจาคได้มาก จากการสังเกตการจัดพิธีมัดมือที่เชียงใหม่ที่ผู้วิจัยเข้าร่วม ประมาณ
การได้ว่าแรงงานทุกคนที่เข้าร่วมจะเข้ามาถวายเงินให้พระอุทิสนะหรืออาจจะซื้อเป็นวัตถุมงคล เช่น จีวร
ราคา 300 บาท ที่ซื้อจากคณะลูกศิษย์ที่เอามาวางขาย ซึ่งค่าทำบุญน่าจะไม่ต่ำกว่า 500 บาทต่อ 1 คน

แทนยังบอกด้วยว่า ประธานบริษัทได้ขออนุญาตให้หลวงพ่ไปช่วยสร้างเจดีย์ตามพื้นที่ที่บริษัทไปส่งเสริมการเลี้ยงไก่ โดยมีการสร้างเจดีย์ในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ และลพบุรี มีเรื่องเล่าว่าที่บริเวณเมืองเก่าของลพบุรี บริษัทให้คนงานไปทำโรงเลี้ยงไก่ ซึ่งคนงานวัยรุ่นผู้หญิง พบว่าขณะที่นอน มีผีมาลากขา ไม่สามารถจะทำงานต่อที่นั่นได้ ประธานบริษัทจึงขอให้หลวงพ่ไปทำพิธีไล่ผี และสร้างเจดีย์ และ นอกจากนี้หลวงพ่อยังเคยชวนประธานบริษัทไปเที่ยวที่มไหยัญและไปแะคูพื้นที่น้ำตกในปี 2555

นักธุรกิจและนักการเมืองในจังหวัดเชียงใหม่อีกคนหนึ่งที่เป็นผู้สนับสนุนกิจกรรมทางศาสนาของพระอุทิสได้แก่ คุณอุรพันธุ์ จันทวิโรจน์ โดยพระอุทิสได้ไปสร้างวัดในที่ดินส่วนตัวในเขตป่าเขาของอำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ประวัติคุณอุรพันธุ์จากงานของทศ คณาพร (มปป) บรรยายว่า

ตระกูลจันทวิโรจน์นั้นมีต้นตระกูลฐานธุรกิจมาจากการทำป่าไม้และก่อสร้าง โดยเริ่มจากหม่องจันโอง ชาวพม่าที่อพยพจากเมะลาลัง มาตั้งรกรากและรับจ้างทำป่าไม้กับบริษัทอีสต์เอเชียติก เมืองลำปาง ต่อมาแต่งงานกับนางมุก ลูกสาวของพ่อค้าพม่าเมืองลำปางมีบุตรชายชื่อหม่องคำอู พนาสิทธ์) จันทวิโรจน์ซึ่งต่อมาแต่งงานกับนางเต่า (ลูกสาวคนโตของหม่องหยี(ต้นตระกูลบริบูรณ์) พ่อค้าชาวพม่าและคอมปราโดว์หรือกัมประโดนของธนาคารไทยพาณิชย์

From <http://www.mhahao.com/board/index.php?topic=12196.0>

ในงานเขียนดังกล่าวยังระบุว่า คุณอุรพันธุ์เป็นทายาทรุ่นที่ 3 ที่มีชื่อเสียง เป็น “อดีต ส.ส. และอดีตนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ นายกสมาคมกีฬาแห่งจังหวัดเชียงใหม่ และเป็นผู้ที่อนุรักษ์สืบสานวัฒนธรรม ประเพณีอย่างแข็งขันในเวลานี้และจัดว่าเป็นนักการเมืองที่รู้จักกันดีอีกคน หนึ่งของชาวเชียงใหม่และภาคเหนือ ....”

ผู้วิจัยพบกับคุณอุรพันธุ์ในงานประเพณีมัดมือที่จัดขึ้นในวัดที่พระ อุทิสกำลังก่อสร้างในที่ดินของเขา ที่อำเภอแม่วาง เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2557 จากนามบัตรที่คุณอุรพันธุ์ให้ผู้วิจัย ระบุว่ามิตำแหน่งเป็นประธานกรรมการ บริษัทสหพนาสิทธ์ จำกัด บริษัทสิ่งพัฒนาเชียงใหม่ จำกัด บริษัท เดอะ แพลตตินั่ม ฟิตเนส เซนเตอร์ จำกัด และชมรมผู้ค้าผลิตภัณฑ์ตราสิงห์ภาคเหนือตอนบน และที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อและความสนใจทางศาสนาก็คือ เป็นประธานมูลนิธิไหว้สาป่ารมีพระบรมธาตุคุดยสุเทพ

คุณอุรพันธุ์เข้าร่วมงานประเพณีมัดมือที่กล่าวถึงข้างต้นและสนับสนุนการจัดงานอย่างเต็มที่ ในวันพิธี มาร่วมเป็นประธานการไหว้เจดีย์แต่เช้ามีดประมาณสามนาฬิกา ให้เจ้าหน้าที่จากบริษัทมาช่วยจัดการเรื่องการบริจาคเงินและการตกแต่งรอบเจดีย์โดยเงินที่บรรจุในซองที่ร้อยกันเป็นแพง อีกทั้งกำชับให้หัวหน้า

คนงานคอยดูแลความเรียบร้อยของเรื่องการเงินการอยู่ของผู้ที่มาร่วมงาน คุณอุดรพันธุ์อยู่รอพิธีแห่เครื่องประกอบพิธีมัดมือ ร่วมในงานสวดมนต์ และเมื่อเสร็จสิ้นแล้วในเวลาก่อนเที่ยงวัน ก็ผูกข้อมือให้กับเจ้าหน้าที่บริษัทและคนงานกะเหรียญที่มาร่วมงาน

ผู้วิจัยถามคุณอุดรพันธุ์เรื่องความเป็นมาของการพบปะกับพระอุทฺตนะ คุณอุดรพันธุ์เล่าให้ฟังว่า เริ่มรู้จักผ่านเรื่องที่คนงานของตนเองไปทำงานที่กรุงเทพฯ และมีผีเข้า รักษาไม่หาย คนงานจึงนิมนต์หลวงพ่อดล หลังจากนั้นก็ไม่ใช่เป็นอีกเลย เมื่อพบกับหลวงพ่อดล หลวงพ่อดลว่าอยากหาพื้นที่สร้างเจดีย์ ก็เลยจัดให้สร้างในพื้นที่ส่วนตัวของตน โดยเริ่มสร้างเมื่อปี 2555 ใช้เวลาสร้างเพียง 29 วัน บอกว่า ลูกน้องครูบาทำงานสุดขยอ “เคยเป็นทหารทั้งนั้น” ทุกอย่างหลวงพ่อดลสร้างเอง ตนช่วยเรื่องวัสดุ ปูน ฯลฯ คุณอุดรพันธุ์พบปะกับพระอุทฺตนะอยู่ต่อเนื่อง เนื่องจากต้องคอยดูแลงานก่อสร้างยังไม่แล้วเสร็จ ทั้งโบสถ์ วิหารขนาดใหญ่ พระเจดีย์อินทร์เขนจำลอง ปรับปรุงถนน ฯลฯ บางครั้งคุณอุดรพันธุ์ก็ไปเยี่ยมท่านที่โรงพยาบาลที่กรุงเทพฯ คุณอุดรพันธุ์เล่าว่าหลวงพ่อดลพาไปฝังพม่าไปร่วมงานวันเกิด จึงรู้ว่าหลวงพ่อดลมีบารมีมาก พกทหารอารักขาเต็มไปหมด และคนให้ความเคารพและมาร่วมงานเยอะมาก ในงานนั้น คุณอุดรพันธุ์เอาไข่เจียวไปถวายหลายพันฟอง

นอกเหนือจากนักธุรกิจรายใหญ่ที่มีส่วนสนับสนุนด้านทุนหรือโอกาสในการระดมทุน ยังมีนักธุรกิจหรือผู้ที่มีฐานะดีอีกหลายรายที่ช่วยบริจาคเงินและสิ่งของ รถที่พระอุทฺตนะใช้อยู่ 4 คันนั้นพอว่าลูกศิษย์พระอุทฺตนะบอกผู้วิจัยว่าเป็นรถที่บริจาคโดยคนจีนที่ทำธุรกิจผลิตยาแผนโบราณ ในเว็บไซต์ที่รายงานความเคลื่อนไหวของ พระอุทฺตนะ จะมีข่าวการไปรับการบริจาค เช่น เจ้าของโรงงานน้ำแข็งแห่งหนึ่งที่กรุงเทพฯ ถวายพระพุทธรูป 600 รูป (วันที่ 4 ม.ค. 2558) การรับบริจาคจากครอบครัวเจ้าของโรงงานที่สมุทรสาคร)¹ จาก (.พ.”เศรษฐี”คนไทย ที่กรุงเทพฯ)⁸, ¹⁸, ²² ก) จากเจ้าของโรงงานที่กำแพงเพชร (.พ.16 เม.ในภาพส่วนใหญ่จะ (ย.ป็นนักธุรกิจที่มีคนงานเป็นคนกะเหรียญ ซึ่งมีความเป็นไปได้ที่เจ้าของโรงงานหรือของบริษัทห้างร้านจะเชื่อมต่อกับ พระอุทฺตนะผ่านคนงาน

5.4 สรุปท้ายบท

นอกเหนือจากคนกะเหรียญหลายกลุ่มที่นับถือศรัทธาและเข้าร่วมในเครือข่ายทางศาสนาแล้ว ยังมีคนอีกหลากหลายสถานภาพ ฐานะ อาชีพ และพื้นฐานชาติพันธุ์ ทั้งที่เป็นปัญญาชนและนักบวช กลุ่มการเมืองการทหารที่มีพื้นฐานจากกลุ่มดีเคบีเอและกลุ่มนักธุรกิจหลายระดับ ที่เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายโดยมีบทบาทสนับสนุนการเคลื่อนไหวทั้งในด้านการเผยแพร่ชื่อเสียง การทำให้พื้นที่การสร้างวัดและชุมชนมีความมั่นคงทางการเมืองการทหาร และการสนับสนุนในด้านเงินทุนและโอกาสในการระดม

ทุน ความหลากหลายทางด้านความคิดความเชื่อ การเชื่อมโยงกันของหลายส่วนที่มีความแตกต่างกัน เป็นดัง ทฤษฎีการรวมภาคส่วน (Assemblage) หรือสมัชชาของ DeLanda (2006) ที่สามารถนำมาอธิบายเครือข่าย การเคลื่อนไหวของ พระอุทฺตนะอุทฺตนะได้ว่ามีลักษณะที่ไม่ได้เป็นองค์กรที่มีวัตถุประสงค์และเป้าหมาย หนึ่งเดียวหรือมีโครงสร้างที่เป็นกลไกการบริหารงานและควบคุมจากบนสู่ล่างดังกรณีขององค์กรหรือ สถาบันทั่วไป แต่เป็นการเคลื่อนไหวที่มีการเชื่อมต่ออย่างไม่หยุดนิ่ง โดยแต่ละส่วนที่เข้าร่วมในการ เคลื่อนไหวได้แสดงศักยภาพเฉพาะของตน เช่น ในด้านการเขียน การระดมทุน การเจรจากับเจ้าหน้าที่ของ รัฐ ฯลฯ ซึ่งส่งผลให้การเคลื่อนไหวโดยรวมสามารถขยายตัวไปได้ ทั้งนี้การเชื่อมต่อระหว่างส่วนต่าง ๆ กับ พระอุทฺตนะ พบว่าเกิดจากประสบการณ์ ความชอบ และความใฝ่ฝันของแต่ละบุคคลที่สามารถเชื่อมต่อกัน ได้กับประสบการณ์และการปฏิบัติของ พระอุทฺตนะ ไม่ว่าจะเป็นตัวอย่างของมหายันน่วยที่พื้นฐานของ ความสัมพันธ์ที่สนิทสนมกันมาก่อน จากนั้นก็ได้ใช้ความรู้ความสามารถในการเขียนมาช่วยเขียนประวัติ ของ พระอุทฺตนะ ตัวอย่างของประธานบริษัทที่เชื่อมต่อ พระอุทฺตนะผ่านคนงาน เพื่อเติมเต็มความ ปราบปรามที่จะสร้างอุทยานศาสนาที่ยิ่งใหญ่ และการที่คุณอุตรพันธุ์ ที่มีเชื้อสายจากประเทศพม่าและจ้าง คนงานกะเหรี่ยงทำธุรกิจที่ชายแดน เชื่อมต่อ พระอุทฺตนะผ่านคนงาน เนื่องจากประทับใจในความศักดิ์สิทธิ์ ที่แสดงออกในการไล่ผีและการมีบาร์มีที่เห็นได้จากการสร้างเมืองและการเดินทางข้ามแดน เป็นการเติมเต็ม ความปราบปรามที่จะสร้างศาสนสถานที่ยิ่งใหญ่ในที่ดินของตน

บทที่ 6

ความตึงเครียด ความขัดแย้ง และการเชื่อมต่อใหม่

เครือข่ายการเคลื่อนไหวข้ามแดนของพระอุทฺตนะ ประกอบไปด้วยคนที่มีภูมิหลังและสถานภาพที่แตกต่างหลากหลาย ทั้งกลุ่มกะเหรี่ยง ที่เป็นทั้งพระและฆราวาสทั้งในประเทศไทยและประเทศพม่า กลุ่มอื่น ๆ ที่มีอำนาจทางการเมือง การทหาร และทางเศรษฐกิจ รวมทั้งผู้ที่มีบทบาทในด้านวิชาการและสื่อ ทำให้การสร้างเมืองมโหัยจุ และ การเคลื่อนไหวก่อสร้างเจดีย์ ศาสนสถานและวัดอารามของพระอุทฺตนะมีการขยายตัวครอบคลุมพื้นที่กว้างครอบคลุมรัฐกะเหรี่ยงและพื้นที่ทางเหนือและภาคกลางของประเทศไทย อย่างไรก็ตามการเคลื่อนไหวไม่ได้มีความราบรื่นและสำเร็จตามความประสงค์ของพระอุทฺตนะและญาติโยมเสมอไป ท่ามกลางความเคลื่อนไหว มีความตึงเครียด ความขัดแย้ง และการแยกตัวออกไปของบุคคลและกลุ่มคนที่เคยเชื่อมต่ออยู่ในเครือข่าย ความขัดแย้งมีทั้งในเรื่องความคิดความเชื่อ การตีความการปฏิบัติทางศาสนา ระหว่างประเด็นกฎหมายของรัฐกับปฏิบัติการทางศาสนาข้ามรัฐ และประเด็นเส้นแบ่งระหว่างศาสนา การเมืองและความรุนแรง ความขัดแย้งดังกล่าวแสดงให้เห็นในกรณีการสร้างเจดีย์และวัดที่คอยตะเมาะ เขตอำเภอคอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ และกรณีข้อวิพากษ์วิจารณ์ของพระสงฆ์ในเขตพม่าดังจะได้บรรยายในบทนี้

6.1 การตึงเครียดของการเข้ามาเชื่อมต่อชุมชนครุบา

หลังจากครุบาชาวปีมรณภาพปี 2520 ครุบาวงศ์ซึ่งต่อมาได้รับสมณศักดิ์เป็นพระครูพัฒนกิจจานุรักษ์ ได้ทำการพัฒนาทั้งวัดห้วยดัมและวัดผาหนาม โดยเปิดรับโครงการพัฒนาสมัยใหม่ของรัฐอย่างเต็มที่ ทั้งในด้านการส่งเสริมการเกษตร การศึกษา สาธารณสุข หัตถกรรม ฯลฯ คนกะเหรี่ยงถูกผนวกรวมเข้าสู่เศรษฐกิจแบบทุนนิยมมากขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งในด้านการทำการเกษตรเพื่อขาย การทำหัตถกรรมและการค้า ผู้คนจากหมู่บ้านไปเรียนต่อและทำงานต่างอำเภอและต่างจังหวัดมากขึ้น ควบคู่ไปกับการพัฒนาสมัยใหม่ การก่อสร้างวิหาร เจดีย์ขนาดใหญ่ ทั้งในเขตวัดพระพุทธรูปห้วยดัมเองและในที่อื่น ๆ ยังคงดำเนินไป ด้วยการสนับสนุนเงินทุนจากชนชั้นกลางและชนชั้นสูงจากกรุงเทพฯ และเมืองอื่น ๆ การทำวัดดุมงคล วัดดุนุชา และการระดมทุนเพื่อสร้างศาสนสถานขยายตัวอย่างมาก เช่นเดียวกับวัดใหญ่ในสถานที่อื่น ๆ ที่ผู้คนหลังไหลมาสู่การบูชาและร่วมทำบุญ แต่อย่างไรก็ดี ในช่วงที่ครุบาวงศ์ยังมีชีวิตอยู่ ชุมชนยังคงเคร่งครัดในเรื่องการถือศีล กินเจ หรืออย่างน้อยไม่มีการกินเนื้อสัตว์ในหมู่บ้าน หลังจากครุบาบมรณภาพใน ปี 2543 คน

ในชุมชนเริ่มเปลี่ยนแปลงไป การกินเจเป็นการปฏิบัติของคนส่วนน้อย อาจจะเป็นบางครอบครัว และครอบครัวละไม่กี่คน

ผู้ที่ถือศีลกินเจ ส่วนใหญ่เป็นคนในครอบครัวของผู้นำศาสนาที่ย้ายติดตามครูบา มา ซึ่งปัจจุบันอายุมากแล้ว และลูกหลานบางคนก็เชื่อในคำสั่งสอนของครูบา ผู้นำชาวกะเหรี่ยงของวัดห้วยดัมและผาหนาม กลุ่มหนึ่ง(สัมภาษณ์ 4-6 ตุลาคม 2556) เล่าเรื่องคำสอนของครูบาวงศ์ที่เกี่ยวกับการกินเจว่า “ครูบาอยากให้เรา กินตลอด ถ้าไม่กิน ฝืนมันก็ตามมารังควาน ทำให้ป่วยไข้ได้” อีกคนเล่าว่า “ครูบาว่า คนกินจิ้น(เนื้อสัตว์) ไม่มีศีล คนกินเจมีศีล ไม่เบียดเบียน ฝืนไม่รบกวณ” ลุงแงพอ⁵¹ ผู้ทำอาหารเจให้ครูบาวงศ์ 10 ปีก่อนที่ครูบาวงศ์จะมรณภาพ บอกว่า “หลวงปู่บอกว่าถ้าเรากินเจ ฝืนจะกินเจด้วย ฝืนจะไม่ดู จะไปนิพพานด้วยกัน” การที่พระ อุทุสนะ หรือที่ชาวกะเหรี่ยงที่วัดพระพุทธรบาทผาหนามและห้วยดัมเรียกว่า พื่อค่อต้อหรือกะแฉ่ค่อต้อ (เจ้าแห่งค่อต้อ) จันเจ นังสมาธิ และมุ่งมั่นในเรื่องการสร้างวัดคล้ายกับครูบา จึงเป็นเรื่องที่สำคัญที่ใช้ในการประเมินว่า พื่อค่อต้อนี้แหละที่เป็นผู้ที่จะมานำคนกะเหรี่ยงให้ถือศีลถือธรรมต่อจากครูบาวงศ์ และแม้คนกะเหรี่ยงจะให้ความเคารพนับถือครูบาพรรณซึ่งเป็นเจ้าอาวาสวัดห้วยดัมในปัจจุบัน แต่ครูบาพรรณก็ไม่ได้ถูกยอมรับว่าเป็นผู้ที่มาสืบต่อสายของ”ตนบุญ” ด้วยเหตุผลที่ลุงแงพอและผู้นำคนอื่นบอกว่า ครูบาพรรณจันเจเฉพาะในวัด เมื่ออยู่ข้างนอกวัดก็จันเนื้อสัตว์ และก่อนที่จะย้ายมาอยู่วัดห้วยดัมก็จันเนื้อสัตว์ประจำ ลุงแงพอบอกว่า “ถ้าองค์หนึ่งกินเจ องค์หนึ่งไม่กินเจ จะไหวฝ้ายไหน...ทำบุญโดยการฆ่าสัตว์ ไม่ได้บุญ”

การเปลี่ยนแปลงจากการเป็นชุมชนที่ถือศีลกินเจ เป็นเหมือนชุมชนทั่วไป ก่อให้เกิดความขัดแย้งในความคิดและจิตใจของคนที่ยังเชื่อมั่นในแนวทางที่ครูบาเคยสอน เจ้าบือ ชายวัย 51 ปี(ปี 2558) แสดงความไม่พอใจในชุมชนของตน ที่ผู้ใหญ่บ้านที่เป็นตำแหน่งทางการในปัจจุบันไม่เข้มงวดเรื่องการถือศีลกินเจ ตามคำพูดของเจ้าบือที่ว่า ผู้ใหญ่บ้าน “เลือกที่จะถือปิ่นแทนที่จะเป็นการถือลูกประคำ” เจ้าบือไม่ส่งลูกไปโรงเรียนของรัฐ ด้วยเหตุผลที่ว่าครูไม่กินเจ และที่โรงเรียนก็ไม่ทำอาหารเจให้เด็ก อีกทั้งหมอก็บอกว่าการกินเจทำให้ขาดวิตามิน นอกจากนี้ลูกสาวก็ไม่อยากไปโรงเรียนเพราะครูจะดัดผม ซึ่งลูกสาวไม่ยอม บอกว่าคนไผ่ผมยาวมีจำนวนมาก ทำไมเขาจะต้องตัดด้วย เจ้าบือเห็นว่าการศึกษาอาจไม่ได้ช่วยให้คนดีขึ้น เขาบอกว่า ตอนนี้มีคนเรียนจบปริญญาตรีก็สร้างปัญหาเยอะแยะ เมื่อก่อนคนบนดอยมีลูก 8-9 คน ก็ไม่เห็นมีปัญหา เดียวนี้มีลูกกันแค่ 2-3 คนแล้วมีปัญหาเยอะ แต่ก่อนไม่เคยเรียนก็ไม่มีปัญหา เจ้าบือบอกว่า “บ้านห้วยดัมเนี่ยะเด็กเป็นร้อยเป็นพันไม่ดูแล เด็กเล่นเกมส์ ไปตั้งร้านเกมส์...อันนี้แหละ การตั้งร้านเกมส์มันมา

⁵¹ อายุ 66 ปี ย้ายจากหมู่บ้านห้วยหมากบัว ตำบลเมืองต้น อำเภอมะรุมมา มาอยู่ที่หมู่บ้านห้วยดัมในปี 2514 ปัจจุบันเป็นผู้ดูแลด้านพิธีกรรมบริเวณโถงบ้านของวัดห้วยดัม สืบทอดจากผู้นำรุ่นแรกที่ถึงแก่กรรมหรืออายุมากเกินไป

จากเจ้าหน้าที่ ผมเคยไปว่าตำราอยู่ที่อยู่ประตูด้านซ้าย ผมถามว่าการเล่นเกมส์นี้จะไม่ผิดหรือ ตำรา
บอกว่าผิด ผิดแล้วทำไมทำกันอย่างนั้น เขาว่ามันขึ้นอยู่กับผู้นำในหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้านกินเงินภาษี อบต.กิน
เงินภาษี เสียภาษีให้อำเภอ อันนี้ความผิดมาจากผู้นำ ถ้าเชื่อฟังคำสั่งสอนของครูบา สิ่งที่ไม่ดีในห้วยด้อมก็จะม
น้อย แต่ตอนนี้มีทุกอย่างเกิดขึ้น ยาเสพติดหรืออะไร เข้ามาทุกอย่าง” ในเรื่องการไปร่วมทำงานก่อสร้างวัดที่
คอยตะเมาะ เจ้าบือบอกว่า “[เจ้าบือ] มาทำบุญที่วัดพระบาทตะเมาะ เขา[ชาวบ้าน]ว่าไม่ดี มันไม่ดียังง
สมัยก่อนคอยมันงม(โง่) แต่ตอนนี้คอยมันตั้งขึ้นแล้ว เรื่องนี้ไม่ใช่ธรรมดา ถ้าทำดีมันก็จะตั้งขึ้น”

ลุงเงพอ เจ้าบือ และผู้นำที่ยังยึดมั่นกับคำสอนของครูบา จึงเป็นกลุ่มที่ต้อนรับการเดินทางมา
สร้างเจดีย์ของฟือค่อต๋อในพื้นที่คอยตะเมาะ ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากวัดห้วยด้อมและวัดผาหนาม และเข้าร่วมในงาน
ก่อสร้างอย่างเอาการเอางาน ผู้นำจากวัดผาหนามที่เข้าร่วมในการสร้างเจดีย์ เล่าให้ฟังถึงความประทับใจที่
ลักษณะของการกินอยู่ร่วมกันของผู้คนที่ว่า “กินในสถานที่เดียวกัน ข้าวหม้อเดียวกัน ทำงานก่อสร้างในที่
เดียวกัน” ที่เคยปรากฏในสมัยที่ครูบาขาวปียังมีชีวิตอยู่ ตอนนี้ได้กลายเป็นจริงอีกครั้ง การมาของฟือค่อต๋อ
ทำให้จำนวนผู้ที่กินเจในหมู่บ้านผาหนามมีเพิ่มขึ้น เพราะมีความเชื่อมั่นว่าฟือค่อต๋อคือผู้ที่มาสืบสานงาน
ของครูบาที่มรณภาพไปแล้ว เปิดโอกาสให้เขาร่วมกันทำบุญอีกครั้ง ทำให้ความหวังในการเกิดขึ้นของสังคม
ที่ดีงามในอนาคตเป็นไปได้

ขณะเดียวกัน ผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับการเดินทางมาของพระ อุทฺตสนะก็มีจำนวนมาก เริ่มตั้งแต่ก่อนที่
ท่านและพระเถระจากมหายังจะเข้าไปสร้างเจดีย์ที่คอยตะเมาะ ตามการบอกเล่าของพระลูกศิษย์ ในปี 2554
พระอุทฺตสนะจะเข้าไปสร้างเจดีย์บริเวณหนองน้ำที่เรียกว่าหนองวัวเฒ่า อยู่ใกล้เจดีย์ศรีเวียงชัย ในอาณา
บริเวณของวัดห้วยด้อม การประสานงานเบื้องต้นกับพระผู้ใหญ่ของวัดห้วยด้อม ทางฝ่ายพระอุทฺตสนะเข้าใจว่ามี
การอนุญาตให้เข้าไปสร้างได้ เช้าวันหนึ่งพระเถระจากวัดมหายังก็เข้าไปทำถนนเพื่อเตรียมขนวัสดุเข้าไป
ก่อสร้าง ตอนบ่าย ชาวบ้านแจ้งให้ตำรวจเข้ามาจับกุมพระเถระที่กำลังทำถนน ทำให้การสร้างเจดีย์นั้นไม่
สามารถจะทำได้ นอกจากนี้ พระอุทฺตสนะยังดำริจะทำอาคารครอบพระพุทธรูปในบริเวณบนเขาหลังวัดผา
หนาม โดยมีชาวบ้านผาหนามที่ศรัทธาเลื่อมใสมาช่วยกันเตรียมพื้นที่ แต่ก็ถูกพระรูปหนึ่งของวัดผา
หนามไล่ และชาวบ้านห้วยด้อมหลายคนมาคัดค้าน ทำให้ทำไม่สำเร็จ พระลูกศิษย์ของพระอุทฺตสนะบอกว่า
หลวงพ่อก็มีความตั้งใจที่จะไปสร้างเจดีย์ให้ เพราะมีดาตัพย์ ทราบว่าตรงไหนที่เป็นที่ศักดิ์สิทธิ์ พระพุทธเจ้า
เคยเสด็จมาประทับ และสร้างแล้วก็จะประ โยชน์แก่คนที่อยู่บริเวณนั้น เพราะถ้าเกิดภัยพิบัติอะไร เจดีย์
และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ก็จะช่วยให้รอดปลอดภัย พระที่ให้ข้อมูลบอกว่าชาวบ้านที่ห้วยด้อมมีทั้งที่เห็นด้วยกับไม่เห็น
ด้วยกับการมาสร้างเจดีย์ของหลวงพ่อ แต่คนที่ไม่เห็นด้วยจะมีจำนวนมากกว่า

เมื่อเปรียบเทียบกับแล้ว ผู้ที่ไม่เห็นด้วย เคลือบแคลงสงสัยและไม่ไว้วางใจกับการเดินทางมาสร้าง
เจดีย์และวัดในเขตคอยตะเมาะของพระ อุทฺธนะเป็นคนกะเหรี่ยงจากชุมชนวัดห้วยดัมมากกว่าวัดผาหนาม
ทั้งนี้เพราะชุมชนวัดห้วยดัมมีจำนวนคนมากกว่า นั่นคือมี 10 หมู่บ้าน จำนวนคน 11,588 คน ในปี 2556
(งานนโยบายและแผนสำนักงานปลัด อบต. นาทราย) ขณะที่ชุมชนวัดผาหนามเป็นหมู่บ้านเดียวในปี 2556 มี
182 ครัวเรือน ผู้วิจัยประมาณว่ามีประชากรไม่เกิน 1,000 คน นอกจากนี้ ชุมชนวัดห้วยดัมเข้าสู่ระบบการ
พัฒนาไปสู่ความทันสมัยอย่างเต็มที่ตั้งแต่สมัยกรุงวอชิงตัน และต่อเนื่องมา ทำให้เรื่องของการถือศีลกินเจ และ
ความเชื่อเรื่องคนบุญเสื่อมลงเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในกลุ่มคนรุ่นหลัง นอกจากนี้ การที่ฟือค่อต้อริเริ่ม
สร้างเจดีย์ที่ขอยคอยตะเมาะซึ่งอยู่ในเขตป่าสงวนไม้ใกล้จากวัดพระพุทธรูปตะเมาะที่เคยเป็นที่จำพรรษา
ของครูบาขาวปี ทำให้ชาวบ้านวัดผาหนามที่ติดตามมาอยู่กับครูบาขาวปี เชื่อมั่นว่าฟือค่อต้อคือผู้มีจิต
วิญญูณเดียวกับกับครูบาขาวปี มีการสืบทอดการสร้างศาสนสถานทีครูบาขาวปีละครูบาวงศ์เคยทำมาไว้
นอกจากนี้การที่ฟือค่อต้อมีวัตรปฏิบัติที่เข้มงวดในเรื่องการนั่งสมาธิและการฉันเจ ทำให้ชาวบ้านกลุ่มหนึ่งมี
ความเชื่อถือศรัทธาต่อฟือค่อต้อเป็นอย่างมาก

นาคา กรรมการวัดห้วยดัมในวัย 60 ปีคนหนึ่ง เป็นผู้นำกะเหรี่ยงรุ่นที่สอง ต่อจากรุ่นพ่อที่เป็นผู้
นำพาชาวบ้านย้ายจากหมู่บ้านดั้งเดิมบนพื้นที่ป่าเขา เข้ามาอยู่ในบริเวณวัดห้วยดัม นาคาเป็นผู้มีบทบาทอย่าง
มากในการประสานงานกับกรรมการมูลนิธิซึ่งเป็นนักธุรกิจหรือข้าราชการชั้นสูงจากกรุงเทพและเมืองอื่น
ทางภาคกลางของประเทศไทย ที่เข้ามาจัดการเกี่ยวกับการเงินของวัด การขายวัดถมungskการระดมเงินบริจาค
เพื่อสร้างเจดีย์ วิหาร โบสถ์ ศาลา และสิ่งก่อสร้างอื่น ๆ ในวัด แม้นาคาจะเคร่งครัดในการปฏิบัติทางศาสนา
บางอย่างที่ครูบาได้สอนไว้ เช่นเรื่องการกินเจ แต่ก็เป็นคนสำคัญที่คัดค้านการเข้ามาเคลื่อนไหวเพื่อสร้าง
เจดีย์ในบริเวณวัดห้วยดัมหรือบริเวณข้างเคียงของฟือค่อต้อและกลุ่มผู้ติดตาม เขาบอกว่าไม่เคยได้ยินคำ
ทำนายของครูบาขาวปีหรือครูบาวงศ์ที่ผู้คนพูดถึงกันมากว่า เมื่อคอยตะเมาะเปลี่ยนจากคอยที่เอียงเป็นคอย
ที่ตั้งตรง เมื่อนั้นจะถึงเวลาที่เจ้าของคอย⁵²จะเดินทางมาสร้างเจดีย์ นากายืนยันว่า คอยตะเมาะยังคงมีรูปร่าง
เหมือนเดิม ไม่ได้เปลี่ยนเป็นคอยที่ตั้งตรงอย่างที่คนกล่าวขานถึง เขาบอกว่า มันแล้วแต่สาขาคณ แต่ก็ไม่
อยากไปลบหลู่คนที่เชื่อ เขาคิดว่าเรื่องเล่าที่ว่าครูบาวงศ์ไม่สร้างเจดีย์บนขอยคอย เพราะจะมีเจ้าของมาสร้าง
เองนั้น ไม่เป็นความจริง ครูบาวงศ์ก็สร้างได้ถ้าจำเป็น นากายังย้ำกับชาวบ้านว่า คนที่หลอกลวงมีอยู่ คล้าย

---

⁵² แนวคิดเรื่องการเป็นเจ้าของสถานที่ เกี่ยวพันกับความเชื่อเรื่องสถานที่แต่ละแห่ง มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่อยู่อาศัยและคอยดูแล
คล้ายเจ้าของบ้าน การเป็นเจ้าของสถานที่ อาจจะเป็นมาเมื่อชาติก่อน เมื่อเกิดมาในชาตินี้ ก็อาจจะกลับไปยังสถานที่เดิมที่
บุคคลนั้นเป็นเจ้าของ

กับการที่คนห้วยด้อมในอดีตเคยถูกหลอกเอาเงินจากครุบาหล้าซึ่งอ้างตัวว่าเป็นครุบาเจ้าราชมาเกิด นากาบอกว่า พื่อค่อต้อจะไปที่ไหนก็ไปแต่อย่ามาที่วัดห้วยด้อม

พระสามารด (สัมภาษณ์ 30 ตุลาคม 2556) หลานปู่ของคนกะเหรี่ยงรุ่นแรกที่ย้ายเข้ามาอยู่ที่บริเวณวัดผาหนาม ปัจจุบันเรียนจบระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยสงฆ์และกำลังเรียนต่อระดับปริญญาโท ด้านหนึ่งเข้าใจผู้เฒ่าผู้แก่ที่เป็นศรัทธาวัดผาหนามที่ให้ความเชื่อถือศรัทธาพื่อค่อต้อเป็นอย่างมากว่าเป็นผู้ที่มาสืบทอด “บุญ” ต่อจากครุบา อีกด้านหนึ่งก็ตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับการปฏิบัติของพื่อค่อต้อ คล้ายกับข้อสงสัยของอีกหลายคนว่าวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการมาสร้างเจดีย์และวัดในเขตอำเภอลี้ และคอยเต้านี้ เพื่ออะไร มีความมุ่งหวังอะไร ทำไมต้องเดินทางมาไหว้เจดีย์ตอนดึก ๆ ประมาณตี 3-4⁵³ หนีใครมาหรือไม่ เอาเงินจำนวนมากมาจากไหน พระที่มาช่วยสร้างเจดีย์เกือบร้อยคนที่มาอยู่ประจำหลายเดือนนั้น เป็นทหารปลอมตัวมาใช้หรือไม่ ผู้นำบางคนเห็นว่า “ควรจะอยู่รักษาครุบาอาจารย์ของเรา [หมายถึงครุบาวงศ์ ครุบาขาวปี] งานก่อสร้างของครุบาอาจารย์เรายังไม่เสร็จ ตอนนี้ก็พากันไปสร้างตะเมาะ พื่อค่อต้อบอกลุงนี้ [ผู้นำทางศาสนาของชุมชนผาหนาม] ให้พาลูกบ้านไปเกี่ยวข้าว ลุงนี้ไม่ค่อยช่วยงานวัดผาหนาม วัดศรีดอนชัย วัดห้วยด้อม แต่ไปช่วยงานตะเมาะ”

6.2 การควบคุมของรัฐในกิจกรรมทางศาสนาข้ามแดน

การเริ่มต้นสร้างเจดีย์ที่คอยตะเมาะตั้งแต่ต้นปี 2555 มีผู้คนมาร่วมการสร้างอย่างมาก ทำให้เจดีย์เสร็จอย่างรวดเร็ว ภายในเวลา 1 เดือน หลังจากนั้น การก่อสร้างในบริเวณเชิงคอยยังคงดำเนินต่อไป โดยพระและเณรส่วนใหญ่จากวัดมโหฬาร ประมาณ 60- 80 คน รวมกับพระเณรตามบริเวณชายแดนไทยที่บวชใหม่ และชาวบ้านที่เป็นศรัทธาของวัดห้วยด้อม วัดผาหนาม และจากพื้นที่อ้อมก้อย ฯลฯ ที่มาช่วยทุกครั้งที่มีเวลาว่าง จนถึงต้นปี 2557 ถนนลาดยางที่แยกจากทางหลวงเข้าไปที่เชิงคอยระยะทางประมาณ 4 กิโลเมตรก็แล้วเสร็จ พื้นที่เชิงคอยตะเมาะ ก็เริ่มมีสภาพเป็นวัด เพราะมีองค์ประกอบที่สร้างเกือบเสร็จสมบูรณ์ ได้แก่ วิหารขนาดใหญ่ทำด้วยศิลาแลง หลังคาและโครงสร้างที่ทำเหล็ก และวัสดุอื่น ๆ ที่แข็งแรงถาวร โบสถ์ ศาลาโรงครัว เจดีย์อีกองค์ใกล้บันไดนาคนาคาใหญ่ ต่อจากบันไดนาคาก็ขึ้นไปเป็นทางเดินขึ้นไปบนยอดคอย ที่ปรับพื้นที่อย่างดี ต่างจากตอนเริ่มต้นสร้างเจดีย์ที่ไม่มีเส้นทาง ต้องเดินลัดเลาะปีนป่ายขึ้นไปบนยอดคอย นอกจากทางสำหรับเดินแล้ว ยังสร้างถนนที่สามารถใช้รถขนวัสดุขึ้นไปบนยอดคอย เนื่องจากบนยอดคอย

⁵³ การทำพิธีไหว้บูชาเจดีย์ตามที่ต่าง ๆ ทั้งในเขตพม่า และเขตไทย พื่อค่อต้อจะทำตอนประมาณตี 4 ซึ่งถือว่าเป็นปกติ แต่ในประเทศไทยไม่มีการปฏิบัติแบบนั้น จึงถือว่าเป็นเรื่องแปลก

ยังมีการก่อสร้างต่อเนื่อง จากเดิมเจดีย์ขนาดเล็กที่สร้างเสร็จภายใน 1-2 เดือน ก็มีการปรับให้มีขนาดใหญ่ขึ้น และสร้างวิหาร ใกล้เคียง

พร้อมไปกับการก่อสร้างที่เกือบแล้วเสร็จ ความตึงเครียดก็เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ เจ้าหน้าที่จากอำเภอ เจ้าหน้าที่ป่าไม้ ตำรวจ เข้ามาตรวจสอบในพื้นที่บ่อยครั้ง ว่าเข้ามาสร้างได้อย่างไร ใครอนุญาต เนื่องจากพื้นที่ป่าไม้อยู่ในการดูแลของรัฐต้องขออนุญาตจึงจะทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ ผู้ที่ทำหน้าที่ช่วยอธิบายกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่สำคัญคือเจ้าอาวาสวัดพระพุทธรูปพระบาทตะเมาะ ซึ่งเป็นวัดที่ครูบาขาวปีเคยจำพรรษาอยู่ถึง 33 ปี (2467-2500)⁵⁴ เจ้าอาวาส (สัมภาษณ์ 24 ตุลาคม 2555) บอกว่าในเดือนมกราคม 2555 พระ อุทิศสนะมาหา และบอกว่าถ้าไม่สร้างเจดีย์ น้ำจะท่วมกรุงเทพฯ 11 วัน พระเจ้าอาวาสในขณะนั้นยังเล่าให้ฟังอย่างชื่นชมว่า พระท่านฉันมังสะวิรัติ มือเดียว มุ่งทำบุญกุศล ไม่เอาเงิน และยอมรับว่าเป็นพระที่อยู่สายเดียวกับครูบาศรีวิชัย ครูบาขาวปี และครูบาวงศ์ “ต่อนุญกันมา” เจ้าอาวาสยังกล่าวว่า เจ้าหน้าที่ไทยไม่ควรไปขัดขวางหลวงพ่อ เพราะหลวงพ่อมีอิทธิพลต่อแรงงานพม่าที่เข้ามา ถ้าทำไม่ดี หลวงพ่อก็อาจจะเรียกคนงานเหล่านั้นกลับหมดซึ่งจะกระทบธุรกิจไทย การสนับสนุนของเจ้าอาวาสมีส่วนอย่างมากที่ทำให้กิจกรรมการก่อสร้าง ซึ่งมีพระเถระ และชาวบ้านข้ามแดนมาจากฝั่งพม่าทำหน้าที่เป็นแรงงานอยู่ประจำในพื้นที่เป็นไปได้อย่างต่อเนื่อง จนสร้างสิ่งก่อสร้างทั้งหมดเกือบเสร็จเมื่อต้นปี 2557

ความขัดแย้งที่สำคัญ ที่เริ่มก่อตัวขึ้นและรุนแรงมากขึ้น เกิดขึ้นเมื่อต้นปี 2557 เป็นความขัดแย้งระหว่างชาวบ้านที่อยู่หมู่บ้านใกล้เคียงกับพระเถระที่มาจากเมืองมโหฬารและเมืองอื่น ๆ ในเขตประเทศเมียนมาร์ มาอยู่ที่เชิงดอยตะเมาะเพื่อสร้างวัดและปรับถนนที่ยังไม่แล้วเสร็จดี ชาวบ้านที่อยู่ในหมู่บ้านที่ใกล้ที่สุดส่วนใหญ่เป็นคนเมือง มีคนกะเหรี่ยงอยู่ด้วยเป็นส่วนน้อย ชาวบ้านขยายพื้นที่ทำสวนยาง สวนผลไม้ นอกเหนือจากทำไร่ทำนาออกไปจนถึงเชิงเขาตะเมาะ และที่สำคัญคือ พื้นที่เชิงดอยตะเมาะที่กลุ่มลูกศิษย์พื้ค่อต่อไปอยู่เพื่อทำการก่อสร้างวัดนั้น เป็นพื้นที่ที่ชาวบ้านไปเก็บของป่าล่าสัตว์อยู่ประจำ เมื่อพื้ค่อต่อไปสร้างวัด ปรับพื้นที่ สร้างอ่างเก็บน้ำ ขอบเขตของวัดก็ชัดเจนขึ้น จัดให้เป็นเขตกินเจ และเป็นเขตอภัยทาน เมื่อก่อนวันสงกรานต์เดือนเมษายน 2557 ชาวบ้านจากหมู่บ้านคนเมืองเข้าไปจับอั้งอั้งในเขตนั้น พระเถระห้าม เกิดข้อพิพาท ชาวบ้านถือปืนยาวเข้าไป เล่ากันว่า พระองค์หนึ่ง⁵⁵ ไปคว่ำปืนของชาวบ้านและตีชาวบ้าน นอกจากนี้ชาวบ้านยังไปแจ้งตำรวจด้วยข้อกล่าวหาอีกข้อว่า พระเถระเหล่านี้ไปขโมยรถของชาวบ้านแล้วเอาไปชนคนตาย ไปทุบรถของชาวบ้านที่มาจากที่อื่นเพื่อมาสร้างฝายน้ำล้นที่เชิงเขาตะเมาะ

⁵⁴พระมหานภดล สิริวัฑฒโน 2552 ประวัติวัดพระพุทธรูปพระบาทตะเมาะ

⁵⁵ พระองค์นี้เป็นที่ทราบกันว่ามีการวิญญูณ“หนุมน”เข้าสิงอยู่เป็นประจำ ทำให้บางครั้งไม่รู้ตัว และมีลักษณะที่ก้าวร้าว

แล้วลักขโมยของ และเห็นขวิดเหล่าขวิดเบียร์และมิดคาบอยู่ในที่พัก ตำรวจที่ได้รับแจ้งความจึงเข้ามาจัดการ รื้อถอนกระท่อมที่เป็นกุฎี 30 กว่าหลัง และไล่ไม่ให้ยู่ ชาวบ้านพาหนามจึงพากันเฝ้าเฝ้าระกะกะ 2 คืนไปส่ง พระเณรกลับที่บ้านแม่ตำวอ อำเภอสองยาง เพื่อข้ามแดนกลับไปยังค้อต่อหรือมโหยจึง

หลังจากนั้น ทั้งฝ่ายรัฐและฝ่ายคณะสงฆ์ซึ่งประกอบไปด้วยนายอำเภอ ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบลก็ได้ตั้งคณะกรรมการ เพื่อหาข้อสรุปว่า จะจัดการกับพื้นที่ดังกล่าวอย่างไร เพราะมีการสร้าง วัดไว้แล้ว แต่ไม่มีผู้ดูแล พระสามารถ (สัมภานันท์ 27 พฤษภาคม 2557) เล่าว่า ในที่ประชุมคณะกรรมการ มี ข้อเสนอให้ทำเขตให้ชัดเจนว่า เขตใดเป็นเขตวัด เขตใดเป็นป่าชุมชน และมีการตั้งกฎระเบียบการใช้พื้นที่ นายอำเภอย้ำว่า พระที่จะมาอยู่ในพื้นที่ต้องมีหนังสือสุทธิที่แสดงว่าบวชโดยคณะสงฆ์ไทย มีข้อเสนอว่า พระ อุทฺตนะจะเข้ามาทำบุญที่วัดชั่วคราวก็แล้วแต่อยู่ประจำไม่ได้

หลังจากที่ตำรวจมารื้อกุฎีและกระท่อม ไม่ให้ใครอยู่ ได้ประมาณสองเดือน วันที่ 20 มิถุนายน 2557 พระ อุทฺตนะ เข้าไปกราบเจ้าคณะอำเภอดอยเต่าซึ่งทราบเรื่องดี เจ้าคณะเล่าให้ผู้วิจัยฟังว่า พระอุทฺตนะ มาหา และถามว่าเจ้าคณะอำเภออายุเท่าไร เมื่อทราบว่าเจ้าคณะอำเภออายุ 69 ปี 48 พรรษาซึ่งแก่กว่าพระอุทฺตนะ ที่มีอายุได้ 65 พรรษา 45 พระอุทฺตนะก็ก้มลงกราบ และถวายน้ำผึ้ง 3 ขวด เจ้าคณะอนุญาต ให้อยู่ที่ตะ เมาะได้ แต่ห้ามอยู่เป็นหมู่บ้าน ด้วยเหตุนี้ พระและชาวบ้านบางคนก็กลับไปอยู่ที่วัดตะเมาะอีก โดยพระ กะเหรี่ยงที่ถูกมอบหมายให้ดูแล เป็นพระจากบ้านแม่สลิดหลวง อำเภอสองยาง ที่เคยเป็นพระในโครงการ พระธรรมจาริก มีใบสุทธิที่ระบุสังกัดวัดห้วยด้อม โดยมีพระ เณรและศรัทธาประมาณ 20 คนมาอยู่ที่วัดเพื่อ จัดการการก่อสร้างที่ยังไม่เสร็จเรียบร้อยดี

พระและเณรยังคงอยู่ทำงานที่วัดตะเมาะ และมีการจัดประเพณีมัดมือเมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 2557 ก่อนที่จะมาช่วยงานก่อสร้างถนนที่วัดแม่วางในวันต่อมา อย่างไรก็ตาม วันที่ 21 ตุลาคม 2557 ก็เกิดเหตุการณ์ ทหารมาจับพระเณรที่ประจำอยู่ที่วัดทั้งหมด 16 รูป บังคับให้สีก อ้างว่าตรวจพบสารเสพติด ถูกจับไปขังไว้ที่ สถานีตำรวจอำเภอดอยเต่า 1 คืน ที่สถานีตำรวจที่เชียงใหม่อีก 1 คืน คุณอุตรพันธุ์มาช่วยประกันตัวออกไป 4 คน ก่อนที่จะส่งคนที่เหลืออีก 12 คนไปที่ชายแดน เพื่อให้กลับพม่า⁵⁶

ปัญหาที่เกิดขึ้นที่ดอยตะเมาะ จะเห็นว่า ถึงแม้ว่าจะสามารถสร้างวัดได้ แต่เจ้าหน้าที่ฝ่ายความ มั่นคงยังจับตามองอยู่เสมอ เพราะทราบว่า พระและชาวบ้านส่วนใหญ่ที่มาช่วยก่อสร้างและดูแลวัดไม่มีบัตร ประชาชนไทยหรือเอกสารที่เข้าเมืองอย่างถูกกฎหมาย มีปัญหาอคติที่เชื่อมโยงไปในเรื่องความมั่นคงของ

⁵⁶ หลังรัฐประหาร 22 มิถุนายน 2557 ทหารมีความเข้มงวดในเรื่องความมั่นคงและมีการตรวจจับมากขึ้น

ชาติ จึงเข้ามาตรวจจับจับไล่ โดยถึงแม้ว่าทางคณะสงฆ์จะมีความเห็นใจอยู่บ้าง แต่ก็ไม่สามารถแย้งฝ่ายความมั่นคงที่อ้างเรื่องกฎหมายได้ เจ้าอาวาสวัดพระพุทธรูปท่ามะเฒ่าที่เคยรับประกันให้พระเถระอยู่ทำงานก่อสร้าง ก็ไม่สามารถปกป้องอะไรได้ อย่างไรก็ดี กระบวนการต่อรองระหว่างพระอุทฺตสนะกับคณะสงฆ์และรัฐไทยยังดำเนินต่อไป มีการย้ายออกและการเข้าไปอยู่อีก วันที่ 25 พฤษภาคม 2558 เว็บไซต์ของพระอุทฺตสนะยังลงรูปภาพท่านไปปลูกข้าวไร่ในที่ดินใกล้ดอยตะเฒ่า นอกจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงแล้ว ทางการป่าไม้ก็เข้มงวดในเรื่องการใช้พื้นที่ป่าไม้ แม้จะเป็นไปเพื่อการศาสนา พระอุทฺตสนะเคยริเริ่มสร้างเจดีย์ในเขตป่าไม้ของจังหวัดลพบุรี ใกล้เขตส่งเสริมฟาร์มไก่ของบริษัทสหฟาร์ม แต่สุดท้ายก็ไม่สามารถสร้างได้ เจดีย์และวัดที่สร้างได้ไม่มีปัญหา จะสร้างในพื้นที่ส่วนตัว เช่น ที่อำเภอแม่วง จังหวัดเชียงใหม่ และที่จังหวัดอื่นๆ ที่เป็นที่ดินของบริษัทสหฟาร์ม

6.3 ความเห็นต่างและความขัดแย้งในการเคลื่อนไหวในเขตประเทศเมียนมาร์

ในเขตประเทศเมียนมาร์ การปฏิรูปโครงสร้างคณะสงฆ์ให้สามารถปกครองจากบนสู่ล่าง เป็นคณะสงฆ์ระดับประเทศ เขต เมืองและหมู่บ้าน ในลักษณะโครงสร้างคณะสงฆ์ไทย ได้เริ่มขึ้นในช่วงทศวรรษ 2530 การควบคุมสงฆ์จึงไม่ได้เข้มงวดแบบคณะสงฆ์ไทยที่มีการปฏิรูปโครงสร้างให้มีการปกครองตามลำดับชั้นมานานแล้ว คณะสงฆ์ไทยควบคุมพระและเถระ โดยการออกใบสุทธิที่แสดงว่าบวชอย่างถูกต้องตามหลักเกณฑ์ของคณะสงฆ์ไทย แต่พระสงฆ์ในประเทศเมียนมาร์ จะมีใบสุทธิเมื่อผ่านการบวชไปนานถึง 3 พรรษา ประกอบกับบริเวณชายแดนมีการสู้รบกันระหว่างกองทัพของกลุ่มกะเหรี่ยงกับของรัฐบาลเมียนมาร์เป็นบริเวณกว้างเป็นเวลาหลายทศวรรษ ทำให้การดำรงอยู่ของวัดและพระสงฆ์ไม่แน่นอน มีวัดที่ร้าง วัดสร้างและบูรณะใหม่ การเดินทางที่ยากลำบาก ทำให้การตรวจตราดูแลวัดวาอารามและพระสงฆ์จากส่วนกลางเป็นไปได้ยาก ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นคือ พระที่มีพรรษาสูงและมีวัตรปฏิบัติที่น่าเลื่อมใส จะสร้างวัดและชุมชนรอบ ๆ ให้มีความเข้มแข็งได้โดยไม่ต้องขึ้นกับใครหรือพึ่งใครมากนัก ในบริบทที่การจัดประเภทของป่าไม้และออกกฎระเบียบเพื่อควบคุมการใช้ป่าไม้ไม่ชัดเจนเหมือนของประเทศไทย นอกจากนี้ในรัฐกะเหรี่ยงยังมีกลุ่มศาสนาเล็ก ๆ ที่สร้างขึ้นบนพื้นฐานชาติพันธุ์และท้องถิ่น แยกออกจากศาสนาหลักของโลกอีกจำนวนมาก เฉพาะพุทธศาสนา ในประเทศพม่า ยังแยกออกอย่างเป็นทางการอีก 9 นิกาย ได้แก่ สุขธรรม ขเวียน มหาธุระ มูลธุระ อา - นอต-จองธุระ เวพูวันตี คานะวิมุติ แกก - ตวิน และมหายาน แต่ละนิกายจะมีการควบคุมกันเองภายใน

ผู้วิจัยสัมภาษณ์หลวงพ่อบุรุษประธานคณะสงฆ์รัฐกะเหรี่ยงที่สังกัดนิกายขเวียน (สัมภาษณ์ 25 มิ.ย. 2557) ถึงเรื่องโครงสร้างคณะสงฆ์ หลวงพ่อบอกว่านิกายสุขธรรมที่พระอุทฺตสนะสังกัดอยู่นั้นเป็นนิกายใหญ่

ที่สุดในรัฐกะเหรี่ยง นิิกายชเวินของหลวงพ่มีจำนวนมากเป็นอันดับสอง ส่วนใหญ่นิิกายชเวินจะเป็นวัดป่า สำหรับพระอุทฺตนะแล้ว หลวงพ่บอกว่าไม่รู้จักเป็นการส่วนตัว ทราบแต่ว่าในอดีตเป็นผู้นำของคิเคบีเอ และกำลังสร้างเจดีย์ในบริเวณชายแดน หลวงพ่ให้ความเห็นว่า พระพุทธเจ้าไม่ได้สอนว่าให้เผยแพร่ศาสนา โดยการสร้างเจดีย์ พระพุทธเจ้าสอนว่าการเผยแพร่ศาสนาทำได้สองทางคือ คันถุระะ คือโดยการศึกษาธรรมะ และ วิปัสสนาธุระ คือการปฏิบัติธรรม แต่หลวงพ่บอกว่า บุคลิกภาพของพระแต่ละองค์จะต่างกัน ไป บางองค์ต้องการสร้างสัญลักษณ์ของศาสนาพุทธเพื่อให้คนระลึกถึง เช่น การสร้างเจดีย์และวัดเป็นต้น นอกจากนี้หลวงพ่ยังให้ความเห็นเรื่องเกี่ยวกับการฉันทะวิริติว่า การเริ่มต้นในเรื่องนี้มาจากวัดอะลังสะยาซึ่งอยู่ที่รัฐมอญใกล้เมืองสะโง ในช่วงที่มีการสร้างเจดีย์อะลังสะยาในป่านั้น มีสัตว์ป่าอาศัยอยู่จำนวนมาก พระอะลังสะยาจึงตัดสินใจฉันทะวิริติ เพื่อรักษาชีวิตสัตว์ป่า แต่หลวงพ่ย้ำว่า การกินมังสะวิริติ หรือเจนนัน ไม่ใช่คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า⁵⁷

สำหรับความเห็นของพระประธานคณะสงฆ์เมืองเมียวดี (สัมภาษณ์ 10 กันยายน 2557) ซึ่งเป็นพระปัญญาชนที่จบการศึกษาทางพุทธศาสนาในระดับปริญญาโท ในเรื่องการเผยแพร่ศาสนาของพระอุทฺตนะ พระประธานบอกว่านับถือพระอุทฺตนะในฐานะที่เป็นพระอาวุโส ที่ทำงานเผยแพร่ศาสนาพุทธในรัฐกะเหรี่ยงและที่อื่น ๆ อย่างเอาการเอางาน แต่มีความเห็นว่า กิจกรรมบางอย่างไม่สอดคล้องกับคำสอนของพระพุทธเจ้าเสียทีเดียว ขึ้นอยู่กับการคิดการมองของแต่ละบุคคล ในเมียนมาร์ พระเข้าไปเกี่ยวข้องในเรื่องการเมืองกันมาก แต่ก็ควรจำกัดการเข้าร่วม และการทำผิฉขึ้นปราชิกหรือไม่ก็ต้องพิจารณาตัวเอง สำหรับพระพ่อุทฺตนะแล้ว ไม่เคยมีใครร้องเรียนในเรื่องการผิฉฉฉฉ แต่การไปทำงานเผยแพร่ศาสนาในประเทศไทยและการไปอยู่ที่กรุงเทพ ไม่ได้รับการอนุญาตจากมหานายกสมาคม หรือกรมการศาสนาที่รับผิฉชอบการเผยแพร่ศาสนาในเขตป่าเขา ที่จริงแล้วในอดีตไม่มีการจำกัดการเผยแพร่พุทธศาสนาในต่างแดน แต่ปัจจุบันมีระเบียบของรัฐ ที่บุคคลธรรมดาและพระต้องปฏิบัติตาม

ความเห็นต่อพระอุทฺตนะมีแตกต่างกันไปทั้งยกย่องศรัทธา เคลือบแคลงสงสัย และไม่ให้ความเชื่อถือ ขึ้นอยู่กับผู้ที่มีความเห็นว่าอยู่ในชุมชนหรือองค์กรใด เนื่องจากสภาพการณ์ของรัฐกะเหรี่ยงที่แยก

---

⁵⁷ พระอาชินมุนีเถระ (สัมภาษณ์ 23 กันยายน 2557)จบการศึกษาระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยสงฆ์ที่ย่างกุ้ง ปัจจุบันสอนพระปริยัติธรรมที่วัดป่าจางโค อำเภอก่อกะเรี รัฐกะเหรี่ยง อธิบายเรื่องการกินเจว่า ปกติพระในสาขวิปัสสนาธุระ ที่เน้นการทำวิปัสสนาในป่าช้าจะฉันทะวิริติ พระอ้างคัมภีร์พุทธศาสนาที่บอกว่า พระนักวิปัสสนาต้องละเว้นจากการฉันทะเนื้อสัตว์ เพราะภูตผีปีศาจจะได้กลิ่นฉันทะพระฉันทะฉันทะ พระบอกว่าพระอาวุโสบางท่านฉันทะวิริติเนื่องจากมีเมตตาต่อสัตว์ และแม้ว่าในประเทศพม่าจะไม่มีการกำหนดอย่างเป็นทางการให้พระฉันทะวิริติ แต่พระที่มีชื่อเสียงจำนวนมากจะฉันทะวิริติ

ออกเป็นหลายศาสนา พุทธ คริสต์ อิสลาม ฮินดู ฯลฯ ในแต่ละศาสนาก็แบ่งออกได้เป็นอีกหลายนิกาย ชุมชนที่อยู่ล้อมรอบวัดใดก็จะมี ความจงรักภักดีกับพระเจ้าอาวาสของวัดนั้น เมื่อผู้วิจัยพูดคุยกับผู้ที่ เป็นลูกศิษย์ หรือเป็นผู้ศรัทธาและติดตามพระองค์ใด เขามักจะบอกว่า พระ องค์ที่เขาศรัทธาอยู่นั้นดีที่สุด ดังที่สุด หรือ เก่งที่สุดในประเทศพม่า นั้นหมายความว่าแต่ละชุมชนก็จะเชื่อถือศรัทธาพระของตนเอง และมองว่าดีกว่า พระองค์อื่น ๆ และมักจะอุทิศตน ระดมทรัพยากรและสรรพกำลังที่จะพัฒนาพระและวัดของตน นอกเหนือจากการที่ศาสนาพุทธในรัฐกะเหรี่ยงมีศูนย์กลางหลายศูนย์กลาง ที่มีพระชื่อดังหลายองค์แล้ว กลุ่ม การเมืองและการทหารที่มีหลายกลุ่มก็มีผลต่อขอบเขตพื้นที่การเคลื่อนไหวของกลุ่มศาสนาแต่ละกลุ่ม

ผู้วิจัยสัมภาษณ์ชอเกะ หนุม่วยกลางคน ผู้ประสานงานของสภาสันติภาพกะเหรี่ยงในหมู่บ้านแห่ง หนึ่งในบริเวณชายแดนเขตประเทศพม่า ในเรื่องความเห็นต่อพระอุทิสนะ (สัมภาษณ์ 29 กันยายน 2557) สภาสันติภาพกะเหรี่ยงเป็นกลุ่มที่แยกออกมาจากกลุ่มเคเอ็นยู และมีพื้นที่ที่ควบคุมอยู่แยกเป็นเอกเทศไม่ ขึ้นกับกลุ่มอื่น ชอเกะ ซึ่งเคยบวชเป็นพระและอยู่ในหมู่บ้านที่คนส่วนใหญ่เป็นพุทธ ให้ความเห็นว่า “ถึงแม้ว่าอุทิสนะจะเป็นพระ เขาก็ไม่ควรจะเป็นพระอีกต่อไป เขาน่าดีเคบีเอแยกออกจากเคเอ็นยู เพราะฉะนั้นเขาจะเป็นเหมือนนายทหารของดีเคบีเอ เขาเป็นผู้ตัดสินใจทุกอย่าง เช่น การให้ดีเคบีเอ เปลี่ยนเป็นบีจีเอฟ ถ้าพูดถึงวินัยพระสงฆ์ เขาไม่ได้เป็นพระอีกต่อไป เพราะเขาเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับเรื่อง การเมืองและการทหาร เขาเป็นทหารที่นุ่งผ้าเหลือง” ชอเกะยังให้ข้อมูลอีกว่า การสร้างเจดีย์ มีการละเมิด สิทธิมนุษยชน โดยมีการสั่งให้ชาวบ้านย้ายออกจากหมู่บ้านที่เป็นพื้นที่ที่สร้างเจดีย์ โดยอ้างว่าเป็นสถานที่ ของพระอุทิสนะในชาติที่แล้ว มัสยิดที่หน่วยโกนก็ถูกกลุ่มดีเคบีเอทำลาย ถ้าทำตามหลักคำสอนของ พระพุทธเจ้าแล้ว พระทำเช่นนั้นไม่ได้ ชอเกะยังบอกอีกว่า “อุทิสนะอยากจะสร้างเจดีย์ในบริเวณของสภา สันติภาพกะเหรี่ยง แต่ผู้ที่รับผิดชอบไม่เห็นด้วย” ชอเกะยังอธิบายการข้ามแดนไปทำกิจกรรมทางศาสนา ในประเทศไทยของพระอุทิสนะว่า เป็นเพราะกลุ่มดีเคบีเอและบีจีเอฟไม่เชื่อฟังท่านอีกต่อไป “ผู้ที่เลื่อมใส ถูกหมกตึ้น” นอกจากนี้ ครั้งหนึ่ง พระอุทิสนะเคยถูกลอบสังหาร ทำให้อยู่ในรัฐกะเหรี่ยงลำบาก

ประเด็นความรุนแรงที่เกิดขึ้นทั้งกับพระและฆราวาสมีอยู่อย่างต่อเนื่องในเขตรัฐกะเหรี่ยง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตที่ยังไม่สงบ ในช่วงที่ทำวิจัยมีการลอบสังหารพระของดีเคบีเอโดยกองกำลัง กะเหรี่ยงกลุ่มอื่น บางครั้งความขัดแย้งและความรุนแรงไม่ได้เป็นเรื่องของศาสนาเพียงอย่างเดียว แต่ศาสนา กับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและการเมืองไม่เคยแยกออกจากกัน ดังกรณี พระอาวุโสในบริเวณไม่ไกลจาก ชายแดน ในเขตอำเภอพะอันถูกฆ่าตายโดยทหารจากกลุ่มเคเอ็นยูและสภาสันติภาพกะเหรี่ยง 5 คน เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2557 เนื่องจากข้อขัดแย้งเรื่องการทำเหมืองแร่ทองคำที่ทางทหารมาขอตัดต้นไม้พลวงที่อยู่ในเขตวัด แต่พระไม่ยอม

จึงถูกจับตัวไป เชียนตี เผาและฝัง ชาวบ้านไปขุดเอาศพและกลับมาทำพิธี และทำเรื่องร้องเรียนไปยังผู้บังคับบัญชาของกลุ่ม จนกระทั่งวันที่ 20 เมษายน 2558 จึงมีการประชุมร่วมระหว่างกลุ่มเคเอ็นยู กลุ่มเคเอ็นยู/สภาสันติภาพ กลุ่มดีเคบีเอ และกลุ่มบีจีเอฟ ซึ่งมีมติให้ผู้ที่กระทำความผิดถูกลงโทษโดยกฎหมายของเคเอ็นยู ให้ชั่งไว้ที่อำเภอะอัน⁵⁸

6.4 สรุปท้ายบท

การเคลื่อนไหวสร้างพุทธศาสนาและวัตรปฏิบัติที่เข้มงวดในเรื่องการนั่งสมาธิและฉันเจของพระอุทฺตนะ ทำให้ชื่อเสียงในด้านบุญบารมีและความศักดิ์สิทธิ์ของพระอุทฺตนะแพร่กระจายโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตป่าเขาบริเวณพรมแดนไทย-เมียนมาร์ซึ่งเป็นพื้นที่เคลื่อนไหวของเคเอ็นยูและกองกำลังอาวุธที่ยึดครองพื้นที่ในบริเวณนี้มาเป็นเวลานาน ความขัดแย้งระหว่างผู้นำเคเอ็นยูกับพระอุทฺตนะและผู้สนับสนุนซึ่งบางส่วนเป็นผู้นำในกองทหารของเคเอ็นยู ก่อให้เกิดการก่อตั้งกองกำลังดีเคบีเอในปี 2537 ภายใต้การสนับสนุนของกองทหารของรัฐบาลพม่า สู้รบกับกองกำลังเคเอ็นยู จนกระทั่งยึดครองพื้นที่ส่วนใหญ่ที่เคยอยู่ภายใต้การปกครองของเคเอ็นยู ก่อให้เกิดการอพยพโยกย้ายของชาวกะเหรี่ยงจากหมู่บ้านเดิมเข้าไปอยู่ในค่ายอพยพและนอกค่ายอพยพในประเทศไทย และเป็นผู้อพยพภายในในเขตประเทศเมียนมาร์

การเคลื่อนไหวสร้างศาสนสถานของพระอุทฺตนะดูเหมือนจะขยายตัวเติบโตไปอย่างมาก เห็นได้จากการพัฒนาเมืองมโหฬารที่เจริญรุ่งเรืองและจำนวนการก่อสร้างที่มีมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้ามาทำกิจกรรมในเขตประเทศไทยที่มีแรงงานกะเหรี่ยงย้ายถิ่นมาทำงานจำนวนหลายแสนคน ทำให้การระดมทุนทำได้มากขึ้น มีพระสงฆ์และฆราวาสให้ความเลื่อมใสและเข้าร่วมในงานก่อสร้างจำนวนมาก แต่กระนั้นก็ตาม ความตึงเครียดและความขัดแย้งที่มีอยู่ตั้งแต่เริ่มต้นของการก่อตั้งกองกำลังดีเคบีเอ ยังดำรงอยู่ มีพระสงฆ์และฆราวาสในเขตรัฐกะเหรี่ยงของเมียนมาร์ที่ไม่เห็นด้วยกับกิจกรรมของพระอุทฺตนะ โดยมีความเคลือบแคลงสงสัยว่ากิจกรรมทางศาสนาของพระอุทฺตนะจะแยกไม่ออกจากการขยายอิทธิพลทางการเมือง การทหาร คู่ของความขัดแย้งมีหลายชุดที่เกิดขึ้นทั้งในการเคลื่อนไหวในเขตประเทศเมียนมาร์และเขตประเทศไทย ทั้งเรื่องศาสนากับการเมืองดังกล่าวข้างต้น ระเบียบรัฐว่าด้วยการข้ามแดนกับจารีตทางศาสนาที่ไม่มีการยอมรับของรัฐบาลไทยว่าด้วยการบวชกับการบวชตามแบบจารีตประเพณีที่ไม่จำเป็นต้องมีพระอุปมาษย์ที่ได้รับการแต่งตั้งและไม่เกี่ยวกับเรื่องสัญชาติ ความเชื่อในเรื่องอริยสงฆ์ที่

⁵⁸ <http://us6.campaign->

archive2.com/?u=5a1091cc9d&id=ac79dc0359&e=%5bUNIQID%5dBaiduSparkHTML%5dShell%5dOpen%5dCommand

เกี่ยวกับการสะสมบุญไปในภายหน้า กับความเชื่อในเรื่องตนบุญที่ลงมาโปรดเพื่อสร้างสังคมพระศรีอารีย์ ฯลฯ ความขัดแย้งเหล่านี้อาจจะพัฒนาไปสู่ความรุนแรง การจับกุม จับสึก การทำร้ายร่างกาย การสังหาร ฯลฯ ดังตัวอย่างที่กล่าวไปข้างต้น

ด้วยความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ทำให้การเคลื่อนไหวบางแห่งมีการหยุดชะงัก ไม่สามารถจะขยายตัว จุดเชื่อมต่อถูกตัดขาด ดังตัวอย่างของการจับพระและเณรที่มาสร้างวัดที่ดอยตะเภาและส่งตัวกลับไปยังเมียนมาร์ ขณะเดียวกันการเชื่อมต่อในบางจุดก็ขยายต่อไปได้ ขึ้นอยู่กับศักยภาพของผู้ที่เป็นผู้เชื่อมต่อ และบริบทที่เปิดช่องให้เกิดการเคลื่อนที่ไปได้ เช่นในกรณีที่ภาคกลางของประเทศไทยมีแรงงานข้ามชาติกะเหรี่ยงจำนวนมากที่ปรารถนาจะเข้าร่วมในงานประเพณีของกะเหรี่ยงที่พระอุทิสณะและลูกศิษย์จัดขึ้น จึงให้การสนับสนุนและนิมนต์พระอุทิสณะไปทำพิธีอยู่อย่างต่อเนื่อง กรณีศึกษานักธุรกิจที่เป็นผู้ให้การสนับสนุนเห็นได้ชัดว่าเป็นจุดเชื่อมต่อที่สำคัญ การที่เป็นผู้ที่เชื่อมต่อกับพระอุทิสณะก็อาจจะเข้าใจได้จากประสบการณ์การฝึกฝนทางศาสนาและการแสวงหาบุญบารมี การหยุดชะงักของการเชื่อมต่อในบางจุดและการเชื่อมต่อใหม่ ทำให้กระบวนการเคลื่อนไหวมีพลวัตรไม่หยุดนิ่ง

บทที่ 7

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

โครงการวิจัยนี้เน้นทำความเข้าใจเครือข่ายพุทธศาสนาของชาวกะเหรี่ยงที่นำโดยพระอุทฺตสนะ ในการเคลื่อนไหวสร้างเจดีย์ วัดและทำกิจกรรมทางศาสนาข้ามเขตแดนรัฐชาติไทย-เมียนมาร์ตั้งแต่ปี 2553 เป็นต้นมา การเดินทางทำกิจกรรมข้ามแดน ไม่จำกัดแค่บริเวณแนวชายแดน แต่ขยายตัวมายังหลายจังหวัดทางภาคกลางและภาคเหนือของประเทศไทยและมีการเดินทางและทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง นำมาซึ่งคำถามที่สำคัญว่าเครือข่ายแบบใดที่ทำให้การเคลื่อนไหวที่ใช้ทุนและพลังงานจำนวนมากเป็นไปได้

ความสัมพันธ์ในทางการเมืองการทหารกับกลุ่มคิเคปีเอ ซึ่งเป็นกองกำลังที่พระอุทฺตสนะร่วมตั้งขึ้นในปี 2537 มีส่วนอย่างไรในการทำให้เครือข่ายพุทธศาสนาของท่านขยายตัว การระดมทุนทำได้อย่างไร และใครบ้างที่อยู่ในเครือข่าย และการเชื่อมต่อเครือข่ายมีกลุ่มหรือบุคคลใดที่เป็นผู้ทำหน้าที่เชื่อมต่อที่สำคัญ รัฐไทยและรัฐพม่ามีท่าทีอย่างไรกับการเคลื่อนไหวข้ามแดนของท่าน

การศึกษาวิจัยดำเนินการในช่วงเดือนพฤษภาคม 2557-พฤษภาคม 2558 โดยเก็บข้อมูลจากหนังสือและเอกสาร ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเรื่องประวัติและกิจกรรมของพระอุทฺตสนะ ติดตามจากเว็บไซต์ของท่านที่เปิดเมื่อเดือนพฤษภาคม 2557 เพื่อบันทึกและเผยแพร่กิจกรรมของท่านที่เดินทางไปตามพื้นที่ต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ข้อมูลจากเอกสารส่วนใหญ่เป็นภาษาพม่า บางส่วนเป็นภาษากะเหรี่ยง โดยมีผู้ช่วยที่อยู่บริเวณชายแดนที่รู้หลายภาษาช่วยแปล บางเรื่องแปลเป็นภาษาไทยและบางเรื่องแปลเป็นภาษาอังกฤษ สำหรับการเก็บข้อมูลภาคสนาม เป็นการสัมภาษณ์หรือสอบถามบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการเคลื่อนไหวและผู้เข้าร่วมทำการสังเกตการณ์ในกิจกรรมของการเคลื่อนไหว เช่นการสร้างเจดีย์ การจัดประเพณีมัดมือ ฯลฯ ส่วนใหญ่ภาคสนามจะเป็นวัดและชุมชนที่อยู่บริเวณพรมแดนไทย-พม่า โดยมีพื้นที่หลักอยู่บริเวณอำเภอท่าสองยางและอำเภอแม่สอดของจังหวัดตาก และพื้นที่ตรงกันข้ามในเขตชายแดนประเทศเมียนมาร์ ซึ่งอยู่เขตเมืองเมียวดีและแลงบวย นอกจากนี้ยังเก็บข้อมูลในพื้นที่ที่มีกิจกรรมการก่อสร้างเจดีย์และวัดของพระอุทฺตสนะ ที่คอยตะมะอะ อำเภอคอยเต่า และอำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ รวมทั้งการเดินทางไปเก็บข้อมูลในรัฐกะเหรี่ยงของประเทศไทยในช่วงวันที่ 24 ธันวาคม 2557-3 มกราคม 2558 โดยเน้นที่พื้นที่เมียงจิง ซึ่งเป็นเสมือนศูนย์กลางการเคลื่อนไหว เนื่องจากเป็นวัดที่พระอุทฺตสนะเป็นเจ้าอาวาส และเป็นเมืองใหญ่ที่เน้น

การถือศีลกินเจ และไปติดตามกิจกรรมที่ท่านทำในพื้นที่อื่น ๆ ได้แก่พื้นที่เมืองสะโทง พะอัน จาย จงโคและ
ก่อกะริค

จากประวัติชีวิตของพระอุทฺตนะ พบว่านามเดิมท่านชื่อหม่องตานเส่ง เกิดที่บ้านโนะท่า ซึ่งเป็น
หมู่บ้านริมฝั่งแม่น้ำตรงบริเวณที่แม่น้ำยูนซาหลินไหลมาบรรจบกับแม่น้ำสาละวิน ในอำเภอพะอัน รัฐ
กะเหรี่ยงของประเทศเมียนมาร์ เมื่อปี 2491 บวชเป็นเณรตั้งแต่อายุ 8 ปีและไปเรียนทางพุทธศาสนาจากวัดที่
อยู่เมืองก่อกะริค รัฐกะเหรี่ยง เมืองเมะละแหม่ง รัฐมอญ และเมืองสะโทง เขตพะโค แต่ต้องลาสิกขาบทเพื่อ
มาช่วยงานบ้านและถูกเกณฑ์ไปเป็นทหารของกองกำลังปลดปล่อยแห่งชาติกะเหรี่ยงภายใต้การนำของ
สหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยง หรือเคเอ็นยู) ตามประวัติชีวิตที่เขียนขึ้นโดยปัญญาชนชาวพม่าที่พระอุทฺตนะนับ
ถือเป็นอาจารย์ ในช่วงเวลาที่ต้องเดินทางลาดตระเวนนี้เองที่ท่านได้เห็นซากสลักหักพังของเจดีย์และวัดที่
ไม่มีผู้ดูแล เกิดความสนใจและแรงบันดาลใจที่จะฟื้นฟูบูรณะวัดวาอารามให้พุทธศาสนามีความรุ่งเรือง จน
เมื่ออายุได้ 20 ปีจึงไปบวชเป็นพระที่วัดเมืองมูโดง ได้ฉายาว่า อุทฺตนะ เมื่ออายุได้ 24 ปี ตัดสินใจปลัดขัวเพื่อ
ไปทำสมาธิบริเวณที่เรียกเป็นภาษาพม่าว่ามโหยจีงหรือภาษากะเหรี่ยงเรียกว่าค่อค่อ ซึ่งอยู่ฝั่งแม่น้ำสาละวิน
ทางตะวันออก ไม่ไกลจากบ้านโนะท่าซึ่งอยู่ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเท่าไรนัก

การนั่งสมาธิในบริเวณป่าทึบของมโหยจีง การฉันทะและฉันมือเดียวและเริ่มสร้างเจดีย์และวัดในปี
2519 และเป็นเจ้าอาวาสในปี 2520 เป็นจุดเริ่มต้นสร้างบารมีและชื่อเสียงให้แก่พระอุทฺตนะ เช่นเดียวกับพระ
ที่มีชื่อเสียงองค์อื่น ๆ เช่น หลวงพ่อธัมมมังคะที่รู้จักกันดีในฐานะที่เป็นผู้ริเริ่มสร้างวัดและชุมชนศีลธรรมที่
ภูเขามันมัง เขตเมืองพะอัน และครูบาที่มีชื่อเสียงในภาคเหนือของประเทศไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งครูบาศรี
วิชัย ครูบาขาวปีและครูบาวงศ์ การดำเนินการก่อสร้างเจดีย์และวัดในที่ต่าง ๆ ที่ขยายไปทำให้ชื่อเสียง
เพิ่มขึ้น พร้อมไปกับสถานการณ์การสู้รบระหว่างกองกำลังเคเอ็นยูและกองทัพพม่าที่รุนแรงมากขึ้น ปัญหา
ความขัดแย้งระหว่างกิจกรรมการสร้างเจดีย์ของพระอุทฺตนะกับความมั่นคงปลอดภัยทางการทหารของ
กลุ่มเคเอ็นยู เริ่มรุนแรงมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อท่านเริ่มโครงการสร้างเจดีย์ที่บริเวณสบเมยซึ่งใกล้
ศูนย์กลางของเคเอ็นยู การห้ามสร้างเจดีย์ของผู้นำเคเอ็นยูกระทั่งสั่งให้พระอุทฺตนะและผู้ใกล้ชิดออกนอก
พื้นที่ สร้างความไม่พอใจให้แก่ทหารเคเอ็นยูที่นับถือศรัทธาท่าน และเกิดการรวมตัวกันเป็นกบฏต่อเคเอ็นยู
ความขัดแย้งลุกลาม และทางพระอุทฺตนะและผู้นำเคเอ็นยูบางคนร่วมกันก่อตั้งกลุ่มคิเคบีเอเมื่อวันที่ 21
ธันวาคม 2537 ร่วมมือกับกองทัพพม่า โจมตีและยึดฐานที่มั่นและค่ายทหารของเคเอ็นยูได้หลายแห่ง

หลังปี 2537 เมืองมโหยจีงขยายใหญ่โต เนื่องจากมีคนกะเหรี่ยงที่หนีภัยสงครามเข้ามาอยู่กันจำนวน
มาก มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการก่อสร้างเจดีย์และวัด ทั้งที่มโหยจีงและพื้นที่อื่น ๆ ที่คิเคบีเอมี

อิทธิพลอยู่ ด้วยการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาลพม่าและนายทุน จนกระทั่งปี 2553 พระอุทิสนะเริ่มไปรักษาตัวที่โรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ที่กรุงเทพฯ ทำกิจกรรมทางประเพณีและศาสนาที่บ้านสุชาวดี ที่ชลบุรี เริ่มสร้างเจดีย์ที่คอยตะเมาะเมื่อต้นปี 2555 ที่อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดอื่น ๆ พร้อมกับการรับกนิมนต์จากกลุ่มเจ้าของโรงงานและแรงงานกะเหรี่ยงในกรุงเทพฯ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม และอีกหลายจังหวัดในภาคกลาง

จากการศึกษาประวัติ กิจกรรมและการเคลื่อนไหวของพระอุทิสนะ มีข้อค้นพบที่สำคัญสามประการ ดังต่อไปนี้

ประการแรก ลักษณะของกิจกรรมการเคลื่อนไหวทางศาสนาของพระ อุทิสนะ

การเคลื่อนไหวทางศาสนาที่นำโดยพระ อุทิสนะมีลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ ประการแรกคือ การเน้นสร้างเจดีย์ และวัดที่ประกอบไปด้วยโบสถ์ที่ใช้สำหรับการบวช วิหาร และกุฏิ โดยมีทั้งที่เป็นการสร้างใหม่ในพื้นที่ที่ไม่เคยมีร่องรอยของวัดเก่า และการบูรณปฏิสังขรณ์เจดีย์และวัดเก่า เจดีย์จำนวนหนึ่งเป็นการจำลองเจดีย์ศักดิ์สิทธิ์ในพม่า เช่น เจดีย์ชะเวดากอง เจดีย์อินทร์แขวน ฯลฯ การสร้างเจดีย์และวัดเป็นการสร้างพื้นที่ทางศาสนาที่มีกลุ่มผู้นำในท้องถิ่นคอยดูแล อีกทั้งเป็นการสร้างชุมชนศีลธรรมที่ปฏิบัติตามแนวทางที่ท่านวางไว้ ได้แก่ การไม่เลี้ยงหมูเลี้ยงไก่ กินเจหรือมังสะวิรัติ งดเว้นจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และยาเสพติดทุกชนิด ดังรูปแบบตัวอย่างของเมืองมโหฬาร ซึ่งเป็นศูนย์กลางใหญ่ที่มีความรุ่งเรืองในด้านสิ่งก่อสร้างและความเข้มงวดทางด้านศีลธรรมของชาวเมือง เจดีย์และวัดที่พระอุทิสนะสร้างที่กระจายออกไปในหลายหมู่บ้านหลายเมืองในรัฐกะเหรี่ยง ก็เป็นเสมือนศูนย์กลางย่อยอีกจำนวนมากที่มีการขยายเครือข่ายต่อไปอีก

ลักษณะที่สอง คือการสร้างความทันสมัยให้เกิดขึ้นในพื้นที่ที่สร้างเจดีย์ วัดและชุมชนในพื้นที่นั้น ได้แก่ การสร้างถนนลาดยาง สะพาน ติดตั้งระบบไฟฟ้า โทรคมนาคม ฯลฯ การใช้เครื่องมือหรือช่องทางที่ทันสมัยเพื่อการเชื่อมต่อกับลูกศิษย์และผู้สนับสนุนศรัทธา โดยการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต การเผยแพร่ภาพลักษณ์ผ่านการพิมพ์หนังสือ การบันทึกภาพกิจกรรมในลักษณะที่เป็นภาพเคลื่อนไหวและตัดต่อเป็นซีดี เพื่อแจกจ่ายและขาย การเคลื่อนไหวของพระอุทิสนะและเครือข่าย ไร่ถยนต์ที่ทันสมัย และมีการเดินทางของพระลูกศิษย์โดยเครื่องบินจากพม่าไปร่วมงานที่บ้านสุชาวดี ชลบุรี ภาพการรักษาตัวในโรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ ด้วยเครื่องมือทางการแพทย์ที่ทันสมัย ที่ติดอยู่ตามบ้านของผู้ที่ศรัทธา ก็เป็นอีกภาพลักษณ์ของความทันสมัย

ลักษณะที่สามคือ การส่งเสริมภาษาและวัฒนธรรมกะเหรี่ยง ด้วยการสร้างบทเรียนภาษาตัวอักษร ลีเกอแก่เพื่อใช้สอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงระดับมัธยม การแปลพระไตรปิฎกเป็นภาษากะเหรี่ยง และ โครงการการจารึกพระไตรปิฎกภาษากะเหรี่ยงลงในแผ่นหินอ่อน การจัดงานปีใหม่ และงานประเพณีมัดมือ กะเหรี่ยงทั้งในเขตเมียนมาร์ บ้านสุขาวดี และพื้นที่วัดที่ไปสร้างไว้ได้แก่ พระธาตุตะเมาะ และวัดที่อำเภอแม่ วาง จังหวัดเชียงใหม่

ประการที่สอง ลักษณะของเครือข่ายและสมัชชา (assemblage)

ลักษณะเฉพาะของการเคลื่อนไหวของพระอุทิสนะคือการเดินทางสร้างศาสนสถานและวัด และการเปลี่ยนแปลงวัตรปฏิบัติของพระและเณรและชุมชนให้เน้นการถือศีลกินเจ แต่เมื่อพิจารณาเครือข่าย ที่เข้าร่วม จะพบว่ามีหลากหลายในประเด็นความคิดความเชื่อ ภูมิหลัง วัตถุประสงค์การเคลื่อนไหว ที่แสดงออกมาชัดเจนและที่แอบแฝง ไม่สามารถจะเข้าใจได้ว่าการเคลื่อนไหวเป็นองค์กรเดียวที่ทุกคนที่เข้า มาร่วมมีความเชื่อและจุดมุ่งหมายเดียวกัน กลุ่มที่เข้าร่วมในกิจกรรมของพระอุทิสนะที่ดำเนินการในเขต ประเทศไทยอาจแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ที่มีตามลักษณะภูมิหลัง และความเชื่อที่แตกต่างกัน กลุ่มแรก ได้แก่กลุ่มกะเหรี่ยงที่มีแนวคิดความเชื่อในเรื่องพระศรีอริย์ ที่เชื่อว่าสังคมมีความเสื่อมในทางศีลธรรม ผู้มี บุญที่ได้สะสมบุญมาในอดีตชาติ จะเกิดมาเพื่อโปรดมนุษย์ให้พ้นจากกลียุคและพบกับโลกพระศรีอริย์ที่มี ความอุดมสมบูรณ์และความมีศีลธรรม การร่วมทำบุญกับผู้มีบุญโดยการฟื้นฟูดูแลพระศาสนาและรักษาศีล เป็นกิจวัตรจะทำให้พระศรีอริย์มาโปรด กลุ่มกะเหรี่ยงที่มีความคิดความเชื่อนี้จะพบเห็นได้ในหลายชุมชน ชายขอบของรัฐและของศาสนาโลกโดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณชายแดนไทย-เมียนมาร์ ภายใต้ชื่อที่แตกต่างกันไป การที่พระ อุทิสนะได้รับการสนับสนุนอย่างมาจากกลุ่มกะเหรี่ยงกลุ่มนี้ที่เข้าร่วมกับสร้างเจดีย์และวัด ที่ดอยตะเมาะ และอำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ก็เนื่องจากเขาเชื่อว่าท่านเป็นผู้มีบุญที่มาสืบสานงานต่อ จากครูบาที่มรณภาพไปแล้ว

กลุ่มที่สอง ได้แก่ กลุ่มแรงงานกะเหรี่ยงที่ข้ามแดนมาทำงานในประเทศไทยในระยะเวลาที่แตกต่างกัน การเข้าร่วมในกิจกรรมทางศาสนาและตามประเพณีเช่นพิธีมัดมือของแรงงาน เริ่มต้นจากแรงงาน กะเหรี่ยงที่มาจากเขตติดต่อหรือรู้จักพระอุทิสนะ แต่ต่อมาก็มีการชักชวนบอกต่อ ๆ กัน ทำให้เครือข่าย แรงงานกะเหรี่ยงที่รู้จักท่านมีมากขึ้น เข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น การเข้าร่วมสังเกตการณ์ในกิจกรรมที่จัด ทำ ให้ผู้วิจัยเข้าใจได้ว่าเป็นการเปิดพื้นที่และโอกาสให้แรงงานที่อยู่ต่างบ้าน ได้มีโอกาสทำพิธีทางศาสนาและ ประเพณีในลักษณะเหมือนกับที่เคยอยู่ในหมู่บ้าน ซึ่งนอกจากจะเป็นการเติมเต็มความคิดความเชื่อ กิจกรรม มักจะมีภาคบันเทิง การร้องเพลง การเต้นรำ ซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่คุ้นชินและเกิดความสนุกสนานและพลั่งใจ

กลุ่มที่สาม ที่สำคัญคือ กลุ่มนายทุน ที่สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเดินทางมารักษาพยาบาลในโรงพยาบาลชั้นนำในกรุงเทพ และการเดินทางไปตามสถานที่ก่อสร้างและที่จัดกิจกรรมทางศาสนา นอกเหนือจากการเปิดโอกาสให้แรงงานในสังกัดบริษัทและโรงงานของตนได้เข้าร่วม นอกจากนี้ นายทุนบางคน มีเครือข่ายกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่ช่วยแก้ไขปัญหาคอขวดของการเคลื่อนไหว

ทั้งสามกลุ่มเชื่อมต่อกันและเชื่อมต่อกับพระอุทฺตุนะ ทำให้การเคลื่อนไหวดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องและขยายตัวเป็นวงกว้างเนื่องจากแต่ละกลุ่มมีลักษณะเฉพาะที่เติมเต็มให้กับการทำงานในลักษณะที่ต่างกัน และการร่วมทำงานของกลุ่มหนึ่งก็เป็นการเพิ่มศักยภาพให้กลุ่มอื่น การที่ทั้งสามกลุ่มมาเชื่อมต่อกันและเชื่อมต่อกับท่าน ได้ก็เพราะมีผู้ที่ทำหน้าที่เชื่อมต่อที่สำคัญ ซึ่งพบว่าเป็นคนกะเหรี่ยงทั้งที่เป็นพระและฆราวาสที่อยู่บริเวณชายแดนไทย-เมียนมาร์ มีสัญชาติไทย เข้าใจลักษณะสังคมและวัฒนธรรมไทย ในขณะเดียวกันก็มีความผูกพันและความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับคนกะเหรี่ยงฝั่งเมียนมาร์ สามารถพูดภาษากะเหรี่ยงและพม่าได้ และเข้าใจและปฏิบัติวัฒนธรรมของชาติพันธุ์และของพม่าได้ คนกลุ่มหนึ่งอยู่ในทีมงานที่ทำหน้าที่จัดการและอำนวยความสะดวกให้แก่การเดินทางของพระอุทฺตุนะและของพระเณรในประเทศไทย ประสานโครงการก่อสร้างและการจัดกิจกรรมทางศาสนาและทางประเพณีต่าง ๆ โดยการทำหน้าที่เป็นคนขับรถ เป็นล่าม เป็นคนจัดการผลิตและขายหนังสือและวัตถุมงคล จัดการสถานที่และกิจกรรมต่าง ๆ ในงาน เช่น เตรียมวัตถุมงคล การดูแลเรื่องอาหาร เชิญผู้ที่เกี่ยวข้องมาร่วมงานและการประชาสัมพันธ์ นอกจากนี้ยังเป็นคนจัดการด้านงบประมาณ เนื่องจากคนกลุ่มนี้ เคยทำงานเป็นแรงงานในประเทศไทยหรือมีความสัมพันธ์กับแรงงานกะเหรี่ยงทั้งในฐานะญาติพี่น้องและเพื่อนบ้าน อีกทั้งใกล้ชิดกับกลุ่มกะเหรี่ยงที่ศรัทธาครูบา ซึ่งเดิมทีก็อยู่ที่ชายแดนแต่ย้ายไปอยู่กับครูบาขาวปี ที่วัดผาหมามและครูบาวงศ์ที่วัดห้วยต้ม และบางส่วนก็เป็นคนงานในบริษัท โรงงานหรือฟาร์มของนายทุน ด้วยเหตุนี้จึงเป็นผู้เชื่อมต่อที่สำคัญระหว่างพระอุทฺตุนะและกิจกรรมกับกลุ่มที่เข้าร่วมการเคลื่อนไหวสามกลุ่มที่กล่าวถึงข้างต้น

ลักษณะเครือข่ายทางศาสนาเช่นนี้จึงมีองค์ประกอบที่หลากหลายที่มาเชื่อมกันในลักษณะของสมัชชา และแม้จะดำเนินกิจกรรมร่วมกันในบางกิจกรรม บางเวลาและสถานที่ แต่ก็ยังเป็นเอกเทศไม่ได้มีกลุ่มใดที่ครอบงำอยู่ กล่าวได้ว่าลักษณะของเครือข่ายทางศาสนา ไม่ได้เป็นการจัดตั้งอย่างเป็นทางการ หรือมีโครงสร้าง วัตถุประสงค์ และแผนงานที่ชัดเจน แต่การเคลื่อนไหวไปในสถานที่แห่งใหม่ ก็เป็นจุดเชื่อมต่อใหม่กับผู้คนกลุ่มใหม่ ทำให้เกิดการขยายตัว ซึ่งอาจสรุปได้ว่าเครือข่ายทางศาสนามีลักษณะของการเคลื่อนไหว (flows) ไปอย่างไม่หยุดนิ่ง ดังที่ Tweed (2006) อภิปรายในลักษณะของน้ำ การไหลไปบรรจบหรือสลับกันในจุดเชื่อมต่อทางยุทธศาสตร์แห่งหนึ่ง ก่อให้เกิดการแตกตัวไปอีกหลายสาย และอาจจะหลายทิศทาง

เช่น การสร้างเจดีย์ที่ตะเมาะ ด้านหนึ่งเป็นการทำให้คำทำนายของครูบาขาวปีและครูบาวงศ์กลายเป็นความจริงจากการกล่าวไว้ว่าเจ้าของดอยตะเมาะจะมาสร้างเจดีย์ที่นั่น ทำให้คนกะเหรี่ยงผู้ติดตามและศรัทธาครูบาวงศ์และครูบาขาวปีเข้ามาร่วมงานสร้างเจดีย์ด้วยความตื่นเต้นและปิติยินดี ในขณะที่เดียวกันการสร้างก็ทำเป็นการขยายเครือข่ายให้กว้างขึ้น ดังที่ Tweed (2006: 54) ให้คำนิยามศาสนาโดยเฉพาะอย่างยิ่งศาสนาในกลุ่มผู้ย้ายถิ่นว่า “ศาสนาเป็นการบรรจบ (confluences) กันของการไหลทางอินทรีย์และวัฒนธรรมที่ทำให้เกิดความปิติยินดีอย่างล้นพ้นและเผชิญกับความทุกข์โดยการดึงเอาพลังของมนุษย์และสิ่งเหนือมนุษย์เพื่อสร้างบ้านและก้าวข้ามเส้นแบ่งเขต”

ประการที่สาม การทับซ้อนของเครือข่ายพุทธศาสนากับเครือข่ายทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม

พื้นที่ปฏิบัติการของเครือข่ายพุทธศาสนาที่มีพระอุทฺตนะเป็นแกนนำที่สำคัญ มีความซ้อนทับกับพื้นที่ทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม อย่างชัดเจน พื้นที่ของกิจกรรมการสร้างเจดีย์และวัดของท่านในเขตประเทศเมียนมาร์อยู่ในเขตพื้นที่กลุ่มดีเคบีเออีครองอยู่ การก่อตั้งดีเคบีเอในปี 2537 ทำให้การเคลื่อนไหวสร้างเจดีย์และวัดขยายตัวอย่างมาก การสร้างเจดีย์และวัดสร้างความชอบธรรมให้กับดีเคบีเอในฐานะที่เป็นกลุ่มที่สนับสนุนด้านศาสนาและการปฏิบัติตามศีลธรรม และสร้างความมั่นคงให้แก่ชุมชนที่แตกกระจายและระส่ำระสายเพราะการสู้รบ การที่กองทหารดีเคบีเอได้เปลี่ยนสถานะเป็นบีจีเอฟในปี 2552 และความไม่ลงรอยในท่าทีทางการเมืองและการทหารในกลุ่มดีเคบีเอ มีผลต่อการเคลื่อนไหวของพระอุทฺตนะที่ต้องมีความระมัดระวังมากขึ้น เพราะการเอนเอียงเข้าข้างกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งย่อมมีอันตรายได้ แต่เมื่อติดตามความเคลื่อนไหวของพระอุทฺตนะในการติดต่อกันเป็นส่วนบุคคลแล้ว ท่านยังได้รับการนิมนต์และมีการเดินทางไปพบผู้นำอาวุโสของดีเคบีเอและบีจีเอฟ และได้รับการถวายเงินทำบุญสมทบการสร้างเจดีย์และวัด และต้องระบุในที่นี้ว่า ในบันทึกประวัติและการพูดของท่าน ได้พยายามเน้นความมุ่งมั่นในการสร้างพุทธศาสนาและความเจริญรุ่งเรืองให้กับพุทธศาสนา แม้แต่การเข้าไปเกี่ยวข้องกับกาก่อตั้งดีเคบีเอก็เป็นไปอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้และเพื่อการปกป้องศาสนามากกว่าเรื่องของความต้องการอำนาจทางการเมือง อย่างไรก็ดี ในปฏิบัติการทางศาสนาที่เป็นจริง ทั้งเครือข่ายของผู้ที่สนับสนุนและร่วมในการก่อสร้างและพื้นที่ของกิจกรรมมีความแนบแน่นกับความสัมพันธ์ที่ท่านมีอยู่กับดีเคบีเอ

พระอุทฺตนะมีประวัติความเจ็บป่วยในด้านปอดและทางเดินหายใจมานาน ดังที่บันทึกในประวัติการเดินทางไปที่มหายิงจูในปี 2516 เพื่อนั่งสมาธิรักษาโรค ในปี 2553 ท่านเดินทางไปรักษาที่โรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ กรุงเทพฯ และจากนั้นจะเห็นภาพพระอุทฺตนะกับท่อออกซิเจนและสายที่เสียบติดจมูกอยู่เป็นประจำ ถือได้ว่าตั้งแต่ปี 2553 เป็นต้นมา เครือข่ายการเคลื่อนไหวทางศาสนาของท่านมีการขยายอย่างมากใน

ประเทศไทย และเครือข่ายที่สำคัญทับซ้อนกับเครือข่ายทางเศรษฐกิจ นั่นคือการได้รับการสนับสนุนจาก นายทุนทั้งระดับเครือบริษัทขนาดใหญ่ และขนาดเล็ก ในด้านเงินทุน การอำนวยความสะดวกในด้านที่พัก การสร้างเจดีย์และวัดในที่ดินขนาดใหญ่ของนายทุนเอง และเข้าร่วมหรือสนับสนุนให้แรงงานกะเหรี่ยงที่ ทำงานในบริษัทหรือโรงงานของคน จัดกิจกรรมทางศาสนาและทางประเพณี เปิดโอกาสให้แก่การระดมทุน ที่ใช้สร้างเจดีย์ วัด และโครงการอื่น ๆ ทั้งในประเทศไทยและประเทศพม่า

เมื่อพิจารณาพัฒนาการการเติบโตของขบวนการเคลื่อนไหวทางศาสนาของพระอุทฺตนะที่มีก่อนการ เกิดกลุ่มดีเคบีเอ และการเชื่อมต่อกับนายทุนไทยบางคนที่มีความคิดความเชื่อและประสบการณ์เฉพาะ จะ เห็นว่าการทับซ้อนของพื้นที่ทางศาสนากับพื้นที่ทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม เป็นเรื่องของความ ประารถและความชอบร่วมกัน รวมทั้งอาจจะเป็นการเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน มากกว่าจะเป็นการมอง ว่าศาสนาถูกใช้ให้เป็นประโยชน์ทางการเมืองหรือเศรษฐกิจ ดังที่ Tweed (2006: 60) กล่าวไว้ว่า “... ศาสนา ไม่อาจจะถูกลดทอนให้เป็นพลังทางเศรษฐกิจ ความสัมพันธ์ทางสังคม หรือ ผลประโยชน์ทางการเมือง แต่ การเป็นเหตุและผลซึ่งกันและกันของศาสนา เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง หมายความว่าประเพณีทาง ศาสนา ในลักษณะที่เป็นการบรรจบของการไหลทางชีว -วัฒนธรรม จะเกิดขึ้นจากการหมุนวนของ กระแสน้ำที่มาชนกันอยู่เสมอ”

ประการที่สี่ ปฏิสัมพันธ์ของรัฐไทยและรัฐเมียนมาร์กับเครือข่ายศาสนาพุทธของชาวกะเหรี่ยง

การข้ามแดนของพระสงฆ์มีมานานแล้วตั้งแต่ก่อนการแบ่งเส้นแดนรัฐชาติ ทั้งนี้ การข้ามแดนของ ผู้ปฏิบัติงานทางศาสนาในอดีต ไม่ได้มีข้อจำกัดในทางกฎหมายมากนัก อาจจะมีขึ้นด้วยความเห็นชอบของ กษัตริย์ เจ้าเมืองหรือหัวหน้าเผ่าเป็นหลัก ในยุคโลกาภิวัตน์ ที่มีการข้ามชาติมากขึ้นของผู้คน การเดินทาง ของผู้ปฏิบัติงานทางศาสนาและการตั้งสถาบันศาสนาใหม่ในพื้นที่ใหม่ก็เป็นปรากฏการณ์ที่เห็นได้ชัดจาก จำนวนที่เพิ่มขึ้น ซึ่งดูเหมือนไม่ใช่เรื่องแปลกอีกต่อไป การข้ามแดนดังกล่าวเป็นไปอย่างถูกกฎหมาย มีการ สร้างวัดที่มีข้อตกลงอย่างชัดเจนกับประเทศปลายทาง เช่นในกรณีการส่งพระไปจำวัดอยู่ที่วัดในประเทศ อเมริกา ออสเตรเลีย ฯลฯ แต่สำหรับกรณีพระอุทฺตนะ การข้ามแดนมาโดยไม่ได้มีการขออนุญาตอย่างเป็นทางการ ทั้งจากคณะสงฆ์ของเมียนมาร์และของไทย แต่สามารถดำเนินการไปได้ ด้วยการเคลื่อนที่ไป ใน ลักษณะของการไหลเหมือนน้ำดังอุปมาของ Tweed (2006) ที่ไหลไปได้เมื่อมีช่องทางที่เหมาะสมกับแรงดัน ซึ่งเป็นผลมาจากแรงสนับสนุนทั้งการเมือง เศรษฐกิจและสังคม บางครั้งการไหลไปบรรจบกับแม่น้ำสายอื่น ก่อให้เกิดแม่น้ำสายใหญ่ แต่บางครั้งอาจจะถูกปิดทาง ทำให้ไหลไม่ได้ หรือทำให้ต้องกระจายเป็นทางเล็ก ๆ การเคลื่อนไหวของพระอุทฺตนะ มีทั้งที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐพม่าในด้านนโยบายและการเงิน เห็นได้

ชัดจากการเริ่มตั้งเคบีเอ การสร้างเมืองมโหฬาร และการสร้างเจดีย์และวัดในสถานที่ต่าง ๆ แต่การสนับสนุนก็มีระดับที่แตกต่างกันไปตามการเปลี่ยนแปลงผู้มีอำนาจในรัฐ ส่วนคณะสงฆ์ของพม่าในระดับรัฐกะเหรี่ยงซึ่งแยกออกเป็นหลายนิกายนั้น ไม่ได้เข้าไปควบคุมดูแลการเคลื่อนไหวของท่านเป็นกรณีพิเศษ แม้ว่าในส่วนบุคคล พระสงฆ์ชั้นผู้ใหญ่อาจมีความเห็นที่แตกต่างกัน ไม่ได้ขึ้นชมเสมอไปในเรื่องวัตรปฏิบัติของท่าน ในส่วนของรัฐไทย หน่วยงานด้านความมั่นคง ได้แก่ ทหาร ตำรวจ และเจ้าหน้าที่ปกครอง และเจ้าหน้าที่ด้านป่าไม้ จะเป็นอุปสรรคมากที่สุดในการเดินทางข้ามแดนของผู้ที่ไม่มีเอกสารเดินทางอย่างถูกต้อง หรือการขออนุญาตใช้พื้นที่ป่าหรือพื้นที่สาธารณะ อย่างไรก็ดี ผู้วิจัยมีข้อสังเกตจากการศึกษาพระที่มีชื่อเสียงหลายรูปว่า ข้าราชการทหารจะมีความเชื่อถือศรัทธาพระผู้มีบุญบารมีซึ่งมักมีชื่อเสียงในด้านคาถาอาคมเป็นพิเศษและมักจะเข้าไปอุปถัมภ์และให้ความสะดวกต่อกิจกรรมทางศาสนาของพระเหล่านั้นอยู่เสมอ สำหรับกรณีการเดินทางเพื่อกิจกรรมทางศาสนาหรือการใช้พื้นที่ป่าเพื่อการก่อสร้างเจดีย์และวัดเพื่อพุทธศาสนิกชนโดยรวม จะได้รับความเห็นใจจากคณะสงฆ์หรือพระสงฆ์ผู้ใหญ่บางรูปอยู่บ้าง เมื่ออ้างอิงถึงหลักธรรมวินัยที่ไม่มีการแบ่งแยกพระสงฆ์ไม่ว่าจะเชื้อชาติไหน แต่การที่ทางคณะสงฆ์หรือพระสงฆ์จะช่วยต่อรองให้การเคลื่อนไหวของท่านราบรื่นแค่ไหน ขึ้นอยู่กับอำนาจของแต่ละฝ่ายที่เข้ามาเกี่ยวข้องในเรื่องเฉพาะกรณี

กล่าวโดยสรุปแล้ว การเคลื่อนไหวข้ามแดนรัฐชาติเพื่อทำกิจกรรมทางศาสนาในประเทศไทยของพระ อุทฺธสนะที่มีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้นตั้งแต่ปี 2554 เป็นต้นมา เนื่องจากการขยายตัวของเครือข่ายที่มีองค์ประกอบที่หลากหลาย นั่นคือการรวมกันแบบสมัชชาที่หลายส่วนมารวมกันแต่ไม่จำเป็นต้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน แต่ละส่วนมีเอกลักษณ์ของตัวเอง แต่มีพันธะร่วมในสมัชชา และเป็นพันธะที่เกิดขึ้นชั่วคราว โดยอาจจะมีความขัดแย้งกัน และแตกตัวออกไป ในเหตุการณ์สำคัญที่ส่งผลต่อการเกิดการเคลื่อนไหวใหม่ที่มีลักษณะใหม่ ตามแนวคิดที่ว่าด้วยเครือข่ายและสมัชชาของลาทัวร์ (Latour 1999) เดอลันดา (DeLanda 2006) และ Castells (1996)

ข้อเสนอแนะ

จากผลและข้อจำกัดของการศึกษาในเรื่องนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะทางวิชาการและนโยบายดังนี้

- 1) ควรสนับสนุนให้มีการศึกษาเรื่องการเคลื่อนไหวทางศาสนาบริเวณชายแดนของพระอุทฺธสนะอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เข้าใจองค์ประกอบของเครือข่ายอย่างชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตประเทศเมียนมาร์ ทั้งนี้เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจพลวัตรการเคลื่อนไหวของพระอุทฺธสนะที่เชื่อมโยงกับการเคลื่อนไหวของกอง

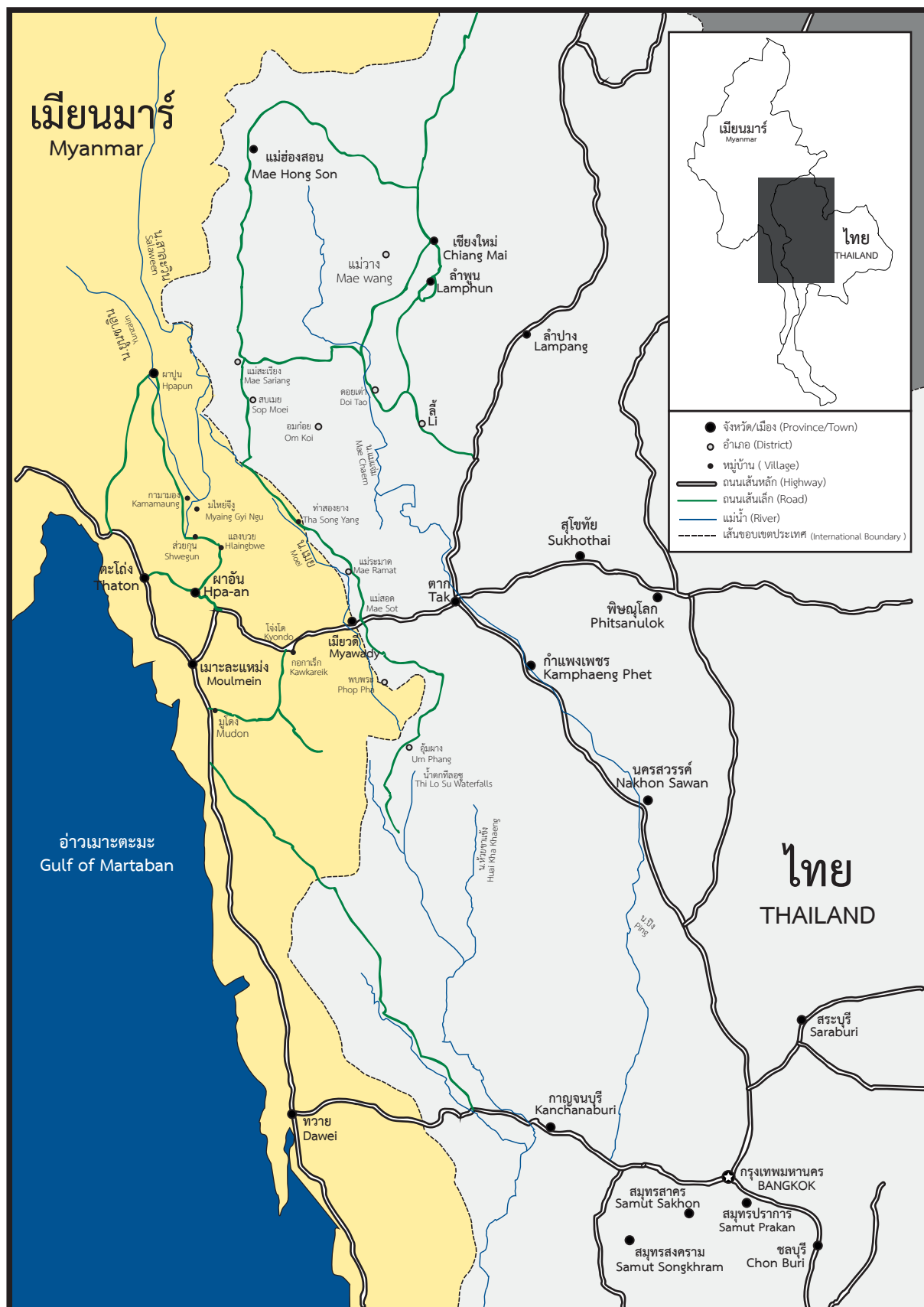
กำลังอาวุธของกะเหรี่ยงกลุ่มต่าง ๆ รวมถึงความเชื่อมโยงกับนโยบายทางการเมืองและเศรษฐกิจของรัฐไทย และรัฐเมียนมาร์

2) ควรสนับสนุนให้มีการศึกษาเครือข่ายของกลุ่มศาสนาที่มีหลากหลายในบริเวณชายแดน ทั้งศาสนาหลักได้แก่ คริสต์ พุทธและอิสลาม และนิกายย่อยหรือกลุ่มย่อยภายใต้ในแต่ละกลุ่ม เพื่อเปรียบเทียบ ลักษณะและองค์ประกอบของเครือข่ายที่อาจจะเหมือนหรือต่างกัน ทำให้เข้าใจภาพรวม ที่อาจจะมีการร่วมมือกัน แข่งขัน และขัดแย้งกัน

3) ควรจัดให้มีการสัมมนาแลกเปลี่ยนความรู้ในเรื่องลักษณะของเครือข่ายและการเคลื่อนไหวทางศาสนาบริเวณชายแดน ที่มีหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง และนักวิจัยที่ทำประเด็นที่แตกต่างกัน เพื่อให้เห็นภาพรวมของการเคลื่อนไหวที่จะนำไปสู่การกำหนดนโยบายของรัฐเฉพาะที่สอดคล้องและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาในทุกด้าน

4) หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญบทบาทของพระสงฆ์บริเวณพรมแดนไทย-พม่า เนื่องจากในพื้นที่แห่งนี้มีความไม่สงบมาอย่างต่อเนื่อง ทำให้พระสงฆ์มีบทบาทที่สำคัญในการพัฒนาและปกป้องชาวบ้าน ในขณะเดียวกัน พระสงฆ์บางองค์ก็อาจจะหาผลประโยชน์จากการที่พื้นที่แห่งนี้มีช่องว่างทางอำนาจและกฎระเบียบ และอาจทำให้ชาวบ้านถูกกดขี่ขูดรีดได้

5) เจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานต่าง ๆ หลายระดับควรมีนโยบายที่เปิดให้มีพื้นที่ศาสนา ที่นำไปสู่การพัฒนาสังคมที่อยู่ร่วมกันอย่างเข้าใจกันในแบบพหุวัฒนธรรม การไม่โน้มเอียงเข้าข้างกลุ่มใด หรือกีดกันกลุ่มใดเป็นสิ่งสำคัญ ทั้งนี้สำหรับพื้นที่ชายแดนไทย -เมียนมาร์จะมีการเคลื่อนย้ายแรงงานและสิ่งของข้ามแดนมากขึ้น อันเป็นผลจากการมีโครงการพัฒนาที่เข้มข้นขึ้นทั้งจากรัฐไทยและเมียนมาร์ ช่น กรณีการประกาศพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษในเขตพื้นที่ชายแดนในการพัฒนาประชาคมทางเศรษฐกิจของอาเซียน บริบทดังกล่าวจะก่อให้เกิดองค์ประกอบของสังคมที่มีความหลากหลายซับซ้อนมากขึ้น จึงควรมีการวางแผนการจัดการอย่างเหมาะสม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. 2545. *ทำเนียบชุมชนบนพื้นที่สูง 20 จังหวัดในประเทศไทย พ.ศ. 2545*.

ขวัญชีวัน บัวแดง. 2546. “ศาสนาและอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์: ศึกษากรณีกลุ่มชนกะเหรี่ยงในประเทศไทยและประเทศพม่า” รายงานการวิจัยเสนอต่อสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ในชุดโครงการ อาณาบริเวณศึกษา 5 ภูมิภาค

..... 2547. “อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์และการเปลี่ยนแปลงศาสนา: ศึกษากรณีกลุ่มชนกะเหรี่ยงในประเทศไทยและประเทศพม่า” ใน *ชาติพันธุ์และมายาคติ* หนังสือรวมบทความจากการสัมมนาเรื่อง “ความรู้และมายาคติเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์” วันที่ 25 มกราคม 2545 กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม

..... 2552. *พื้นที่พรมแดนแม่น้ำเมยกับความสัมพันธ์ชาติพันธุ์กะเหรี่ยง-คนเมือง เชียงใหม่ : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*

..... 2556. “พื้นที่ทางศาสนาและการปรับสร้างอัตลักษณ์ของผู้ย้ายถิ่นในพื้นที่ชายแดนไทยพม่า” รายงานการวิจัยเสนอต่อสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

นัศรา ขมะวรรณ มุกดาวิจิตร. 2549. “รหัสทางวัฒนธรรมของการจับจ่าย:เล่าเรื่องการค้าขาย ชีวิตผู้หญิง และสังคมในตลาดสดแบ๊ว – ฮานอย,” ใน สมรัักษ์ ชัยสิงห์กานานนท์ (บก.), *ตลาดในชีวิต ชีวิตในตลาด* กรุงเทพฯ:ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).

“เบงก์เจ้าหนี้ไม่ไว้ใจ สหฟาร์มจ่อตั้ง 4 บริษัทรุกเข้าแผนฟื้นฟู” *ประชาชาติธุรกิจออนไลน์* วันที่ 12 มิ.ย.

57

ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี. 2549. “ร่างกายอันแปลกแยกชาติอันรุนแรงและการเคลื่อนไหวข้ามชาติของผู้หญิงไทใหญ่.” ใน คารินทร์ อินทร์หมื่นและคณะ(บก.), *วัฒนธรรมไร้อคติชีวิตไร้ความรุนแรง*, 53 – 99. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.

สมักร์ กอเข้ม. 2553. “ปฏิภาณภาวะของพรมแดนชาติพันธุ์และรัฐชาติในตลาดเมืองชายแดนแม่สอด,”ใน ไพโรจน์ คงพิศศักดิ์ (บก.) *วารสารสังคมศาสตร์*. ปีที่ 22 ฉบับที่ 2/2553.

“สหฟาร์ม” โอละพ่อ “โชติเทวัญ” โพล่แถมเจ้าหนี้ 5.2 แสนล้าน *ประชาชาติธุรกิจออนไลน์* วันที่ 1 พฤษภาคม 2558

อมสิน บุญเลิศ. 2551. “การต่อรองและปรับตัวของคนพลัดถิ่น: กรณีศึกษาชาวไทยใหญ่พลัดถิ่นในเมือง
เชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตสาขาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

อภิญญา เฟื่องฟูสกุล. 2551. *มานุษยวิทยา: แนวคิดพื้นฐานและข้อถกเถียงทางทฤษฎี*. ภาควิชาสังคม
วิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ภาษาอังกฤษ

Apinya Feungfusakul. 2008. ‘Making Sense of Place: A case study of vendors and small entrepreneurs in the Chiang Mai Night Bazaar,’ in *Imagining Communities in Thailand*. Shigeharu Tanabe (ed.), Chiang Mai: Silkworm.

Bradley, Tamsin. 2009. “Religious and Globalisation: Bringing Anthropology and International Relations Together in the Study of Religious-Political Transnational Movements,” *Globalizations*, 6(2). pp.265-279

Castells, Manuel (1996, second edition, 2000). *The Rise of the Network Society, The Information Age: Economy, Society and Culture* Vol. I. Cambridge, MA; Oxford, UK: Blackwell.

DeLanda, Manuel. 2006. *A New Philosophy of Society: Assemblage Theory and Social Complexity*, London: Continuum.

Escobar, Arturo and Osterweil, Michal 2010 'Social movements and the politics of the virtual: Deleuzian strategies', in Jensen, Casper Bruun and Rodje, Kjetil (eds) *Deleuzian Intersections: Science, Technology, Anthropology*, New York: Berghahn Books, pp.187-217.

Fujii, Yuko. 2010. Mobility and social networks of Lahu Female Vendors in Northern Thailand. Master of Arts on Sustainable Development, Chiang Mai University

Geran, Jean M. 2001. “Coping with Crisis: Social Capital and the Resilience of Rural Livelihoods in Northern Thailand.” Ph.D. dissertation, The University of Wisconsin-Madison.

Gravers, Mikael (ed). 2007. “Conversion and Identity: Religion and the Formation of Karen Ethnic Identity in Burma,” in Mikael Gravers (ed). *Exploring Ethnic Diversity in Burma*. Copenhagen: NIAS Press.

- Hayami, Yoko. 2004. *Between Hills and Plains: Power and Practice in Socio-Religious Dynamics among Karen*. Kyoto: Kyoto University Press.
- ._____. 2011. "Pagodas and Prophets: Contesting Sacred Space and Power among Buddhist Karen in Karen State," *The Journal of Asian Studies* 70(4): 1083-1105.
- Haynes, Jerry. 2009. "Transnational Religious actors and international order", *Perspectives* 17(2).
- Horstmann, Alexander. 2011. "Sacred networks and struggles among the Karen Baptists across the Thailand-Burma border". *Moussons*.
- Hughes, A. 2004. 'Retailers, Knowledge and Changing Commodity Networks: The Case of the Cut Flower Trade,' in Ash Amin and Nigel Thrift (eds.) *The Blackwell Cultural Economy Reader*. Oxford: Blackwell Publisher.
- Jorgensen, Anders Baltzer. 1997. 'Forward' in *The Karen People of Burma: A Study in Anthropology and Ethnology*. Harry Ignatius Marshall. Bangkok: White Lotus Press.
- Karen Rivers Watch (KRW). 2014. *Afraid to Go Home: Recent Violent Conflict and Human Rights Abuses in Karen State*. A research report by KRW.
- Keenan, Paul. 2013. *By Force of Arms: Armed Ethnic Groups in Burma*. New Delhi: Vij Books India Pvt Ltd
- Kwanchewan Buadaeng. 2002. "Khuba Movements and the Karen in Northern Thailand: Negotiating Sacred Space and Identity" In Yukio Hayashi and Thongsa Sayavongkhamdy eds. *Cultural Diversity and Conservation in the Making of Mainland Southeast Asia and Southwestern China: Regional Dynamics in the Past and Present*. Bangkok: Amarin Printing and Publishing Public Company Limited.
- ._____. 2003. *Buddhism, Christianity and the Ancestors: Religion and Pragmatism in a Skaw Karen Community of North Thailand*. Chiang Mai: Sprint.
- ._____. 2008. "Constructing and Maintaining the Ta-la-ku Community: The Karen along the Thai-Myanmar Border", in Shigeharu Tanabe ed. *Imagining Communities in Thailand: Ethnographic Approaches*. Chiang Mai: Mekong Press.
- Latour, Bruno. 1999. 'On recalling ANT', in Low, John and Hassard, J. (eds) *Actor Network Theory and After*, Oxford: Blackwell.

- Le Bar, Frank M., Hickey, Gerald C. and Musgrave, John K. 1964. *Ethnic Groups of Mainland Southeast Asia*. New Heaven : Human Relations Area Files Press.
- Mahler, Sarah J. and Hansing, Kartrin. 2005. "Toward a Transnationalism of the Middle: How Transnational Religious Practices Help Bridge the Divides between Cuba and Miami," *Latin American Perspectives*, 32(1): Pp 121-146
- Shin Khay Meinda (translated). 1999. *Myaing Gye: Ngu Sayadaw: A Jahan Who Shines the Light of Dhamma Myaing Nan Swe*. Mann Ba Nyunt Pe, Myaing Gyi Ngu Special Region, Karen State (DKBA)
- Myaing Nan Swe. 1999. Translated by Shin Khay Meinda. *Myaing Gye: Ngu Sayadaw: A Jahan Who Shines the Light of Dhamma*. Mann Ba Nyunt Pe, Myaing Gyi Ngu Special Region, Karen State (DKBA)
- Myaing Gyi Ngu Sayadaw and Myaing Nan Swe. 2004. *Today Myaing Gyi Ngu of the Decade: Spring on Region with Breeze*. Myaing Gyi Ngu Special Region.
- Nyein Nyein. 2014. "After Karen Groups Pledge Military Cooperation, Leadership Divisions Appear" *The Irrawaddy*. October 16, 2014.
- Ostrom, Elinor. "Social Capital: A Fad or a Fundamental Concept ?" in Partha Dasgupta and Ismail Seraeldin, eds. *Social Capital: A Multi-faceted Perspective*. Washington, D.C.: The World Bank, 2000.
- Putnam, Robert D. "Bowling Alone: America's Declining Social Capital." *Journal of Democracy*. 6:1, Jan 1995, 65-78.
- Saw Yan Naing. 2014. "Karen Rebel Groups Plan Military Cooperation", *The Irrawaddy*. October 14, 2014.
- Stern, Theodore. 1968. "Ariya and The Golden Book: Millenarian Buddhist Sect Among the Karen", *The Journal of Asian Studies* 27(1968): 297-328.
- Tambiah, Stanley. 1976. *World Conqueror & World Renouncer: A Study of Buddhism and Polity in Thailand against a Historical Background*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Tharckabaw, David, and Roland Watson. 2003. "The Karen People of Burma and the Karen National Union." November. <http://www.dictatorwatch.org/articles/karenintro.html> (accessed June 2005).

Tweed, Thomas A. 2006. *Crossing and Dwelling: a Theory of Religion*. Massachusetts: Harvard University Press.

Wuthnow, Robert and Offutt, Stephen. 2008. “Transnational Religious Connections”, *Sociology of Religion*, pp 209-232.

เว็บไซต์

<http://info.gotomanager.com/news/details.aspx?id=2578>

<http://money.Sanook.com/85009>

<http://th.wikipedia.org/wiki/สุขาวดี>

<http://us6.campaign-archive2.com/?u=5a1091cc9d&id=ac79dc0359&e=%5bUNIQID%5dBaiduSparkHTML\Shell\Open\Command>

<http://www.karen.org>

<http://www.larnbuddhism.com/tripitaka/abouttripitaka/country.html>

<http://www.mhahao.com/board/index.php?topic=12196.0>

<http://www.mizzima.com>

<http://www.sahafarms.com/main.php>

<http://www.youtube.com/watch?v=iPYXWipzCGO&app=desktop>

<https://www.facebook.com/pages/>

[မြိုင်ကြီးနုဆရာတော်သာသနာပြုလုပ်ငန်း /254666568050176?sk=timeline](https://www.facebook.com/pages/မြိုင်ကြီးနုဆရာတော်သာသနာပြုလုပ်ငန်း/254666568050176?sk=timeline)

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ	อายุ	สถานที่ให้สัมภาษณ์	วันที่สัมภาษณ์
พระในเขตรัฐกะเหรี่ยง ประเทศพม่า			
1. พระจากยะไข่	30+	วัดตามกาศิริ เมียวดี	11 ก.ค. 57
2. พระเจ้าอวาสพุทธสุชะ	40+	วัดพุทธสุชะ เมียวดี	11 ก.ค. 57
3. พระวัดชะกันดา	50+	วัดชะกันดา โกโกร์	12 ก.ค. 57
4. พระอุก	47	วัดจอกเท่า ตรงกันข้ามบริเวณ อ.ท่าสองยาง	13 ก.ค. 57, 23 ต.ค. 57
5. พระอุเมดาวิ	50+	วัดโชนนาทาเมียง	13 ก.ย. 57
6. เจ้าอวาสวัดแม่ตะวอฝ่งพม่า	60+	ตรงกันข้ามบ้านแม่ต้าอ เขตพม่า	16 มิ.ย. 57
7. พระเซะตี้	30+	วัด Aye Chan Thaya บ้านกอะเหล่ จงโค	20 ก.ย. 57
8. พระกวีนั้นทะ	64	เจ้าอวาสวัด Aye Chan Thaya บ้านกอะเหล่ จงโค	13 ก.ค. 58
9. เจ้าอวาส	30+	วัดห้วยसान รัฐกะเหรี่ยง พม่า	21 ก.ย. 57
10. พระวัดเข้าไส่ว	45	วัดเข้าไส่ว เขตเมืองเมียวดี	23 ต.ค. 57
11. พระตองกาเล	50+	วัดตองกาเล เมืองพะอัน	29 ธ.ค. 57
12. เจ้าคณะรัฐกะเหรี่ยง นิ กายชเวอิน	60+	วัดป่าจโด	25 มิ.ย. 57, 3 ม.ค. 58
13. ประธานสังฆนายก เมือง เมียวดี	60+	เมียวดี	10 ก.ย. 57
14. พระปันทะวันทา	60	เจ้าอวาสวัด Ka Rae Taw Ya, เมืองจาย	9 พ.ย. 57
15. พระ Teikkaida	76	เจ้าอวาสวัด Atula Thamadha Pathadhika เมืองจงโค	14 ก.ค. 57
16. พระอุชาทิล	30	วัดภูเขแดง	13 ก.ย. 57
17. พระอนุยิกา	50+	รองเจ้าอวาสวัดมโหยจิง	26 ธ.ค. 57

ชื่อ	อายุ	สถานที่ให้สัมภาษณ์	วันที่สัมภาษณ์
พระในเขตประเทศไทย			
1. พระอุชอปะนะ	67	วัดกอมานะ อ. ท่าสองยาง จ.ตาก	14 มิ.ย. 57
2. พระคำวิ	54	วัดแม่สลิดหลวง อ.ท่าสองยาง จ.ตาก	14 มิ.ย. 57
3. เจ้าคณะอ.คอยเต่า	70+	วัดท่าครั้ง อ. คอยเต่า	27 ก.ค. 57
4. พระจอลาทุ	30+	วัดคอยตะเมาะ อ. คอยเต่า	27 ก.ค. 57
5. ครูบาพรณ	86	วัดพระพุทธบาทห้วยต้ม อ.ลี้ จ. ลำพูน	12 ส.ค. 57
6. พระจากแม่สามแลบ	50+	วัดพะประทาน อ. แม่ว่าง	26 ก.ค. 57, 23 ส.ค. 57
7. พระบายัน	40+	วัดพระบาท อ. แม่สอด	18 มิ.ย. 57
8. ครูบามหาปานิกร	50+	วัดแก่งสร้อย อ.สามเงา จ.ตาก	6 ต.ค. 57
9. พระสงกรานต์	30+	วัดพระพุทธบาทผาหนาม อ. ลี้ จ. ลำพูน	2 ธ.ค. 57
10. พระสุนทร	40+	วัดพระพุทธบาทผาหนาม อ. ลี้ จ. ลำพูน	2 ธ.ค. 57
ฆราวาสเขตประเทศไทย			
1. ผู้ใหญ่บ้านทีโนโคะ	40+	บ้านทีโนโคะ ต. แม่สุ อ. ท่าสองยาง	14 มิ.ย. 57
2. นายคริลอย	42	บ้านแม่ระเมิง ต. แม่สอง อ.ท่าสองยาง	15 มิ.ย. 57
3. นายอ้อ (สามี)	40+	บ้านแม่ตะวอ ต.ท่าสองยาง อ.ท่าสองยาง	16 มิ.ย. 57, 22 ต.ค. 57
4. นางจิตาภา(ภรรยา)	40+	บ้านแม่ตะวอ ต.ท่าสองยาง อ.ท่าสองยาง	16 มิ.ย. 57, 22 ต.ค. 57
5. นางมาลี	40+	วัดพะประทาน อ. แม่ว่าง	23 ส.ค. 57
6. นายแทน	30+	วัดพะประทาน อ. แม่ว่าง	23 ส.ค. 57
7. พะติจากบ้านแม่หะ	60+	วัดพะประทาน อ. แม่ว่าง	23 ส.ค. 57
8. นายอุดรพันธ์ จันทร วิโรจน์	70+	วัดพะประทาน อ. แม่ว่าง	23 ส.ค. 57, 19 ก.พ. 59

ชื่อ	อายุ	สถานที่ให้สัมภาษณ์	วันที่สัมภาษณ์
9. นายเสื่อ	30+	วัดบ้านแม่หละยาง	21 ต.ค. 57
บรรพชาในเขตประเทศเมียนมาร์			
1. นายชานดอ	50+	มโหัยจิง รัฐกะเหรี่ยง เมียนมาร์	26 ธ.ค. 57
2. ผู้ใหญ่ทม	60+	มโหัยจิง รัฐกะเหรี่ยง เมียนมาร์	26, 27, 28 ธ.ค. 57
3. อูตึงวินัย	40+	มโหัยจิง รัฐกะเหรี่ยง เมียนมาร์	26 ธ.ค. 57
4. ครูใหญ่โรงเรียนมัธยม มโหัยจิง	60	มโหัยจิง รัฐกะเหรี่ยง เมียนมาร์	28 ธ.ค. 57
5. พ่อเฒ่าแม่เฒ่า	80+	ตะค่อโพ แลงบวย รัฐกะเหรี่ยง เมียนมาร์	28 ธ.ค. 57
6. ภรรยาอุตังมะนิแมนตัง	60+	พะอัน รัฐกะเหรี่ยง เมียนมาร์	1 ม.ค. 58
7. นาย U Phyu Ohn	60+	วัด Atula Thamandha Pathadhika	14 ก.ค. 57
8. พ่อหนานปี	60+	วัดห้วยส้าน รัฐกะเหรี่ยง เมียนมาร์	21 ก.ย. 57
9. ลูกชายอุตังมะนิแมนตัง	30+	พะอัน รัฐกะเหรี่ยง เมียนมาร์	1 ม.ค. 58
10. นายชอกะดี	40+	บ้านท่าล้อ ตรงกันข้ามกับอำเภอแม่ระมาด	29 ก.ย. 57
11. นางหน่อทู่	40+	เมืองเมียวดี	9 ก.ย. 57

การสร้างพุทธศาสนามหายานของพระผู้มีบารมีในโลกสมัยใหม่

ขวัญชีวัน บัวแดง

Kwanchewan Buadaeng

บทคัดย่อ

บทความนำเสนอกรณีศึกษาพระอุทฺตนะซึ่งเป็นพระภิกษุเถรที่เป็นองค์อุปถัมภ์ของกองทัพกะเหรี่ยงพุทธประชาธิปไตยที่ตั้งขึ้นในปีพ.ศ. 2537 ที่เมืองมโหฬาร อำเภอแกลงบวช รัฐกะเหรี่ยงของประเทศเมียนมาร์ พระอุทฺตนะมุ่งเน้นสร้างวัดและชุมชนศีลธรรมที่มีศูนย์กลางอยู่ที่เมืองมโหฬาร และขยายไปโดยรอบ รวมทั้งข้ามพรมแดนรัฐชาติมาเคลื่อนไหวในเขตประเทศไทยอย่างเข้มข้นตั้งแต่ปี 2555 บทความชี้ให้เห็นว่า กระบวนการสร้างพุทธศาสนาโดยผู้นำแบบธรรมราชาในยุคก่อนสมัยใหม่นั้น สามารถทำได้แม้ ในยุคที่รัฐชาติสมัยใหม่เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ด้วยปัจจัยสำคัญสองประการ ได้แก่ ความสามารถในการขยาย เครือข่ายการเคลื่อนไหวที่ประกอบไปด้วยผู้คนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ สถานภาพและชนชั้น จากการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารและการคมนาคมที่ทันสมัย ทำให้การเผยแพร่ชื่อเสียงและระดมทรัพยากรทำได้มากและรวดเร็ว อีกประการคือบริบทของพื้นที่พรมแดนที่การสู้รบยืดเยื้อมากกว่าครึ่งศตวรรษ ที่รัฐและกองกำลังกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งไม่สามารถที่จะมีอำนาจอธิปไตยเหนือพื้นที่ได้อย่างเด็ดขาด พุทธศาสนาที่ปลอดการสู้รบ และมีผู้นำทางศาสนาที่ให้ความคุ้มครอง จึงเป็นทางเลือกสำคัญของผู้คนจำนวนมาก

คำสำคัญ: พระอุทฺตนะ พุทธศาสนา พรมแดนไทย-เมียนมาร์ เครือข่ายศาสนา อำนาจอธิปไตย

Keyword: U-Thuzana monk, Buddha-land, Thai-Myanmar borderland, religious network, sovereignty

---

¹ ส่วนหนึ่งของผลการวิจัยในโครงการ “เครือข่ายพุทธศาสนาข้ามพรมแดนรัฐชาติของชาวกะเหรี่ยงบริเวณพรมแดนไทย-พม่า” (พฤษภาคม 2557-มิถุนายน 2558) สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.) พื้นที่วิจัยครอบคลุมเขตเมืองมโหฬาร อำเภอแกลงบวช รัฐกะเหรี่ยงของประเทศเมียนมาร์ บริเวณแนวชายแดนไทย-เมียนมาร์ และเขตคอกตะเภาและคอกแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยขอขอบคุณสกว.มา ณ ที่นี้

บทนำ

ผู้วิจัยเริ่มศึกษาปรากฏการณ์ความเชื่อเรื่องครุบาของชาวกะเหรี่ยงตั้งแต่ปีพ.ศ. 2530 (Kwanchewan, 1988) ครุบาที่ศึกษาคือครุบาขาวปี(พ.ศ.2432-2520) ซึ่งเป็นลูกศิษย์ของครุบาศรีวิชัย (พ.ศ.2420-2481) ซึ่งเป็นพระทางภาคเหนือของประเทศไทยที่มีชื่อเสียงที่สุดองค์หนึ่งในฐานะพระที่มีวัตรปฏิบัติที่เคร่งครัดและนำการก่อสร้างศาสนสถานและโครงสร้างพื้นฐาน ที่เป็นที่ยึดกันแพร่หลายคือการนำการสร้างทางขึ้นดอยสุเทพในปีพ.ศ. 2478 ในยุคที่เทคโนโลยีการก่อสร้างยังไม่ทันสมัยมากนัก ครุบาขาวปีถูกจับสึกเพราะเหตุที่การบวชโดยครุบาศรีวิชัยซึ่งไม่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นพระอุปฌาย์จึงถือว่าไม่ถูกต้องกฎหมาย ครุบาขาวปีจึงนุ่งห่มแบบสงฆ์ด้วยผ้าขาวและยังคงวัตรปฏิบัติแบบพระสงฆ์ จึงเป็นที่มาของนามครุบาขาวปี โดยครุบาในที่นี้หมายถึงพระผู้เป็นที่เคารพอันเนื่องจากวัตรปฏิบัติที่เคร่งครัดและการอุทิศตนเพื่อศาสนา ขาว หมายถึงผ้าขาว และปี คือชื่อที่พ่อแม่ตั้งให้ ทั้งนี้ครุบาขาวปี สร้างวัดพระพุทธรูปท่าตะเภา อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ และต่อมาย้ายมาสร้างและจำพรรษาอยู่ที่วัดพระพุทธรูปท่าผาหนาม อำเภอสี จังหวัดลำพูน จนถึงแก่กรรมภาพ ผู้ศรัทธาและติดตามหลักได้แก่ชาวกะเหรี่ยงที่ต่อมาย้ายจากหมู่บ้านบนพื้นที่สูงในหลายอำเภอบริเวณพรมแดนไทย-พม่าได้แก่ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน อำเภอมกเก็ย และฮอด จังหวัดเชียงใหม่ เป็นต้น เข้ามาอยู่ใกล้วัดของครุบา ละทิ้งจารีตพิธีบรรพบุรุษหันมา กินเจและถือศีลและสมาธิตามแบบของครุบาขาวปี

ผู้วิจัยยังทำวิจัยเรื่องชาวกะเหรี่ยงกับศาสนาและวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง แต่ขยายขอบเขตการทำวิจัยไปยังรัฐกะเหรี่ยงประเทศเมียนมาร์ และบริเวณพรมแดนที่ชาวกะเหรี่ยงส่วนใหญ่อาศัยอยู่ (ขวัญชีวัน บัวแดง , 2552, 2557) การทำความเข้าใจประวัติศาสตร์ของชาวกะเหรี่ยงในประเทศเมียนมาร์ ทำให้ทราบถึงปัญหาการสู้รบระหว่างกองทัพของรัฐบาลพม่ากับกองทัพปลดปล่อยแห่งชาติกะเหรี่ยง (Karen National Liberation Army) ภายใต้การนำของสหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยงหรือเคเอ็นยู (Karen National Union) ในบริเวณพื้นที่พรมแดนที่ยึดเหนี่ยวมากกว่าหกทศวรรษ จุดหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญของการสู้รบคือการแยกตัวของทหารบางส่วนของเคเอ็นยู เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2537 เพื่อตั้งเป็นกองทัพกะเหรี่ยงพุทธประชาธิปไตย (Democratic Karen Buddhist Army) ซึ่งในปี 2556 เปลี่ยนชื่อเป็นกองทัพกะเหรี่ยงบำเพ็ญประโยชน์(Democratic Karen Benevolent Army) หรือเรียกชื่อย่อว่า ดีเคบีเอ ประเด็นสำคัญที่เป็นที่สนใจของนักวิชาการและคนทั่วไปคือการที่กองกำลัง

ดีเคบีเอ็มผู้นำทางจิตวิญญาณที่สำคัญคือ พระอุทิสนะ ผู้ที่มีภาพลักษณ์สองด้านที่ขัดแย้งกัน ด้านหนึ่งคือ การเป็นพระที่เข้าไปเป็นผู้นำทางการเมืองและการทหาร ซึ่งถือว่าไม่ใช่กิจของสงฆ์ กับอีกด้านหนึ่งคือการเป็นพระผู้มีบุญบารมีและมีความศักดิ์สิทธิ์อันเกิดจากการปฏิบัติตัวที่เคร่งครัดเรื่องการทำวิปัสสนาและการฉันเจ รวมทั้งการอุทิศตนเพื่อการสร้างและฟื้นฟูวัดวาอาราม รวมทั้งการเผยแผ่พุทธศาสนาในเขตป่าเขา

ผู้วิจัยเริ่มสนใจศึกษาพระอุทิสนะเนื่องจากมีวัตรปฏิบัติที่คล้ายคลึงกับครุบา และต่อมาในปี พ.ศ. 2555 เป็นต้นมา ก็ได้้นำการก่อสร้างเจดีย์ในเขตคอยตะเมาซึ่งเคยเป็นที่จำพรรษาของครุบาชาวปี โดยมีชาวกะเหรี่ยงที่เคยศรัทธาครุบาเข้าร่วมเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ การเก็บข้อมูลสนามที่เขตเมืองมโหยจิง อำเภอลองบวย รัฐกะเหรี่ยง ทำให้เห็นกระบวนการสร้างพุทธศาสนาหรือแผ่นดินพุทธที่รุ่งเรืองของพระอุทิสนะ ที่มีเมืองมโหยจิงเป็นศูนย์กลางและขยายออกไปครอบคลุมพื้นที่รอบๆ ในลักษณะที่คล้ายกับเขตปกครองตามคติจักรวาล (galactic polity) ที่บรรยายไว้อย่างละเอียดในงานของ Tambiah(1976) โดยเขตปกครองในยุคก่อนสมัยใหม่นี้ มีผู้ปกครองที่เป็นกษัตริย์หรือราชาที่เป็นทั้งนักรบและผู้ทรงศีลผู้อุปถัมภ์พระพุทธศาสนาไปพร้อมกัน ความน่าสนใจอยู่ที่ว่า ผู้นำที่มีลักษณะธรรมราชาที่ปกครองพื้นที่และประชาชนสามารถเคลื่อนไหวสร้างพุทธศาสนาได้อย่างไร ในยุครัฐชาติสมัยใหม่ที่มีรูปแบบการปกครองแบบคณาธิปไตย มีระบบราชการที่ขึ้นต่อตามลำดับชั้น และมีอำนาจอธิปไตยที่ควบคุมดินแดนและผู้คน

บทความนี้ชี้ให้เห็นว่า กระบวนการสร้างพุทธศาสนาของพระอุทิสนะ แตกต่างไปจากในสมัยครุบาชาวปี ในเรื่องที่สำคัญคือการสร้างเครือข่ายการเคลื่อนไหวที่ประกอบไปด้วยผู้คนที่มีความหลากหลาย ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการเผยแผ่ชื่อเสียงและดึงดูดผู้ศรัทธาและผู้สนับสนุนในหลายด้าน ในสมัยครุบาชาวปี แม้บุคคลและกลุ่มคนที่เข้าร่วมจะมาจากหลากหลายชาติพันธุ์แต่ส่วนใหญ่อยู่ในเขตพื้นที่ภาคเหนือ ในขณะที่ของพระอุทิสนะนั้น มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์สถานภาพและชนชั้น อย่างเห็นได้ชัด ทั้งนี้ในยุคสมัยใหม่ การสร้างเครือข่ายศาสนาที่ข้ามพรมแดนรัฐชาติ ชาติพันธุ์ พื้นที่ และชนชั้น สามารถทำได้อย่างรวดเร็วและในพื้นที่ที่กว้างขวางกว่า อันเนื่องจากเทคโนโลยีการสื่อสารและการคมนาคมที่ทันสมัย การเดินทางจากจุดหนึ่งไปอีกจุดหนึ่งอย่างรวดเร็วของพระอุทิสนะ นอกจากเป็นการหลีกเลี่ยงการควบคุมแล้ว ยังเป็นการสร้างและขยายพื้นที่ได้อย่างยืดหยุ่น มีการระดมทุนที่ใช้ในการสร้างพุทธศาสนาได้จำนวนมากและรวดเร็ว และที่

สำคัญ ที่ขาดไม่ได้ คือบริบทของพื้นที่ที่พรมแดนที่การสู้รบยืดเยื้อมากกว่าครึ่งศตวรรษ ที่รัฐและกองกำลังกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งไม่สามารถที่จะมีอำนาจธิปไตยเหนือพื้นที่ได้อย่างเด็ดขาด การขยายตัวของการสร้างพุทธศาสนาจึงแยกไม่ออกจากบริบททางการเมืองของพื้นที่ ทั้งนี้ บทความจะเริ่มจากการแนะนำประวัติพระอุทิสและลักษณะของพุทธศาสนา และอธิบายแต่ละกลุ่มที่เชื่อมต่อไปในเครือข่ายความเคลื่อนไหวในกิจกรรมการสร้างพุทธศาสนาในบริบทเฉพาะของพื้นที่พรมแดน และบทสรุปว่าด้วยลักษณะของเครือข่ายการเคลื่อนไหวในยุคสมัยใหม่

พระอุทิสและการสร้างพุทธศาสนาที่มีมหายัญ เป็นศูนย์กลาง

พระอุทิสเป็นชื่อหลังจากบวชเป็นพระ คนกะเหรี่ยงในบริเวณพรมแดนเขตประเทศไทย นิยมเรียก พ่อค่อตอ โดยคำว่าพ่อจะใช้เรียกพระหรือนักบวชอาวุโสผู้เป็นที่เคารพสักการะ และค่อตอคือชื่อเรียกพื้นที่วัดที่พระอุทิสเป็นผู้สร้างและเป็นเสมือนศูนย์กลางของการเคลื่อนไหว ทั้งนี้ ในหนังสือประวัติพระอุทิสที่เขียนโดยเมียงนันทส่วย(Shin Khay Meinda (translated), 1999) (ต่อไปเรียกหนังสือประวัติ) อธิบายว่า ค่อ หมายถึงข้าม ตอ หมายถึงทิ้งไว้ข้างหลังและปู หมายถึงสถานที่ โดยอธิบายว่าเนื่องจากสมัยก่อนพื้นที่นี้เป็นป่า เมื่อข้ามแม่น้ำสาละวินจากฝั่งตะวันตกมายังฝั่งตะวันออกตรงพื้นที่แห่งนี้ ก็เหมือนถูกทิ้งไว้ที่นั่น เนื่องจากไม่อาจกลับคืนได้โดยง่าย ทั้งนี้ในภาษาพม่าเรียกพื้นที่นี้ว่ามหายัญ ซึ่งแปลได้ว่าป่าค้ำน้ำใหญ่ โดยเรียกพระอุทิสเป็นภาษาพม่าว่าเมียงจิงสยาดอ โดยคำว่าสยาดอเป็นภาษาพม่าหมายถึงพระผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นวิธีการเรียกพระผู้ใหญ่ที่สร้างวัดในแต่ละแห่งตามชื่อพื้นที่ เช่น ชัมมันยะสยาดอ คือพระที่สร้างวัดในบริเวณพื้นที่ที่เรียกว่าชัมมันยะ หรือ ทองกาเลสยาดอ คือพระที่เป็นเจ้าของพื้นที่ที่เรียกว่าทองกาเล ซึ่งความจริงการเรียกเช่นนี้ก็สะท้อนให้เห็นเขตปกครองตามคติจักรวาลที่ราชาเป็นผู้ครอบครองพื้นที่ศูนย์กลางหรือพื้นที่เมืองหลวงและมักจะเรียกชื่อตามพื้นที่นั้น เช่น เจ้ากรุงศรีอยุธยา เจ้าเมืองเชียงใหม่ ฯลฯ อย่างไรก็ตาม ในบทความนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้คำภาษาไทยเรียกหลวงพ่อบุทธหรือเรียกย่อว่าหลวงพ่อ ซึ่งเป็นคำเรียกพระที่อาวุโสแต่ไม่พรรษาสูงมากจนถึงขั้นเรียกว่าหลวงปู่

จากหนังสือประวัติ หลวงพ่อเกิดปีพ.ศ. 2491 ชื่อเดิมคือหม่องตานแสง เป็นลูกคนที่ 8 ในบรรดาพี่น้อง 12 คน เกิดที่บ้านโนะท่า ซึ่งเป็นหมู่บ้านของชาวกะเหรี่ยงสะกอตั้งอยู่ทางฝั่งซ้ายของแม่น้ำสาละวินตรงบริเวณที่แม่น้ำยู่นชาลินมาบรรจบ หลวงพ่อบวชเป็นเณรตั้งแต่อายุได้ 8 ขวบ จำพรรษาที่วัดของหมู่บ้าน ต่อมาเมื่อจบประถมปีที่ 4 ก็ย้ายไปเรียนโรงเรียนปริยัติธรรมในวัดของ

เมืองใหญ่หลายแห่ง ได้แก่ เมาะละเหม่ง สะโทง และมุโดง เมื่อสถานการณ์ที่บ้านไม่ดีขึ้น นั่นคือ
น้องชายที่เป็นแรงงานหลักป่วย หลวงพ่อก็เลยสึกเพื่อกลับบ้านมาช่วยครอบครัวทำนา ซึ่งก็เป็นช่วง
ที่ทางเคเอ็นยูเกณฑ์ทหารจากหมู่บ้านที่อยู่ภายใต้การยึดครองซึ่งรวมเขตบ้านโนะท่าด้วย หลวงพ่อ
ไปเป็นทหารหนึ่งปี หนังสือประวัติเน้นว่า การที่ได้เดินทางลาดตระเวนไปทั่วบริเวณพรมแดนทำ
ให้สังเกตเห็นซากปรักหักพังของเจดีย์และวัดร้างจำนวนมาก และได้เกิดความสังเวชใจและตั้งจิต
ปวารณาว่าจะทำการบูรณะเมื่อมีโอกาส หลังจากสิ้นสุดระยะของการทำหน้าที่เป็นทหาร ประกอบ
กับสถานการณ์ทางบ้านดีขึ้น น้องชายสามารถเป็นกำลังหลักในการทำงานบ้านได้แล้ว และด้วย
ความปรารถนาของมารดาที่อยากให้ลูกชายได้บวช หลวงพ่อก็บวชในปีพ.ศ. 2511 เมื่ออายุได้ 20 ปี
ที่วัดโจงโจงจา เมืองมุโดง ที่นี่ไม่เพียงแต่สอนทางปริยัติธรรมเท่านั้น แต่เป็นศูนย์วิปัสสนาด้วย ซึ่ง
หลวงพ่อบอกว่าไปนั่งวิปัสสนาในถ้ำซึ่งอยู่ไม่ไกลจากวัด การนั่งวิปัสสนาอย่างต่อเนื่องในถ้ำที่เย็น
และชื้น ทำให้เริ่มมีปัญหาข้อกระดูก จึงตั้งใจย้ายไปนั่งวิปัสสนาแถบป่าทึบและภูเขาสูงที่เรียกว่า
ไหยจิง ซึ่งอยู่ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำสาละวิน ไม่ไกลจากบ้านโนะท่ามากนัก หลวงพ่อกลับจาก
มุโดงและเดินทางไปถึงบริเวณมไหยจิงในปีพ.ศ. 2515 ขณะที่ยังอายุได้ 24 ปี ที่นั่นได้พบกับฤๅษีชื่อ
มหาอ่องบดักกับลูกศิษย์ซึ่งเข้ามาอยู่ในบริเวณนี้ก่อนหน้าไม่นาน หลวงพ่อได้เรียนวิปัสสนากับฤๅษี
เป็นเวลา 9 วัน การนั่งสมาธิในบริเวณป่าทึบของมไหยจิง การฉันทะและฉันทะมือเดียวและเริ่ม
ซ่อมแซมบูรณะเจดีย์และวัดที่ร้างที่มีอยู่จำนวนมากในบริเวณนี้รวมทั้งการสร้างใหม่ทำให้หลวงพ่อบอก
ว่ามีชื่อเสียงมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปีพ.ศ. 2519 หลังการปฏิสังขรณ์เจดีย์น่านอู ซึ่งชาวบ้านถือว่า
เป็นเจดีย์ศักดิ์สิทธิ์อยู่แล้ว ในงานฉลองขึ้นยอดฉัตรของเจดีย์น่านอู หนังสือประวัติบันทึกว่ามี
ผู้คนมาร่วมงานถึงสองหมื่นคน จากนั้นมาการสร้างโบสถ์ วิหารและเจดีย์ก็ขยายไปตามจำนวนผู้ที่
ให้ความเชื่อถือศรัทธาที่เพิ่มขึ้น และการสนับสนุนทั้งในด้านวัตถุปัจจัยและแรงงาน

ในช่วงก่อนปีพ.ศ. 2531 พื้นที่ลุ่มแม่น้ำสาละวิน ที่ติดกับเส้นเขตแดนไทย-เมียนมาร์ เป็น
เขตอิทธิพลของเคเอ็นยูที่มีรัฐบาลศูนย์กลางอยู่ที่มานอร์ปโลว์ ซึ่งตั้งอยู่ทางทิศเหนือของมไหยจิง
มานอร์ปโลว์ตั้งอยู่ระหว่างแม่น้ำสาละวินและแม่น้ำเมยซึ่งถือเป็นยุทธภูมิที่ดี กองทัพพม่าบุกโจมตี
ได้ยาก เนื่องจากมีแม่น้ำสาละวินกั้นทางตะวันตก และทางตะวันออกมีแม่น้ำเมยซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขต
แดนประเทศ ทำให้การโจมตีด้วยอาวุธหนักอาจจะเข้าไปยังแดนไทยได้ การตัดขาดจากโลก
ภายนอกของรัฐบาลพม่าก่อนปีพ.ศ. 2531 ทำให้รัฐบาลพม่าไม่มีความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจเพียง

พอที่จะสร้างกองทัพที่เข้มแข็งและทุ่มเทในด้านการรบ การสู้รบกับกองทัพของเคเอ็นยูจะมีเฉพาะ ฤดูแล้งและถอนกำลังออกไปในฤดูฝน อย่างไรก็ดี ชาวบ้านได้รับผลกระทบตลอดจากการเกณฑ์ ทหาร การเรียกเก็บภาษี การเกณฑ์แรงงานให้ไปชนอาวุธยุทโธปกรณ์ รวมทั้งการสร้างทางและ สิ่งก่อสร้างอื่น ๆ ทั้งจากฝ่ายเคเอ็นยูและรัฐบาลพม่า ทำให้ชาวกะเหรี่ยงซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ส่วนใหญ่ในพื้นที่นี้ พยายามแสวงหาทางเลือกในการดำรงชีวิตที่ดีกว่า การเข้าร่วมในกิจกรรมทาง ศาสนา และการตั้งถิ่นฐานใหม่ภายใต้การคุ้มครองของพระที่มีบารมีมีอยู่ตลอด เช่น กรณีหลวง พ่อธัมมกันยะ ซึ่งไปสร้างวัดที่ภูเขาธัมมกันยะ ในเขตเมืองพะอัน ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2523 พบว่ามีคน กะเหรี่ยงทะยอยไปจาริกแสวงบุญและตั้งถิ่นฐานกลายเป็นชุมชนศาสนาที่ถือศีลกินเจขนาดใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังไหลเข้าไปมากในปี 2535-2536² ด้วยเหตุผลสำคัญคือการหาที่ปลอดภัยอยู่ อาศัย บางครอบครัวคนหนุ่มสาวไปทำงานในประเทศไทย จึงให้พ่อแม่หรือปู่ตายายย้ายมาอยู่ที่ วัดธัมมกันยะ (Tosa 2009: 247)

การสู้รบระหว่างกองทัพพม่ากับกองกำลังเคเอ็นยูที่รุนแรงมากขึ้น หลังจากที่รัฐบาลทหาร พม่ายึดอำนาจในปีพ.ศ. 2531 และมีการเปลี่ยนแปลงนโยบาย เปิดประเทศพัฒนาด้านเศรษฐกิจ การทหารและยุทธศาสตร์การรบที่ยึดพื้นที่มากขึ้น สถานการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นพร้อมกับกิจกรรมการ สร้างเจดีย์ของหลวงพ่อกับขยายไปทั่วพื้นที่บริเวณชายแดน เฉพาะในช่วงปีพ.ศ. 2529-2537 หลวง พ่อสร้างเจดีย์ 53 องค์ และโบสถ์ 28 แห่ง (Shin Khay Meinda (translated) 1999: 109) ทั้งนี้ชาว กะเหรี่ยงที่มาช่วยสร้างจะถือศีลกินเจและถูกยกเว้นจากการเกณฑ์ทหาร เมื่อการก่อสร้างขยายตัว และประชาชนพากันไปร่วมกิจกรรมมากขึ้น ทางเคเอ็นยูรู้สึกถึงความไม่มั่นคงปลอดภัยทาง การทหารมากขึ้น โดยเฉพาะเมื่อมีการสร้างเจดีย์ขนาดใหญ่มากในจุดยุทธศาสตร์เช่นบริเวณสบเมย ซึ่งเป็นพื้นที่ที่แม่น้ำสาละวินมาบรรจบกับแม่น้ำเมย และไม่ไกลจากศูนย์กลางมานอร์ปลอว์มากนัก การที่มีคนจำนวนมากจากหลากหลายสถานที่ไปร่วมการสร้างเจดีย์ ทำให้ควบคุมสายลับพม่าที่ สอดแทรกเข้ามาได้ยาก ความตึงเครียดเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ในปีพ.ศ. 2536 เมื่อนายพลโบเมียะ ประธานของเคเอ็นยูในขณะนั้นเริ่มสั่งห้ามการสร้างเจดีย์ในจุดยุทธศาสตร์ มีข่าวการสั่งให้ผู้ที่กินเจ ที่มาสร้างเจดีย์ให้ไปเป็นแรงงานแบกของให้เคเอ็นยู(Shin Khay Meinda (translated) 1999: 147) เดือนพฤศจิกายน 2537 ข่าวการสั่งให้หลวงพ่อและภานิมหาอ่องบตีออกจากพื้นที่ การปลด

---

² หลวงพ่อมรณภาพในปีพ.ศ. 2546

นายทหารที่นับถือศาสนาพุทธ 17 คน ขว้างเหล่านี้ออกไปให้เกิดความไม่พอใจในหมู่ทหารเคเอ็นยูที่เป็น พุทธศาสนิกชนและเลื่อมใสหลวงพ่อก่อนวันที่ 2 ธันวาคม 2537 ทหารเคเอ็นยูที่ก่อเหตุ 400 กว่าคนไป รวมตัวกันที่สบเมย เริ่มรบกันกับทหารของเคเอ็นยู และวันที่ 21 ธันวาคม 2537 ประกาศตั้งดีเคบี เอที่มโหยจิง โดยตั้งให้หลวงพ่อกเป็นประธานของคณะผู้อุปถัมภ์ซึ่งประกอบไปด้วยพระสงฆ์ ทั้งหมด 6 รูป และมีการตั้งคณะกรรมการกลางของดีเคบีเอ(Shin Khay Meinda (translated) 1999: 190) วันที่ 2 มกราคม 2538 ประกาศยึดมานอร์ปโลว์ การรบบอย่างเต็มรูปแบบโดยการสนับสนุน ของกองทหารพม่าเริ่มขึ้น มีการบุกยึดมานอร์ปโลว์ได้ในช่วงปลายเดือนมกราคม 2538 และยึดค่าย คอมูราซึ่งเป็นค่ายใหญ่ได้ในเดือนกุมภาพันธ์ 2538 เกิดการหลบหนีภัยของผู้ลี้ภัยจำนวนมากเข้าไป ในเขตประเทศไทยกว่าหนึ่งแสนคน ส่วนที่หนีภัยย้ายเข้ามาอยู่มโหยจิง 3,000-5,000 ครอบครัว หรือ 30,000 คน จากการประมาณการในปีพ.ศ. 2541 (Karen Human Rights Group, KHRG 98-08, 18 November 1998, pp 29-30)

กระบวนการสร้างบารมีของหลวงพ่อกมีลักษณะคล้ายคลึงกับพระที่มีบุญบารมีองค์อื่นใน เขตรัฐกะเหรี่ยงและเขตภาคเหนือของประเทศไทย เช่น กรณีครูบาศรีวิชัยและครูบาขาวปี ที่ได้บวช เป็นเณรและอุปสมบทเป็นพระเป็นเวลานาน มีเมตตาและถือศีลอย่างเคร่งครัด บำเพ็ญภาวนาในถ้ำ ในป่าและภูเขาสูงอย่างต่อเนื่อง ฉันทะ และที่สำคัญคือการริเริ่มและเป็นผู้นำการบูรณะปฏิสังขรณ์ และสร้างวัดและศาสนสถานทั่วไป ความสำเร็จของการบูรณะหรือสร้างในพื้นที่หนึ่ง พิสูจน์ถึงการ มีบารมีอันเนื่องมาจากมีผู้ให้ความเลื่อมใสเข้าร่วมสมทบทั้งทุนและแรงงาน ทำให้ชื่อเสียงเพิ่มมาก ขึ้น การที่กิจกรรมการสร้างศาสนสถานและกิจกรรมอื่น ๆ ได้รับการขัดขวางจากอำนาจอื่น เช่น มี คำสั่งห้ามครูบาศรีวิชัยบวชให้คนทั่วไป หรือในกรณีนี้ เคเอ็นยูห้ามหลวงพ่อกสร้างเจดีย์ ก่อให้เกิด ความไม่พอใจในหมู่ผู้ที่นับถือศรัทธา และยังทำให้เกิดความเชื่อถือในบารมีของครูบาหรือหลวงพ่อก โดยเชื่อว่าผู้ที่มาขัดขวางก็คล้ายกับพวคมาร หรือพระเทวทัต ซึ่งมักจะขัดขวางการสร้างสมบารมี ของพระพุทธเจ้า โดยเมื่อกล่าวถึงเหตุการณ์ความขัดแย้งชาวบ้านมักจะพูดกันว่า เป็นเรื่องธรรมดา เพราะถ้า “มารไม่มี บารมีไม่เกิด”

ลักษณะของหลวงพ่อกที่เน้นการปฏิบัติธรรมและฟื้นฟูศาสนาโดยการสร้างพุทธศาสนาที่ประ กอบไปด้วยเจดีย์ วัดและชุมชนศีลธรรมนั้น เข้ากับแนวคิดเขตปกครองตามคติจักรวาล ที่มี ผู้ปกครองที่มีธรรมะและเป็นผู้สร้างพื้นที่ที่มีความรุ่งเรืองทางพุทธศาสนา ในกรณีของหลวงพ่อกู

สถานะถือเป็นการสืบทอดหน้าที่ของธรรมราชาที่เคยปกครองบริเวณมหายังงู ดังตำนานของเมืองม
หายังงู (Myaing Gyi Ngu Sayadaw and Myaing Nan Swe, 2004: 23-24) ที่เล่าว่า หลายร้อยหลาย
พันปีก่อน มหายังงูคือนครกมิลา เมืองหลวงของประเทศกันธาพะบาธา ปกครองโดยกษัตริย์พระ
นามว่าธุดาตบอง ซึ่งมีราชินีสองพระองค์ชื่อจันธาเทวีและมิงกาลาเทวี ราษฎรในเมืองนี้นับถือพุทธ
ศาสนา โดยมีการสร้างเจดีย์ 99 องค์บนยอดเขา 99 ยอด³ โดยที่เจดีย์น่านูถือเป็นตัวแทนของ
พระราชเจดีย์พะยิลอนจันธาเป็นตัวแทนของพระนางจันธาเทวี และเจดีย์มิงกาลาเป็นตัวแทนของ
พระนางมิงกาลาเทวี ส่วนเจดีย์อีกจำนวนมาก สร้างขึ้นเพื่อราชินีองค์อื่น ๆ รวมทั้งพระโอรส
พระธิดาและข้าราชการบริพาร เมืองนี้เป็นเมืองที่กินเจ ต่อมาเมื่อพระราชกนิณแดนทางเหนือที่ไกล
โพ้น แพ้สงครามหนีมายังนครกมิลา พร้อมกับราชินีที่ตั้งท้อง เมื่อพระโอรสประสูติออกมา
พระราชเจดีย์เกิดความเบื่อหน่ายต่อการใช้ชีวิต จึงขอให้พระเจ้าธุดาตบองช่วยเหลือพระราชินีและ
พระโอรส และออกผนวชเป็นพระในป่า ไม่นานนักพระอนุชาของพระราชเจดีย์ที่ออกผนวชทราบข่าว
ว่าพระเชษฐาอาศัยอยู่ที่เมืองนี้ซึ่งเป็นเมืองที่มั่งคั่ง จึงได้รวบรวมไพร่พลเข้ามาโจมตี ราชเจดีย์นครกมิ
ลาสู้ไม่ได้ จึงล่าถอย นครกมิลาจึงถูกทำลายพังพินาศ แต่ก่อนที่ราชเจดีย์นครกมิลาจะล่าถอย ได้ขน
ทรัพย์สมบัติจำนวนถึง 25 เกวียนออกจากเมืองและนำไปฝังในหลุมใหญ่แห่งหนึ่ง ก่อนที่จะหนีไป
ทางทิศตะวันออก

ตำนานดังกล่าว ได้ถูกดัดแปลงและฝังในความทรงจำด้วยการสร้างอนุสาวรีย์ และบูรณะ
เจดีย์และสิ่งก่อสร้างที่อ้างถึงในตำนาน โดยมีการปั้นรูปพระเจ้าธุดาตบอง รูปปั้นพระมหาลีและ
เจ้าชายทั้งสององค์ รูปปั้นพระนางมิงกาลาเทวีและเจ้าฟ้าหญิง ส่วนเจดีย์น่านูซึ่งถือว่าเป็นศักดิ์สิทธิ์
มากเพราะเกี่ยวพันกับกษัตริย์ในอดีต หลวงพ่อทำการบูรณปฏิสังขรณ์หลายครั้ง ครั้งแรกในปีพ.ศ.
2519 ซึ่งเป็นช่วงที่มีการสู้รบ ทำให้ขนาดที่สร้างไม่ใหญ่มาก ต่อมาเมื่อเหตุการณ์สงบก็ได้สร้าง
ขนาดใหญ่และมีการประดับประดาโดยศิลปินจำนวนมาก โดยการดูแลของศิลปินที่เป็นอดีต

---

³ หมายเลข 99 เป็นไปตามคติจักรวาล โดยหมายถึง 3 พื้นที่ ในแต่ละพื้นที่จะมีเมืองหลวง 1 เมืองซึ่งเป็นที่ประทับ
ของพระอินทร์ เมืองขนาดรองอีก 4 เมืองที่ประทับของท้าวจุลโลกบาล และเมืองเล็กอีก 28 เมืองของเทวดา 28
องค์ รวมเป็น 33 เมือง อาณาจักรก่อนสมัยใหม่ เช่น อาณาจักรหงสาวดี จะประกอบไปด้วย 3 แคว้น ได้แก่พะโค
เมะตะมะ และพะสิม แคว้นละ 33 เมืองรวมทั้งหมด 99 เมือง (Tambiah, 1976: 108)

ประธานด้านการศึกษาและวัฒนธรรมของเขตเมืองมโหัยจีง การออกแบบมีลักษณะคล้ายเจดีย์โบตาดวงในเมืองย่างกุ้ง

นอกจากเจดีย์น่านู และเจดีย์อีกจำนวนมากที่เป็นสถานที่ผู้คนเข้ามาสักการบูชาในฐานะที่เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่เมืองแล้ว ยังมีพระพุทธรูปทองเหลืองใบริตตะมุณี ซึ่งถือว่าเป็นสัญลักษณ์ของเมืองมโหัยจีง และเป็นพลังอำนาจของเมืองในลักษณะที่พระแก้วมรกตเป็นพระคู่บ้านคู่เมืองของราชอาณาจักรไทย พระใบริตตะมุณีประดิษฐานเป็นพระประธานในวิหารขนาดใหญ่ที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำสาละวิน อันเป็นส่วนหนึ่งของวัดกันระกุกุสสาร พระพุทธรูปนี้หลวงพ่อบุทธนะสร้างให้มีความสูงถึง 29 ฟุต และน้ำหนักถึง 20443.2 กิโลกรัม โดยในหนังสือ (Myaing Gyi Ngu Sayadaw and Myaing Nan Swe, 2004) อธิบายว่าสร้างเพื่อเป็นสัญลักษณ์ของสันติภาพ สร้างให้พระพักตร์หันไปทางทิศเหนือ เนื่องจากคนบนเกาะที่อยู่ทางทิศเหนือเป็นผู้ที่ถือศีล 5 และกินเจ พระพุทธรูปสร้างคล้ายปางประทานพร โดยเป็นแบบนั่งขัดสมาธิ พระหัตถ์ซ้ายที่วางบนพระเพลามีหม้อยวาวอยู่ตรงพระนาภี ส่วนพระหัตถ์ขวาวางหงายขึ้นพาดพระชานุ ทรงจับเม็ดยากลมโดยพระครรรชนีและพระอังคุฐ ทั้งนี้หลวงพ่อก็ให้ความหมายว่า พระพุทธเจ้าจะรักษาโรคภัยไข้เจ็บของประชาชนด้วยยาและน้ำที่สะอาด นอกจากนี้ ที่ฐานของพระพุทธรูปจะมีพระพุทธรูปเล็ก 3 องค์ องค์แรกเป็นตัวแทนของกษัตริย์รัตนดาบองในตำนาน พระพุทธรูปขึ้นมาเองเป็นตัวแทนของกษัตริย์มานูสา และองค์ที่สามเป็นตัวแทนของพระเจ้ามานัสสิทฐ ซึ่งล้วนแต่เป็นธรรมราชาที่มีชื่อเสียงในยุคก่อนสมัยใหม่ โดยถือว่าพระพุทธรูปที่เป็นตัวแทนกษัตริย์นี้ เพิ่มพลังอำนาจให้แก่พระพุทธรูปใบริตตะมุณีในการรักษาพยาบาลผู้คน

นอกจากนี้แล้วพลังอำนาจของพระพุทธรูปใบริตตะมุณียังมาจากกระบวนการหล่อ ที่ใช้ฉ่องทองเหลืองขนาดใหญ่ที่ชาวบ้านจากภูเขานำมาบริจาค หนังสือเล่มเดียวกันนี้ อธิบายว่าฉ่องทองเหลืองขนาดใหญ่ ถือเป็นฉ่องที่วิเศษ เนื่องจากหลวงพ่อบุทธนะเคยไปในหมู่บ้านบนดอยและพบว่าชาวบ้านป่ามักจะมีของวิเศษ เช่นครั้งหนึ่งที่หลวงพ่อบุทธนะและภริยาอยู่บิณฑบาตเดินทางไปหมู่บ้านบนเขาในเขตประเทศไทย ครอบครัวชาวกะเหรี่ยงคอยนิมนต์ให้ฉันอาหาร โดยดักข้าวสองกระป๋องหุงกับหม้อดิน เมื่อข้าวสุกแล้ว หลวงพ่อบุทธนะ แจกคนอื่นอีก 11 คน และสมาชิกในครอบครัวกินจนอิ่ม เห็นได้ชัดว่าหม้อดินนั้นเป็นหม้อวิเศษ แต่เมื่อถามชาวบ้านถึงเรื่องความเป็นมาและความวิเศษของหม้อดินนั้น ชาวบ้านไม่ตอบเนื่องจากเป็นมรดกที่มีค่าที่ได้มาจากบรรพบุรุษ ในวัดกันระกุกุสสาร ยัง

เป็นที่เก็บสะสมเพชรนิลจินดา ทรัพย์สมบัติ และพระพุทธรูปอีกจำนวนมากที่รวบรวมจากสมัครพญ พุกาม อังวะ และคอนบอง ทรัพย์สมบัติต่าง ๆ เหล่านี้ยึดได้ที่เมืองเมียวดีจากผู้ลักลอบนำไปขายยัง ประเทศไทย และนำมาถวายแก่หลวงพ่อบุทธนะ

โครงการที่สำคัญอีกโครงการที่หลวงพ่อบุทธนะเริ่มทำตั้งแต่ปีพ.ศ. 2545 และเห็นชัดว่าเป็นการ เชื่อมต่อความคิดและโครงการของธรรมราชาในอดีต นั่นคือโครงการจารึกพระไตรปิฎกลงบนแผ่น หินอ่อนขนาดใหญ่ ขนาด 1*1.5 เมตร และความหนาประมาณ 10 ซม. ในประวัติศาสตร์ กษัตริย์มี นครโปรดให้ทำที่เมืองหลวงมณฑลละกว่าหนึ่งศตวรรษที่ผ่านมาโดยจารึกพระไตรปิฎกเป็นภาษา พม่าลงบนแผ่นหินอ่อน 429 แผ่น⁴ อย่างไรก็ดี โครงการของหลวงพ่อบุทธนะทำในระดับที่ใหญ่กว่ามาก จารึกเป็นภาษากะเหรี่ยงทั้งสองด้าน ด้านหนึ่งเป็นอักษรกะเหรี่ยงพุทธตะวันตก และอีกด้านเป็น แบบลิกวอแคะซึ่งเป็นอักษรที่หลวงพ่อบุทธนะส่งเสริมให้เรียนและใช้ในฐานะที่เป็นอักษรกะเหรี่ยงดั้งเดิม ขณะที่ผู้วิจัยไปเก็บข้อมูลเมื่อปลายปี 2557 การจารึกทำไปได้ 200 กว่าแผ่นแล้ว จากแผนการที่ จะต้องใช้หินอ่อนจากมณฑลละทั้งหมด 2,700 แผ่น จึงจะจารึกตัวอักษรจากหนังสือพระไตรปิฎก 33 เล่มได้หมด เมื่อจารึกเสร็จแล้ว ก็จะทยอยเอาไปตั้งไว้ในสถานที่ที่จัดเตรียมไว้ โดยแต่ละแผ่น จะตั้งบนฐานที่สร้างขึ้นโดยอิฐและปูนอย่างถาวร และมีระยะห่างกันของแต่ละแผ่นราว 10 เมตร จึงจะต้องใช้พื้นที่มาก พื้นที่ที่เตรียมไว้ เป็นที่ราบกว้างใหญ่บางส่วนเคยเป็นที่นา อยู่รอบนอกของ เมืองมโหยัง

การก่อตั้งคฤหาสน์ที่มโหยังในปีพ.ศ. 2537 และการอพยพโยกย้ายของผู้หนีภัยเข้ามาอยู่ ในมโหยังจำนวนมากโดยปัจจุบันมีประมาณ 3,000 ครอบครัว ทำให้การก่อสร้างบูรณะเจดีย์และศาสนสถานในเมืองมโหยังขยายตัวเนื่องจากมีชาวบ้านที่อุทิศตัวเป็นแรงงานในการก่อสร้างจำนวน

⁴ จากการสังคายนาพระไตรปิฎกครั้งแรกในพม่า มีการจารึกพระไตรปิฎกลงในแผ่นหินอ่อน ด้วยการอุปถัมภ์ของ พระเจ้ามินดง ใน พ.ศ. 2414 <http://www.larnbuddhism.com/tripitaka/abouttripitaka/country.html>

⁵ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่าลิกวอแคะหรืออักษรไก่เขี่ย แต่อักษรนี้มีอีกหลายชุด วอแมค (Womack, 2005) พบว่ามี ระบบการเขียนของกะเหรี่ยงทั้งกลุ่มสะกอและโปอย่างน้อย 11 ระบบที่พัฒนาขึ้นในเมียนมาร์ในคริสต์ศตวรรษที่ 19 ต่อต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 ใน 11 ระบบนั้น ประดิษฐ์โดยมิชชันนารี 4 ระบบ ประดิษฐ์โดยพระสงฆ์กะเหรี่ยง 3 ระบบ โดยผู้นำกะเหรี่ยง 1 ระบบ ส่วนอีกสองระบบที่เหลือไม่ทราบว่าเป็นผู้ประดิษฐ์

มาก โดยผู้ใหญ่บ้านมไหญ่⁶ (สัมภาษณ์วันที่ 27 ธันวาคม 2557) เล่าให้ฟังเป็นภาษาไทยภาคเหนือว่า ชาวบ้านที่อยู่ในมไหญ่รวมทั้งผู้ใหญ่อันเองถือเป็น “ลูกน้องหลวงพ่อ” ทำงานช่วยหลวงพ่อ โดยไม่ได้เงินเดือนหรือค่าจ้างแต่ได้ค่าตอบแทนเป็นข้าวสาร พร้อมไปกับการพัฒนาเมืองมไหญ่ หลวงพ่อก็ขยายพื้นที่การสร้างวัดและเจดีย์ออกไปยังบริเวณเมืองและหมู่บ้านที่อยู่รอบมไหญ่ ทางตะวันตกครอบคลุมพื้นที่ที่ถนนตัดผ่านไปถึงบริเวณชายแดนและข้ามแดนไปในบริเวณอำเภอท่าสองยางของประเทศไทย สร้างวัดและเจดีย์ตามหมู่บ้านต่าง ๆ ที่เลียบริมชายแดนในเขตผาปูนและแลงบวยลงไปจนถึงเมืองเมียวดี และทางทิศใต้ของมไหญ่บนเส้นทางจากเมืองเมียวดี ผ่านเกาะเกร็ก จองโค จาย ไป จนถึงเมืองพะอ้น ทางตะวันตกมีการสร้างที่เมืองสะโง และทางทิศเหนือ มีการสร้างในเขตเมืองผาปูน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตที่เคอปีเอมีอิทธิพลอยู่ ประกอบเป็นพุทธศาสนาที่มีมไหญ่เป็นศูนย์กลาง และมีการก่อสร้างศาสนสถานที่สำคัญอยู่ตามเมืองใหญ่ เช่น วัดกบหกตัวที่เมียวดี เจดีย์ใจไช้(สยาม)ที่เขตพื้นที่ จาย การร่วมก่อสร้างและบูรณะพื้นที่วัดประจำเมืองพะอ้น การร่วมสร้างและถวายฆ้องโฆบายใหญ่ที่วัดอะลั้งสะยา เมืองตะโถ่ง นอกเหนือจากวัดต่าง ๆ จำนวนมาก ทั้งนี้ตัวเลขจนถึงปีพ.ศ. 2542 หลวงพ่อสร้างเจดีย์ไปแล้ว 85 เจดีย์ อุโบสถ 53 แห่ง และวัด 51 วัด ในบริเวณดังกล่าว

โครงการก่อสร้างมีทั้งที่เป็นการบูรณะปฏิสังขรณ์เจดีย์เก่า และการสร้างเจดีย์และวัดใหม่ในพื้นที่แห่งใหม่ ซึ่งเจดีย์จำนวนหนึ่งเป็นการ สร้างโดยการจำลองเจดีย์ศักดิ์สิทธิ์ในพม่า เช่น เจดีย์ชะเวดากอง เจดีย์อินทร์แขวน ฯลฯ นอกจากนี้ยังเป็นการช่วยสร้างเจดีย์ และศาสนสถานบางอย่างเช่น กุฏิ โบสถ์ในวัดที่มีอยู่แล้ว ในกรณีที่ทั้งวัดเป็นสิ่งที่หลวงพ่อสร้างใหม่ พระที่เป็นเจ้าอาวาสและที่จำพรรษาอยู่ส่วนใหญ่มักจะเป็นลูกศิษย์ของหลวงพ่อที่หลวงพ่อเป็นผู้แต่งตั้งให้ดูแลและพัฒนาวัด ลูกศิษย์กลุ่มนี้เป็นผู้ซึ่งสืบทอดในตัวหลวงพ่อ บางรูปหลวงพ่อไม่ได้บวชให้ แต่เข้ามาช่วยงาน ในกรณีที่ถือว่าเป็นวัดของหลวงพ่อโดยตรงนี้ วัดจะยึดถือแนวทางของหลวงพ่อในเรื่องของการฉันเจ และลูกศิษย์ของหลวงพ่อก็มักจะขยายการสร้างวัดและสิ่งก่อสร้างด้วยตนเองตามแนวทางของหลวงพ่อ ถ้าหากเปรียบเทียบกับอาณาจักรตามคติจักรวาลแบบเดิมที่เมืองหลวงอยู่ที่มไหญ่ วัดที่ลูกศิษย์หลวงพ่อเป็นเจ้าของอาจอยู่ก็คล้ายกับเป็นเมือง “ลูกหลวง” สำหรับวัดที่อยู่ใน

---

⁶ ผู้ใหญ่เกิดที่ผาปูนแต่ข้ามไปอยู่ในหมู่บ้านชายแดนอำเภอท่าสองยาง เป็นเวลานาน จึงพูดคำเมืองหรือภาษาไทยภาคเหนือได้เป็นอย่างดี

พื้นที่มาก่อนแล้วและยอมรับให้หลวงพ่อก้าวเข้าไปช่วยสร้างสิ่งก่อสร้างบางอย่างเช่น กุฏิหรือโบสถ์ วัดเหล่านี้จะมีความผูกพันหรือความรู้สึกที่ดีกับหลวงพ่อก และจะมีชาวบ้านบางส่วนที่เลื่อมใสหลวงพ่อก อยู่ โดยอาจจะไม่ถึงกับต้องกินเจตามแบบฉบับของหลวงพ่อก กลุ่มวัดนี้ ถ้าเทียบกับการจัดวางเมืองแบบเดิม ก็จะคล้ายกับประเทศราช ที่ไม่จำเป็นต้องขึ้นต่อแต่มีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อหลวงพ่อก และพื้นที่มหายิง และให้การสนับสนุนซึ่งกันและกัน

อย่างไรก็ดี การสร้างพุทธศาสนาของหลวงพ่อก แม้จะมีลักษณะการฟื้นฟูความรุ่งเรืองทางศาสนา สถานและการสร้างชุมชนศีลธรรมที่เข้มงวด แต่ก็มีการพัฒนาพื้นที่ให้ทันสมัยไปพร้อมกัน โดยในด้านโครงสร้างพื้นฐาน มีการติดตั้งระบบไฟฟ้าจากเครื่องปั่นไฟที่มีระบบปิดเปิดในเวลาที่เหมาะสม พัฒนาระบบโทรคมนาคม ทำให้สามารถใช้โทรศัพท์และอินเทอร์เน็ตได้ การสร้างเขื่อนเก็บกักน้ำ การพัฒนาถนน และสถานบริการสมัยใหม่ได้แก่ โรงพยาบาล โรงเรียน ศูนย์ส่งเสริม handicraft ฯลฯ ทั้งนี้มีโรงเรียนมัธยมมหายิงขนาดใหญ่ที่เป็นโรงเรียนของรัฐบาลพม่า มีบุคลากรทั้งที่เป็นครูและเจ้าหน้าที่รวมทั้งหมด 37 คน (ปี 2547) สอนตั้งแต่ชั้นประถมโดยมีนักเรียนประถมต้น 1,710 คน ชั้นประถมปลาย 820 คน และระดับมัธยม 279 คน นักเรียนบางส่วนมาจากหมู่บ้านอื่นที่อยู่ห่างไกล ทำให้โรงเรียนต้องคัดแปลงห้องเรียนบางส่วนให้เป็นหอพัก และแม้ว่าครูและนักเรียนที่อยู่ประจำนี้จะมาจากหมู่บ้านอื่น ๆ ที่ไม่ใช่หมู่บ้านกินเจ แต่ทุกคน ก็ทำตามระเบียบของเมืองมหายิงคือการกินเจและห้ามเอาเนื้อสัตว์เข้ามาในบริเวณเขตเมือง นอกจากโรงเรียนนี้แล้ว ยังมีโรงเรียนระดับประถมอีก 8 โรงเรียน กระจายอยู่ตามหมู่บ้าน ซึ่งมีทั้งหมด 26 หมู่บ้าน

เพื่อให้การเชื่อมต่อไปยังวัดในเครือข่ายและเชื่อมกับภาคส่วนอื่น ๆ เป็นไปได้สะดวก หลวงพ่อกริเริ่มสร้างถนนลาดยาง โดยสายที่สำคัญเชื่อมจากเมืองพะอานทางตอนใต้ขึ้นเหนือไปยังมหายิงระยะทาง 34 ไมล์ และจากมหายิงไปทางตะวันออกจนจรดบ้านแม่ปอทะที่อยู่ติดกับชายแดนตรงกันข้ามกับบ้านท่าสองยางอีก 34 ไมล์ ทั้งนี้ในการสร้างถนนจะต้องสร้างสะพานจำนวนมาก เนื่องจากผ่านร่องน้ำ และหุบเขา จำนวนสะพานที่สร้างเฉพาะบนเส้นทางถนนธิดา นั้นมีทั้งหมด 99 แห่ง เป็นสะพานขนาดยาว 200 เมตร 4 แห่ง ขนาดประมาณ 100 เมตร 64 แห่ง และที่เป็นสะพานที่ใช้ท่อน้ำวางอีก 31 แห่ง (Myaing Gyi Ngu Sayadaw and Myaing Nan Swe, 2004)

นอกจากนั้น ในระยะหลัง หลวงพ่อยังพัฒนาพื้นที่น้ำตก ที่อยู่ไม่ไกลจากศูนย์กลางของเมืองมโหฬารมากนักให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว โดย จัดการปรับพื้นที่ให้รถนักท่องเที่ยวเข้าไปได้ง่าย อนุญาตให้มีร้านค้าและร้านอาหารจำนวนมากในบริเวณน้ำตก แต่ทุกร้านต้องขายอาหารเจเท่านั้น มีการทำหนังสือแนะนำเมืองมโหฬาร ให้ความรู้ถึงสถานที่ที่สำคัญแต่ละแห่งในมโหฬาร (Myaing Gyi Ngu Sayadaw and Myaing Nan Swe, 2004) เชื้อเชิญให้มาแสวงบุญในฐานะที่เป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ ในขณะที่เดียวกันก็พูดถึงความสะดวกสบายที่รองรับนักท่องเที่ยวได้

การสร้างเครือข่ายที่ให้การสนับสนุนที่หลากหลาย

การสร้างพุทธศาสนาสถานที่มีศูนย์กลางอันเป็นที่พำนักของผู้ที่มีบุญบารมี และการขยายขอบเขตออกไปโดยรอบ โดยการสร้างเจดีย์และศาสนสถานที่สำคัญ รวมทั้งการสร้างโครงสร้างพื้นฐานและสถานบริการสมัยใหม่เช่น ถนน สะพาน อ่างเก็บน้ำ โรงเรียน โรงพยาบาล นั้นเป็นแนวทางที่เห็นได้ในกรณีกรุงศรีวิชัยและสืบทอดโดยกรุงวอชิงตันซึ่งมีมรดกไปแล้ว ความแตกต่างกันมีสองประการ ประการแรก คือเครือข่ายที่ให้การสนับสนุนนั้นมีความหลากหลายทั้งในด้านความคิดความเชื่อ ภูมิหลังทางชาติพันธุ์ และสถานภาพทั้งทางเศรษฐกิจ และการเมือง ทำให้สามารถระดมการสนับสนุนทั้งในทางวัตถุ แรงงานและการเปิดช่องทางและโอกาสให้สามารถดำเนินกิจกรรมได้สะดวก ทำให้การเคลื่อนไหวขยายตัวครอบคลุมพื้นที่ที่กว้างข้ามพรมแดนรัฐชาติ ประการที่สอง การใช้เทคโนโลยีการสื่อสารและการเดินทางสมัยใหม่ที่ทำให้การขยายเครือข่ายและการเคลื่อนไหวทำกิจกรรมทำได้อย่างรวดเร็วมากขึ้น การระดมปัจจัยที่เป็นทั้งวัตถุและเงินทำได้กว้างขวางและหลายครั้งมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากกิจกรรมการเคลื่อนไหวของหลวงพ่อที่ติดตามได้จากเฟสบุ๊คในเกือบทุกวัน ลง ข่าวหลวงพ่อเดินทางไปตามสถานที่ต่าง ๆ ทั้งในประเทศไทยและบริเวณชายแดนประเทศเมียนมาร์รวมทั้งเดินทางกลับไปมโหฬารเพื่อสร้างเจดีย์หรือยกยอดฉัตรเจดีย์ ในแต่ละเดือนหลวงพ่อต้องไปรักษาตัวที่โรงพยาบาลในกรุงเทพฯ และไปแวะพำนักและทำพิธีทางศาสนาที่บ้านสุชาดิ จังหวัดชลบุรี (จะได้กล่าวต่อไป) และทำพิธีทางศาสนาและเทศนาแรงงานข้ามชาติกะเหรัยที่ทำงานอยู่ในประเทศไทยอย่างหนาแน่นในเขตภาคกลางรอบๆ กรุงเทพฯ ก่อนที่จะ เดินทางกลับเข้าไปในเขตรัฐกะเหรัยของเมียนมาร์ การเคลื่อนไหวเป็นแบบแผนเช่นนี้ทุกเดือน แต่จะยก ตัวอย่างให้เห็นเป็นรูปธรรมมากขึ้นเฉพาะช่วงวันที่ 5 ธันวาคม 2557 ถึง 4 มกราคม 2558 ที่สรุปกิจกรรมการเคลื่อนไหวได้ดังนี้

วันที่ 5-7 ธ.ค. 2557 ให้ศีลและเทศนาในพิธีกรรมที่จัดโดยแรงงานข้ามชาติหลายแห่งในพื้นที่โรงงาน บริษัท เขตที่พักอาศัยเขตจังหวัดสมุทรสาครและกรุงเทพฯ เนื่องจากช่วงนี้เป็นวันหยุดราชการที่สำคัญ แรงงานจึงนิยมจัดงานทางศาสนาและนิมนต์หลวงพ่อกมาเป็นประธาน

วันที่ 8-10 ธ.ค. 2557 ทำพิธีและสร้างเจดีย์ที่เมืองเมียวดีและบริเวณชายแดนประเทศเมียนมาร์

วันที่ 11-14 ธ.ค. 2557 เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลในกรุงเทพฯ ก่อนที่จะเดินทางไปยังบ้านสุขาวดีที่จังหวัดชลบุรี และทำพิธีกรรมกับแรงงานข้ามชาติที่จังหวัดสมุทรสาคร

วันที่ 15-16 ธ.ค. 2557 ทำพิธีก่อสร้างเจดีย์หลายแห่งบริเวณชายแดนประเทศเมียนมาร์

วันที่ 20-24 ธ.ค. 2557 ทำกิจกรรมทางศาสนาและเทศนาในหลายวัดในเมืองมัลไฮจ์ เนื่องจากวันที่ 21 ธ.ค. เป็นวันก่อตั้งดีเคบีเอ ซึ่งมีการจัดงานทุกปี รวมทั้งกิจกรรมการสร้างเจดีย์ที่บริเวณน้ำตกที่ถูกพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว

วันที่ 26-27 ธ.ค. 2557 รับการรักษาที่โรงพยาบาลที่กรุงเทพฯ และไปพำนักรที่บ้านสุขาวดีจังหวัดชลบุรี

วันที่ 28 ธ.ค. 57-4 ม.ค. 58 เป็นประธานในพิธีทางศาสนาที่จัดโดยแรงงานข้ามชาติทุกวัน บางวันจัดสองแห่ง เนื่องจากเป็นวันหยุดต่อเนื่อง ในเขตจังหวัดสมุทรสาคร นครปฐม กรุงเทพฯ สมุทรปราการ สระบุรี

การเดินทางเกือบทุกวันเพื่อทำกิจกรรมการก่อสร้างและเป็นประธานในพิธีกรรมตามพื้นที่ต่าง ๆ ที่อยู่ห่างไกลกัน รวมทั้งการเคลื่อนไหวก้าวข้ามประเทศไปจังหวัดต่าง ๆ ทางภาคกลางและภาคเหนือของประเทศไทยตั้งแต่ปี 2553 เป็นต้นมา เป็นไปได้ด้วยการ สนับสนุนและช่วยเหลือของหลายกลุ่ม จำแนกได้เป็น 3 กลุ่มดังนี้

กลุ่มแรก กลุ่มผู้ติดตามและผู้ช่วยหลวงพ่อก กลุ่มนี้ประกอบไปด้วยพระ เณร และฆราวาสที่เป็นชาวกะเหรี่ยงที่มีบ้านเกิดอยู่ในบริเวณรอบ ๆ เมืองมัลไฮจ์ และจำนวนไม่น้อยเป็นผู้ที่ข้ามเขตแดนมาอยู่ในหมู่บ้านหรือบวชที่วัดในเขตชายแดนไทยเช่น ในเขตอำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก และอำเภอสะเมิง และอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน คนในกลุ่มนี้เข้าร่วมกับขบวนการเคลื่อนไหวก่อสร้างเจดีย์และศาสนสถานที่น่าโดยหลวงพ่อก ตั้งแต่การเริ่มบูรณะปฏิสังขรณ์เจดีย์นันทอุครครั้งแรกในปี 2519 และดำเนินการก่อสร้างต่อเนื่องมา ความ

ขัดแย้งระหว่างหลวงพ่อกับเคเอ็นยูและการก่อตั้งเคเอ็นเอในปี 2537 ทำให้มีผู้สนใจเข้าร่วมมากขึ้น ลูกศิษย์ที่เป็นพระที่ใกล้ชิดกับหลวงพ่และเป็นเจ้าอาวาสในวัดสำคัญที่หลวงพ่สร้างหรือสนับสนุนในปัจจุบันจะเป็นพระที่บวชได้ประมาณ 20-30 พรรษาขึ้นไปหรืออายุ 40-50 ปี พระวาสนารู้จักและใกล้ชิดหลวงพ่อบางคนเข้าไปทำงานเป็นแรงงานในเมืองใหญ่ของประเทศไทย และเป็นผู้ที่เชื่อมต่อกับแรงงานข้ามชาติกะเหรี่ยงจำนวนมากที่ทำงานในภาคอุตสาหกรรมและการบริการในกรุงเทพฯ สมุทรสาคร และเมืองใหญ่ในเขตภาคกลาง นอกจากนี้ ยังมีบทบาทในการเชื่อมต่อกับกะเหรี่ยงกลุ่มที่เคยอยู่บริเวณชายแดน แต่ได้ย้ายเข้าไปอยู่กับครอบครัวชาวปืที่บ้านเอื้องลี่ จังหวัดลำพูน คนกะเหรี่ยงที่นับถือครอบครัวชาวปืบางส่วนหันมารับเอาหลวงพ่ในฐานะผู้สืบทอดภารกิจการสร้างพุทธศาสนาและการมีวัตรปฏิบัติแบบเดียวกับครอบครัว

ผู้ติดตามและผู้ช่วยของหลวงพ่ กลุ่มนี้ มีบทบาท ทำให้การเคลื่อนไหวและการเชื่อมต่อกับกลุ่มอื่น ๆ เป็นไปได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง บทบาทหนึ่งคือการทำหน้าที่ขับรถ ปกติหลวงพ่จะใช้เส้นทางถนนจากมอไหยจิงมาที่บ้านแม่ป๋อที่อยู่อูริมแม่น้ำเมยฝั่งเมียนมาร์ และลงเรือข้ามแม่น้ำเมยมาบ้านท่าสองยางในฝั่งประเทศไทย ซึ่งจะมีรถคอยอยู่ ประจำ เพื่อ พาหลวงพ่เดินทางไปกรุงเทพฯ ชลบุรี เมืองต่าง ๆ บริเวณภาคกลาง ขึ้นเหนือมายังเชียงใหม่ และกลับไปที่บ้านท่าสองยางเพื่อข้ามแดนไปมอไหยจิง หรือไปที่แม่สอดเพื่อข้ามไปที่เมียวดี ก่อนจะเดินทางไปตามเมืองต่าง ๆ ในเมียนมาร์ นอกจากคนขับรถแล้วปกติผู้ที่ติดตามจะมีผู้ที่ ช่วยหลวงพ่ในภารกิจส่วนตัว เช่นยกถังออกซิเจนซึ่งหลวงพ่จะต้องคอยใช้ตลอดเวลา จัดการเรื่องที่พัก อาหาร และการรับเงินบริจาคจากญาติโยม รวมทั้งประสานงานการไปร่วมพิธีกรรมในสถานที่ต่าง ๆ และที่ขาดไม่ได้ในกลุ่มผู้ติดตามในเขตประเทศไทยคือล่ามไทย-กะเหรี่ยง เนื่องจาก ต้องคอยแปลให้หลวงพ่และคนไทยที่เป็นนักธุรกิจ ชาวบ้านทั่วไป และข้าราชการ ที่เข้ามาเข้าพบหลวงพ่อยู่เสมอ คนขับรถและกลุ่มผู้ติดตามในเขตประเทศไทยทุกคนจะมีบัตรประชาชนไทยและพูดภาษาไทยได้ดี เนื่องจากอยู่ในบริเวณชายแดนเขตประเทศไทยมาเป็นเวลานาน

บทบาทหน้าที่ที่สอง คือการเป็นผู้จัดการ ในการจัดงานเวลามีกิจกรรมทางศาสนา ได้แก่ งานพิธีมรดกตามประเพณีเดือนสิงหาคม ซึ่งจัดประจำปีตั้งแต่ปี 2553 เป็นต้นมาที่บ้านสุชาติ และจัดที่วัดที่หลวงพ่ไปสร้างไว้ที่เขตอำเภอบ้านกาเด และอำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ รวมทั้งการไปสวดมนต์และเทศนาตามโรงงานและที่อยู่อาศัยของแรงงาน งานนี้ผู้ช่วยหลวงพ่ต้องจัดการ

ทั้งเรื่องการเตรียมสถานที่ เครื่องปัจจัยไทยทาน การตกแต่งสถานที่ ซึ่งปกติจะทำจากบนเวทีหรือหลังพื้นยกสูงซึ่งเป็นที่นั่งของหลวงพ่อบ้าง เน้นสัญลักษณ์ความเป็นกะเหรี่ยง เช่น รูปภูเขาด้วยกะบิณ ที่เมืองพะอาน การเขียนป้ายด้วยตัวอักษรกะเหรี่ยงลิกว่อแคะ ฯลฯ มีกระดานจัดนิทรรศการภาพถ่ายกิจกรรมของหลวงพ่อบ้างจำนวนมากที่ทำทั้งในเมียนมาร์และไทย ในกรณีพิธีมัดมือ ต้องมีผู้จัดการเรื่องการทำอาหารเลี้ยงผู้มาร่วมงาน และ บางแห่งจะประสานการจัดงานบันเทิงโดยเชิญศิลปินกะเหรี่ยงจากเมียนมาร์มาแสดงให้ผู้เข้าร่วมงานซึ่งส่วนใหญ่เป็นแรงงานกะเหรี่ยงดู

บทบาทที่สำคัญของผู้ช่วยอีกอย่างหนึ่งคือการผลิตเครื่องรางของขลังและของชำร่วยเพื่อขายให้คนเอาไปบูชาที่บ้าน และเป็นการ ระดมทุนในงาน ประกอบไปด้วยของที่หลากหลายเช่นรูปภาพของหลวงพ่อบ้างสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ ปากการูปหลวงพ่อบ้างหม่องที่มีรูปภูเขาด้วยกะบิณจิ๋ว(ราคา 300 บาทซื้อแล้วไปถวายหลวงพ่อบ้าง) และหนังสือจำนวนมากที่เป็นประวัติของหลวงพ่อบ้างประวัติไทยจิ๋ว คำสอน บทสวด ฯลฯ และซีดีที่บันทึกกิจกรรมพิธีมัดมือ งานวันเกิดหลวงพ่อบ้างจัดขึ้นทุกปี ผู้ช่วยจะจัดการมาตั้งโต๊ะวางขายในงาน ซึ่งถือเป็นการเผยแพร่ชื่อเสียงของหลวงพ่อบ้างโดยเฉพาะอย่างยิ่งหนังสือที่เขียนขึ้นโดยคนไทยนั้นด้วย ซึ่งเป็นคนเชื้อสายพม่า แต่มีความสนิทสนมกับหลวงพ่อบ้างเนื่องจากเคยบวชเรียนอยู่ด้วยกัน หลวงพ่อบ้างถือว่าเป็นครูที่สอนปรีชาธรรม แม้ว่าจะมีอายุมากกว่าหลวงพ่อบ้างเพียงปีเดียว หนังสือประวัติหลวงพ่อบ้างมีการแปลเป็นภาษาอังกฤษ และใช้กันแพร่หลายในกลุ่มนักวิชาการชาวต่างประเทศที่สนใจความเคลื่อนไหวในเมียนมาร์

นอกเหนือจากการเผยแพร่ชื่อเสียงผ่านหนังสือประวัติและซีดี ผู้ช่วย ของหลวงพ่อบ้างบางคนยังมีหน้าที่รายงานข่าวกิจกรรมการเคลื่อนไหวทางศาสนาของหลวงพ่อบ้างผ่านเฟสบุ๊กตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2557 โดยมีการลงข่าวสั้นและรูปภาพอย่างต่อเนื่อง⁷ แสดงว่าหลวงพ่อบ้างไปที่ไหน ทำพิธีอะไร วันที่เท่าไร

กลุ่มที่สอง ผู้ให้การสนับสนุนด้านเงินทุนและวัตถุดิบปัจจัย

กิจกรรมการก่อสร้างเจดีย์ วัด โครงสร้างพื้นฐานประเภทถนน สะพาน ฯลฯ หรือแม้แต่การเดินทางข้ามแดน และการเข้าไปรักษาพยาบาลในโรงพยาบาลที่กรุงเทพฯ ล้วนแต่มีค่าใช้จ่ายที่ค่อนข้างสูง กล่าวกันว่าค่ารักษาพยาบาลในแต่ละเดือนสูงถึงประมาณหนึ่งแสนบาท จ่ายโดย

---

⁷ จนถึงวันที่ 15 สิงหาคม 2558 มีผู้ติดตามเฟสบุ๊กนี้ 22,823 คน

นายทุนของพม่าที่เป็นเจ้าของเครือบริษัทใหญ่ ที่ทำธุรกิจกับดีเคบีเอ⁸ การสร้างเจดีย์และสิ่งก่อสร้างทางศาสนา รวมถึงโครงการจาริกพระไตรปิฎกลงบนแผ่นหินอ่อนและการจัดวางนั้นต้องการเงินหลายพันล้านบาท ตัวอย่างเฉพาะการก่อสร้างเจดีย์ ศาลา โบสถ์ วิหารที่คดยตะมะะ รวมทั้งการสร้างถนนทั้งจากถนนใหญ่เข้าไปยังเชิงเขาและจากเชิงเขาขึ้นไปบนยอดเขา คาคะเน โดยผู้นำกะเหรี่ยงที่เข้าร่วมใช้แรงงานว่าค่าใช้จ่ายไม่ต่ำกว่า 100 ล้านบาท ไม่นับค่าแรงงาน เพราะทั้งหมดมาทำโดยสมัครใจไม่ได้คิดค่าแรง แต่ค่าอาหารสำหรับแรงงานที่เป็นพระ เณร และชาวบ้านค่อนข้างสูง แม้จะเป็นอาหารเจก็ตาม ค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่คดยตะมะะ หลวงพ่อนำมาให้พระที่รับผิดชอบ โดยได้ปัจจัยบางส่วนจากการทำบุญของญาติโยมในพื้นที่ก่อสร้าง แต่ส่วนใหญ่หลวงพ่อก็ได้มาจากที่อื่น รวมทั้งการบริจาคจากนายทุน

หนึ่งในผู้ให้การสนับสนุนในการเคลื่อนไหวกของหลวงพ่อก็ได้แก่ประธานบริษัทส่งออกไก่แช่แข็งและผลิตภัณฑ์การเกษตรอื่น ๆ ที่มีโรงงานและฟาร์มอยู่ในหลายแห่งทั่วประเทศไทย ข้อมูลจากเว็บไซต์ของบริษัท ระบุว่า บริษัทจ้างแรงงาน 20,000 คน ส่วนใหญ่เป็นคนกะเหรี่ยงจากพม่า แต่รวมเกษตรกรที่ผลิตพืชและเนื้อสัตว์ในโครงการทั้งหมดแล้วมีกว่า 100,000 คน⁹ ประธานบริษัทได้สร้างอุทยานและกลุ่มตึกที่ขนาดใหญ่และโอ่อ่าสวยงามอยู่ที่ริมทะเลจังหวัดชลบุรี ให้ชื่อว่า บ้านสุขาวดี¹⁰ ที่จัดเป็นเหมือนศาสนสถาน ของทุกศาสนา สวนสาธารณะ ที่แสดงและขายผลิตภัณฑ์ของบริษัท และสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามและมีขนาดกว้างขวาง ประธานได้นิมนต์หลวงพ่อกับมาอยู่ ซึ่งในแต่ละเดือนเมื่อหลวงพ่อกับไปเข้ารับการรักษายาบาล 1-2 วันแล้ว ก็จะเดินทางมาที่บ้านสุขาวดี ก่อนที่จะเดินทางต่อไป โดยกิจกรรมที่บ้านสุขาวดี ได้แก่การทำบุญปล่อยปลา ไหว้พระ ดูแลการก่อสร้างเพิ่มเติม จัดพิธีทางศาสนา ทั้งที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญทางศาสนาทั่วไป และเกี่ยวพันกับงานประเพณีของคนกะเหรี่ยง เช่น พิธีปีใหม่ พิธีมัดมือ เป็นต้น

⁸ เครือบริษัทดังกล่าวประกอบไปด้วยบริษัทที่ทำด้านการค้าเพชรพลอย การทำเหมืองแร่ การก่อสร้าง สื่อ การโทรคมนาคม โรงเรียนนานาชาติ ธนาคาร เป็นต้น และมีสาขาอยู่ที่กรุงเทพฯ (สัมภาษณ์ผู้ลงนาม 30 ธันวาคม 2557)

⁹ เว็บไซต์ของบริษัทระบุว่า บริษัทส่งออกไปในหลายประเทศได้แก่ ญี่ปุ่น อังกฤษ เยอรมัน จีน เนเธอร์แลนด์ และเบลเยียม (See www.sahafarms.com/main.php)

¹⁰ ศาสนาพุทธเชื่อว่า สุขาวดีคือสถานที่ที่คล้ายกับสวรรค์ที่สร้างขึ้นโดยพระพุทธเจ้าองค์ก่อน ๆ เพื่อให้คนธรรมดาได้ไปปฏิบัติธรรมหลังจากที่เสียชีวิตไปแล้ว (<http://th.wikipedia.org/wiki/สุขาวดี>)

ประธานบริษัทเป็นใคร

ข้อมูลที่เผยแพร่ในเว็บไซต์ของบริษัท

(www.sahafarms.com/main.php) บรรยายว่าบริษัทก่อตั้งขึ้นในปี 2512 ในขณะที่ประธานบริษัทมีฐานะที่ไม่ร่ำรวยแต่อย่างไร เงินทุนเริ่มต้นในขณะนั้นมีเพียง 5,000 บาท แต่ด้วยการทำงานหนักและความคิดที่สร้างสรรค์ เขาจึงสามารถพัฒนาบริษัทที่มีระบบครอบคลุมทุกขั้นตอนของการผลิตสัตว์ปีก ซึ่งรวมทั้งการเพาะพันธุ์ โรงงานอาหารสัตว์ วัสดุเคมีการเกษตร และโรงฆ่าแหละ เขาได้รับเกียรติบัตรและโล่รางวัลจำนวนมากอันเป็นผลจากความสำเร็จในด้านธุรกิจการค้าและการให้บริการสาธารณะ ประธานบริษัทยังได้รับการแต่งตั้งให้เป็นที่ปรึกษาและกรรมการในคณะกรรมการระดับชาติหลายชุด รวมทั้งการเป็นที่ปรึกษาของรัฐมนตรีสาธารณสุขในช่วงปี 2544-2548 เคยเป็นประธานสมาคมผู้ส่งออกเนื้อไก่ และประธานกองทุนเพื่อการส่งเสริมงานทางวัฒนธรรม (2546-2550)

ความคิด ความเชื่อทางศาสนาของประธานบริษัท แสดงให้เห็นเป็นรูปธรรมจากการก่อสร้าง บ้านสุชาวดี ในปี 2540 ในเนื้อที่ 80 ไร่ที่ติดชายหาดยาวประมาณ 400 เมตร มีตึกขนาดใหญ่ที่ตกแต่งสวยงามหลายหลัง มีหอประชุมขนาดใหญ่สำหรับการจัดพิธีกรรม จัดวางรูปปั้นเจ้าแม่กวนอิม พระพุทธรูปรมี่ โชนหินหยาง หอพระพุทธรูป ศาลหลักเมือง สถานที่สำหรับคนมุสลิมทำละหมาด หอสัจธรรม เป็นต้น ความเชื่อทางศาสนา คุณธรรมประจำตัว และความคิดชาตินิยมก่อรูปขึ้นเป็นโครงการบ้านสุชาวดี แสดงออกจากคำพูดของประธานบริษัทที่ให้สัมภาษณ์ในเว็บไซต์ของบริษัทในหน้า “เกี่ยวกับเรา”

“บ้านสุขาวดีเปิดกว้างขึ้นด้วยเจตนารมณ์ที่ต้องการให้ผู้มีโอกาสดำเนินชีวิตเป็น
เจ้าของร่วมกันและได้ค้นพบถึงสัจธรรมในการดำเนินชีวิต พร้อมทั้งสิ่งศักดิ์สิทธิ์
มากมายที่ควรสักการะ อาทิเช่น พระพุทธเจ้าปางประสูติ, พระแม่กวนอิม, พระเจ้าตาก
สินมหาราช, รัชกาลที่ ๕, กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ หรือพระบิดาแห่งราชนาวีไทย
เป็นต้น ทุกสิ่งทุกอย่างในสถานที่แห่งนี้ถูกกำหนดขึ้นอย่างมีดีไซน์ ประกอบด้วย
ศาสตร์ และศิลป์อย่างลงตัว สมดุล และมีเหตุผล ด้วยบรรยากาศเงียบสงบ แวดล้อม
ด้วยพันธุ์ไม้ และภูมิทัศน์ที่งดงาม และยังมีอาคารโดดเด่นด้วยสถาปัตยกรรม ด้วย
อำนาจของความรัก ความเมตตา ของผู้สร้างซึ่งไม่เคยยอมแพ้และไม่ยอมให้ความจน
เป็นข้อจำกัดในชีวิต ขอให้สิ่งเหล่านี้เป็นกำลังใจ หรือเป็นเพียงจุดเริ่มต้นของแนวคิดที่
จะนำพาท่านไปสู่จุดหมาย”

(www.sahafarms.com/main.php)

ประธานบริษัทรู้จักหลวงพ่อดีอย่างไร ผู้วิจัยได้รับการบอกเล่าจากแทน (สัมภาษณ์ 23
สิงหาคม 2557) ซึ่งเป็นลูกศิษย์ที่ติดตามหลวงพ่มาช่วยจัดกิจกรรมและขายของในงานพิธีมดมือที่
จัดขึ้นที่เชียงใหม่ แทนบอกว่ามีพี่ชายทำงานกับบริษัทและตนเองทำงานขายของอยู่ใกล้บ้านสุขาวดี
พี่ชายเล่าว่าการเริ่มต้นรู้จักกันของหลวงพ่และประธานบริษัทผ่านลูกจ้างชาวกะเหรี่ยง เมื่อหลวง
พ่มารักษาตัวที่โรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ กรุงเทพฯ ในปี 2554 นั้น แรงงานชาวกะเหรี่ยงพากันไป

เยี่ยมหลวงพ่ที่โรงพยาบาลกันเป็นจำนวนมาก ทำให้ประธานบริษัทให้ความสนใจที่จะทำความรู้จัก และนิมนต์ให้ไปจำพรรษาที่บ้านสุขาวดีโดยยกบ้านหลังนี้ให้เป็นคฤหาสน์ และส่งเสริมให้จัดกิจกรรมทางศาสนาและทางประเพณีของกะเหรี่ยง ในการบันทึกภาพวิดีโองานประเพณีมัดมือลงในแผ่นซีดีที่ทำทุกปีตั้งแต่ปี 2554 จะเห็นภาพการมาเป็นประธานในพิธีของประธานบริษัทและสมาชิกในครอบครัว และการเข้าร่วมของแรงงานคนกะเหรี่ยงทั้งที่ทำงานให้กับบริษัทกับที่ทำงานอยู่ในบริเวณข้างเคียงจำนวนหลายพันคน ในงานพิธีเทศนาธรรมครั้งหนึ่งในปี 2554 แสดงให้เห็นว่าเมื่อประธานบริษัทเปิดงานแล้ว หลวงพ่อสวมนต์ และเทศนาสั่งสอนให้แรงงานทำงานหนักให้เต็มที่และให้เป็นคนซื่อสัตย์ต่อนายจ้าง

เมื่อผู้วิจัยถามแทนถึงประเด็นที่ว่า ประธานบริษัทสนับสนุนการเงินให้หลวงพ่อกน้อยแค่ไหน จากการประเมินของเขา เขาบอกว่า 50:50 หมายความว่า การมาอยู่ที่บ้านสุขาวดีและการทำกิจกรรมที่นั่น ทางบริษัทก็ได้ประโยชน์ครึ่งหนึ่ง โดยได้จากการเก็บค่าผ่านประตูเข้ามาในบ้านสุขาวดี เขาบอกว่าปกติรายได้ค่าผ่านประตูจะได้จากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ 500 บาทต่อคน คนไทย 180 บาทต่อคน มีลดราคาให้นักเรียนนักศึกษาและผู้สูงอายุ และไม่คิดค่าเข้าชมสำหรับพระ โดยปกติจะมีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมากกว่า แต่ในวันที่มีพิธีมัดมือกะเหรี่ยง แรงงานที่เข้าร่วมงานต้องเสียค่าผ่านประตู ซึ่งรวมแล้วน่าจะมีรายได้ หลายแสนบาท แทนบอกว่า บางครั้งประธานบริษัทก็เอาเงินมาถวายหลวงพ่ แต่ถือว่าท่านเปิดโอกาสให้หลวงพ่สามารถรับการทำบุญได้มากขึ้น จากการสังเกตการจัดพิธีมัดมือที่เชียงใหม่ที่ผู้วิจัยเข้าร่วม ประเมินการได้ว่าแรงงานทุกคนที่เข้าร่วมจะเข้ามาถวายเงินให้หลวงพ่หรืออาจจะซื้อเป็นวัตถุมงคล เช่น จีวรราคา 300 บาท ที่ซื้อจากลูกศิษย์หลวงพ่ที่เอามาวางขาย ซึ่งค่าทำบุญน่าจะไม่น้อยกว่า 500 บาทต่อ 1 คน

แทนยังบอกด้วยว่า ประธานบริษัทได้อนิมนต์ให้หลวงพ่ไปช่วยสร้างเจดีย์ตามพื้นที่ที่บริษัทไปส่งเสริมการเลี้ยงไก่ โดยมีการสร้างเจดีย์ในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ และลพบุรี มีเรื่องเล่าว่าที่บริเวณเมืองเก่าของลพบุรี บริษัทให้คนงานไปทำโรงเลี้ยงไก่ ซึ่งคนงานวัยรุ่นผู้หญิง พบว่าขณะที่นอน มีผีมาลากขา ไม่สามารถจะทำงานต่อที่นั่นได้ ประธานบริษัทจึงขอให้หลวงพ่ไปทำพิธีไล่ผีและสร้างเจดีย์ และ นอกจากนี้หลวงพ่ยังเคยชวนประธานบริษัทไปเที่ยวที่เมืงจิงและไปแวะดูพื้นที่น้ำตกในปีพ.ศ. 2555

อย่างไรก็ดี ในเดือนกรกฎาคม 2556 เริ่มมีข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์เรื่องการล้มละลายของ บริษัทสหฟาร์ม แรงงานข้ามชาติประท้วงเรียกร้องค่าแรงที่บริษัทไม่จ่าย ภายหลังบริษัทจ่ายเงินให้ แล้ว แต่ต้องมีการปลดแรงงานอีก 4,000 คน มีข่าวการที่ธนาคารพยายามเข้าไปฟื้นฟูกิจการ จนถึง เดือนพฤษภาคม 2558 เรื่องการจัดการหนี้สินของบริษัทจำนวนหลายแสนล้านบาทยังไม่เรียบร้อย¹¹

นักธุรกิจและนักการเมืองในจังหวัดเชียงใหม่อีกคนหนึ่งที่เป็นผู้สนับสนุนกิจกรรมทาง ศาสนาของหลวงพ่อดีแก่ คุณอุดรพันธุ์ จันทรวีโรจน์ โดยหลวงพ่อดีไปสร้างวัดในที่ดินส่วนตัว ในเขตอำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ประวัตินักอุดรพันธุ์ จากงานของทศ คณาพร (มปป.) ที่ บรรยายถึงต้นตระกูลจันทรวีโรจน์ว่า มีต้นตระกูลฐานธุรกิจมาจากการทำป่าไม้และก่อสร้าง โดย เริ่มจากหม่องจันโอง ชาวพม่าที่อพยพจากเมาะล้าเล็ง มาตั้งรกรากและรับจ้างทำป่าไม้กับบริษัท อีสต์เอเชียติก เมืองลำปาง ต่อมาแต่งงานกับนางมุก ลูกสาวของพ่อค้าพม่าเมืองลำปางมีบุตรชายชื่อ หม่องคำอู (พนาสิทธิ์ จันทรวีโรจน์) ซึ่งต่อมาแต่งงานกับนางเต่า ลูกสาวคนโตของหม่องหยี(ต้น ตระกูลบริบูรณ์) พ่อค้าชาวพม่าและคอมปราโดว์หรือกัมประโดนของธนาคารไทยพาณิชย์ งาน เขียนระบุต่อไปว่า คุณอุดรพันธุ์เป็นทายาทรุ่นที่ 3 ที่มีชื่อเสียง เป็น “อดีต ส.ส. และอดีตนายก องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ นายกสมาคมกีฬาแห่งจังหวัดเชียงใหม่ และเป็นผู้ที่อนุรักษ์ สืบสานวัฒนธรรม ประเพณีอย่างแข็งขันในเวลานี้และจัดว่าเป็นนักการเมืองที่รู้จักกันดีอีกคน หนึ่ง ของชาวเชียงใหม่และภาคเหนือ.... ”

ผู้วิจัยพบคุณอุดรพันธุ์ในงานประเพณีมดมือที่จัดขึ้นในวัดที่หลวงพ่อดูฮุสนะสร้าง เมื่อ วันที่ 24 สิงหาคม 2557 และถามเรื่องความเป็นมาของการพบปะกับหลวงพ่อดูฮุสนะ คุณอุดรพันธุ์เล่าให้ฟัง ว่าเริ่มรู้จักผ่านคนงานที่ไปทำงานที่กรุงเทพฯ และมีศิษย์ รักษาไม่หาย คนงานจึงนิมนต์หลวงพ่อดู มา ไล่ หลังจากนั้น หายไม่ไปอีกเลย เมื่อพบกับหลวงพ่อดู หลวงพ่อดูถามว่าอยากหาพื้นที่สร้างเจดีย์ ก็ เลยจัดให้สร้างในพื้นที่ส่วนตัวของตน¹² โดยเริ่มสร้างเมื่อปี 2555 ใช้เวลาสร้างเพียง 29 วัน บอกว่า

¹¹ ดูตัวอย่างข่าว “สหฟาร์มปิดกิจการ” ตกลงอีก 4,000 คน จาก <http://money.Sanook.com/85009> (เปิดวันที่ 8 กรกฎาคม 2556) “แบงก์เจ้าหนี้ไม่ไว้ใจ สหฟาร์มจ่อตั้ง 4 บริษัทลูกเข้าแผนฟื้นฟู” ประชาชาติธุรกิจออนไลน์ วันที่ 12 มิ.ย. 57 และ “สหฟาร์ม” โอละพ่อ “โชติเทวัญ” โผล่แจมเจ้าหนี้ 5.2 แสนล้าน ประชาชาติธุรกิจออนไลน์ วันที่ 1 พฤษภาคม 2558

¹² คุณอุดรพันธุ์ยังวางแผนที่จะนิมนต์พระที่มีชื่อเสียงรูปอื่นมาสร้างวัดต่อจากวัดของหลวงพ่อดู

ลูกน้องครูบาทำงานสุดขยอ “เคยเป็นทหารทั้งนั้น” ทุกอย่างหลวงพ่อสรางเอง ตนช่วยเรื่องวัสดุ ปูน ฯลฯ คุณอุครพันธุ์พบปะกับหลวงพ่อยู่ต่อเนื่อง เนื่องจากต้องคอยดูแลงานก่อสร้างยังไม่แล้วเสร็จ ทั้งโบสถ์ วิหารขนาดใหญ่ พระเจดีย์อินทร์แขวนจำลอง ปรับปรุงถนน ฯลฯ บางครั้งคุณอุครพันธุ์ก็ไปเยี่ยมหลวงพ่ที่โรงพยาบาลที่กรุงเทพฯ คุณอุครพันธุ์เล่าว่าหลวงพ่เคยพาไปผิงผมาไปร่วมงานวันเกิด จึงรู้ว่าหลวงพ่อยิ่งใหญ่มาก พวกทหารอารักขาเต็มไปหมด และคนให้ความเคารพและมาร่วมงานเยอะมาก ในงานนั้น คุณอุครพันธุ์เอาไข่เจียวไปถวายหลายพันฟอง

นอกเหนือจากนายทุนรายใหญ่ที่มีส่วนสนับสนุนด้านทุนหรือโอกาสในการระดมทุน ยังมีนายทุนหรือผู้ที่มีฐานะดีอีกหลายรายที่ช่วยบริจาคเงินและสิ่งของ รถที่หลวงพ่ใช้อยู่ 4 คันนั้น ลูกศิษย์หลวงพ่บอกผู้วิจัยว่าเป็นรถที่บริจาคโดยคนจีนที่ทำธุรกิจผลิตยาแผนโบราณ ในเว็บไซต์ที่รายงานความเคลื่อนไหวของหลวงพ่ จะมีข่าวการไปรับการบริจาค เช่น เจ้าของโรงงานน้ำแข็งแห่งหนึ่งที่กรุงเทพฯ ถวายพระพุทธรูป 600 รูป(วันที่ 4 ม.ค. 2558) การรับบริจาคจากครอบครัวเจ้าของโรงงานที่สมุทรสาคร(1 ก.พ.) จาก”เศรษฐี”คนไทย ที่กรุงเทพฯ (8, 18, 22 ก.พ.) จากเจ้าของโรงงานที่กำแพงเพชร (16 เม.ย.) ในภาพส่วนใหญ่จะเป็นนายทุนนักธุรกิจที่มีคนงานเป็นคนกะเหรี่ยง ซึ่งมีความเป็นไปได้ที่เจ้าของโรงงานหรือของบริษัทห้างร้านจะเชื่อมต่อกับหลวงพ่ผ่านคนงานที่เป็นคนกะเหรี่ยงจากเมียนมาร์

กลุ่มที่สาม กลุ่มการเมืองและกองกำลังอาวุธ : รัฐบาลพม่า ดีเคบีเอ

การสร้างพุทธศาสนาที่มีเมืองมโหฬารเป็นศูนย์กลางและการขยายตัวของกิจกรรมการสร้างเจดีย์และวัดของหลวงพ่ในเขตประเทศเมียนมาร์ แยกไม่ออกจาก บริบททางการเมืองและการสู้รบระหว่างกองกำลังของรัฐบาลพม่าและกองทหารเคเอ็นยูดังกล่าวแล้วข้างต้น ด้วยเหตุนี้เขตพุทธศาสนาส่วนใหญ่อยู่ในเขตพื้นที่ที่กลุ่มดีเคบีเอยึดครองอยู่ การสร้างเจดีย์และวัดสร้างความชอบธรรมให้กับดีเคบีเอในฐานะที่เป็นกลุ่มที่สนับสนุนด้านศาสนาและการปฏิบัติตามศีลธรรม และสร้างความมั่นคงให้แก่ชุมชนที่แตกกระจายและระส่ำระสายเพราะการสู้รบ การที่กองทหารดีเคบีเอได้เปลี่ยนสถานะเป็นบีจีเอฟในปี 2552 และความไม่ลงรอยในท่าทีทางการเมืองและการทหารในกลุ่มดีเคบีเอ มีผลต่อการเคลื่อนไหวของหลวงพ่ที่ต้องมีความระมัดระวังมากขึ้น เพราะการเอนเอียงเข้าข้างกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งย่อมมีอันตรายได้ แต่เมื่อติดตามความเคลื่อนไหวของหลวงพ่ในการติดต่อสัมพันธ์กับคนของดีเคบีเอเป็นส่วนตัวแล้ว หลวงพ่ยังได้รับการนิมนต์และมีการเดินทางไปพบ

ผู้นำอาวุโสของดีเคบีเอและบีจีเอฟ และได้รับการถวายเงินจำนวนมากเมื่อสมทบการสร้างเจดีย์และวัดอย่างต่อเนื่อง

สำหรับรัฐบาลพม่าแล้ว การ สนับสนุนดีเคบีเอในการสู้รบกับเคเอ็นยู ทำให้รัฐบาลพม่าสามารถแข่งขันพื้นที่ชายแดนที่แต่เดิมเคเอ็นยูผูกขาดยึดครองและได้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจแต่เพียงฝ่ายเดียวจากการให้สัมปทานไม้เหมืองแร่ และการเก็บภาษีการค้าข้ามแดน เมื่อมีผู้คนหลั่งไหลลี้ภัยเข้ามาอยู่ในมโหัยจึงุปลายปี 2537 กว่า 6,000 ครอบครัวนั้น ทางรัฐบาลพม่าได้จัดหาข้าว และอาหารมาเลี้ยงดูทุกคนเป็นเวลา 4 ปี กับ 1 เดือน เมื่อยุติการสนับสนุนครอบครัวกว่าครึ่งก็ย้ายออกจากเขตมโหัยจึงุ กลับไปยังบ้านเกิดหรือไปตั้งรกรากในที่แห่งใหม่ (สัมภาษณ์ผู้ใหญ่ม 26 ธันวาคม 2557) นอกจากนี้ ทางรัฐบาลพม่ายังสนับสนุนการสร้างโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การสร้างถนนตัดจากเมืองพะอันมายังเมืองมโหัยจึงุนั้น จากรายงาน(Myaing Gyi Ngu Sayadaw and Myaing Nan Swe, 2004)หลวงพ่อก็ได้รับการสนับสนุนสำหรับการก่อสร้างจากรัฐบาลพม่าเป็นจำนวนเงิน 634,500,000 จ๊าด เฉพาะค่าก่อสร้างสะพานค่าใช้จ่าย ทั้งหมด 4,301,490,477 จ๊าด

บทสรุป

ประวัติและกิจกรรมทางศาสนาข้ามพรมแดนรัฐชาติของหลวงพ่อบุทธนะที่มีศูนย์กลางอยู่ที่เมืองมโหัยจึงุ แสดงให้เห็นถึงความพยายามในการสร้างพุทธศาสนาที่มีความเจริญทั้งทางด้านสิ่งก่อสร้างทางพุทธศาสนา โครงสร้างพื้นฐาน และทางด้านจิตใจจากการสร้างชุมชนที่ถือศีลกินเจ ภายใต้การนำของพระผู้มีบารมี ที่เคร่งครัดในการปฏิบัติและมีความรู้ทางธรรม การสร้างพุทธศาสนา และการสร้างเขตปกครองตามคตินี้จรรวาล เป็นเรื่องที่เราพบเห็นได้ในประวัติศาสตร์ยุคราชาธิปไตยที่บ้านเมืองถูกปกครองโดยธรรมราชาที่ด้านหนึ่งสร้างความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจและความเข้มแข็งทางการเมือง แต่อีกด้านหนึ่งเป็นผู้ที่เคร่งครัดในศีลธรรมและเป็นองค์อุปถัมภ์กผู้สร้างความรุ่งเรืองให้แก่ศาสนา ทั้งด้วยการก่อสร้างและปฏิสังขรณ์ศาสนสถาน การสังคายนาพระไตรปิฎกและการส่งเสริมการศึกษาพระธรรม การที่หลวงพ่อบุทธนะมุ่งมั่นสร้างพุทธศาสนาและบำรุงพระศาสนา ขณะเดียวกันก็ทำให้ผู้คนที่ย้ายมาในมโหัยจึงุนั้นมีความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจควบคู่ไปกับความเคร่งครัดในศีลธรรมนั้น เป็นเสมือนการสืบทอดสิ่งที่ธรรมราชาทำในอดีต ในขณะที่ยุคสมัยปัจจุบันนี้ พื้นที่ทั้งหมดจะถูกปกครองโดยรัฐชาติ ซึ่งมีรัฐบาลและระบบราชการทำหน้าที่ปกครองประชาชนในด้านต่าง ๆ

การที่หลวงพ่อบุญชนะได้รับความศรัทธาจากคนจำนวนมากซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนกะเหรี่ยง เนื่องจากเขตเคลื่อนไหวยู่ในรัฐกะเหรี่ยง ด้านหนึ่งเกิดจากลักษณะความสัมพันธ์เชิงอำนาจในพื้นที่บริเวณชายแดนที่มีการสู้รบกันมาอย่างยืดเยื้อยาวนานกว่าครึ่งศตวรรษ ผู้คนต้องการผู้นำที่สามารถปกป้องให้ความปลอดภัย ให้ใช้ชีวิตได้อย่างเป็นปกติสุข ไม่ต้องหนีภัยการสู้รบอยู่ตลอดเวลา การสร้างวัดและเจดีย์ที่หลวงพ่อนั้นว่าเป็นหนทางที่จะทำให้เกิดสันติสุขนั้น มีชาวบ้านเข้าร่วมในกิจกรรมก่อสร้างและถือศีลกินเจตามคำสอนของหลวงพ่ และตั้งถิ่นฐานในใกล้สถานที่ก่อสร้างจนกลายเป็นชุมชนทางศาสนา ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการไม่ฝักใฝ่ทางการเมืองและการทหารอย่างใดก็ดี ในบทความนี้ เน้นให้เห็นประเด็นเครือข่าย ที่ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชื่อเสียงหลวงพ่แพร่กระจายและขยายการเคลื่อนไหวเพื่อสร้างพุทธศาสนาทั้งในเขตรัฐกะเหรี่ยงของเมียนมาร์และเขตประเทศไทยได้อย่างเข้มข้นและกว้างขวาง เครือข่ายดังกล่าว จำแนกออกได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ติดตามและช่วยเหลือหลวงพ่ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนกะเหรี่ยงในบริเวณชายแดน ซึ่งมีประสบการณ์การข้ามไปมาระหว่างเมียนมาร์กับไทย ทำให้มีคุณสมบัติที่สำคัญที่ทำให้การเชื่อมต่อเครือข่ายและการระดมวัตถุดิบปัจจัยได้กว้างขวาง ในกลุ่มกะเหรี่ยงภาคเหนือที่เชื่อถือหลวงพ่ที่มีลักษณะคล้ายกับครุฑา และเชื่อมกับกลุ่มแรงงานข้ามชาติกะเหรี่ยงที่ปัจจุบันทำงานอยู่ในประเทศไทยหลายพื้นที่ แต่กระจุกตัวอย่างมากในกรุงเทพฯ สมุทรสาครและจังหวัดข้างเคียง

กลุ่มที่สอง ได้แก่กลุ่มนายทุนทั้งในเมียนมาร์และในประเทศไทย นายทุนไทยบางคนที่เป็นกรณีศึกษา มีความคิดความเชื่อและประสบการณ์ทางศาสนาอยู่ก่อนแล้ว มีความปรารถนาและความชอบร่วมกับกิจกรรมของหลวงพ่ ส่วนกลุ่มที่สาม ได้แก่กลุ่มดีเคบีเอและรัฐบาลพม่า ที่เปิดพื้นที่และสนับสนุนการเคลื่อนไหวก่อสร้างศาสนสถานของหลวงพ่ ทำให้เห็นถึงการทับซ้อนของพื้นที่ทางศาสนากับพื้นที่ทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม อันเนื่องจากการเคลื่อนไหวทางศาสนาที่เลื่อนไหลเข้าไปในปริภูมิพลทางเศรษฐกิจและการเมือง ก่อให้เกิดจินตนาการใหม่ ความพึงพอใจและวิถีทางเลือกแบบใหม่แก่ผู้ที่เข้าร่วมในเครือข่าย การทำความเข้าใจพัฒนาการและรายละเอียดของกลุ่มนายทุนที่ให้การสนับสนุน ทำให้เห็นประสบการณ์และความปรารถนาเฉพาะที่เป็นปัจจัยสำคัญในการเชื่อมประสาน มากกว่าการมอง ศาสนาแยกจากการเมืองหรือเศรษฐกิจและมองว่ามีแต่ละส่วนใช้ประโยชน์ซึ่งกันและกัน โดยอาจจะสอดคล้องกับที่ Tweed (2006: 60) กล่าวไว้ว่า “ ... ศาสนาไม่อาจจะถูกลดทอนให้เป็นพลังทางเศรษฐกิจ ความสัมพันธ์ทางสังคม หรือ ผลประโยชน์

ทางการเมือง แต่การเป็นเหตุและผลซึ่งกันและกันของศาสนา เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง หมายความว่าประเพณีทางศาสนา ในลักษณะที่เป็นการบรรจบของการไหลทางชีว-วัฒนธรรม จะเกิดขึ้นจากการหมุนวนของกระแสน้ำที่มาชนกันอยู่เสมอ”

ลักษณะเครือข่ายทางศาสนาที่เชื่อมต่อกับกลุ่มที่มีภูมิหลังที่หลากหลายเช่นนี้ มีลักษณะของ สมัชชา (assemblage) มากกว่าการรวมเป็นองค์กร (organization) ที่มีวัตถุประสงค์ แผนงานที่ ชัดเจน โครงสร้างการขึ้นต่อตามระดับชั้น และการประสานกันอย่างเป็นระบบ แต่ละกลุ่มใน เครือข่ายแม้จะดำเนินกิจกรรมร่วมกันในบางกิจกรรม บางเวลาและสถานที่ แต่ก็ยังเป็นเอกเทศไม่ได้มี กลุ่มใดที่ครอบงำอยู่ แต่การเคลื่อนไหวไปในสถานที่แห่งใหม่ ซึ่งในกรณีนี้เป็นการขยายข้ามแดน รัฐชาติ ก็เป็นจุดเชื่อมต่อใหม่กับผู้คนกลุ่มใหม่ ทำให้เกิดการขยายตัว ซึ่งอาจสรุปได้ว่าเครือข่ายทาง ศาสนามีลักษณะของการเคลื่อนไหว (flows) ไปอย่างไม่หยุดนิ่ง ดังที่ Tweed (2006) อุปมาศาสนา ในลักษณะของน้ำ การไหลไปบรรจบหรือสบกันในจุดเชื่อมต่อทางยุทธศาสตร์แห่งหนึ่ง ก่อให้เกิด การแตกตัวไปอีกหลายสาย

กรณีหลวงพ่อบุญสมณะ การข้ามแดนมาโดยไม่ได้มีการขออนุญาตอย่างเป็นทางการ ทั้งจาก คณะสงฆ์ของเมียนมาร์และของไทย แต่สามารถดำเนินการไปได้ ด้วยการเคลื่อนที่ไป ในลักษณะ ของการไหลเหมือนน้ำดังอุปมาของ Tweed (2006) ที่ไหลไปได้เมื่อมีช่องทางที่เหมาะสมกับแรงดัน ซึ่งเป็นผลมาจากแรงสนับสนุนทั้งการเมือง เศรษฐกิจและสังคม บางครั้งการไหลไปบรรจบกับ แม่น้ำสายอื่น ก่อให้เกิดแม่น้ำสายใหญ่ แต่บางครั้งอาจจะถูกปิดทาง ทำให้ไหลไม่ได้ หรือทำให้ต้อง กระจายเป็นทางเล็ก ๆ การเคลื่อนไหวของหลวงพ่อบุญสมณะ มีทั้งที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐพม่า ในด้านนโยบายและการเงิน แต่การสนับสนุนก็มีระดับที่แตกต่างกันไปตามการเปลี่ยนแปลงผู้มี อำนาจในรัฐ ในส่วนของรัฐไทย หน่วยงานด้านความมั่นคง ได้แก่ ทหาร ตำรวจ และเจ้าหน้าที่ ปกครอง และเจ้าหน้าที่ด้านป่าไม้ จะเป็นอุปสรรคมากที่สุดในการเดินทางข้ามแดนของผู้ที่ไม่มี เอกสารเดินทางอย่างถูกต้อง หรือการขออนุญาตใช้พื้นที่ป่าหรือพื้นที่สาธารณะ

กล่าวโดยสรุปแล้ว การเคลื่อนไหวข้ามแดนรัฐชาติเพื่อทำกิจกรรมทางศาสนาในประเทศ ไทยของหลวงพ่อบุญสมณะที่มีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้นตั้งแต่ปี 2554 เป็นต้นมา เนื่องจากการขยายตัว ของเครือข่ายที่มีองค์ประกอบที่หลากหลาย นั่นคือเป็นการรวมกันแบบสมัชชาที่หลายส่วนมา รวมกันแต่ไม่จำเป็นต้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน แต่ละส่วนมีเอกลักษณ์ของตัวเอง แต่มีพันธะร่วมใน

สมัชชา และเป็นพันธะที่เกิดขึ้นชั่วคราว โดยอาจมีความขัดแย้งกัน และแตกตัวออกไป เกิดการเคลื่อนไหวใหม่ที่มีลักษณะใหม่

บรรณานุกรม

ขวัญชีวัน บัวแดง . (2552). *พื้นที่พรมแดนแม่น้ำเมยกับความสัมพันธ์ชาติพันธุ์กะเหรี่ยง-คนเมือง*.

เชียงใหม่: คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ขวัญชีวัน บัวแดง. (2557). *พื้นที่ทางศาสนาของผู้ย้ายถิ่นกับการควบคุมของรัฐที่ชายแดนไทยพม่า*.

ใน วสันต์ ปัญญาแก้ว (บรรณาธิการ). *สังคมเปลี่ยนผ่าน เปลี่ยนผ่านสังคม*. (หน้า 219-260). คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ทศ ฅณาพร. (มปป.). ประวัติของตระกูลจันทร์วิโรจน์ของประธานสโมสร ดร.อุตรพันธุ์ จันทร์วิโรจน์. เปิดเมื่อ 31 มกราคม 2557, จาก

<http://info.gotomanager.com/news/details.aspx?id=2578>

Kwanchewan Srisawat. (1988). *The Karen and the Khruba Khao Pi Movement: A Historical Study of the Response to the Transformation in Northern Thailand*. M.A. Thesis, Ateneo de Manila University, Philippines.

Myaing Gyi Ngu Sayadaw and Myaing Nan Swe. (2004). *Today Myaing Gyi Ngu of the Decade: Spring on Region with Breeze*. Myaing Gyi Ngu Special Region.

Tosa, Keiko. (2009). The Cult of Thamanya Sayadaw: The Social Dynamism of a Formulating Pilgrimage Site. *Asian Ethnology*. 68(2), 239-264.

Tweed, Thomas A. 2006. *Crossing and Dwelling: a Theory of Religion*. Massachusetts: Harvard University Press.

Shin Khay Meinda (translated). 1999. *Myaing Gye: Ngu Sayadaw: A Jahan Who Shines the Light of Dhamma Myaing Nan Swe*. Mann Ba Nyunt Pe, Myaing Gyi Ngu Special Region, Karen State (DKBA)

Tambiah, S. J. (1976). *World Conqueror & World Renouncer: A Study of Buddhism and Polity in Thailand against a Historical Background*. Cambridge: Cambridge University Press.

Womack, William Burgess. (2005). *Literate Networks and the Production of Sgaw and Pwo Karen Writing in Burma, c. 1830-1930*. Ph.D. Dissertation, School of Oriental and African Studies, University of London.

เว็บไซต์

Karen Human Rights Group. *KHRG 98-08*, (1998, 18 November). pp 29-30.

<http://www.larnbuddhism.com/tripitaka/abouttripitaka/country.html>

<http://www.sahafarms.com/main.php> เปิดวันที่ 8 พฤศจิกายน 2557

<http://money.Sanook.com/85009> เปิดวันที่ 8 กรกฎาคม 2556

แบงก์เจ้าหนี้ไม่ไว้วางใจ สหฟาร์มจอดึง 4 บริษัทถูกเข้าแผนฟื้นฟู. (2557, 12 มิถุนายน). *ประชาชาติธุรกิจออนไลน์*

“สหฟาร์ม” โอละพ่อ “โชติเทวัญ” โผล่แจมเจ้าหนี้ 5.2 แสนล้าน. (2558, 1 พฤษภาคม). *ประชาชาติธุรกิจออนไลน์*

<https://www.facebook.com/pages/မိငု်းငု်း ဆရာတောဘူသနာပုလ္လုဒ္ဒး/254666568050176?sk=timeline>

ภาคผนวกที่ 2 ตารางเปรียบเทียบกิจกรรมที่วางแผนไว้และกิจกรรมที่ดำเนินการมาและผลที่ได้รับตลอดโครงการ

ตารางแผนงานที่ 1 แสดงกิจกรรมที่เสนอในข้อเสนอโครงการและกิจกรรมที่แท้จริง

กิจกรรมในข้อเสนอโครงการ (Proposed activities)	กิจกรรมที่แท้จริง (Activities)
1. รวบรวมเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเครือข่ายศาสนาพุทธของชาวกะเหรี่ยงบริเวณชายแดนไทย-พม่า	1.1 ทบทวนวรรณกรรมภาษาอังกฤษเรื่องศาสนาข้ามแดน และศาสนาในกลุ่มคนข้ามชาติที่ทำในประเทศอื่น ๆ เพิ่มเติม 1.2 เก็บข้อมูลจากการติดตามข่าวและบทความเกี่ยวกับปัญหาการสู้รบระหว่างกองกำลังรัฐบาลพม่าและของกะเหรี่ยงกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่อย่างประปรายและปะทุขึ้นตั้งแต่ช่วงปลายเดือนกันยายน ประเด็นการเจรจารวมตัวของกองกำลังกะเหรี่ยงกลุ่มต่าง ๆ ในช่วงเดือนตุลาคม การเจรจาระหว่างรัฐบาลไทยและรัฐบาลพม่าในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน กิจกรรมความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจและการจัดการกับผู้ลี้ภัยบริเวณชายแดนไทย-พม่า การประกาศเขตเศรษฐกิจพิเศษที่อำเภอแม่สอด การจัดกิจกรรมทางการเมืองในวันสำคัญของกะเหรี่ยง ได้แก่ วันชาติ วันปีใหม่ วันก่อตั้งกองทัพดีเคบีเอ ฯลฯ 1.3 ค้นคว้าและเก็บรวบรวม เอกสารภาษากะเหรี่ยงและภาษาพม่าที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับประวัติและกิจกรรมของพระทุสณะและพระอื่นๆ ที่มีกิจกรรมทางศาสนาข้ามแดน 1.4 ติดตามความเคลื่อนไหวของพระทุสณะจากเว็บไซต์ ที่ลงข้อมูลและภาพอย่างต่อเนื่อง
2. การเตรียมการทำวิจัยภาคสนาม	2.1 ติดต่อนัดหมายและประชุมทำความเข้าใจหัวข้อโครงร่างงานวิจัยกับผู้ช่วยวิจัย 2 คน 2.2 ติดต่อและร่วมประชุมกับพระและคนกะเหรี่ยงที่อยู่ในพื้นที่ที่มาช่วยทำหน้าที่เป็นล่ามเฉพาะบางช่วง และแปลเอกสาร
3. เก็บข้อมูลภาคสนามในเรื่องบุคคลที่สำคัญที่มีบทบาทในแต่	3.1 เก็บข้อมูล ในพื้นที่อำเภอแม่สอด อำเภอท่าสองยาง อำเภอแม่ระมาด และอำเภอพบพระ จังหวัดตาก อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน อำเภอดอยเต่า และ

กิจกรรมในข้อเสนอโครงการ (Proposed activities)	กิจกรรมที่แท้จริง (Activities)
ละครี่อข่ายรวมทั้งลักษณะและองค์ประกอบของปฏิบัติการของแต่ละเครือข่าย 4. เก็บข้อมูลที่แสดงถึงนโยบายแนวทางและการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่รัฐไทยและรัฐพม่าที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางศาสนา	อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ และบริเวณวัดในเขตชายแดนรัฐกะเหรี่ยงของประเทศพม่า พื้นที่ตรงกันข้ามกับบ้านวัลเลย์ อำเภอพบพระ วัดตามกาศิริ บริเวณเมืองเมียวดี เมืองโกโกร์ บ้านจอเกทำตรงกันข้ามกับอำเภอท่าสองยาง และหมู่บ้านตรงกันข้ามกับหมู่บ้านแม่ตะวอ อำเภอท่าสองยาง โดยนักวิจัยออกพื้นที่เดือนละ 1-2 ครั้ง ๆ ละ 2-6 วัน ขณะที่ผู้ช่วยวิจัยจะอยู่ประจำที่อำเภอแม่สอด โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลดังต่อไปนี้ 1) สัมภาษณ์ พระ ผู้นำทางศาสนา ชาวบ้านที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานทางศาสนาของพระทุสณะ และผู้ที่ให้การสนับสนุนด้านวัตถุปัจจัยแก่การดำเนินงานทางศาสนาของพระทุสณะ 2) สังเกตการณ์ในกิจกรรมทางศาสนา ได้แก่ งานมัดมือเดือนสิงหาคมที่จัดขึ้นที่วัดของพระทุสณะ อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ งานทอดกฐินวัดพระพุทธรูปพาทาหนาม อำเภอเถิง จังหวัดลำพูน วัดครูบาสร้อย อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก 3) ติดตามสอบถามข้อมูลปัญหาที่เกิดขึ้น กรณีการจับไล่และจับพระและเณรที่ไปสร้างวัดที่ดอยตะเมาะและปัญหาความขัดแย้งอื่น ๆ 3.2 ออกพื้นที่ภาคสนามที่รัฐกะเหรี่ยงของเมียนมาร์ โดยเดินทางไปกลับแม่สอด-เมียวดี-ก่อกะเร็ก-จองโค-จาย-พะอัน-สะโง-มโหยจิง-แม่ป่อทะ ในช่วงวันที่ 24 ธันวาคม 2557-4 มกราคม 2558 เพื่อ 1) สำรวจและสัมภาษณ์เกี่ยวกับกิจกรรมการสร้างวัด การพัฒนาเมืองและการบริหารจัดการชุมชนศีลธรรมที่มโหยจิง 2) สำรวจ วัดและพื้นที่การเคลื่อนไหว และสัมภาษณ์/สอบถามผู้ที่อยู่ในเครือข่าย 4.1 สัมภาษณ์ประธานคณะสงฆ์ระดับรัฐ และเมือง ของรัฐกะเหรี่ยงประเทศเมียนมาร์ ถึงเรื่องโครงสร้างคณะสงฆ์ที่เกี่ยวกับพระอุทุสณะ 4.2 สัมภาษณ์ เจ้าคณะอำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ ประเด็นการจัดการวัดตะเมาะ

กิจกรรมในข้อเสนอโครงการ (Proposed activities)	กิจกรรมที่แท้จริง (Activities)
5. จัดทำรายงานความก้าวหน้า 6 เดือน 6. ประมวล สังเคราะห์ และ วิเคราะห์ข้อมูล 7. เขียนบทความ รายงาน แก่ไข นำเสนอรายงานและจัดทำ รายงานฉบับสมบูรณ์	5.1 ประมวลข้อมูลและเขียนรายงานเบื้องต้น 5.2 รวบรวมค่าใช้จ่าย และจัดทำรายงานการเงิน 6.1 ถอดเทป และแปลเอกสารจากพม่าและกะเหรี่ยง เป็นภาษาไทยและ ภาษาอังกฤษ 6.2 ประมวลและสังเคราะห์ข้อมูลจากการถอดเทป และบันทึกการ สัมภาษณ์ 7.1 เขียนบทความภาษาอังกฤษเพื่อตีพิมพ์ในหนังสือรวมเล่มบทความว่า ด้วยการเคลื่อนไหวของชุมชน 7.2 เขียนและส่งร่างรายงานฉบับสมบูรณ์ 7.3 นำเสนอ และแก้ไข 7.4 จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์และจัดส่งให้แก่สกว.

ตารางแผนงานที่ 2 แสดงผลงานที่คาดว่าจะได้รับและที่ทำได้จริง

ผลงานที่คาดว่าจะ ได้รับ	ผลงานที่ได้จริง	หมายเหตุ
1. ได้รายการ เอกสารอ้างอิง เว็บไซต์ และประมวลเนื้อหา ของการเชื่อมโยง เครือข่ายพุทธศาสนา ในกลุ่มกะเหรี่ยง บริเวณชายแดนไทย- พม่ารวมทั้งปัจจัยการ เชื่อมโยง โดย แหล่งที่มาของเอกสาร มีทั้งแหล่งภาษาไทย	1. ได้บททวนวรรณกรรมเพิ่มเติม โดยขยายไปถึง วรรณกรรมที่เกี่ยวกับศาสนาในกลุ่มแรงงานและผู้ ย้ายถิ่นข้ามชาติ ที่มีการศึกษาในต่างประเทศและ เป็นเอกสารภาษาอังกฤษ อีกทั้งได้แหล่งอ้างอิง ข้อมูลจากเว็บไซต์ ที่มีเนื้อหาในส่วนของ สถานการณ์บริเวณชายแดนไทย-พม่า ซึ่งถือเป็น บริบทสำคัญของการเชื่อมโยงเครือข่าย โดยมีทั้งเว็บ ไซต์ภาษาอังกฤษและภาษาไทย ตัวอย่างเช่น karennews.org กลุ่มใน Facebook เช่น ข่าว กะเหรี่ยงหมองป่องใจ ข่าวแม่สอด Tai Community Online นอกจากนั้นเป็นข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ	การแปลเอกสารภาษาพม่า และภาษากะเหรี่ยงใช้เวลา มากกว่าที่คาดไว้ และการ ติดตามสถานการณ์ผ่าน ข่าว เอกสารอื่น ๆ และเว็บ ไซต์ดำเนินการตั้งแต่ เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ

ผลงานที่คาดว่าจะได้รับ	ผลงานที่ได้จริง	หมายเหตุ
อังกฤษ พม่า และกะเหรี่ยง	พระธรรมจาริก ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับเครือข่ายพีค่อต้อ ซึ่งดูได้จาก www.jarik-highland.com หรือ www.hilltribe.org	ผลสำเร็จ 100%
2. ได้รายชื่อผู้ที่ให้ข้อมูล รายละเอียดกิจกรรมที่สำคัญที่ต้องไปร่วมสังเกตการณ์	2. ได้รายชื่อผู้ที่ให้ข้อมูลและกิจกรรมที่สำคัญที่ต้องไปร่วมสังเกตการณ์ โดยเน้นพื้นที่สองพื้นที่ที่สำคัญพื้นที่แรก ได้แก่บริเวณชายแดนอำเภอแม่สวดและอำเภอท่าสองยาง โดยมีศูนย์กลางอยู่บริเวณค่อต้อในเขตรัฐกะเหรี่ยงของพม่าและบ้านท่าสองยาง ในเขตไทย และบริเวณอำเภอถ้ำที่ติดกับอำเภอคอยเต่า รวมถึงพื้นที่อำเภอแม่วาง	ผลสำเร็จ 100%
3. ได้บทสัมภาษณ์พระมัททายก พุทธศาสนิกชน และผู้อุปถัมภ์ของแต่ละเครือข่าย ทั้งในด้านประวัติชีวิต ตำแหน่งสถานภาพและบทบาท	3. ได้บันทึกบทสัมภาษณ์พระ มัททายก ญาติโยม และผู้อุปถัมภ์	ผลสำเร็จ 100%
4. ได้บันทึกกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยเครือข่าย ทั้งในเขตประเทศไทย และพม่า ในเรื่องลักษณะของการจัดกิจกรรม องค์ประกอบและบทบาทของผู้เข้าร่วมกิจกรรม	4. ได้บันทึกกิจกรรมที่สำคัญได้แก่ งานมัดมือเดือนสิงหาคม (กั๊จ้อลาคุ) ที่จัดที่อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ งานทอดกฐิน วัดมงคลศิริเขตร อำเภอท่าสองยาง วัดพระพุทธรบาทผาหนาม อำเภอถ้ำพระม่อโกละ อำเภอแม่สวด	ผลสำเร็จ 100%
5. ได้รายงานความก้าวหน้าและรายงานฉบับสมบูรณ์	5. ได้รายงานความก้าวหน้าระยะ 6 เดือน และร่างรายงานความก้าวหน้าพร้อมทั้งรายงานการเงิน	ผลสำเร็จ 100%

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ต่อสกว. ไม่มี

(หัวหน้าโครงการวิจัยผู้รับทุน)

ลงนาม.....

วันที่.....